הארץ

אג' שנה נ"ד/יום ו' כ"ח תשרי תשל"ג, 6 באוקטובר 1972 VOL. 54/16,179/OCTOBER 6 1972

פנייה לניכסון בעניין יהודי סוריה

ניו־יורק, 5 (עטס"א). הנשיא ניכסון נתבקש ע"י ועידת נשיאי הארגונים היהודיים בארה"ב לפנות אישית לשלטונות סוריה כדי שירשו הגירת יהודים משם לארה"ב.

בפנייה נאמר, כי 4,500 יהודי סוריה סובלים מתנאי־חיים קשים, הגבלות בתנועה ואיסור הגירה.

ניו־יורק, 5 (ע"ר). בגיני חברות הנפט המערביות הודיעו היום, שהושג הסכם עם שר הנפט של סעודיה. בקשר עם הדרישות שהציגו מדינות המפרץ הפרסי להשתתפות גדולה יותר בזכויות הנפט.

סאדאת: אילו היו לי מיג 23 הייתי משיב לצה"ל כשתקף בלבנון

מודה שהיו בסיסים אוויריים וימיים סובייטיים במצרים; * "נוכחות־רוסית זו היתה חילול ריבונות המצרית"

מאת סופר "הארץ" לעניינים ערביים

נשיא מצרים הודה, כי לסובייטים היו בסיסים אוויריים וימיים על אדמת מצרים וכי נוכחות זו היוותה חילול הריבונות המצרית ופגיעה בכבוד המצרי.

דברים אלה אמר סאדאת לשרי החוץ הערביים בעת כינוסם לפני שבועיים בקהיר והמתפרסמים בשבועון הביירותי "אל־ציאד".

סאדאת אמר, כי ברית"מ הטילה מגבלות על משלוחי הנשק למצרים וסירבה להיענות לדרישות מצרים לספק לה מטוסי מיג 23 וטילי קרקע־אוויר ס.א. 4, 5, 6 וכן ארטילריה ארוכת־טווח. הוא ציין, כי מצרים משלמת מבית ומחוץ בעד הנשק הרוסי, במטבע קשה וכי מצרים הקריבה מריבונותה וכבודה למען הסובייטים בתקווה להשיג את

(הסוף בעמוד 2, טור 9)

רוג'רס וזאיאת הסכימו שיש צורך בהסדרים חלקיים

שר־החוץ המצרי: הדיון היה פורה ביותר

ניו־יורק, 5 (ע"צ ויופ"ש). שר החוץ המצרי, מוחמד אל־זאיאת נפגש היום לשיחה שנמשכה שעה עם עמיתו האמריקאי, ויליאם רוג'רס.

בצאתו מן הפגישה אמר אל־זאיאת לעתונאים, כי הדיון היה "פורה ביותר".

"נהניתי מאוד מן הפגישה, לא חסרים לנו נושאים לשיחה", — אמר אל־זאיאת, שהביע את התקווה, כי ייפגש שנית עם רוג'רס.

אל־זאיאת דחה היום את הנאום שעמד לשאת בעצרת. מקורות ערביים אמרו, כי אל־זאיאת לקה בדלקת גרון. נאומו נקבע ל־11 באוקטובר

(הסוף בעמוד 2, טור 4)

סופר מערב־גרמני הכריז שלוחת למטוס כמה ערבים שגורשו מ־הזמני גרמניה־המערבית, עם הה־בית השעלה שנקלטו ע"י ממ־שלת בון, כתוכן הוצאתם אל מחוץ לחוק של שני ארגונים פלסטיניים.

(צילום ראדיו של אי. פי.)

דיין התפטר מוועדת השרים לבטיחות התעופה

חילוקי־דעות עם אלון * התנגשות על רקע הצעה לרכז סמכויות במשרד־ההסברה * יריב הציע העברת הטיפול בפעילות המחבלים למשרד־הביטחון

מאת דן מרגלית
סופר "הארץ"

שר־הבטחון התפטר לפני יותר משבוע מן הוועדה לבטיחות ה־תעופה והמיתקנים הישראליים ב־חו"ל.

השר דיין הודיע על כך לראש הממשלה. גם עד כה לא השתתף שר־הביטחון בדיוני הוועדה, אלא שלח לישיבותיה כנציגיו אנשי מק־צוע ומומחים. יו"ר הוועדה הוא סגן ראש הממשלה, מר יגאל אלון.

השר דיין נימק את התפטרותו בכך שהוועדה היא גוף מייעץ בלבד. הוא סבור, כי איתה הגוף המתאים ובעל הסמכות והכישורים לטפל בבעיות ביטחוניות בחו"ל. בנקודה זו אין

הגב' כאיר שהוהפה לדעתו. היא סבו־רה, כי הוועדה עשתה את המוטל עליה בתחומים שנקבעו לה.

לא מן הנמנע, כי יועץ ראש ה־ממשלה לענייני הסכול מר אהרן יריב, הציע לא־מכבר להעביר את הטיפול בנושא זה לידי משרד־הבי־טחון, — על כך נודע לסופר "הא־רץ" ממקורות מוסמכים. מקורות ב־ירושלים אמרו אתמול, כי הצעה זו הוכנה עוד לפני שהוצע למר יריב לכהן כיועץ ראש הממשלה להפ־קידים אלה.

המאבק על ריכוז ההסברה

התפטרות שר־הביטחון מן הוועדה לא באה במפתיע. יש לראות בצעד זה הרחבה של חילוקי־הדעות בינו לבין השר אלון. עם זאת ברור, כי

(הסוף בעמוד 2, טור 5)

התקפה במצרים על הצנזורה

"הציבור המצרי איבד אמונו בעתונות שלו"

מאת סופר "הארץ" לעניינים ערביים

בהתקפה על קיומה של צנזורה שרירותית, היצדר חופש עתונות ד־באיבוד אימון הציבור המצרי ב־עתונות בגלל הספק בהזימנותה, — יצאו חלק מחברי מועצת־העם ה־מצרית, בדיון שנערך באחרונה על חופש העתונות המצרית.

דברי הקיטרוג של חלק מחברי מועצת־העם מתפרסמים בשבועון ה־מצרי "אל־שאבאב אל־ערבי".

ד"ר ליה תקלא תבעה לשים קץ לאנדרלמוסיה בתחום הפירסום וה־הסברה ובקביעת כללי צנזורה קבו־עים, כדי למנוע צעדים שרירותיים. "אין אנו רוצים לדעת הכל, אך לפ־חות אנו רוצים שמה שמתפרסם יהיה אמת" — אמרה.

ד"ר אל־קאדר ציין, כי האמנה הלאומית קבעה שהעתונות חייבת להיות מעין המבקר של הממשלה, ואילו המצב הקיים הוא הפוך. אנו בצד זה שהעתונות תתחשב בגור־מים צבאיים־ביטחוניים, אך לא יד־תר מזה.

איהאב מקלד אמר, כי הצנזורה על העתונות ערערה את אימון ה־ציבור בעתונות המצרית ודבר זה גרם לירידה תלולה במספר קוראים העתונים במצרים.

* מזג האוויר

בהיר עד מעונן חלקית.

הטמפרטורות היום: ירושלים 18 עד 29 מעלות, ת"א 21 עד 28, חיפה 23 עד 28, באר שבע 18 עד 32, אילת 24 עד 38, כפרץ שלמה 20 עד 37 מעלות.

הלחות: ללא שינוי. תסקיר סי־נופטי: שקע קר מעל כרתים בא מזרחה.

שמלצר הבטיח לאבן תמיכת הולנד בישראל בשוק

מקורות בירושלים משבחים צעדי בון נגד המחבלים

מאת סופרו המדיני של "הארץ"

שר־החוץ ההולנדי, מר נורברט שמלצר, הבטיח אתמול בשיחתו עם שר־החוץ מר אבא אבן, כי ארצו תהמיד בתמיכתה בישראל בענייני השוק ובתוך כך גם בעניין יצירת אזור הסחר החפשי למדינות המזה"ת.

השר ההולנדי אמר, כי לא נראית באופק יוזמה מדינית חדשה של אר־צות אירופה בענייני המזה"ת.

בשיחותיו בניו־יורק נפגש אתמול השר אבן עם עמיתיו מניגריה, חוף־השנהב, ליבריה, ניג'ר ורואנדה. הם דנו בעניינים בינלאומיים ובמצב במזה"ת וכן ביחסים הבילטרליים בין ישראל לביניהן.

בירושלים נאמר שכל השיחות הת־נהלו באווירה ידידותית.

קורת רוח מעמדת בון

בהגיבם אתמול על הידיעות ש־בון הוציאה אל מחוץ לחוק שני ארגונים פלסטיניים, אמרו אתמול מקורות בירושלים, כי זהו צעד חשוב בכיוון הנכון. צעד זה הוא חלק מ־פעולות נוספות שיש צורך לבצע בהקדם, — הוסיפו המקורות. צע־דים נוספים הכרחיים להדברת ה־טרור הערבי. מצפים, כי מדינות נו־ספות באירופה ילכו בעניין זה ב־עקבות גרמניה.

הגיע שר מסינגפור

מאת סופר "הארץ"

השר למדע וטכנולוגיה בממשלת סינגפור, טורצ'ין צ'אי, הגיע לישראל כאורחו של סגן ראש הממשלה, מר יגאל אלון.

האורח ייפגש בארץ עם ראש ה־ממשלה, גב' גולדה מאיר. בשיחו־תיו ידון עם ישראל על אפשרות של שיתוף פעולה בין שתי הארצות בתחומים שונים.

בגליון זה 26 עמודים בצרוף המוסף השבועי בן 56 עמודים

השבועון המצרי "רוז אל־יוסף":

מירז'ים ישראלים משופרים הפציצו את המחבלים בלבנון

במטוסים הישראליים הוכנסו מנגנונים אמריקאיים חדישים ומנועי פאנטום * ארה"ב סיפקה בשבועות האחרונים את יתרת הפנטומים והסקייהוקים המשופרים

בדיעה אחרת מוסר השבועון, כי בריטניה הסכימה להתיר לחברת ס.א.ס. למכור למצרים 200 מטוסי יגואר, מכ"ם אלקטרוני וטילי קר־קע־אוויר.

מאת עודד זראי
כופר "הארץ"

מיראז'ים ישראלים משופרים, שבהם הוכנסו מנגנונים אמריקאיים חדשים ומנועי פאנטום, השתתפו ב־חודש שעבר בהפצצה בסיסי מחב־לים בדרום־לבנון, במיבגרה פעולת צה"ל המשורייינה בגיזרה הלבנונית המרכזית, — מגלה השבועון הק־הירי "רוז אל־יוסף".

העתון מציין, כי ארה"ב סיפקה בחודשים האחרונים לישראל להח־ליף את כל מנגנוני מטוסי־הקרב שלה מדגם מיראז' בגנגנונים הדי־שים הנהוגים בפאנטום וכי גם ה־מנועים היישנים של המיראז'ים הוחלפו במנועי פאנטום חדישים.

"רוז אל־יוסף" מגלה עוד, כי בש־בועות האחרונים סיפקה ארה"ב את כל שההתחייבה לספק לישראל וביחוד את יתרת עיסקת הפאנטום והסקייהוק המשופרים. חלק ניכר מ־המטוסים אלה נשלחו מבסיסי ארה"ב באירופה המערבית, וביחוד מגרמ־ניה, טורקיה ויוון. זאת בנוסף ל־ההתחייבויות ארה"ב לספק לישראל את יתרת עיסקת הנשק המתוכננת.

יצוין, כי מזה שנה־ייים החזרת הפהתוה העולמית בעקשנות על ה־ידיעות שישראל מפתחת בסוד מי־ראז' עם מנוע פאנטום. כראז' זה, לדברי העתונות, צולה במהירותו, בתימרונו ובכושר הנשיאה שלו ע"ע על המיראז'ים הישנים. כהי־רות כמוס זה, לדברי "אוויאישן ויק" (ביטאון התעופה האמריקאית) העלה על 2 מאך.

השבועון הבירותי "אל־חואדת", המסתמך על מקורות מצריים, מו־סר, כי בידי ישראל אמצעים להלום בעומקן של מדינות־ערב לפגוע ב־מטרות מסחריות חיוניות של ה־עולם הערבי, כולל ארצות רחוקות כמו לוב אלג'יריה, סעודיה ועוד. השבועון מציין, כי מאה טייסים ישראלים מתאמנים בהיותה עם מטוסי פאנטום על אחת מנושאות המטוסים האמריקאיות באיזור ים־סוף וכי בעת מלחמה עשויה ארה"ב להתיר לישראל להשתמש ב־נושאות־המטוסים שלה השייכים לצי השישי בים־סוף ובים־התיכון, כדי לאפשר לה להלום בעומקן של ה־מדינות הערביות ולפגוע במטרות חיוניות, כולל מטרות נפט.

סוכנות אי. פי. מוסרת מלונדון:

מו"מ מצרי־בריטי על עיסקה של טילים נגד מטוסים

העיסקה שמדובר בה — בשווי 60 מיליון ד'

לונדון, 5 (אי. פי.). בריטניה ומצרים מקיימות מו"מ על מכירת טילים בריטיים נגד מטוסים, שיבואו במקום רשת טילי ס־א־3 הסובייטיים שהוצאו עם יציאת המומחים הרוסיים ממצרים, — מסרו היום מקורות יודעי־דבר.

תעשיית המטוסים הבריטית מנהלת עתה מגעים למכירת טילים בשווי של כ־60 מיליון דולאר, מסוג ראפייר. לא נתקבל כל אישור ל־קיומן של שיחות אלה ממשרד־החוץ הבריטי או מתעשיית המטוסים הבריטית.

עם זאת ידוע, כי הבריטים מעוניינים במכירה ציוד צבאי למצרים (זאת בתנאי שהמכירה לא תשפיע על מאזן הכוחות במזה"ת. "טילים הגנתיים מסוג ראפייר נחשבים ל־ציוד שלא ישפיע על מאזן הכוחות".

ראפייר הוא טיל קרקע־אוויר ה־נכבא בשיכרום מיבצעי של היחידות הבריטיות מזה שנה; בעל ניידות גבוהה, מחיר נמוך וניתן להפעילו באמצעות שני אנשים בלבד. הטיל טס במהירות כפולה מזו של הקול ומסוגל לפגוע במטוסים איטיים או על־קוליים בגובה סמוך לפני הקר־קע או כמה קילומטרים.

אלף שם, סופר "הארץ" בלונדון, מוסר: מנהיג הליבור, הארולד וילסון, הביע היום התנגדות מפורשת למעורבות מחודשת של בריטניה ב־מזה"ת באמצעות מכירת נשק ל־מצרים ויתר ארצות ערב, הוד נסיון לרשת את מקום בריה"מ.

בשיחה עם מזכ"ל מפלגת־העבודה, מר אהרן ידלין, חזר מר וילסון על דרישתו לעבודה יותר הקיפה נגד הסידור הערבי, אף־על־פי שעמדתו זו עוררה ביקורות בעתונות ובחוגים פוליטיים.

מר וילסון הבטיח גם לפעול נגד כופר התעודה, בעיקר בדרכים לא־פומביות.

פקידים בכירים בסטייט־דפרטמנט:

רוסים חוששים להסתבך ... הסורים חסרי האחריות

...וביטים לא מגלים נכונות להגן על שמי סוריה"

...את ציארלס מאניהאבי ... "הארץ" בוואשינגטון

...גטון, 5 (מיוחד ל"הארץ"). בכירים בסטייט־דיפארטמנט את מישלוחי הציוד הצבאי ל־באחרונה במהלך המדיניות ...עות שנעשו לפני סילוק ...ים ממצרים.

...ים סבורים, כי בריה"מ ...ת להתבסס בסוריה או ב־...או בתהיתן יהודי, במקום ...ג בבסים עיקרי שלה. הם ...בעובדה שהסובייטים ערים ...והסורים בדרך כלל נוהגים ...את ידידיהם למאבקים שלהם ...רי אחריות.

...שני, ערים הסורים לתגובה המצרית בפרט, לאפשרות

על התקרבותם לבריה"מ בדרך של חתימת ברית או הענקת מיתקנים צבאיים נוספים לבריה"מ.

ייתכן שגורם מנע נוסף להתקר־בות בין סוריה לבריה"מ כפי שהיתה קיימת ביחס למצרים, היא העובדה שהסובייטים מגלים אי־נכונות ברו־רה להגן על שמי סוריה.

ג. מאיר: הכופר ראשית מלכודת ליהודי רוסיה

"איש מאתנו אינו יכול להעלות על דעתו לאן עלולים להוביל את יהדות רוסיה"

מאת אדר קיסרי
סופר "הארץ"

"אני מוחה מן הגורל הצפוי ל־יהודי בריה"מ. לגי אין זמן לחכות. אנו חייבים לעשות הכל לביטול גזרת הכופר המבישה", — אמרה אתמול ראש הממשלה, גב' גולדה מאיר, במושב מועצת ההסתדרות ב־ה"א שהוקדשה לגזרת הכופר ול־מצב היהודים במדינות־ערב.

גב' מאיר הוסיפה: "סיבור עודנה קיימת. גם בתי־הסוהר. בתי־החולים לחולי־רוח עודם כצויים בבריה"מ. הכבישה בכלא — בהשוואה לבתיה לחולי־רוח — היא מעשה חסד. ה־רוסים מכניסים את השפוי להדר עם חולי־נפש בכוכבים, בתקווה ש־גם דעתו תיטרף עליו".

"אני חיה בהרגשה, — אמרה גב' מאיר, שגזירת הכופר מהווה ראשית מלכודת להכנני היהודים ברוסיה. אם יצליח הכופר — איש מאתנו אינו יכול להעלות על הדעת מה עלול תלילה לקרות אח"כ ליהודים שם. כגמת הסובייטים היא לדכא קודם כל את האקדמאים — הצמרת הרוחנית היהודית — וכך להטיל אימה על כל היהודים הרוצים ל־עלות לישראל".

שלב אחד בתוכנית

גב' מאיר הזהירה, כי הכופר מהווה שלב אחד בלבד בתוכנית של הרוסים וכי לא מדובר בהתנכלות

למספר אקדמאים יהודים, כי אם ל־3 ואולי 4 מיליון יהודים, שהם חלק גדול מעם ישראל.

"אם תצליח חלילה התוכ־ניה — אמרה — אין איש מאתנו מסוגל להעלות על דעתו באיזו דרך רוצים הרוסים להו־ביל את יהודי בריה"מ".

לגבי היהודים בארצות ערב, אמ־

(הסוף בעמוד 2, טור 8)

מיטען חומר־נפץ לעבר חיילים בעזה

מיטען חומר־נפץ הוטל אמש ל־עבר רכב צבאי בעזה. לא היו נפ־געים — מוסר דובר צה"ל.

המקרה אירע סמוך לשעה 18.00, בעת שמחבל הטיל מיטען חומר־נפץ לעבר הרכב שנע ברחוב עומר אל־מוכתר בקרבת כיכר פלשתין בעזה. אחד החיילים מנוסעי הרכב הדף את המיטען החוצה.

החיילים במכונית פתחו בירויות לעבר דמות שניסתה להימלט. מ־הירויות נפגעה מכונית אורחות מקו־מית, אך לא היו בה נפגעים.

זרועות הביטחון פתחו בחקירה. עוצר הוטל באיזור למשך 6 שעות.

(ע). היפושים מקיפים נערכו אתמ־מול ע"י זרועות הבטחון בביה"ח שיפפה בעזה, כנראה בעיקבות הי־דיעות שאירעה ביום ד' בערב ב־איזור ג'יבליה. המטרה היתה, לדברי מקורות מקומיים, לחפש אחר פצועים אשר ייתכן והובאו לביה"ח לאחר ההתקלות, אולם ממקורות ישראליים לא נתקבל אישור לידיעות אלה.

יצויין, כי בעבר הוו מקרים ש־עובדי בי"ח זה נתנו מחסה למ־חבלים מבוקשים ובמקרה מסויים אף נמצא שם נשק.

73 סנאטורים כבר תומכים בהצעת ג'קסון

התיקון יוצע בקונגרס במחצית ינואר

מאת צ'ארלס פאניהאסי
סופר "הארץ" בוואשינגטון

ואשינגטון, 5 (מיוחד ל"הארץ"). 73 סנאטורים כבר הצטרפו לתומ־כים בהצעת־התיקון של סנאטור ג'קסון להוק הסחר עם בריה"מ. הצ־עת התיקון זו קובעת, כי אין להע־ניק למדינה כלשהי הנאי אשראי מועדפים והעדפים מכסים, אם היא מקיימת הגבלות על הגירה.

התיקון לא יובא להצבעה בקונ־גרס לפני מחצית ינואר, מועד כי־נוסו של גוף זה. היחיד שיצא נגד הצעת־התיקון היה סנאטור ג'י־לורד נלסון, דימוקרט מוויסקונסין, אשר טען, כי גם הוא כגנה את הדוס הבלתי־אנושי של הכופר ה־מוטל על יהודים המבקשים להגר מבריה"מ, אך יחד עם זאת סבור, ע"ע לבחון ביתר דקדוקות את ה־אמצעים ש־ב לנקוט כדי להבריח את בריה"מ לרכך את מדיניותה ב־ענייני הגירה.

הסנאטור ג'קסון אמר שהוא בטוח, כי הנשיא ניכסון לא ...על ידו על הצעתו בעניין הכופר.

רוג'רס ייפגש עם סגן שר־החוץ הסיני

מרכז האו"ם, 5 (ע"צ). שר־החוץ האמריקאי עמד לסעוד הערב בחברתו של צ'יאו קואן־הואה, סגן שר־החוץ של סין.

הפגישה הוזמנה ביוזמת מר רוג'רס וזוהי הפגישה האמריקאית בדרג כה גבוה בין נציגי שתי המדינות מאז ביקור הנשיא ניכסון בפקינג בי־וני.

"טיימס": בריה"מ מוכנה לרכך תקנות הכופר

"גרומיקו הודיע לניכסון שאפשר לפרש את תקנת הכופר בצורה מינהלית"

לונדון, 5 (עטס"א). הממשלה הסובייטית גילתה נכונות לרכך את דרכי הפעלת כופר התעודה לגבי היהודים המבקשים להגר, — על כך מוסר היום "טיימס", ה־מסתמך על מקורות מוסמכים.

העתון מציין, כי נכונות בריה"מ לרכך את התקנות קשורה ללא־ספק עם ביקורו של ליאוניד ברז'נייב ב־ארה"ב באביב.

קשה לתאר שהמנהיג הסובייטי יערוך ביקור בארה"ב, כאשר נמ־שך במלוא העוצמה גל המחאה של היהודים נגד הכופר. אמנם, אין בד־עת בריה"מ לבטל את המס כליל, אך כפי שנמסר, הודיע שר־החוץ הסובייטי, אנדריי גרומיקו, לנשיא ניכסון, כי אפשר לפרש את התקנה בצורה מינהלית. דברים אלה השמיע גרומיקו כאשר נפגש עם מר ניכ־סון בתחילת השבוע.

טיימס מציין, שזה בצחון לדיפלו־מטיה של נשיא ארה"ב. אם תתאמת הידיעה, הרי היא תסלול את הדרך לסיום המוצלח של הכרים הסובייטי־אמריקאי בעניין הסחר בין שתי ה־מדינות.

תכנית לאזור סחר חופשי של מדינות הים־התיכון

לונדון, 5 (עטס"א). שרי־החוץ של 6 מדינות השוק יתכנסו בלוקסמבורג בשבוע הבא לדיון על תכניות מו־חיקות־לכת של השוק להקמת אזור סחר חופשי חדש שיקיף כמעט את כל מדינות הים־התיכון, — מוסר היום "טיימס" הלונדוני.

אזור זה צריך להקיף את ספרד, ישראל, מצרים, טורקיה, אלג'יריה, מרוקו וטוניסיה ויוכלו להצטרף אליו גם מדינות כסוריה וירדן.

אחד מרוצחי מינכן — מנאמני מנהיג פתח שנהרג בירדן

מאת חואן דה־אונים, שירות "ניו־יורק טיימס"

ביירות, 5 (מיוחד ל"הארץ"). אחד מן המחבלים הערביים שנהרגו בחיים לאחר שרצחו את 11 הספורטאים הישראלים במינכן, וזהה כבשותף פעולה קרוב של אבו איאד, ממנ־היגי פתח.

פקוד פתח בבהנה פליטים בלבנון מסר, כי המחבל, ששמו מוחמד מח־מוד א־סאפדי, היה לחוב גרילה של פתח אשר ההוקף בקרבות בירדן יחד עם אבו־איאד שנהרג בידי ה־צבא הירדני ביולי 1971.

ביחוו של אבו־איאד, אשר שמו האמיתי היה סאלח תאלף, הוא ש־עודד את תבתהו על שפטכבר הש־חור, אשר נשבע לנקום את מותו. סאפדי היה חבר בקבוצה זו.

ישראל מכחישה:

...נתנקש באופיר לא היה עובד ...ירותי הביטחון

...ל, 5 (עטס"א). סוכנויות יש־...בריסל הכחישה היום ידיעה ...סמה בגליון "ניוזוויק" ב־29 ...בר, לפיה הערבי שירה ב־...ם הישראלי צדוק אופיר, ב־...ספטמבר בבריסל, היה סוכן ל־...של שירותי הביטחון היש־

...את ההכחשות נאמר, כי אין ...ידיעה זו.

...ים ממשיכה משטרת בלגיה ...אחר הקצין לשעבר של ה־...מרוקאי אשר ירה באופיר.

..., 5 (יופ"ע). סגן ראש ה־...ושר המלחמה המצרי, הגב־...חמד אחמד סאדק, הגיע ה־...קור ידידותי בפראג.

...רדיו מוגאדישו:

...חה לשיחות ...נדה־טנזניה

..., 5 (ע"ר). רדיו מוגאדישו ...ערב, כי שיחות השלום בין ...לטנזניה, הנערכות בבירה ...הסתיימו הערב בהצלחה.

...כן אמר דובר משרד־החוץ ...כי שני הצדים — ואנגד ...באוגנדה וזג'ה באלקלה ...— הסיגו ההקדכות טובה ...השיחות שנמשכו 8 שעות ...להניח שהסכם יושג ה־

...צות בשגרירות ...דן בביירות

... 5 (ע"צ). התפוצצות ...יום אחה"צ בבניין השג־...רדנית בביירות. ...אר על קרבנות אדם והנזק ...ה קטה.

...סכם סכני בין ...ריה־מ לתימן

... (ע"צ). תימן החמה אמש ...חוזה לשיתוף פעולה מכני ...בריה"מ, שעה שבבריה־...שמועות, כי היא מתכו־...בהחובה את הועצים

...ההסכם התחייבה בריה"מ ...לסייע בהרחבה גבלי חוד

...נהרגה מפגיעת ...שני כלי־רכב

...בתאונה דרכים שאירעה ...בשעה 17.45 בכביש ה־...סובב בעזה, נהרגה הו־...הולכת רגל אפרים ב־...ה סביב, בת 43. ...אירעה כאשר מכונית ...שהונה בידי יהוכל ה־...פגעה באשה והפיל אר־...עמד להיה נהוג בידי ...ולבין בהתוקבות, יתנבש ...ונית הבהאית, פגע הכית ...בצעה קשה. היא הועברה ...יר רבם כהה ממפצעה.

...קונים רב־ם נסורים, כי ...בגיו בסוף ... של הדיון ...ם בעקר בראשית ה־

פרסום א. אריאלי

לונדון — ביג־בן

מכذا من الأصل

"ג'יינס": צה"ל אינו צריך לחשוש ממטוסי מיג 23

התקדמות בתעשייה האווירית הישראלית

מאת א. שם
סופר „הארץ" בלונדון

לונדון, 5 (מיוחד ל„הארץ"). ה־מהדורה ה־36 של ג'יינס על מטוסים, אשר ראתה אור בשבוע שעבר, מוסרת על התקדמות ישראל בשטח התעופה. הכרך מביא תצלומים של מטוס סטרטוקרוזר שעבר תהליך הסבה ע"י התעשיה האווירית הישראלית והמשמש כמטוס־מיכל ל־הזנת מטוסי־קרב בדלק בעת טיסה.

כן מובאים תצלומים של מטוס ה־ערבה ושימושו למטרות פינוי כש־מכל צד של גוף המטוס נראים צרי־חי מקלעים. עוד מוזכר מטוס ה־קומודור־ג'ט, המהדורה הישראלית של מטוס המנהלים האמריקאי תו־צרת רוקוול סטאנדרד קורפוריישן — הג'ט קומאנדר. למעלה מ־150 מטו־סים מדגם זה יוצרו בארה"ב ובישר־אל.

בהקדמה למהדורה הנוכחית כו־תב ג'ון טיילור: „בדרך כלל אין לחיל־האוויר הישראלי סיבה לחשוש מהתנגדות כלשהי לאורך הגבולות הארוכים של ישראל. הוא אינו צריך לחשוש ממטוסי המיג 23 שהוצבו ב־קהיר־מערב. טייסים סובייטיים ש־הטיסו מטוסים אלה נהגו כשורה כאשר טסו למעשה מעל לכים ה־בינלאומים לאורך חופה של ישראל, או מעל סיני הנחשב כשטח ערבי כבוש. אבל, יחד עם זאת היו אנשי הצוות של מטוסי הפאנטום הישרא־לים מתוסכלים מכך שאפילו באמ־צעות הטילים המשוכללים ביותר לא יכלו לפגוע במיג 23. הישראלים אי־נם משוכנעים גם שאפילו המטוס ה־אמריקאי החדש מתוצרת מקדונלד, דוגלאס אף־15 אי, או מטוס הצי האמריקאי תוצרת גרומאן אף־14 אי, המכונה טומקאט, יהיה מהיר דיו כדי להדביק את המיג 23.

„ג'יינס כותב, כי אין פירוש הדבר שתעשיית המטוסים הסובייטית יצ־לה יותר מזו של המערב. ההיפך הוא הנכון. העובדה שמטוס לוקהיד ווי־אף־12 אי, מחזיק בשיא המהי־רות העולמי ובשיא הגובה מעידה, כי הוא עשוי להיות יריב רציני ב־יותר למיג 23 אילו היה מטוס מיב־צעי ולא רק אב־טיפוס.

המהדורה מביאה נתונים על ת־עשיית המטוסים הסובייטית ומצבי־עה על כך, שאין בידיה שום אמצעי פלא המעניקים יתרונות אוטומטיים לאב־טיפוס של מטוס הנוסעים העל־קולי הסובייטי טו־144, אשר היה ה־ראשון שטס. ראשון שעבר מאך 1, הראשון שעבר מאך 2 והגיע למהי־רות של 2.37 מאך וטס מהר יותר מאשר הקונקורד יטוס אי־פעם.

עם זאת רשם הטו־144 לזכותו רק 200 שעות טיסה — פחות מרבע שעות הטיסה שנרשמו כבר לזכות הדגמים הצרפתי והבריטי של ה־קונקורד. מספר שעות זה הוא פחות גם מן הזמן שנרשם למטוס הקונ־קורד בטיסה מעל מהירות הקול. פירוש הדבר, שקשה להתייחס ב־רצינות לסיפורים על הכנסתו לשי־מוש של הטו־144 השנה. אירופלוט הסובייטית מדברת כבר על 1974 או אפילו 1975 — מועד בו ייכנס גם הקונקורד לשירות.

קופנהאגן, 5 (מיוחד ל„הארץ"). נשיא בית־המשפט העליון של ברי־ה"מ, לב סמירנוב, יעמוד בראש משלחת סובייטית לקונגרס לחקירת פשעי ארה"ב בוייטנאם, שייפתח בקופנהאגן ב־10 באוקטובר.

אזרח אמריקאי עצור בסוריה מזה 8 חודשים

ואשינגטון, 5 (ע"צ) משרד־החוץ האמריקאי אישר היום, כי אזרח אמריקאי נעצר בסוריה ומוחזק שם במשך קרוב ל־8 חודשים. במקביל הודיע שבוטלה אשרת־הכניסה של דיפלומט סורי לארה"ב.

האזרח האמריקאי שנעצר הוא יר־נתן בייסן, המוחזק בסוריה והוא־שם בריגול. הוא נעצר ב־9 בפב־רואר.

הדיפלומט הסורי דיאאללה אל־פתאל קיבל הודעה על ביטול אש־רת־הכניסה האמריקאית שלו ב־2 באוקטובר, כאשר עמד לצאת לעצרת בניו־יורק.

דובר משרד־החוץ, ג'ון קינג, ציין, כי בייסן, בן ה־30, נעצר יומיים לאחר שהגיע לסוריה. הוא עמד ל־הופיע בפני בית־משפט צבאי ב־21 בספטמבר ונראה, כי משפטו נדחה ל־2 בנובמבר.

לפי הידיעות בייסס הוא ממוצא יהודי ועשה מספר חודשים בישראל לפני שנעצר בסוריה.

בסוריה מוחזק גם דיפלומט אמ־ריקאי, רוברט בארט, סגן הנספח ה־צבאי של שגרירות ארה"ב בירדן. הוא נעצר ב־9 בספטמבר, כאשר היה בדרכו מרבת־עמון לביירות.

המועמד הדמוקרטי לנשיאות ארה"ב, ג'ורג' מקגאוורן, מציג את הצמיד אותו הוא עונד, עליו מופיע שמו של דונאלד עודל, אמריקאי אשר נעדר לאחר פעולה קרבית בוייט־נאם מאז 1967.
(צילום ראדיו של אי. פי.)

קופנהגן, 5, (ע"ר, ע"צ ויופי"ע). אנקר יורגנסן הושבע היום כראש ממשלתה החדש של דנמרק ומייד נכנס לתפקידו.

ישראל—בלגיה בשחמט 1:2

סקופיה, 5 (יופי"ע). ישראל גברה היום על בלגיה בתוצאה 1:2 כש־משחק אחד נדחה.

קריידמן סיים את משחקו עם בואי בתיקו, קלדור סיים אף הוא בתיקו עם ביין, פרידמן גבר על פרסטרטן והמשחק בין גלר לואן סטרס נדחה.

בריה"מ ניצחה בכל ארבעת המש־חקים נגד שווייץ ועלתה למקום ה־שני בבית הגמר.

בסיבוב ה־8 ניצחה הולנד את ספרד 1 : 3, ארה"ב את ארגנטינה 1.5 : 2.5 ובאותה תוצאה גברה מערב־גרמניה על צ'כיה ובולגריה על שוודיה. המצב בבית אי הוא עתה: יוגוסלביה 23 נקודות, בריה"מ 22.5, הונגריה 21, גרמניה־המער־בית 18.5, בולגריה, צ'כיה ורומניה 17.5 כ"א.

בבית ב' ניצחה ישראל ללא מש־חק את אלבניה 4 : 0, לאחר שה־אלבנים לא התייצבו למשחק.

באולימפיאדת הנשים נמצאת יש־ראל בבית ב' במקום ה־4 עם 2 נקודות.

טוקיו, 5, (ע"ר). בבורסת ה־חליפין של טוקיו נמשכה היום מ־כירת הדולרים בקצב נמרץ ובאווי־רה של חשש מפני יסוף היאן.

סוכנות הידיעות המזרח־תיכונית:

מורדים דרום תימנים הרגו קבוצת מנהיגי ממשלת עדן

בעת שהגיעו במטוס לשדה התעופה בבייהאן

ביירות, 5 (יופי"ע, ע"צ וע"ר). מורדים דרום־תימנים שמו מארב למטוס שבו היו מנהיגים של ממ־שלת עדן וקציני־צבא בכירים והרגו את כולם, — מסרה היום סוכנות הידיעות המזרח־תיכונית.

לדברי הסוכנות, נערכה ההתקפה אתמול ע"י חברי החזית הלאומית שבהנהגת עבדול קאווי מקאווי, גו־לה לדרום־תימני.

הסוכנות המצרית מוסרת: „מטוס מדגם דאקוטה של דרום־תימן נחת בשדה־התעופה של אזור בייהאן עם רבים מחברי הלשכה המדינית של החזית לשיחרור לאומי וכמה אנשי צבא. קבוצה של החזית הלאומית, המתנגדת למשטר בעדן, תקפה את המטוס עם נחיתתו והשמידה אותו על כל נוסעיו".

בביירות פירסמה השגרירות ה־דרום־תימנית הכחשה לידיעה זו.

בגבול שבין שתי מדינות תימן נמשכו היום ההתנגשויות בין האוויר וההפגזות הארטילריות. שבה שהלי־גה הערבית מנסה לתווך בין צנעא לעדן.

ממשלת צפון־תימן הודיעה שמו־חות דרום־תימן מוסיפים להפגיז ול־הפציץ את שטחה.

עוד נמסר, כי כוחות דרום־תימן טרם נסוגו את העיר קאטאבה. כמו־כים דרום־תימנים מפציצים גם ערים אחרות לאורך הגבול.

מערב אירופה לא תמלא במצרים החלל שנוצר עם סילוק הרוסים

אומר אבן למנהיגים יהודיים בארה"ב

מאת רפאל רוטשטיין
סופר „הארץ" בניו־יורק

ניו־יורק, 5 (מיוחד ל„הארץ"). שר־החוץ, מר אבא אבן, אמר היום, כי מצרים משלה את עצמה אם היא סבורה שמערב אירופה תמלא את החלל הצבאי שנוצר בעיקבות יציאת הסובייטים.

בדברים שנשא לפני מנהיגים יהו־דיים אמריקאיים, אמר מר אבן, כי לאחר „המוח, היין והאהבות בהם התקבל סר־החוץ המצרי, הוא ישוב הביתה ממערב אירופה כשאמתתו ריקה".

מדינות מערב־אירופה — אמר מר אבן, — למדו לדעת, כי הדרך ה־יחידה לזכות במעמד חזק בקרב ה־ערבים היא לשמור על קשרים עם ישראל. אז עושות מדינות ערב בכל שביכולתן כדי לחזור אחר אותן מדי־נות המקיימות קשרים דיפלומטיים עם ירושלים. הוא הצביע כדוגמא על מערב־גרמניה.

קודם לכן מסר שר־החוץ המע־רב גרמני, מר ואלטר שאל, לאבן כי ממשלתו פועלת עתה לחיסול אירגוני המחבלים בארצו ובכוונתה להמשיך בכך. מר שאל הבטיח גם שבון תפעל כמתווך להבטיח ש־ישראל תזכה בתנאים הוגנים בקערת עם השוק.

בדברים שנשא במשרדי הסוכנות בניו־יורק, התנה מעבר ביטחוני כ־בר, אמר מר אבן, כי נאמנות שוגה באשליות שממשלת ארה"ב השנה או מדיניותה לאחר הבחירות. זו כנראה הסיבה לקיפאונו.

מר אבן אמר, כי הסיכוי היחיד לפתוח למצרים הוא לקיים מגע, מאחר ואיכה יכולה לקות לפיתרון צבאי או הסדר כפוי. מר אבן ציין את אה"הארה"ב על כהיא צבתה ל־מדיניות, הדוחה פיתרון כפוי ב־מזה"ת בעיקר בעת בנגיה עם בריה המועצות.

מצוד ב־18 ערים במערב־גרמניה על חברי אירגונים פלשתינאים

מאת אוריה ריציר
סופר „הארץ" במערב גרמניה

בון, 5 (מיוחד ל„הארץ"). הגב־רת התגברות המחאות נגד הממשלה על צעדיה נגד הפלשתינים, טען קיום אירגון סטודנטים שמאלני, כי המש־טרה עצרה 53 סטודנטים פלשתינים ב־24 השעות האחרונות לפני גי־רושם ממערב גרמניה. סטודנטים אלה היו ממנהיגי אירגון הסטודנטים הערביים. במשרד־הפנים בבון לא ניתן היה לאמת ידיעות אלה.

פעולות המשטרה היו ב־18 ערים. בעיקבות החלטה להוציא אל כחוק לחוק שני אירגונים של הסטודנטים והעובדים הפלשתינים במערב־גרמניה. בראיון בטלוויזיה, אמר שר־הפני־ם, מר גנשר, כי לפני האיסור היו כ־1800 חברים. הוא הסביר, כי אלה הם אירגונים קיצוניים שהיו מתבלים והכו באליכה כאמצעי פוליטי, ונתוצאה מכך הודידו ביחו־למערב־גרמניה. הוא הבטיח, כי חב־רי האירגונים ייצאו ויסולקו מ־מערב־גרמניה, אם יעבירו עתם כה־דים סיכון ביטחוני.

בניו־יורק הסביר שר־החוץ המע־רב גרמני, ואלטר שאל, את הסיבה לצעדים הביטחוניים החדשים, ל־מנוע הלבנוני הליל אברבוה. כדי האישים הסביכו, כי יש לעצמה הכל־די להיכנע מהחרפה המכה עם מדינות ערב.

אבצעי בטחון מוגברים ננקטו ב־אחרונה במערב־גרמניה כדי לאב־טח את המוסדות הישראליים, לאור ידיעות על מיבצעים נוספים על מחבלים המתוכננים לעתיד הקרוב.

הונג־קונג, 5 (ע"ר). ראש עיריית האיפונג הודיע, כי מטוסים אמרי־קאיים תקפו עיר־נמל צפון־וייטנא־מית זו כ־230 פעם ב־5 חצי השנ־ים האחרונים וכי הפצצות האלה גרמו אבידות כבדות לאוכלוסיה ה־מקומית.

חוגי הקהילה היהודית בצרפת מגנים את הפיצוץ

דובר „חירות" בפאריס: אין לנו קשר לפיצוץ של „מצדה" בספרייה הפלשתינית

מאת סופר „הארץ" בפאריס

פאריס, 5 (מיוחד ל„הארץ"). חו־גים המקורבים לקהילה היהודית ב־צרפת גינו בתוקף את הפיצוץ אור ליום ד' בספריה הפלשתינית בפא־ריס, בהטעימם, כי „הקהילה היהו־דית בצרפת מגנה ודוחה כל צורות אלימות, היו אשר יהיו מבצעיהם ומטרותיהם".

חוגים אלה מסרו גם, כי לקהילה היהודית בצרפת לא ידוע על גוף המתקרא „מצדה". גם אמצעי התק־שורת בצרפת הקדישו מקום נרחב להקריה ומשקיפים רבים רואים בה החילוה של מיתקפה אנטי־סיוד־ריסטית יהודית.

כאן סבורים, כי „מצדה" הוא גוף יהודי ללא אידיאולוגיה כלשהי, אך עם כנגה דבוטינסקאית. הוא מקו־בל גם כנוף השייך לאירגון בית"ר באירופה.

דובר „חירות" בצרפת מסר לכתב סס"א, כי לא „חירות" או בית"ר נפגשו אי־פעם עם חבר מקבוצה זו והכל היו סבורים, כי למעשה אינה קיימת כלל. הדובר, ג'ראר ללוש, הכחיש בתוקף, כי לבית"ר או „חי־רות" קשר כלשהו עם הפיצוץ.

קהיר 5, (יו. פי. וע"צ). עתוני מצ־רים גינו היום בחריפות את הפיצוץ בפאריס. „אל־אהראם" כתב, כי „אי־רגונים ציונים טירוריסטיים חידשו את פעולות הטירור שלהם".

הוויטקונג מוכן לתת ערובות שלא יתפוס השילטון בסייגון

אם תסכים ארה"ב לקבינט עם מיעוט קומוניסטי

פאריס, 5 (אי. פי. ויו. פי.). משלחת הוויטקונג לשיחות השלום בפאריס הודיעה היום, כי־היא מוכנה לדון בערובות מעשיות לא לתפוס את השילטון בדרום־וייט־נאם, אם ארה"ב תסכים להקים קאבינט חדש בסייגון בהשתתפות מיעוט קומוניסטי, — מוסר סופר יו. פי. בפאריס.

לשכה זאת מוסרת סוכנות אי. פי. כי ראש משלחת השלום של הווייט־קונג בפאריס, הגב' נגויאן טי בין, אמרה היום, כי הפער בין עמדות הצדדים בנושא השלום בווייטנאם עשה את הפיתרון לבלתי־אפשרי.

הגב' בין אמרה לנציגי ארה"ב: „עמדתנו היא צודקת וגבונה, בעוד שלכם אינה הגיונית ואינה צודקת".

נציגי הוויטקונג הואשמו אמרו ב־אותו כעמד, כי אין להשכין שלום בדרום־וייטנאם אם לא יסולק הנ־שיא נגויאן ואן תיו מן השילטון ויוחלף בממשלת קואליציה.

בוואשינגטון אמר היום הנשיא ניכסון, כי המו"מ על השלום בוייט־נאם נכנס לשלב עדין. לדבריו, ה־תהירה להסדר בוייטנאם לא תשפיע בשום אופן על הבחירות לנשיאות בארה"ב. הוא דחה כל הצעה להפ־סקת ההפצצות על צפון־וייטנאם ל־פני הבחירות לנשיאות ב־7 בנובמ־בר.

בסייגון נועד היום נשיא דרום־וייטנאם והשליח האמריקאי אלכסנדר האנקר לשיחות בהן נדונו כנראה שיחות השלום בפאריס.

הזדמנויות טובות
לעסקים
ביפאן ובהונג־קונג
בואו אלינו ואנו נפתור כל בעיה הקשורה ליבוא מיפאן ומהונג־קונג. אנו יכולים לספק מבחר סחורות, מכונות, ציוד מלא לכבעלים ואביזרי רכב.
רק בהצעות רציניות נא לפנות בכתב לת. ד. 2195 תל־אביב או לטל. (03)851813 בין השעות 7.30—9.30 בבוקר. (מ)

רוג'רס וזיאת

(סוף מעמוד 1)

בר — היום האחרון של הוויכוח הכללי בעצרת.

מקורות ערביים אמרו, כי אל־זיאת ישוב לקאהיר לאחר הנאום, אך יבוא פעם נוספת לניו־יורק ל־פתיחת הדיון המזרח־תיכוני במליאת העצרת. דיון זה ייערך לאחר הבחירות לנשיאות ארה"ב.

עוזרי מר רוג'רס אמרו, כי הדיון שהתנהל היום היה „שקט ביותר, כהורה, כמעט פילוסופי", כאשר שני הצדדים דנו במצב במזה"ת.

עוד אמרו המקורות, כי מלחמת הסרוזר נידונה בקצרה ולא היתה נו־שא מרכזי.

בשיחה הסכימו רוג'רס ואל־זיאת, שקשה יהיה להגיע ל־הסדר כולל במזה"ת בבת אחת ועל כן יש לנסות צעדים קטנים יותר ולנקוט באמצעי ביניים.

פעולות
ראה עמ' 26

דיין התפטר מוועדת התעופה

(סוף מעמוד 1)

בבחינה מעשית שיהם מצודדים ב־השארת הפיקוח על עידודי הביט־חון בידי ראש הממשלה.

ביטוי לחילוקי־הדעות ניתן בוויכוח והצריך שהתנהל בראשית ה־שבוע בממשלה. שר־הביטחון הבי־הר, כי יהיה מקום לשקול הגובה הריפה אם יכפו על הממשלה לקבל את מסקנות הדו"ח ודעת מאוב. רפי זה זו הציגה לכך את העקיבי ה־הסבה של הביצדים הבוגים בידי ועדה שרוב חבריה אנשי בית־המ־סבה ומשרד־האוצר. הנבי השר דיין נאבק בעת הדיון בממשלה ב־הצעת ביזמתה הם הכרים פגעם ספיר ואלון. בתוך כך הרו גם חו־לופי דברים ונוקפים בינו לבין בר אלון

התברר, כי דיה ודעה מאוב לא הוגש כראש לממים. הם חילוקי־דעות לגבי הסכומים בהם כדובר (הם פרים סבורים, כי מדובר בהצעה ל־רכוש בידי מוכרי ההסברה תקציב של 80 מיליון ל"י לאותים ההביר, כי הכוונה כנראה רק ל־20 מיליונים). בכל מקום, הגור דיין הגבהם על כלכבים של הועכביל הדו אלוונ וסגהל מסודר יצחק עירוני, אשר גם הם הביעו התנגדות להצעה.

הסתייגות בולטת נשמעה בדברי שר־התחבורה מר שמעון פרס — אשר קודם לכן אף הוא התיור, כי הצביע נגד העברת מחלקת המד־רות הממשלתית מטשרד...

מפלגת העבודה החלה בדיון על השטחים

ישראל השקיעה בשטחים כמיליארד ל"י

מאת סופר „הארץ"

בחמש השנים האחרונות כמעט ל־א הקימה הממשלה מיפעלים בשט־חים המוחזקים, — אמר אמש שר־הבטחון בהמשך הדיון במזכירות מפלגת־העבודה בת"א על המדי־ניות בשטחים.

מר דיין ציין, ש„כאשר חברים אומרים, כי צריך ליצור מקומות ע־בודה בשטחים כדי שהערבים לא יצטרכו לעבוד כאן, קשה יהיה ל־הצביע על מקומות כאלה... יש שר־תפות אחות ברצועת עזה, אולי שתיים. הלוואות ניתנו לערבים והם משלמים אותן חזרה עם כל הריבית. גם הלוואות לצורכי תעשייה". עם זאת הדגיש שר־הביטחון, כי אין לו טענות על הקצבת הכספים של ה־ממשלה בשטחים.

בנושא זה אמר יו"ר ועדת הכס־פים של הכנסת, מר ישראל קרג־מן, כי לפי חישוביו השקיעה ה־ממשלה בשטחים (בלי שארם א־שייח' ורמת־הגולן) כמיליארד ל"י־רות ומזה כ־250 מיליון ל"י לפיתוח — כבישים, מים, חשמל ועוד. ב־כבישים הושקעו 81 מיליון ל"י. כן ניתנו אשתקד הלוואות וערבויות ל־ערבי השטחים — 24 מיליון ל"י. מר קרגמן מסר, כי יצרנים ישראליים השקיעו כ־5 מיליון ל"י בהעסקת מאות עובדים ערבים בקבלנות מש־נה. הוא דרש להקטין הדרגתית את מספר ערבים השטחים העובדים ב־משק הישראלי, ולהשיג זאת ע"י הגדלת התוצר בשטחים והרחבת ה־פיתוח.

שר־המשטרה, מר שלמה הלל, אמר, כי הממשלה לא התמיצה בש־נים האחרונות את הסיכוי להידב־רות עם הערבים, ולדעתו גדלה ה־הבנה בין היהודים והערבים. הוא אמר, כי אינו יכול להבין את „ה־אימים האלה שאנו מהלכים על עצ־מנו, מה יהיה אם הערבים לא יס־כימו לעשות אתנו שלום". כן אמר, כי עלינו להיות ערוכים גם למצב שלא יהיה שלום, ואז נצטרך להת־מודד עם הבעייה של אוכלוסיה ער־בית גדולה.

יו"ר המחלקה לאיגוד מקצועי ב־עבודה, מר ראובן גבע, הציע ש־ההסתדרות תטפל גם בפועלים מן ה־שטחים, ותסייע לערבים לארגן ל־עצמם מיסגרות של איגודים מיקצו־עיים.

הדיון יימשך בישיבה הקרובה. השר דיין אמר, כי דבריו בישיבה אתמול היו רק בגדר הערת־הבהרה ואת עיקר דבריו בנושא ישמיע ב־ישיבה הבאה.

הרב יוסף סירב לבקשת ח"כ רפאל להסיר מועמדותו לרב ראשי

המועד האחרון להגשת המועמדות — יום א'

מאת מתי גולן
סופר „הארץ"

הרב עובדיה יוסף, רבה הרא־שי של ת"א, השיב אתמול ב־שלילה לפניית ח"כ יצחק רפאל אליו לשקול מחדש את הגשת מו־עמדותו לכהונת הרב הראשי ה־ספרדי לישראל.

מחוגי הרב יוסף נודע כי פניית ד"ר רפאל אל הרב יוסף נעשתה בפגישה קצרה שנערכה ביומה ח"כ רפאל בביתו של הרב יוסף. בקשת ד"ר רפאל התבססה על חוסר סי־כויו של הרב יוסף להתמודד בהצ־לחה עם הרב הראשי נסים.

הרב יוסף השיב, כי שקל את הגשת מועמדותו, אולם החליט להי־ענות להפצרות גדולי התורה.

יצויין, שאתמול נמסר משמם הרב יוסף לורדיו, כי ד"ר רפאל לא ביקשו להסיר את מועמדותו ואף חיזק את ידיו להמשיך במאבק על כס הרב הראשי. אולם, בשיחות פרטיות הבי־עו חוגים המקורבים לרב יוסף תמי־הה והפתעה על הודעה זו, העומדת בניגוד למהלכה האמיתי של השיחה בין השניים.

בינתיים נמשכת החתמת חברי ה־גוף הבוחר לכינון המועמדים השונים. נודע, כי למען הרבנים נסים וגורן התחתמו עד כה כ־50 חברי הגוף הבו־חר, אולם אין ספק שגם הרבנים אונטרמן ויוסף יזכו לפחות ב־25 החתימות הדרושות להצגת מועמדו־תם. המועד האחרון להגשת החתימות לוועדת הבחירות הוא יום א'.

ג. מאיר: הכופר

(סוף מעמוד 1)

רה, כי יבוא יום בו ניתן יהיה ל־גלות פרטים על מאבקם תנפלא.

בסיום בנושא המועצה נתקבלה החלטה המגנה את גזרת הכופר. ד הקוראת לכל פועלי העולם וכן ל־אירגונים אקדמאים לפעול לביטול הגזרה. הצעת־ההחלטה שונה, שהוג־שה ע"י סיעת השמאל, לא נתקב־לה.

במושב, שנוהל ע"י מזכ"ל ההס־תדרות, מר יצחק בן־אהרון, נאמו עולים מבריה"מ, מארצות ערב, ד נציגי כל הסיעות.

(ע). בראשית הישיבה הציע נציג סיעת רק"ח, יהושע אירגד, כי ה־מועצה לא תדון בסעיף שהועלה, המהווה לדבריו „הסתה אנטי־סוב־ייטית". דבריו נשכחו תוך צעקות ושריקות ובקושי הצליח היו"ר ל־הרגיע את הרוחות. כאשר נדחתה הצעה בציג רק"ח — עזבו 7 חברי סיעה זו את האולם. כן נידחו הצ־עותיהן של כמפר סיעות קטנות, ל־הוסיף לסדר־היום סעיפים אחרים.

יהודים סובייטיים שפנו — פונים לעזרת ההסתדרות

31 יהודים סובייטיים, עובדים ד מומחים מדעיים, אשר פוטרו מעבו־דת בגלל פניותיהם להשגת אישורי עליה, פנו בקריאה להסתדרות לנ־קוט בצעדים הדרושים להגנה זכו־יותיהם.

הפניה נתקבלה כלפנית והיא הוקראה אתמול במועצת ההסתד־רות.

קבלת־פנים חמה לשפיגלר בפריס

מאת סופר „הארץ" בפאריס

פאריס, 5 (מיוחד ל„הארץ"). מר־דכי שפיגלר כבש אתמול את הקהל הפאריסאי עוד בטרם הבקיע את ה־כדור של הקבוצה היריבה. היה זה כשחוקו הכני של שפיגלר בקבוצת פ. ס. פאריס, שעלתה לליגה הרא־שונה רק לפני שנה.

המשחק אמש היה נגד רדסטאר, גם היא מפאריס, שפיגלר עבר ב־ראש ההתקפה הראשונה של קבוצתו מייד עם פתיחת המשחק ו־15 אלף הצופים הריעו לו כמושכות.

בדקה ה־32 כבש את השער ה־ראשון לזכות קבוצתו, אשר גברה על יריבתה 0 : 3.

„הוא הביא לנו ידע על מומחה", — אמר לאחר המשחק מאמן פ. ס. פאריס. שפיגלר מצדו הביע את שביעות רצונו ושמחה במיוחד על קבלת־הפנים החמה מצד הקהל ה־פאריסאי.

סיעת מק"י התפלגה בהצבעה

מאת חביב כנען
סופר „הארץ"

סיעת מק"י במועצת ההסתדרות התפלגה אתמול בהצבעה על הצעת המערך בדבר כופר ההגירה: בעוד 4 חברי הסיעה הצביעו בעד ההצעה, בהתאם להוראות המפלגה, נמנעו הגבי אסתר וילנסקה ומר אליעזר פיינר (טומרקין) מן ההצבעה.

כן הצביעו השניים — בניגוד ל־הוראות המפלגה — בעד ההצעות לסדר־היום שהועלו ע"י י. ריפטין (ברית השמאל) שהמועצה תדון גם בתכנית השלום של ישראל, וח"כ מ. כהן, לדון בפעולות הרב כהנא ב־ארץ, א. כסיס (העולם הזה — כוח חדש) לערער על החלטת הממה"פ לא להנהיג תוספת־יוקר.

נודע לי, כי ההתפלגות בהצבעה באה על רקע מורת־רוחם של הגבי וילנסקה ופיינר, כי מוסדות המפלגה הוציאו הוראה על אופן ההצבעה בלי לאפשר לחברי סיעת מק"י במועצת ההסתדרות ללבן את העמדה. בהצ־ליטם להצביע בעד ההצעות לסדר־היום ולהימנע מהצעת המערך על כופר התעודה, ראו עצמם השניים נאמנים לקו המסורתי של מק"י ל־חכוך בהצעות האופוזיציה השמא־לית בשאלות הנוגעות לציבור הפו־עלים ובשאלות השלום. דעתם הי־תה, כי מוצדקות ההצעות לסדר־היום לדון בתוספת־יוקר ובתכנית השלום וכן בפרשת הרב כהנא וב־התורת עקורי בירעם ואיקרית לכפ־ריהם. בהימנעותם מהצעת המערך נגד הכופר, הפגינו השניים את דע־תם שעל מק"י לנקוט עמדה עצמאית גם כלפי ממשלת ישראל.

בצמרת מק"י הוכחש אמש כאילו אירעה התפלגות בסיעת המפלגה ב־ההסתדרות במועצה.

הסובייטים נקראים לחסוך בלחם

מוסקבה, 5 (אי. פי.). הציבור ה־סובייטי נתבקש ע"י ממשלתו לנ־הוג חיסכון הדוק בצריכת הלחם בסימוכין בזיהוי אי בקבות, כדי ל־הביע כמשמר ביצור הלחם.

האזהרה ניתנה לאחר שהגיעו דו"חות שבבצורת המזיקה בסיביר ד בקאזאכסטאן היבול פחות ביותר.

נגיחה הכחישה באלבי הקה־ביימים „לא היה איזה בארה"ב ב־סור של בביליאדיד דולאר.

אליהו הבר, סופר „הארץ" במוס־קבה, מוסר: הנבפי המצרים ב־ברית המועצות, המתכוננים בפני מקו־לות בתולקה להם והפתוח־אדהכה, הוזלו אינפר בגון. מכב הכובה ה־ידיעות הוצלתות בבמשקבה מכמר ה־יום על הכיוון מפירות על קמח, אבידות אחרה. הכבב ביקר באחד מבתי הכל־בו הגדול בנוסקבה בפיקבת פירסום ב„פראבדה" בעניין זה. „פראבדה" פירסם אתמול ידיעה על שבתי העבוכה במוסקבה, האחר היה קאליגה המבאמכה, אשר פר־לאו את של העקימה שלהן בקמח ובאטריות. הו אביר לכתב „פראב־דה": „כך ביבוה בלל". העטון הי־יר כפני הכבה כביעית כוב על בחסור בבוין.

סנזיה העבירה לידיה מלון ישראלי

דאר א־סאלאם, 5, (ע"ר). ממ־שלת טנזניה הודיעה היום, כי נט־לה לידיה את מלון הצאף, שנוהל ע"י החברה הישראלית „מלונות" מ־אז 1965.

הסיבה הרשמית לצעד זה היא, שהממשלה סבורה, כי בעוד ההי־רות הממשלתי במשל עתה לנהל את מלון „קילימנג'רו" בן 400 החדרים. בחדשת הממשלה נאמר, כי היא הי־קבל בבריכה כל הבעיה לשיפוי בצד החברה הישראלית ותבצות פעולה בעניין זה.

הכלון הוקם בסיוע של כ־2 מלי־ון ל"י לישיים ונפתח בדצמבר 1965. ה־חוזה על ניהול ע"י „מלונות" הוארך ל־10 שנים. ממשלת טנזניה הבטיחה בהודעתה תודה להחברה הישראלית על הקמת המלון ותפעולו במשך 7 שנים.

הוקמה מזכירות ארצית של עובדי המכס

מאת סופר „הארץ" בחיפה

בפגישה של 11 נציגים של עובדי המכס בארץ שהתקיימה אתמול ב־חיפה הוקמה מזכירות ארצית של עובדי המכס, גוף זה הוא שינהל מעתה את הגריים הכללי.

גוף כזה לא היה קיים עד כה ומשום כך פעלו עובדי המכס בכל עיר בנפרד והכריזו על שביתות מקו־מיות.

זכו בפיס

בסך — 150,000 ל"י זכו המספ־רים: 191240; 594320.

בסך — 50,000 ל"י זכה המספר: 513654.

בסך — 12,500 ל"י זכו המספרים: 360804; 457646.

בסך — 6,250 ל"י זכו המספרים: 005656; 506023; 639528; 708167.

בסך — 600 ל"י זכו הכרטיסים שמספריהם מסתיימים ב־05681; 11978; 29232; 31586; 37802; 47444; 69350; 86528; 94225; 95074.

בסך — 250 ל"י זכו הכרטיסים שמספריהם מסתיימים ב־06624; 10244; 11340; 11799; 14336; 15010; 15203; 20278; 28783; 29257; 30587; 32000; 35025; 37345; 39039; 53534; 53838; 57825; 64587; 65402; 76237; 78120; 89760; 92062; 92952.

בסך — 100 ל"י זכו הכרטיסים שמספריהם מסתיימים ב־0666; 2036; 2070; 4496; 4930; 6064; 9094.

בסך — 50 ל"י זכו הכרטיסים שמספריהם מסתיימים ב־0164; 0931; 1081; 1827; 1969; 1970; 2425; 2558; 2687; 2888; 3393; 3495; 3677; 3952; 3977; 4017; 4511; 4930; 5195; 5267; 5478; 5611; 5620; 5939; 5971; 6178; 6365; 6384; 7887; 7920; 8365; 8529; 8633; 8644; 8773; 9016; 9619; 9622; 9816.

בסך — 4 ל"י זכו כל הכרטיסים שמספריהם מסתיימים בספרה: 5.

בסך — 1,250 ל"י זכו הכרטיסים הבאים: 049184; 199220; 228255; 239741; 285577; 306844; 328383; 369355; 380427; 414073; 440742; 501774; 512744; 548424; 551184; 611478; 674437; 678569; 687404; 709734; 712169.

בטרם צאתך לחו"ל
חסוך עגמת נפש ! חסוך כסף !
התקשר עם ויליאמס מסביר הפנים
שמזה 25 שנה נודע בשירותו הבלעדית להציע עזרה והדרכה ליחידים, חברות, אירגונים ואף לבני־מלוכה, במגוון רחב של שירותים המוצעים על־ידיהם בארצות חו"ל.
אנו משמשים כיועצים מורשים למוצרים בעלי מוניטין: בייטאג — אבנה — קאהדיק — ג'נרל אלקטריק — וסבינגהאוס — כאנבים ואחרים. להשיג במגוון של ולכלים ובעגלי השמל. סדר־נא לאזורי התצוגה שלנו
או פנה אלינו בכתב בדבר קטלוגים ומחירים.
Williams International Corp. (Hotel Consulate)
224 West 49 St., New York, N.Y. 10019
יבוא בלבד — אין מכירות בשוק המקומי !

שלונסקי הוזמן לשגריר הסובייטי אברסימוב בפריס

הרוסי הציע לו שכתביו יתורגמו לרוסית

(ע). המשורר אברהם שלונסקי, שהיה בכנס משוררים בפאריס, הוז־מן בהפתעה לשגריר בריה"מ בפא־ריס, אברסימוב. הפגישה לא נשאה אופי פוליטי, אלא תרבותי־ספרותי, ובסיומה סוכם, שכתבי שלונסקי יתורגמו לרוסית, באמצעות השגרי־רות הסובייטית.

על פרטי הפגישה סיפר אמש ה־משורר בראיון בתכנית מבט בטל־וויזיה.

מר שלונסקי ציין, כי בהיותו ב־פריס טילפן לו לפתע המזכיר הרא־שי של השגרירות הסובייטית ואמר לו, כי השגריר הסובייטי רוצה לר־אותו. כאשר שאל באיזה ענין ה־מדובר, השיב לו המזכיר: יש משהו לדבר.

„כשבאתי לשגרירות, הכניסני ה־שגריר למשרדו והושיבני ליד שול־חן מלא כל טוב, שלידו ישב גם הנספח התרבותי. שוחחנו שמשכה. הפגישה החלה, אבל אני לא אצתי לשאול מה הענין, הוא לא אץ ל־ספר לי. היתה פגישה כללית. השג־ריר אמר, כהוא יודע כי אני, מה עיסוקי ומה עשיתי להרבות הרוסית ולספרות הקלאסית הרוסית.

„בדברנו בינינו לא לגלוש לנו־שאים פוליטיים, וכמעט עמדנו ב־גדר זה. נושא כופר ההגירה לא הועלה בשיחה, כי בפירוש נאמר להתעניין תרבותי־ספרותי".

במהלך הפגישה שאל השגריר על כמות תרגומיו לרוסית ועל רמתם. כן אמר השגריר, כי ידוע לו, שיצאו 10 כרכים של שיריו. „האם לא ה־גיעה השעה שגם יצירותיך שלך ית־תורגמו לרוסית ?" — שאל השגריר, בהציעו, כי שלונסקי עצמו יהיה ה־מתרגם.

בספרו בטלוויזיה על הלך־רוחו באותו רגע, אמר מר שלונסקי: „אני לא חשבתי בקו של מחמאה, אלא חשבתי על פירוק ר"שי של הפגי־שה, כלומר: מה פתאום ומה אתה? היא לא עשה שום דבר שאני אחד טוב על כוונה, הוא דיבר על ספ־רותי".

בסיום הפגישה סוכם, כי שלונסקי ישלח לשגריר את עשרת הכרכים. המשורר יציע את המיבחר ואת ה־מתרגמים הרצויים לו. כן ישתף פעולה ע"י עריכה והערות בשעת התרגומים.

בתשובה לשאלה של המראיין, אם אין הוא מודה, כמשורר ישראלי, יד לרוסים, בעוד שבעולם היהודי נשמעים קולות הקוראים להחרים יהודית ואירגונים סובייטיים, השיב מר שלונסקי: „השאלה היא אם אני מושיט יד לסובייטים או לספרות ה־עברית? אני בטוח, שאם למבטל השגרירות הסובייטית היתה כוונה ..."

נעורים בבריאות וגיל
עם מזון מלכות "גליל"
אם עברת את גיל ה־40 וברצונך לשמור על רעננותך — לאורך ימים, הננו ממליצים על "עזוז" — 6000 מיליגרם. כל כפית מכילה 500 מג. מזון מלכות.

הידעת כי
עובדי משרד הבטחון
נהנים מהנחה ניכרת
מדמי המנוי
ראה מודעה בעמוד 19
הארץ

חברים בוועדת אשר לאחר הופעת ספיר:

מס ערך מוסף לא יוטל לפני הבחירות

ספיר: זהו מס מסובך שעלול לגרום לתקלות

מאת אלעזר לוין,
סופרו הכלכלי של „הארץ"

שר־האוצר חזר והסתייג אמש מהטלת מס ערך מוסף בתקופה הנוכחית. בדברו בפני ועדת אשר בת"א, אמר מר ספיר, כי רזנית אינו מתנגד למס זה, יש להבין שהפעלתו כרוכה סיים סכנים רבים.

העוזרים שלי, בהם מר דו פנדרי שריכו את ההכנות ל המס, — אמר השר, — הזהי רו שאם לא ניכנס מוכנים החדש, יהיו תקלות רציניות עלתו, לפחות בשנה הראשונה.

מר ספיר רמז גם שאין נוחה מכך, שמר אלפנדרי עזב האוצר תוך כדי הכנת המס ועבר להפקיד בכיר במשרד־ה חברים בוועדה אמרו אמש, כי תמע מדבריו בבירור, שהמס יוטל לפני הבחירות.

שר־האוצר הירבה לשבח את עבודת ועדת אשר. הוא אמר האוצר מבצע את רוב הבי בנושאי מס־הכנסה, מס רכו צאות עיסקיות.

בנושא אחר אמר, כי יש שלושת חברי הוועדה שהתפטרו יקר, בר ואלמן) ויבקשם בהם. לאחר דבריו היה דיון בו חזרו חברי הוועדה על תיהם הידיעות בקשר לרפט ביטוי. פרופ' איתן ברגלס הפעלת מערכת ההקלות במס עליהם המליצה ועדת אשר שית השנה, הותנתה בהפע מולסנית של מס ערך מוסף מקל האוצר במס הישיר, ב סיל במקביל מס ערך מוסף כי הוועדה ועדות המישנה בעבודתן בשבוע הבא. נר לאחר הופעת מר ספיר הסה אווירה בוועדת אשר תחודש בקצב מהיר.

טא"ס שוללת הצטרפות דנמארק לשוק

מאת אליהו זהבי,
סופר „הארץ" בסקנדינביה

קופנהאגן, 5 (מיוחד ל„הארץ"). סוכנות הידיעות הסובייטית טא"ס פירסמה היום תגובה חריפה על החלטת דנמארק להצטרף לשוק ה־משותף.

טא"ס קובעת, כי דנמארק החלי־טה להצטרף לכרעדון של מונופו־ליסטים. „דנמארק לא תשמש גשר בין סקנדינביה למדינות השוק, כי אם ראש־גשר וקרש־קפיצה של השוק לסקנדינביה".

ארה"ב מתנגדת לוועידת פירוק הנשק

מרכז האו"ם, 5 (יופי"ע). ארה"ב מתנגדת לוועידה עולמית לפירוק ה־נשק בשעה זו, — נאמר במיסמך רשמי של האו"ם שפורסם כאן.

ועידה זו יזמה בריה"מ בעצרת אשתקד.

סאדאת: איל

(סוף מעמוד 1)

הנשק הדרוש לה.

בינתיים הכריז סאדאה בו סלים אל־לוזי, עורך השבועי רותי „אל־חוואדת", כי אילו שותו מטוסי מיג 23, לא הי שה" לישראל להתקוף את י מצווה לצבאו להשיב בלחמד הוא ציין, כי אמר לסובייט אילו היו ברשותו אמצעי מר שהמצב במזה"ת היה י גמרי. „זוהי נקודת המחלוק דית בינינו לבין הסובייטים" סאדאת.

בשיא מצרים קבע, כי הג נקטו באסטרטגיה הבנויה מרכים של מצרים וכי „מ היו הרוסים כנים לכלפי כצר צידוד במניעת קרבות נוסף זור מוחש לדיכות עם ארה לוק הכוחות הסובייטים נועד למנוע צליה כיהראי נלחמת נגד הרוסים ולא ג בים ודבר זה היה כאפכר חוש הביכה נוספת בארה"ב.

סאדאת קבע, כי בצרים לראות בבריה"מ ידידה ו קטת לכונן עיכה יחסים ע חדשים המבוססים על כי בונת עצי הצדדים. הוא האמריקאים ניהלו עימו ב הוא מוכן לנהל עמם כו"מ, גו רוצה להסכים לעקירון ה ידיד עם ישראל. על ארה"ב לכבד את הרצון הבין־לאו שים את החלטות ביטצה 242, — אמר.

כנס ראשי המחרצי

בקהיר ההכנסו אתמול רא דרציה הכוללת בין מצרים ולוב. נשיא סוריה, האסד יו"ר מועצת המהפכה הלוב עמר קדאפי. הגיעו אתמול ופרבו ביוה עם סאדאה יו"ז חבה בבעות לפנה"צ וכן בגורה בביכוחוב בלב אחה"ב.

„שלושת המנהיגים התכנסו גרת הבלבב הרגיל של ביצב את הפדרציה. בקורות ציינו אתמול, כי סאדאת, א דאפי. יתחדו את הדיונים לא עניני הפדרציה, אלא גם ע פתחויות האחרונות באיזור.

חולקו פרסי ר"ג לכנ

מאת סופר „הארץ" בגוש

פרסי רמת־גן לספרות חולו לזוכים בהם. בטכס ציין ראש רמת־גן ד"ר ישראל פלד, כי הספרים שזכו בפרסים מסבב התחיה הלאומית על עם יש דור האחרון ותם קשורים אקטואליות של הצם. סגן ר ציר מר יצחק ילין ציין כי סים בחולקים זה 18 שנה סדיר.

הפרס לחכמת ישראל הוענ יהושע גלבוע על ספרו „ המחורות של יהוה ברית צוהר" (שופטים: ד"ר א. ריס קרסל וא. א. הלוי). הפרס לפ ע"ש אנסקי הוענק לד"ר יו לוינסקי על ספרו „אלה בוצד ראלי" (שופטים: י. ילין, א. רע. בן גוריון). הפרס לספרו הוענק למר שבאי גולן על „מותו של אורי פלד" (שופט ילין, ג. פרנקל — בן גור ו יוסף). פרס לבכן לספרות ילד נוער הוענק לפנינה זר על „הדידי הלחם" (שופטים: י. צי, ש. נינון וי. ב־בר).

בצער רב אנו מודיעים על פטירת יקירתנו
רוזה טישל
ההלויה תצא היום, יום ששי, כ"ה תשרי תשל"ג (6.10.72)
בשעה 11 לפני הצהרים מבית החולים תל־השומר לבית העלמין בחולון. אוטובוס יעמוד לרשות המלווים.
המשפחה המתאבלת

אנו מודיעים בצער רב על פטירת אמנו ואשתנו
חנה אינדיך
(לבית מקלר)
על מועד ההלויה נא להתקשר טלפונית 03־758191
המשפחה

גילויים במשפט שלמה אייזיקס:

האוצר הזרים דולרים לשוק השחור: המשטרה והש. ב. העלימו עין

מאת פופרו הכלכלי של „הארץ״

השוק השחור למטבעות חוץ, ברחוב לילינבלום בתל־אביב, אשר היה בבחינת תופעה ידועה וממנה התעלמו ביודעין כל רשויות המדינה, זכה השבוע בבירור פומבי במהלך משפט המתברר בבית הדין המחוזי שבירושלים.

פעילותו של משרד האוצר בשוק השחור אף כי משרד זה ממונה על ביצוע הפיקוח למניעת העברות מטבע זר בלתי חוקיות, העובדה שהמשטרה ושרותי הבטחון ידעו היטב על המתרחש בשוק השחור והעלימו עין מכך, מעורבותם של אישים התופשים עמדות בכירות במנגנון הממשלתי ועוד שורה של גילויים מן הסוג האמור, נחשפו בימים האחרונים בעדויות בפני בית המשפט מצד אנשים שהיו מעורבים, אישית באותן עסקות.

מכירות — לכל דיכפין

מר יוסף פוס, לשעבר מנכ״ל בנק איגוד, גילה כי המפקח על מטבע חוץ שבאוצר העביר במשך כ־20 שנה כמויות גדולות של דולרים למכירה בשוק השחור. לדברי העד היה קיים הסדר מיוחד להעברת סכומי כסף ניכרים במטבע חוץ מן האוצר דרך הבנק, שהיה מוסר אותם למספר סוכנים אשר עבדו על בסיס עמלות, ואלה מצדם מכרו את המטבע לכל דיכפין, לפי ראות עיניהם, בלי שיהיו חייבים למסור למישהו דין וחשבון על עסקיהם.

אחד מעסקי ההלפנות במטבע חוץ היה שייך לשלמה אייזיקס, שמשפטו מתנהל בבית המשפט המחוזי בירושלים בו הוא מואשם על הברחות מטבע חוץ לחו״ל, הביא לגילויים על המתרחש בשוק השחור. עורכי־הדין שלמה תוסיה־כהן ואריה קמר, טענו בבית המשפט, כי חלק מהכספים שאייזיקס מואשם בהברחתם נרכשו מידי סוכנים של בנק איגוד שפעלו בשם המפקח על מטבע־חוץ באוצר.

ע״ש חברה זרה

במהלך חקירתו סיפר העד פוס, כי הכספים מן האוצר היו מועברים לבנק איגוד על שם חברה זרה, אף כי הכספים לא היו שייכים לאותה חברה. העד היה רשאי לחתום בשם החברה. הדולרים היו נמסרים לסוכנים ובמהלך החקירה העלה עורך דין תוסיה־כהן שמות אחדים, בתורת סוכנים במטבע חוץ: ביטרמן, סולניק ואהרון בצר. תמורת הדולרים שנמסרו לסוכנים קיבל בנק איגוד לירות ישראליות שהוכנסו לחשבון אשר נשא את השם פמ״ש. העד פוס הסביר כי אלה ראשי תיבות של השמות פוס, מולכו (שכיהן בשעתו כמפקח על מטבע חוץ באוצר) ושוהם, שכיהן בשעתו כסגנו של מולכו ומאוחר יותר החליפו בתפקיד המפקח על מטבע חוץ.

בעדות של מר אהרן בצר, שהיה שותפו של הנאשם אייזיקס, נמסר כי משמרת ישראל ושרותי הבטחון ידעו על עסקי אייזיקס והעלימו עין. בצר טען שהיה בעצמו איש ש.ב. לשעבר וכי היו לו קשרים עם אנשים אחרים מטעם שירותי הבטחון. לדבריו הביאו אנשים אלה אליו מטבע חוץ בהמזוודות ואמרו לו כי הוא יכול לסחור בהם. בעדותו מסר בצר, כי עד 1968 העבירה חברת החלפנות שבה היתה שותפו לאייזיקס סכומים של כשני מיליון לירות לשם העברת מטבע חוץ. בין אנשי המשטרה שידעו על כך היה גם אפרים אלרום דייל (שנרצח בידי טרוריסטים, כאשר כיהן כקונסול ישראל באיסטמבול). עוד טען בצר כי חלק מהאנשים אתם קיים קשרים מכהנים כיום כשגרירי ישראל בבירות זרות.

אלפי הדולרים ליום

העד ביטרמן הודה בעדותו כי היה אחד הסוכנים של בנק איגוד למכירת דולרים בשוק השחור. בתשובה על שאלות הסניגור הודה, כי היקף פעילותו הסתכם באלפי דולרים ליום.

העד סולניק אישר גם הוא, כי קיבל דולרים מבנק איגוד לשם מכי־

(הסוף בעמוד 4, טור 3)

שופט: „גולם״ — כינוי מעליב

(צ). לאחר הזקקות למלון, קבע שופט שלום בתל־אביב, כי הכינוי „גולם״, שהוטח כלפי סייר תנועה, היה בו משום עלבון.

התביעה טענה כי בעת פקק תנועה שנוצר ברחוב יצחק שדה בתל אביב צעק הנאשם ברוך אקסלרוד, נהג מכונית פרטית לעבר סייר־בטיחות בשם ישראל חורדי: „למה אתה עומד כמו גולם, תתחיל כבר לכוון את התנועה״. אקסלרוד הואשם בהעלבת עובד ציבור.

בהתגוננו, טען כי אין בדברים אלה כדי להעליב.

השופט חיים שפירא בדק את משמעות המילה „גולם״ במילון אבן שושן וקבע כי יש לה 8 מובנים: גוף מחוסר צורה; כלי שלא נגמר עיבודו, חורק בלבנולו בשלב שבין זחל לחרק בוגר, תבנית של אדם שנברא מחומר והופחה בו נשמת חיים, אדם נבער מדעת, כינוי לאדם מטומטם, גוש ודמות אדם המשמשת לאמנות.

השופט ציין, כי נראה לו שלפי המילון ולפי השימוש הרגיל במלה „גולם״ — יש בה כדי להעליב. „הגולם״ עלה לברוך אקסלרוד בקנס של 200 לירות.

(ע). נבחרת ישראל לאולימפיאדת השחמט יצאה אתמול בבוקר לפראנקפורט שם תתמודד עם נבחרות מ־21 ארצות.

תפילה ראשונה נערכה השבוע בבית הכנסת העתיק מתקופת התלמוד בכפר קצרין בגולן, על־ידי משתתפי סיור של קק״ל, שהגיעו למקום בשעת מנחה. לפי סברה של הארכיאולוג דני אורמן, לא היה כאן בית־כנסת אלא בית מדרש (כפי שנמצא בית מדרש בכפר דבורה). מכל מקום ברור שהיה כאן בית ציבורי יהודי דתי, ועל כך מעידות גם כתובי האבנים עם מנורות החקוקות עליהן.

„אני רעב״ — אמר בנו של הרולד וילסון השוהה בקיבוץ

סרב להשיב על שאלות פוליטיות * מיהר לחדר האוכל

מאת י. גלבוע, סופר „הארץ״

על שאלות פוליטיות אצטרך להשיב לך באין תגובה כשם שרגילה להשיב גם אימי; ועו״ד לכך אני מאוד רעב״ — אמר לי ג׳יילס ווילסון (24) בנו הצעיר

ג׳יילס וילסון

של הרולד ווילסון, מנהיג הלייבור ולשעבר ראש ממשלת בריטניה, שתפסתיו כשהיה בדרכו לחדר האוכל של הקיבוץ.

לפי מה שנמסר עומד מר הרולד ווילסון לבקר כאן את בנו בקרוב. ג׳יילס חזר אותו זמן ממקום עבודתו בשדה, לבוש בבגדי עבודה כחולים ומזיע. ללא התלהבות הזמין אותי לחדרו.

ג׳יילס, בלונדי שערות ארוכות, שופעות, קומתו למעלה מבינונית. משמש מורה למתימטיקה ולפיסיקה בבית־ספר תיכון ליד לונדון.

„הייתי מעוניין בנושא הקיבוץ״, סיפר — „על ישראל כמעט לא ידעתי דבר כלום. אם כי היינו בקרבה יהודים, לפני שנתמנה אבי לראש ממשלה. גרנו בגולדרסגרין, הנחשבת במידה מסויימת כסביבה יהודית. ובכלל מוטב לו למורה שיכיר את החיים מחוץ לכותלי בית־הספר וגם יעשה משהו מחוץ להוראה. אני רעב״ — הדגיש בהסתכלו בשעונו.

„כן, מעולם לא הייתי בחו״ל״ — הוסיף, אם כי בעבר כבר סיירתי בכמה ארצות זרות, אך לכל היותר התעכבתי בהן שבועיים שלושה.

בישראל יתעכב ג׳יילס תקופה יותר ממושכת. הוא הגיע לכאן לפני יותר משבוע, לומד גם באולפן וכפי שסופר לי הוא מתקדם יפה בלימודי העברית, הלשון הזרה השנייה, שישלוט בה כפי שהוא מקווה (הראשונה צרפתית).

„נוכחתי״, סיפר, כי האנשים כאן מכניסי אורחים, מאוד מוכנים לעזור ויותר גלויים מהבריטים. הם אומרים בדרך כלל מה שחושבים. מצאתי כאן מהר את מקומי, יותר מהר משציפיתי. אני אוכל בבית אותו אוכל כמעט שמגישים בקיבוץ. אולי אוכלים פה לארוחת בוקר יותר מלפפונים ועגבניות.

„אין אני חי בצילו של אבי, הסביר. לא הסתובבתי עם שומר ראש ולתלמידים שלי לא איכפת מה עושה אבי או מה שעשה בעבר. ייתכן שיומיים שלושה בתחילת הלימודים הבחינו בכך, אך זה חלף מיד. אינני מעוניין מספיק בפוליטיקה ובודאי שאין ברצוני לעשות קריירה פוליטית. אמנם נוטה אני לליבור, אך אין לי כרטיס חבר. מעניינות אותי מכוניות והתחביב שלי הוא הטסת דאונים. כנראה שהגיעה השעה לאכול״ — הפליט.

משפט יו״ר בנק אגו״י לשעבר יחל בשבוע הבא

(ע). משפטו של יוסף גלזר, מי שהיה יו״ר מועצת המנהלים של בנק אגודת ישראל, הנאשם בעבירות מירמה בבנק, יחל בשבוע הבא. המשפט עמד להיפתח עוד קודם, אך נדחה לפי בקשתו של גלזר — אשר ביקש שהות של שבועיים כדי למנות לו סניגור.

יוסף גלזר, המתגורר דרך קבע במלון שרתון בתל־אביב, הואשם על־ידי פרקליטות המדינה בעבירות שונות בניגוד להגבלות שהטיל נגיד בנק ישראל על הבנק בתקופה שלפני העברתו לבנק לאומי.

ימאי מצרי לא הורשה לרדת לחוף

שלטונות נמל חיפה לא התירו ירידתו לחוף של ימאי מצרי, מצוות האניה היוונית אנג׳ליקו, שהגיעה אתמול לנמל חיפה.

ספיר: התקציב יוגש באיחור ניכר בגלל בירור תביעות בטחון וחינוך

מאת סופר „הארץ״

תקציב הבטחון לשנת 1973/74 יהיה גדול יותר מהתקציב לשנה זו, שהוא 5.3 מיליארד ל״י — הודיע שלשום שר האוצר מר פנחס ספיר בישיבת הועדה הכלכלית של המערך (תמצית דברי מר ספיר, פורסמה ב„הארץ״ אתמול). הוא אמר כי הדיון על תקציב הבטחון יהיה בסוף השבוע.

מר ספיר מסר, כי שר החינוך והתרבות מר יגאל אלון, דורש להגדיל בסכום ניכר את תקציב משרדו לשנה הבאה. קיימת בעיה של תביעות השכר של המורים התיכונים, שהיא מעל המגיע להם לדעתו.

כתוצאה מהבירורים בענין תקציבי הבטחון והחינוך יהיה איחור ניכר בהגשת התקציב לכנסת — המשיך השר (השנה הוגש התקציב בסוף פברואר). להלן הציע שעד לאישור התקציב יפעלו משרדי הממשלה על פי חוק אד־הוק שיתיר להם להוציא בכל חודש 1/12 של התקציב לשנה זו. דבר זה יגרום כמובן להקפאת השירותים.

בתשובה על שאילתא של מר אהרון אפרת (בעקבות פירסום ב„הארץ״ על תכנית למכור חברות ממשלתיות) אמר כי אין שום כוונה למכור את מניות הממשלה בבתי הזיקוק חיפה, מכרות תמנע, הבנק לספנות או חברות אחרות.

שיעור המס השולי

הוא הודיע כי קיבל את דעת המיעוט של ההסתדרות בועדת אשר בענין שיעורי מס הכנסה. הרוב בועדה הציע שיעור מס שולי של 65% מהכנסה של 54 אלף ל״י לשנה. הארגונים הכלכליים הציעו מס שולי של 61%, ואילו ההסתדרות דרשה מס שולי של 70% החל בהכנסה של 36 אלף ל״י לשנה, שהם 3000 ל״י לחודש. הצעות האוצר להפחתת המסים בשנה הבאה עובדו על פי הצעת ההסתדרות. חישובי האוצר מודים כי מי שמשתכר 600 ל״י לחודש ישוחרר מ־85% מהמס שהוא משלם כיום (למשל: נשוי+2 במשכורת זו משלם כיום מס ומלוות 39 ל״י לחודש, ובשנה הבאה ישלם רק 6 לירות); ממשכורת 700 ל״י ישוחרר 41% מהמסים; ממשכורת 800 — 28%; ממשכורת 900 — 23%; משכורת 1000 — 19%; ממשכורת 1100 — 15.5%; ממשכורת 1200 — 13.5%; ממשכורת 1400 — 18%.

„יש מחשבות״

מר ספיר אמר, כי „אין באמתחתי, בכיסי או בתיקי שום מחשבה על העלאת המסים הבלתי ישירים״. כאשר נשאל כיצד ימנע התמרת האינפלציה, עם הורדת שיעורי מס הכנסה, השיב בצורה לא החלטית כי „יש מחשבות על הגדלת הניכוי במקור, גם לגבי רבית... נבדוק אפשרות לבטל פטור ממס על ספרות מקצועית״.

שר האוצר מסר, כי יש חלוקי דעות באוצר אם להנהיג בקרוב חינוך חינם לכתה י׳, או להנהיג תחת זאת חינוך חינם לגילאי 3—4. בשנה הקרובה יאריכו את יום הלימודים של טפוני, טיפת גם בכיתות גן. בונים עתה 800 גנונים לגילאי 3—5, וכן 60 מועדונים בהשקעה של 150 מיליון ל״י. עוד בונים עתה 150 בתי־ספר, בעיקר בפרברי הערים הגדולות.

מסדר זהוי לחשודים בהברחת נשק

מאת אבי ולנטין, סופר „הארץ״ לעניני משטרה

מסדר זיהוי נערך אתמול במשרדי המטה הארצי של המשטרה לוילי הוכהאוזר ולשלמה תידהר, מהחשודים בנסיון להבריח נשק לחו״ל.

גב׳ רג׳והאן, עובדת משרד נסיעות בירושלים, לא הצליחה לזהות את השנים. חוקרי המטה הארצי טוענים, כי שני כרטיסי טיסה — האחד לקופנהאגן והשני לבריסל נקנו ע״י הוכהאוזר ותידהר במשרד הנסיעות בירושלים. התשלום עמד להתבצע על־ידי הרב כהנא.

לפי תוצאות אלה מניחים שהמשטרה לא הצליחה להוכיח, כי השנים הם שקנו אישית את הכרטיסים, יש אפשרות שמישהו רכש את הכרטיסים עבורם.

הבוקר יובאו לבית משפט השלום בת״א, הרב מאיר כהנא כנהיג הליגה היהודית להגנה, יוסף שניידר מזכיר הליגה ושלמה תידהר, לשעבר איש בית״ר בבריסל. אנשי המשטרה לא יתנגדו כנראה לשיחרורם בערבות אבל יבקשו למנוע יציאתם לחו״ל.

נודע כי פרקליטו של הרב כהנא עו״ד מאיר שכטר, יבקש בשבוע הבא מבית המשפט לאפשר ללקוחו לצאת לארה״ב בכל תנאי שהוא.

להבוקר החומן לחקירה במטה הארצי, צעיר נוסף מאנשי הליגה היהודית — ולדימיר זילברליב, עולה חדש מבריה״מ. המשטרה חושדת שיש קשר בין זילברליב לבין חבורת הצעירים מנוה שרת, שתכננה להבריח ארגז הנשק לחו״ל.

PHILCO

זה ממש אוצר

* מכונות כביסה * טלוויזיות * מכונות יבוש
* מדיחי כלים * מזגני אויר תוצרת ארה״ב

פילקו תמיד באיכות עולמית

PHILCO

אזור התעשיה בת ים, רח׳ הסוללים 9, טל: 86 01 11

פועל חיפה תשחק מחר נגד בית״ר ירושלים

מאת יצחק ציבין,

...ר „ספורט הארץ״ בחיפה

...דורגלני הפועל חיפה ישחקו ב־ ...ת נגד בית״ר ירושלים, אחרי ...תמול הושג הסכם פשרה בינם ...ץ הנהלת הקבוצה בקשר לתבי־ ...יהם.

...צרי ההנהלה, אברהם בן־דב ...ץ), דב כספי, ויהודה כהן, ביק־ ...מהשחקנים לחזור למשחקים ול־ ...ונים והבטיחו להם לדון בכל ...שותיהם בתחילת השבוע הבא. ...נרמז לשחקני הקבוצה ממקורות ...ים, כי תביעתם העיקרית — ש־ ...ל הקבוצה יצחק בן־זאב יודח ...קידו — תיענה.

...פרשה החלה לפני כמה ימים כא־ ...שר המאמן הגרמני אובה קלמציבס־ קי הודיע כי יחזור לארץ רק אם יתולף מר בן־זאב. אמש נהלה שיחה טלפונית עם המאמן והוא הבטיח להגיע עם אשתו ושתי בנותיו ביום ג׳ הבא.

נדחתה שביתת פקידי עירית בני־ברק

מאת סופר „הארץ״ ברמת דן

...ביתת פקידי עירית בני־ברק, ש־ ...ה לפרוץ ביום א׳, נדחתה. הס־ ...על כך הושג אתמול בבוררים בין ...את העיריה לנציגי הפקידים. ה־ ...ה נאותה להתחיל היום לדון ...ביעות הפקידים, שהסתבבת בטי־ ...בהן גרמה לאיום השביתה.

...גד חדש נחנך במשהד

...מאת סופר „הארץ״ בגליל

...שבי כפר משהד חנכו ביום ד׳ ...יע את המסגד החדש, שבנו ב־ ...ש השנים האחרונות בהוצאה של ...־ כ־200 אלף ל״י. בסכום זה ...ותף משרד הדתות ב־43,000 ל״י ...אר נתקבל כהרומות של תוש־ ...הכפר הסביבה לרבות תושבי ...ת. בטכס החנוכה השתתפו סגן ...והקשורת שייך ג׳אבר כועדי וה־ ...י׳ מכבדות תושבי הכפר.

בראשון באוקטובר 1972
ב״ג בתשרי תשל״ג

נתנה ממשלת ישראל תנופה נוספת

לאינפלציה ולבזבוז

200,000,000 ל״י

מכספי משלם המסים הישראלי הושקעו ב־

בנק להון חוזר

(הבנק הבינלאומי הראשון לישראל בע״מ)

המכריז על קיומו המיותר
במודעות ענק מיותרות

*

גח״ל גוש חרות ליברלים

סרטי נח 1 סרטי מטרו־גולדוין־מאיר

סינרמה תל־אביב

„רון״ ירושלים

* ריצ׳ארד

„שמי הוא שאפט״

שבוע 3

(שאפט מס. 2)

7.15—9.30 רק למבוגרים

„אורלי״ תל־אביב

* טריש ואן דבר

„ספורה של גרושה״

שבוע 6

סרט חובה לנשים...!

4.30—7.15—9.30 רק למבוגרים

„הדר״ גבעתיים

* צ׳רלסטון הסטון

„חטיפת בואינג 707״

„אורדע״ רמת־גן

„הדר״ פתח־תקוה

סרט המתח העולה על „פסיכו״

„החתול בעל 9 הזנבות״

שבוע 2

„רמת־אביב״ תל־אביב

ההנהלה מתכבדת להודיע שהותקנו בקולנוע מכונות חדשות ומשוכללות ומתכבדים להציג את

פסטיבל גרטה גרבו

השבוע

„אנה קרנינה״

בשעות 7.15—9.30

סרטי נח מפיקים

גדי יגיל

בסרטו של מנחם גולן

„שוד הטלפונים הגדול״

* בומבה צור * יהודה אפרוני

הבכורה חנוכה תשל״ג

גילה אלמגור

בסרטו של המפיק מנחם גולן

„הבית ברחוב שלוש״

כתב וביים: משה מזרחי

* שייקה אופיר * יוסף שילוח
* אבנר חזקיהו

הבכורה פורים תשל״ג

לחברנו יצחק כפתורי

ברכות נאמנות

בהגיע בנך שלמה נ״י למצוות

עובדי דפוס „הארץ״

לאמא ולסבתא

בלה

ליובל השבעים כה לחי
בריאות ואריכות ימים

פרופ׳ אברהם פצ׳ורניק ומשפחתו
שפרה וגמליאל ליבשיץ ומשפחתם
ראובן פצ׳ורניק ומשפחתו

מירון צורן ועליזה לוי

נשואים

החתונה נערכה בחוג משפחתי מצומצם

4.10.72

רבקה ויורם גלבשטיין

מודיעים בשמחה על הולדת הבת

אחות ליניב

ירושלים, 3 לאוקטובר 1972

גב׳ אוה גליקר
שדרות מוריה 65, חיפה

רבקה והרצל חיותמן
קרית־ספר 20, חיפה

שמחים להודיע על נשואי בניהם

ד״ר עדנה גליקר
עב״ל
ד״ר איתיאל חיותמן

החופה נערכה ביום ג׳, כ״ה תשרי תשל״ג, 3.10.72, בסנטיאגו, צ׳ילה.

هكذا من الأصل

مكذا من الأصل

סוף שבוע עצבני

בשוקי ההון והכספים
מאת מרדכי צבי

שבוע של פעילות קדחתנית, שבו גדל היקף העסקות במידה ניכרת והשערים טיפסו לרמת שיא חדשה, נסתיים אתמול באווירה עצבנית, שמצאה ביטויה במכירות חפוזות תוך ירידות חדות בשערי מניות רבות.

גרמה לכך בעיקרה גישתו של אחד הגורמים המוסדיים הגדולים, שהחל לפני ימים אחדים ללחוץ על שערי המניות כלפי מטה בעוצמה רבה. נסיונותיו זכו בימים האחרונים בהצלחה מועטה, אך אתמול חל מיפנה חד בהתנהגות הגורמים הפעילים בבורסה. אלה הושפעו בלי ספק מן העובדה, כי רמת השערים טיפסה בשבועות האחרונים ברציפות והדבר משמש כר נוח ליצירת אוירת בהלה. די לציין כי ב־23 במאי עמד המדד הכללי של שערי המניות על רמת שפל של 217.03 מאז טיפס המדד ברציפות. ביום ה' השבוע ה־גיע ל־291.19, כלומר במשך ארבעה חודשים עלה ב־74 נקודות שהן 34%.

רבים מאנשי הבורסה זכרו יפה ש־אותו גורם מוסדי פעל ליצירת ה־משבר זוטא גם במוצאית אפריל, ש־נמשך שבועות אחדים. או טען אותו גורם כי הוא מבקש רק לצנן את הרוחות, משום שלדעתו המחירים ה־גיעו לרמה בלתי סבירה. כאילו ש־שערי המניות פועלים לפי קנה־מי־דה אובייקטיבי הניתן למדידה מדו־יקת. התוצאה הבלתי נמנעת היתה אז שבמקום תגובה מכנית של ה־שוק, שהיא תופעה חיובית כשלעצ־מה ובאמצעותה מווסת השוק את עצמו, היו המשקיעים בבורסה ה־תל־אביבית עדים לירידות בשערים ולהצטמקות היקף הפעילות במשך כששה שבועות. המדד ירד מ־255 ל־217 והמחזורים היומיים מהיקף של כ־4 מיליון ל"י לכדי מחצית סכום זה.

סיום עגום

היה זה סיום עגום לשבוע של פעילות ערה שמצאה ביטויה בהיקף המחזורים היומיים (מיליוני ל"י):

יום	בבורסה	מחוץ לבורסה
א'	9.00	2.75
ב'	4.85	1.75
ג'	4.80	2.20
ד'	6.20	2.30
ה'	7.60	—

הנת"ד — נעלם

הדולר נת"ד נעלם בימים האחרונים מנוף הבורסה התל־אביבית, מ־חוסר קונים. לפי נהלי הבורסה נק־בעה לדולר נת"ד שער מינימום של 4.23 ל"י. שלוש האגורות עמלה ל־סוכנים. בהעדר קונים ברמה זו בו־צעו העסקות בין הבנקים לבנק יש־ראל. בשוק השחור עמד הדולר על רמה של 4.39 ל"י לגבי שטרות בני 100 ואגורה אחת או שתים לפחות לגבי דולרים בשטרות קטנים. הזהב נסחר לפי 9,400 ל"י הק"ג.

מדד שערי המניות בבורסה התל־אביבית
100 — 31.3.67

	5.10.72	4.10.72
כל המניות	288.81	291.29
כספים וביטוח	228.91	228.68
מקרקעין	263.24	268.37
תעשייה ומסחר	445.81	451.13
חברות להשקעה	248.84	252.48
חברות נפט	232.66	233.22

האוצר הזרים דולרים לשוק השחור

(סוף מעמוד 3)

רתם והיאר בקווים כלליים את צורת הפעילות של הסוכנים. הוא סיפר כי היה פונה לבנק איגוד לגבי שגלר, שהיתה קובעת את היקף הסכום ב־דולרים שנמסרו לידיו. העד הודה כי פגש את איזיקס „ברחובי" כלומר בסביבת לייבנבלום בתל־אביב.

חה"כ פת: הממשלה — הספסרית הגדולה ביותר

„ממשלה העושה את חוקי המדינה פלסתר, מפתחת שוק שחור בדול־רים ומזרימה אליו מטבע זר בצורה בלתי חוקית ולאחר מכן שולחת את המשטרה לעקוב אחר הסוחרים ולהביא לדין את קוני הדולרים — אל לה לצפות לכבוד החוק על ידי אזרחי המדינה" — אמר ח"כ גדעון פת בישיבת המזכירות הארצית של דור ההמשך וחטיבת הסטודנטים ש־ליד המפלגה הליברלית בישראל. אשר קיימה ישיבה מיוחדת לשמיעה דו"ח בעקבות הפרסומים על פער־לות הממשלה בשוק השחור למטבע זר.

בנק ישראל על עסקות מטבע־חוץ

(ל.ע.ב.). מידיעות שהופיעו ב־עתונות יום אתמול אפשר היה להתרשם כאילו בנק ישראל היה קשור לעסקות מטבע חוץ בשוק השחור. בנק ישראל מודיע, כי לא בעבר ולא בהווה, מעולם לא היה לו קשר כלשהו עם עסקות מסוג זה והוא מכחיש שעסקות מעין נעשו בידיעתו. פעולות מטבע חוץ בישראל עצמה אינן בסמכותו של הבנק — נאמר בהודעה שפורסמה אתמול.

„בנק ישראל מוסר מדי יום ביומו מטבע־חוץ לבנקים סוחרים מוסמ־כים — לפי הרשאה כללית של ה־מפקח על מטבע־חוץ, והסוחר ה־מוסמך מזרים על שימושי במטבע החוץ לאגף מטבע־חוץ באוצר בל־בד. לפיכך, אין לבנק ישראל כל מידע על יעד מטבע החוץ הנמכר לסוחרים המוסמכים".

כב דוד הורוביץ, יו"ר המועצה המייעצת לבנק ישראל ונגיד בנק ישראל לשעבר, התנגד במשך כל תקופת כהונתו לכל פעולות ההער־בות בסחר במטבע־חוץ בשוק ה־שחור.

אזרחית גרמניה השיגה צו־על־תנאי נגד בי"ד יווני־קתולי

(ע). אזרחית גרמניה הטוענת כי בעלה האמריקאי חטף את שני יל־דיה ומתגורר עתה בחיפה, השיגה אתמול בבית המשפט הגבוה לצדק צו־על־תנאי נגד ביה"ד של העדה היוונית־קאתולית בישראל.

הצו מורה לביה"ד לנמק מדוע לא יבטל פסק דין שנתן בעניין הסכ־סוך בין בני הזוג, ואשר לפיו חוייבה האשה לחזור ולהתגורר עם בע־לה בחיפה.

האשה, היידרון כיאס, בת 29, נוצריה פרוטסטנטית מהעיר מיינץ שבמערב גרמניה, מספרת בעתירה שהגישה לבג"צ, כי התחתנה ב־1964, עם ויקטור כיאס, אזרח אמ־ריקאי בן העדה היוונית־קאתולית. מנשואין אלה נולדו שני בנים — אלכסנדר, בן 7, ועומר, בן 5.

העותרת טוענת, כי בחודש יולי 1972, חטף בעלה את שני הילדים ללא ידיעתה והסכמתה. לדבריה ה־גיע אתם לישראל והוא מתגורר עתה בחיפה. בעתירה נאמר להלן, כי ל־אחר שלקח האב את הילדים פנתה האם לבית־משפט שלום בעיר מיינץ, וזה נענה לבקשתה והורה להעביר לידיה הזכות לטפל בענייני הילדים, ואף התיר את השימוש בכוח להחז־רתם.

האשה הגיעה לארץ לפני כחד־שיים ופנתה לבית המשפט הגבוה לצדק. נגד הבעל הוצא אז צע"ת.

עתה קובלת האשה נגד פס"ד ש־נתן ביה"ד הדתי של העדה היוונית־קאתולית — לה משתייך בעלה — בפרשת הסכסוך בינה לבעלה. היא טוענת כי בהיותה בגרמניה קיב־לה הזמנה להופיע לפני בית הדין הדתי של העדה בחיפה, בהתאם ל־תביעה שהגיש בעלה. בתביעתו בי־קש בעלה מבית הדין לחייבה לחזור ולהתגורר אתו כדי להשיב שלום בית. פרקליטה של האשה השיב ל־ביה"ד, כי אין בסמכותו לדון כלל בעניין, אך ציין כי הוא מוכן להס־ביר את עמדת שולחתו אולם לא ב־ישיבה שנקבעה לתאריך 26.9.72 שחל בחג הסוכות.

השופט ד"ר א. ויתקון הוציא צו כמבוקש, והורה למשיבים לנמק את תשובתם תוך 30 יום.

הזדמנויות בעסקי יצוא

תושב ותיק ביפאן, בעל נסיון של 40 שנה בעסקי יבוא ויצוא ביפאן, עומד לשוב בקרוב בחזרה לארצו. מוכן לפיין בהצעות למכירת מוצרים מקומיים ולאספקת חומרי־גלם.
יצרנים המעוניינים יפנו לקביעת ראיון לת. ד. 28293 ת"א, טל (03)851813 מ־7.30 עד 9.30 בבוקר. (ב.)

אחד מנאשמי האונס ברחובות שוחרר בערבות

(ע.). אחד הנאשמים באונס הנערה בת ה־14 מרחובות שוחרר אתמול בערבות על־ידי שופטי בית־המשפט המחוזי בתל־אביב. שאר ארבעת הנאשמים עצורים עד תום המשפט.

בנימין בוסייל, בן 22, מרחובות, פנה אל בית המשפט באמצעות סניגורו עו"ד משה רום וביקש לשחררו בערבות, בטענה שלא השתתף כלל באונס ואף ניסה להציל את הנערה מידי תוקפיה.

עורך הדין הסביר לשופטים, גב' מינה שמיר, והי"ה אהרן אולסקר ו־דב לוין, כי בעת הוצאת פקודת ה־מעצר נגד הנאשמים הופיע מוסייל ללא עורך דין ולפיכך לא יכול היה להציג את טענותיו כראוי.

עו"ד משה רום הציג בפני השופ־טים את ההודעה שמסרה המתלוננת במשטרה, אשר בה סיפרה לחוקרים, כי „דדה" (כינויו של מוסייל) כלל לא נגע בה ואף ניסה להציל אותה מן האחרים. עורך הדין טען, כי הצ־עיר שהה במקום עם חבריו והתרחק בית. כאשר ראה שמתנכלים לנערה עשה, כמיטב אדם סביר וניסה להפ־סיק את המעשים. האחרים איימו עליו והרחיקו אותו. לאחר מכן חזר לסייע לנערה ואמר לה כי תיזהר מן הצעירים האחרים מכיוון שהם מסו־כנים.

התובעת, עו"ד גב' איריס שהרבני בפרקליטות מחוז תל־אביב, אמרה כי מוסייל מואשם עם האחרים ב־אונס בצוותא והוא איים על הנערה לבל תלונן במשטרה.

בהחלטתם קובעים השופטים, כי הם רואים בדבריו של מוסייל אזהרה ולא איום. כן ציינו כי אילו נטענו טענותיו אלה כאשר הוצאת פקודת המעצר לפני מספר שבועות — לא היה נעצר כלל. לפיכך ציוו לשחררו בערבות של 200 ל"י.

ספרים במדעי היהדות

הופיעו מהדורות צלום

ר"א דבלמש, מקנה אברהם, ונבואה רפ"ג
ר"ש דוראן, אהב משפט, משפט צדק ונבואה שפ"ט
ר"א ברדשי, ההוב תכניה, אמסטרדם תרכ"ה
שרף פרי עץ חיים סטרנוביץ תרכ"ו
ספר התמונה, למברג תרנ"ב
קובץ שני המאורות ברלין תרי"ו
רב הפקי, כפר המצוה, פילדלפיה תרצ"ה
עם קטעים נוספים שנתגלו ירושלים, א. מ. זונץ
הופיעו 4 כרכים נוספים.

★

המהדורות מוגבלות ל־100 עותקים בלבד.
רשימת ספרים כוללת של ההוצאה תשלח לכל דורש.
הוצאת „ציון" תל־אביב
ת.ד. 36050, טל. 615524

שערי ניירות ערך בבורסה התל־אביבית

5.10.72

מניות			
תעשייה, מסחר ושירותים			
חשמל (ש)	67		67
אליאנס ב' (ש)	798	—1	785
אלקו 1 (ש)	122.5	—0.5	121
אלקו 2.5 (מ)	120	—1	120
אלקטרה 1 (ש)	284	—0.5	..
אלקטרה 5 (ש)	283	—3.5	283
ארגמן (ש)	478		476
ארגמן (מ)	472	—8	472
ארגמן (ר"מ) (מ)	482		472
אתא ב' (ש)	183	—2	183
אתא ג' (ש)	183.5	—2	183
אתא מטנה (ש)	174	—1.5	174
בית הרכב (מ)	84.5	+0.5	82.5
דובק ר"מ (מ)	367		362
קרור 1 (ש)	465		
קרור 10 (ש)	385	—4	375
כבלים (מ)	195		194
סולב ר"ב (מ)	180	—2	179
ספנות (מ)	213		211
כימיקלים (ש)	65.5		65
ל—אפ' ר"ב (מ)	98.5		100
כילר (ש)	220		225
נחושתן ר"ב (מ)	370		
כבע (ש)	1080		1050
כבע (מ)	1145		
פיניציה ר"ב (מ)	127	—1.5	125.5
כשפלי נ"ד ● (ש)	577	—30	553
כסים ב' (ש)	292	—9	293
שמן ר"ב (מ)	132.5		130
הצל ב' (מ)	341.5	+0.5	342
צרד (ש)	129	+3.5	
כספים וביטוח			
אוצר קלכון (מ)	178	+1	181
א' ה' ה' (מ)	344	+14	342
אוצר להתעשיה (מ)	463	+1	456
א. ד. בי ר"ב (ש)	256	+3.5	252
א. ד. בי ב (ש)	330	+25	
בנק אגוד (ש)	298		297
אפיתק' (מ)	233.5	+3.5	235
א"י בריט' ר"ב ✱ (מ)	309	+15	308
א"י בריט' (מ)	294	+2	302
דיסקונט א' (ש)	570	+20	555
בנק לחקלאות ר"ב (ש)	99	—0.5	99
בנק מזרחי (מ)	177		177
פועלים (מ)	312	+2	310
פועלים ר"ב (מ)	327	+2	324
בנק כרמל (מ)	180.5	+0.5	180
לאומי הגיל (ש)	368.5	+2.5	362.5
לאומי הדסה (ש)	363.5		359
משכן בנין (מ)	200	+2	
פ' תעשיה 8% (ש)	87.5		
פ' משכן (מ)	255	+5	253
משכן שכ' (מ)	200		200
כלל תעשיה (ש)	201.5		200
מרכזית ב' (ש)	268		366
הסנה (מ)	217.5	—1	207
ר ק' פ' — 1. (ש)	202.5	+0.5	202
ר ק' פ' — 10. (מ)	119	+1	117
כפתור (מ)	225.5	+1	226
כפתור ר"ב (מ)	220	+0.5	218
כהר ב' (מ)	208	—1	205
בנד (מ)	163	—1	
מקרקעין ופיתוח			
אזורים (ש)	180	—10	182
אפריקה 1 (ש)	340	+6	335
אפריקה 10 (ש)	280	—4	275
הכ' הישוב (ש)	223.5	—2.5	220
הכ' הישוב (מ)	227	—0.5	221
משכני הדר (ש)	114.5		107
ישרס (מ)	171.5		167
ב' ובנין (ש)	244	+1	241
נכסים חדשה (ש)	238.5	+0.5	237.5
מהדרין (ש)	190.5	+0.5	185
פרי אור (ש)	175	+8	167
אבני — יפו (מ)	133	—3	130
נאות אביב (ש)	89	+1.5	87.5
דיאלקו (מ)	147	—1	148
רסקו ר"ב (ש)	124.5	—0.5	122
רסקו (ש)	92.5		90.5
דלק ונפט			
דלק ג' (מ)	233.5	+3.5	
דלק (ש)	203	+1	202
ירדן א' (ש)	91		91
חברות להשקעה			
אלגר (מ)	120	—6	118
אלרן (מ)	250		240
פועלים (מ)	242		240.5
יצוא (מ)	99		97
פז (מ)	117.5		117
אמפא א' (ש)	150	—1	146
דיסקונט (מ)	263	—1	264.5
דיסקונט חדשות (ש)	249.5	+0.5	246
עוז (ש)	218.5		207
לאומי (ש)	242.5		239
סחר חוץ (ש)	118.5	—6.5	119
מזרחי ב' (מ)	131		131
פרינן ב' (ש)	110	+1.5	114
כלל (ש)	190		187.5
שוק חופשי			
נפטא (ש)	77.5	+0.5	77
לפידות (ש)	160	+0.5	158
לפידות (מ)	175		184
מניות בבורסה			
אי. די. בי (ש)	263.5	+1	260
אמיסר (ש)	69.5		
7% בנק משכן לשיכון (מ)	171	+2	167
6.5% כור (ש)	אין מסחר		
7% צים (מ)	246		
מניות הנסחרות במטבע חוץ			
אמיקו א' (מ)	86		86
8% אמיקו (מ)	113	+1.5	
7% פ' התעשיה (ש)	217		
6% פ' התעשיה ג' (ש)	164		
6% פ' תעשית גב (ש)	100.5		
6% פ' התעשיה גב 1 (ש)	100		
גדיה (ש)	67		

אגרות חוב

	סגירה	שינוי
צמודות למדד		
5% חמא ים המלח (ש)	211.5	+2
5% אג"ת ים המלח (ש)	121	
6% חשמל חסיבה ב' (ש)	133.4	+0.1
חלפסן קליר מאיר 6.5% אג"ח (ש)	88.6	
הלו"ם 5	115.7	—0.3
הלו"ם 6	116.5	—0.5
הלו"ם 7	119.5	
הלו"ם 8	105.3	
הלו"ם 9	108.1	
הלו"ם 10	104.2	+0.3
הלו"ם 11	106.8	
הלו"ם 13	104	+0.2
הלו"ם 14	102.5	—1.5
הלו"ם 15	106	—0.8
הלו"ם 16	107.3	+0.8
הלו"ם 17	105.9	
הלו"ם 18	106.7	
הלו"ם 11 פדיון	104.2	
צמודות לשער קרן וריבית		
מלוה בטחון 1967		
סדרה יג	178.6	
סדרה טו	178.3	
סדרה יט	175	
מלוה בטחון 1968		
סדרה א	154.5	—0.4
סדרה ה	153.4	+0.3
סדרה כא	152.2	+0.1
מלוה בטחון 1969		
סדרה א	148.6	+0.5
סדרה ב	143.4	
סדרה כא	142.9	
מלוה קליטה 1962 אינדקס 132.6	156.2	—0.1
מלוה קליטה 1963 אינדקס 132.6	220.8	—0.2
מלוה קליטה 1964 אינדקס 138.5	201.6	+0.2
מלוה קליטה 1965 אינדקס 110.1	183.2	+0.7
מלוה קליטה 1966 אינדקס 118.7	153.5	

מפתח: ר"מ — רגילות מבוכרות : א' — מניה א' : ב' — מניה ב' : ג' — מניה ג' : (ש) — על שם · (מ) — מוכ"ז : בלתי מסומנות — מניות רגילות : ● — מוכרים בלבד : ✱ — קונים בלבד.

החברה לניהול קרנות בנאמנות בע"מ

	מחיר יחידה	מחיר פדיון	מחיר שוק
צבר	266.1	253.5	253.5
ארז	147.5	140.4	140.4
איתן	121.85	—	118.88

הנאמן: בנק הפועלים בע"מ

חוק התכנון והבניה, תשכ"ה—1965
מרחב תכנון מקומי רמת־השרון
הודעה על הכנת שינוי תכנית המתאר
בהתאם לסעיף 77 לחוק התכנון והבניה תשכ"ה—1965 ניתנת בזה הודעה כי הועדה המקומית לתכנון ולבניה רמת־השרון החליטה בישיבתה ביום 6.9.72, להכין שינוי לתכנית המתאר.
ואלה הגושים והחלקות הכלולים בתחום ה־שינוי של התכנית המוצעת:
גוש: 6416
חלקה: 148
הארץ 28.9.72
ת.ב.ע. 434
ספר בדקיה
יו"ר הועדה המקומית לתכנון ולבניה רמת־השרון

בצער רב וביגון קודר הננו מודיעים על פטירתה של אשתי, אמנו וסבתנו היקרה

ברכה שריד לבית ברז

הובאה למנוחות עולם בירושלים ביום 5.10.72 (כ"ז בתשרי תשל"ג).

המתאבלים: בעלה: בן־עמי שריד
בנה וכלתה: אהרון וסוזי שריד
נכדיה, אחיה ואחיותיה
וכל המשפחה

אנו מודיעים בצער וביגון עמוק על פטירתו של היקר באדם

אברהם בכר ז"ל

ב"ר משה וזהבה ז"ל
יליד יפו, מותיקי ברקליס בנק
בשנת ה־72 לחייו

המשפחה המתאבלת

בצער וביגון רב הננו מודיעים על פטירתה של אמנו וסבתנו היקרה

מרת **הלה (הינדה) פטר** ז"ל

(אלמנת ר' קלמן שלמה הי"ד, מהורז')

ההלויה תצא היום, יום ששי כ"ח תשרי תשל"ג (6.10.72) בשעה 2.30 אחה"צ, מבית המנוחה בראשון־לציון, רח' סרוקפלודור לבית העלמין הישן.

השרויים באבל:
בניה: ישראל פטר ומשפחתו, ראשון־לציון
ד"ר אברהם פטר ומשפחתו, ארה"ב
וכל בני המשפחה

לשמואל לוי

אתך באבלך הכבד במות

אביך

דיזנגוף סנטר בע"מ
ההנהלה והעובדים

לנדיה לוי והילדים

אתכם באבלכם הכבד במות

דודי

חבריו לעבודה

לסגן־משנה
אלון עמנואל

במות **אביך** ז"ל

משתתפים בצערך

מפקד החיל ופיקודיו

למהנדס
גבריאל דוביצקי

משתתפים בצערך במות

אחיך ז"ל

ההנהלה ועובדי
י.ג.ב. יועצי נהול בצוע בע"מ

למר **אורי מרון** ומשפחתו

קבלו נא את תנחומינו הכנים
במות עליכם האב היקר

מרקו מרקוביץ ז"ל

לאה וארמין גוטליב
גוטקס מודלס בע"מ

ההנהלה וחבר העובדים של יצחק מן ושות'

משתתפים באבלו הכבד של שותפם הנרם לעבודה

אורי מרון

עם מות אביו

מרקו מרקוביץ
ז"ל

בצער רב אנו מודיעים על פטירת אמנו וסבתנו היקרה

גב' **רוזי נורדהיימר** ז"ל

ההלויה תצא היום, יום ששי, כ"ח בתשרי תשל"ג (6.10.72) בשעה 12.00 מכפר ביאליק, רחוב הזקלאים 2.

המשפחה המתאבלת

לחברי האגודה נורדהיימר צבי ופטר
אתכם באבלכם על מות האם

רוזי ז"ל

ועד וחברי אגודת כפר ביאליק

יקירנו

ז'אק (יעקב) פרייס

איננו

הובא לקבורות בחוה"מ סוכות, בקיפטאון

קיפטאון, דרום אפריקה.
ניו־ג'רסי, ארה"ב

המשפחה המתאבלת

במלאת שנה לנפילתו של בננו ואחינו היקר

סמל **יאיר דורפצאן** ז"ל

נעלה אל קברו בחלקה הצבאית בהרצליה
ביום רביעי ג' במר־חשון 11.10.72, בשעה 4 אחה"צ.
אוטובוס יצא בשעה 3.45 מתחנת אגד בהרצליה.

המשפחה
ובית פלפוט

על מות היקר באדם אחינו ודודנו

בוריס (ברוך) בן ר' ישראל
בוקשפן ז"ל

אשר נפטר במוסקבה

מתאבלים מרה
אשתו ואחותיו במוסקבה
ד"ר אטל בוקשפן, חיפה
נחמה ודב ישראלי
צבי ובתיה ישראלי ומשפחתם
ד"ר אילן ונורית ישראלי ומשפחתם
חנה ודב לויטה ומשפחתם.
וכל קרוביו וידידיו בארץ ובחו"ל.

בצער רב וביגון קודר אנו מודיעים על מותו
ללא עת של

מיכאל דורון
(דוביצקי)

בארה"ב

מנהלה פתאומית, בשנת ה־48 לחייו
הובא למנוחות בבוסטון ארה"ב ב־4.10.72

אבלים: אבו — חנה בה"א
אחיו — גבריאל בת"א
בנו — יונתן בארה"ב
בתו — בת־עמי, בארה"ב
בתו — תמר בבכביקו

נא להמנע מלהלוך כביקורי הבתוכים

למשפחת לוי

השתתפותנו הכנה באבלכם הכבד בהלקח מכם

ר' **חיים ליב לוי** ז"ל

יליד יש הורה ירושלים
מותיקי בנק לאומי לישראל

ההנהלה ועובדי
בנק לאומי לישראל בע"מ
איזור ירושלים

לאריה (פולצק) **וולבק**
ולמשפחתו

על מות האם

שולמית ז"ל

המשתתפים בצער

מ. ל. ט. בע"מ
תל־יצחק

להבריה **יונה וולבק**

אתך אנו באבלך הכבד במות

אחותך ז"ל

המזכיר הכללי
ועובדי מח' המזכיר הכללי
בבנק ישראל ירושלים

בצער רב אנו מודיעים על פטירתה של יקירתנו

בלה אייזנר ז"ל

אלמנתו של ר' משה אייזנר ז"ל

הלויה תתקיים היום, יום ששי, כ"ח תשרי תשל"ג (6.10.72) בשעה 12.00 בצהרים בבית העלמין בחולון
נפגשים ליד השער החדש של בית העלמין

המשפחה

מזועזעים ואבלים אנו מודיעים על פטירתה
ללא עת של

אהובה שחר ז"ל

מחנכת אצילת נפש וברוכת יכולת

ההלויה תתקיים היום יום ששי (6.10.72) בשעה 12.00 בקבוץ תל־יצחק

ואוטובוס לצבור יצא בשעה 10.30 בבוקר מתל־אביב, רחוב המלך ג'ורג' 48 (ליד קולנוע מקסים)

בית תל־יצחק

ליהודה שחר
והמשפחה

אתכם באבלכם על מות הרעיה והאם

אהובה ז"ל

מ. ל. ט. בע"מ
תל־יצחק

בצער רב אנו מודיעים על פטירת אמנו וסבתנו היקרה

ארנה בלוך ז"ל

ההלויה תצא היום, כ"ח בתשרי תשל"ג (6.10.72) בשעה 11.00 לפנה"צ מבית החולים „אלישע" הר הכרמל, חיפה, לבית העלמין בחוף הכרמל

הבת: חוה סטוקול ומשפחתה
הבן: גדעון ירדן (בלוך) ומשפחתו
הבן: מיכאל בלוך ומשפחתו

להבינו
מיכאל בלוך

משתתפים באבלך על מות

אמך ז"ל

אלדא חברה ישראלית לסחר חוץ בע"מ

הלוח הכפול הארץ ידיעות אחרונות

המשרד הראשי: תל-אביב שד' רוטשילד 99 (פנת שינקין)
טלפונים: מחלקת מודעות — 248905, 230521, 230481
המחיר: יום חול: 1.00 ל"י לשורה / יום ו': 1.20 ל"י לשורה

פרקי היום בתנ"ך

דברי הימים, א' נ"ב, ...

המשנה היומית

נזיר, ח' (א"ב), ט' ...

הדלקת הנרות

ת"א: 4.51 ; מוצ"ש 5.53
ירושלים: 5.00 ; מוצ"ש 5.51
חיפה: 4.51 ; מוצ"ש 5.53

תורנות רופאים לפי התקופות

תורנות בתי מרקחת

● פתח-תקוה: מ.ד.א. טלפון 912333
● לוד: מ.ד.א. טלפון
● נתניה: מד"א טלפון 2333
● נתניה תורנות לילה מ.ד.א. טלפון 101
● אשדוד: מ.ד.א. טלפון
● ירושלים: מ.ד.א. טלפון 101
● עזרה ראשונה לטיפול שרניים במקרים ההופים בערבי שבתות והגים — בבניין מגן דוד אדום, רוממה, בימי שישי וערבי חגים מ־15.00 עד 19.00, בימי שבת וחג לפני הצהריים מ־10.00 עד 13.00 (אחה"צ) מ־15.00 עד 19.00.

תורניות בתי חולים

● היום: איכילוב.
● שבת: איכילוב.

בתי כנסת

● כחיכרו יוניון ... שחרית בשבת ב־10.00.

נרשמו לנשואין

● החתן מלכר נורדון ... ישראל עדה.

דירות

קבלנים

וילות ובתים

דירות למכירה 3 חדרים ויותר

● בהזדמנות 3 חדרים ברחוב דיכתה, חולון, ...
● בחולון בנאות רחל 3 חדרים + פינת אוכל, ארונות קיר ...

דירות 2-2½ חדרים

● בהזדמנות בפתח-תקוה — (בסביבות בלינסון) דירת 2½ + ארונות קיר וסמכל ק"ב, פינתית — 904424
● שני חדרים + הול במר כז בהים למסירה מיידית, טלפון (חוץ משבת) 230431 קו פנימי 586 (גב' גלין), 9.00—15.00.
● בחולון דירת 2½ חדרים ק"ד לוי, ממסב 3
● בהזדמנות צפון ת"א 3 מודרנית לחזית + פינת אוכל, ארונות קיר, מים חמים מרכזיים ועוד — 117,000. טל. 256138
● דירת פאר 2½ במר 3 ב' צפון ת"א, רח' שטח, לטלפן: בין 12.00—14.00 — 236484, 19.00—20.00
● במרכז חולון דירת 2½ חדרים הנליל 4, 846443
● ברמת-גן 2½ במקום שקט במרכז, ארונות קיר, 88,000, טל. 731581

דירות בשכר חודשי

● "בנות-אביבים", בנין חדש, דירת ארבעה חדרים, אמבטיה ומקלחת, בניה לקש סום, קומה ד', שתי מעליות, הסקה מרכזית, שלושה חדרי ארונות, מתאימה במיוחד לדיפלומטים או עולים חדשים. 410444, 418366 בכל שעות היום, גם בשבת.
● להשכיר בנתניה דירת 3 חדרים בבנין חדש ק"ב בשכר חודשי שנה/שנתיים טל. 053-762520 (12—16).
● 2 חדרים בצפון ת"א מרוהטת קומפלט פרינג'ידר גז וטלפון 225193
● בראשון לציון בשכ"ח דירת 3 חדרים בפרסים: מקס' הרים אביחיל טלפון 03-24466
● דירה 2½ חדרים + הול ברמת-השיים רח' הלבנון 1, 825479.
● בשכ"ח דירה ריקה 3 חדרים לשנה, בחולון 226738 פרט לשבת.
● להשכיר דירה 2½ חדרים ריקים בגבעתיים טלפון 740120
● בבבלי דירת 3 חדרים חדשה ריקה טל. 938864
● להשכרה דירה 2 חדרים והול מרוהטת חלקית מבנם 28 פ"ת בשעות 16.00-20.00.
● דירה קומפלט שקטה 2 חדרים לא מרוהטת, במרכז רח' רוטשילד פ"ת 449817 03 בין 18.00 — 20.00.
● בחולון דירה 4 חדרים אהרונוביץ 42/5 חולון.
● להשכיר 3½ חדרים חדשים ברמת-אפעל טלפון — 750170.
● בבת-ים 2½ חדרים חדשה על עמודים טל. 512409
● בצפון דירה יפה 3 חדרים ומרפסת סגורה 260039, 612628
● בקיראליהו דירה 3 חדרים להשכרה טלפון 266388
● בשכ"ח דירה ריקה 4 חדרים בנות אביבים + טלפון + הסקה + מעלית לטלפן 56511
● בבראילן דירה חדשה לא מרוהטת בת 4 חדרים הסקה ומטבח מפואר בשכ"ח טלפון 761770
● ברחובות דירת פאר 4 חדרים פינת אוכל והל גור רון לכל תקופה טל. 950020 786819
● 2½ וארונות קיר בבתים עד לשנה וחצי טל. 971085
● בצפון 3 חדרים קומה ב' חזית + טלפון מיידית 449224 בין 16—18 שישי 9—12 שבת.
● דירה 2 + נחיות למגורים/משרד/מלאכה בגלזדיר חס 52 — 250987 615241
● בשכ"ח דירה 4 חדרים + מעלית ברח' בורדיצ'בסקי ב' גבעתיים. לטלפן בערב — 741448
● בקראון 3 חדרים אופיר לויראשכול 72 שיכון ירון.
● להשכיר דירת 2 חדרים פני הגבעה רמת-גן טל' — 736712, 737085
● בצפון תל-אביב בשכ"ח דירת 3 ע"ע (450) 240342
● בקיראון, בשכ"ח דירה ריקה, 4 חדרים, כניסה מיידית, לפנות טלפון 021021
● להשכיר דירה חדשה, 3 חדרים, בנוה-אביבים. להתקשר לטנה"צ 614183 ואחה"צ 447795
● בחולון, דירת חדרים לוקסוס בשכ"ח טל. 843262
● בחולון, דירת 2½ חדרים מרוהטת פלא, טל. 848658
● ברמת האוניברסיטה, 4 חדרים, הסקה, מעלית, גז מרכזי, טלפון 750549—03.
● בבני-ברק (ע"י כביש גהה), 3 חדרים, חדשה + טלפון, קומה א', עמודים 057-71072.
● ברחובות ליד המכון, 4 חדרים, כניסה מיידית, לתוך מכר 934080
● בנוה רסקו, רמת השרון, להשכיר 3 חדרים, חדשה, קומה ב', טל. משעה 18.00 416896
● ברמת-אביב, 3 חדרים, פר נוי מיידי, לטלפן 788218
● להשכיר דירה בת 3 חדרים, כלון ו־2 חדרי שינה בית חרש, רחוב בני-דן 116 תל-אביב, קומה ב' עם מעליות, הסקה מרכזית, מים חמים וטלפון. לפנות לטלפון 217723
● ברחובות, עליד מכון וייצמן, להשכיר דירת 4 חדרים לוקסוס חדשה לא מרוהטת הסקה מרכזית + מעלית. לפרטים טלפון (08)280625, (03)1796791, 22.00—10.00.
● ברמת-גן, דירת לוקסוס חדשה, 3 חדרים, לא מרוהטת, בשכ"ח, לשנתיים. טלפון 242514
● ברחוב בלפור להשכיר ב' שכ"ח, דירת 3½ חדרים גדר לים, במצב טוב מאוד, מתאימה למשרד. טלפון 57478
● בשכ"ח, דירת 3 חדרים + פריג'ידר וגז. 859762
● 3 חדרים + פינת עבודה, ריקה, ק"א, ע"ע, במקום מרכזי ברמת-יוסף בתים, טלפון 257056
● דירה 3 חדרים, הול, ארונות קיר וטלפון, להשכיר ב' שכ"ח, טל. 232276
● להשכיר ברמון ליד מביח, דירה לוקסוס, 3 חדרים, הסקה מרכזית, גז מרכזי, טלפון, מעלית, מרוהטת חלקית. פרטים טלפון 057-72853 בשעות אחה"צ.
● בשכ"ח, 2½ מרוהטים ב' צפון, אפשרי לסטודנטים, טלפון 246919
● 3 חדרים + פינת אוכל יפה בבתים, ווסטמל, טלפון 59628/0 למירה.
● דירת 2 חדרים להשכרה במרכז רמת גן — 400 ל"י, 236051
● בשכ"ח דירת שלושה חדרים ליד הדיזנגוף חזית. 236357
● נוה אביבים חדר מרוהט כל השרותים לחוד טלפון הסקה מרכזית טל. 411019
● להשכיר 3 חדרים מרוהטים קומה שביעית בפ"ת ע"י בית חולים בילינסון להתקשר בכל שעות היום. טלפון 712571
● דירה 3 בנס ציונה לא חודשים, טלפון (03)442580 16—18 אברהמי.
● דירה להשכיר במעוז אביב 15/4 קומה ד', 3 חדרים מרפסת גדולה להתקשר 772351 בשעות היום.
● דירה להשכרה 3 חדרים רמת גן טלפון 742250
● דירה חדשה 3½ חדרים בראשון לציון (375) לטלפן 749267
● ברמת אילן 4 חדרים ק"ב מעלית טלפון, הסקה מרכזית 03-7 32418
● להשכיר דירה מרוהטת, שני חדרים בקומה ב' בפאר בגבעתיים, לפנות 10—8, 10—11, טל. 756330
● בבתים 2 חדרים לוקסוס חזית על עמודים 752970
● דירה מרוהטת חדר + 2 מצאים, במרכז ר"ג 735406

דירות 1-1½ חדרים

● בגבול בני-ברק—רמת-גן דירת חדר למכירה 751148 אחה"צ.
● ברמת-גן 1½ מרוהטת 2 מסודרת פינוי מיידי טל' 411864

דירות בדמי מפתח

● בדמ"פ דירה 4 חדרים + טל. מתאים למשרד או לרופא בשלב שיפוצים רח' אלנבי 64 בי 726556
● בדמ"פ דירות מ־10,000 — 50,000. "לעמ" מקוה-ישראל 8 ת"א 612725
● בצפון — בדמ"פ — דירת גג 2½ חדרים יפים, טל' 384507
● בדמי מפתח מחפש דירה 2 חדרים נוחיות קומה א' אזור הבימה חשמונאים — אחד העם לפנות מוסקוביץ טלפון 289102 בין 8—8 או בורוכוב 34 תל-אביב.
● דירת 3 חדרים בשד"ך קפ"ל טל. 224132
● בדמ"פ 2 + חדר ק"פ תל-אביב, רחוב זבוטינסקי 17 משעת יפו, עד 7 בערב.
● בדמ"פ דירת 3 חדרים בצפון ת"א טלפון 440975
● 3½ ק"ב לבונטיו 15 ת"א ליד הדואר, חנה.

هكذا من الأصل

هكذا من الأمل

הלוח הכפול — הארץ — ידיעות אחרונות

המשרד הראשי: תל־אביב עד׳ רוטשילד 99 (פנת סינקין)
טלפונים: מחלקת מודעות — 248905, 230521, 230401
המחיר: יום חול: 1.00 ל״י למלה / יום ו׳: 1.20 ל״י למלה

● ביד־אליהו 3 חדרים לוקו... עם כל הנוחיות, 38502 פרט לשבת (רצוי רחוב).

● חדר מרוהט יפה בסביבת רמת־גן ליחידה. 792890

● חדר להשכיר לבחורה דתית ברמת־גן. טל. 749494, מ־13.00

ביקוש דירות

● דרושה דירת 2 חדרים... בבת־ים...

● זוג עם ערבויות בנקאיות מחפש דירה מרוהטת...

אולמות

● אולמות, בתי־מלאכה, חנויות, בשכ״ח...

משרדים

חדרים מרוהטים

דירות מרוהטות

הצעות עבודה

● אם חשבת להתחיל בעבודה...

● דרושה עוזרת לפעם בשבוע...

עסקים

מחסנים

בתי מלאכה

מגרשים

● נווה־אביבים 320 ...

חנויות

הכשרה לעבודה

ביקוש עבודה

● דרושה עובדת ניקיון...

● דרוש חרש וכרסם...

● דרוש מוכר מנוסה...

● דרושה עוזרת בית...

● דרוש איש כלירות מעולה להשקעות בנכסי דלא־ניידי...

● דרושה בת״א בחורה ל־עבודת משק בית לעבודה יום יומית...

● דרוש שליח עם קטנוע — אחראי ומסור, לפנות למזל, ידיעות אחרונות...

הלוח הכפול הארץ ידיעות אחרונות

המשרד הראשי: תל־אביב שד' רוטשילד 99 (פנת שינקין)
טלפונים: מחלקת מודעות — 248905, 230521, 230401
המחיר: יום חול: 1.00 ל״י לשורה / יום ו׳: 1.20 ל״י לשורה

● לקונפקציה נשים טובה דרושה מודליסטית — גזרנית פעולה. אפשרי חצי יום. „אפנת הכפולה" אלנבי 62 ת"א טל. 623179

● דרושה אשה לעבודות בית והשגחה על ילדים, 5 פעמים בשבוע בין השעות 12.30 — 4.30 לפנות „מרכנתי" שלמה המלך 107 טל. 242270

● דרושה מזכירה חשבונאית בשפה אנגלית ועברית כולל הרשמת. טלפון 53203 או 50683

● דרוש/ה מזכיר/ה לעבודה לשנים, טל. 057956

● דרושים/ות: מזכירות פקידות — כתבניות — פקידות קהל — מנהלות חשבונות — סטנוגרפיסטיות — פקידות תפעוליות. התחלה מיידית! — „תעסוקה ויקורים" אלנבי 134

● דרושים/ות מנהלי חשבונות — אכספרס מודעות „תעסוקה" אלנבי 134, 2 קומה ב' חדר 2

● סקירות!!! מאות הצעות עבודה בקורס „תעסוקה" אלנבי 134

● דרוש נער או תלמיד לעבודה במשרד. טלפון 760537

● דרוש/ה חשב/ת לחנות פרחים.

● עוזרת למנהל חשבונות דרושה. בשעות 14

● הלוקר הכלנוע? רוצה להשכיר „אלנבי" 91 בלעתיים

מכוניות למכירה

● פריינץ 4 08 במצב מצוין + גגון 50,000 ק"מ. 845568 גם בשבת.

● אסקורט 68 אחרי טסט בהזדמנות, גורדון 8, תל־אביב.

● שברולט אפור 10, 1968, טסט, 7,500 ל"י. — טלפון

● „בובאר" מודלים 1971, דגמי 1400, בטייבה, פרטי וקופה, הצגה, ביון ומכירה. טל. 73006

● פייטים ורדיו מסחריות 1972 לכניסה „הדיו לכבוד" תל־אביב. טל. 52445

● הדזמנות ספורט 1969 מצב מצוין

● פורד אספורט 69 בהזדמנות 15,000 1969 טל. 725060

● ביסוי מגבת למכונית בצבעי אינדוסה 100 ל"י צידלמן 4 טל. 446035 ת"א

● עמי 1963 במצב מצוין + רדיו טל. 854646

● פולקסוואגן 1966 בכמות 1000 במצב מצוין 953257

● פיאט 850, 1971, הוצה במצב טוב טל. 863337

● פיאט 1100, 50. טלפון 171277

● הוספה 1969 ב מצב טוב

● סימקה 1000 ג'י-אל טסט 9 חודשים, מודל 1968. טלפון 287054 בשבת 286756

● בהזדמנות תיפושית 1964 במצב מצוין אחרי אוברול + טסט 734084

● קורטינה 1971 אוטומטית יד שניה, 26,000 ק"מ. טל. 852829

● פריימוס 2000 שנת 1970 בהזדמנות מיוחדת למכירה

● הילמן 1964 במצב טוב עם אחריות 187474

● ג.ס.או. 1000 1968 36,000 ק"מ, במצב נהדר טלפון 946141

● פולקסוואגן מסחרי 1600 שנת 1968 במצב מצוין + רדיו, טלפון 849603

● פיאט 600 מודל 1964 במצב טוב, 856864

● למכירה משאית לייבלנד מלביזיה מודל אנגלית 1970

● קונטסה 1967 1800 במצב מצוין 862704 יום א' עד 18 בשבת

● פ ג'ו 404, 65 בהזדמנות במצב טוב

● פיג'ו 404 1966 יום ראשון

● רנו 1966 יד ראשונה במצב מצוין 8.700 טלפון 834185

● רנו מסחרית 57/58 במצב טוב ל"י 7 חודשים

● ג.ס.או. 4 1969 יד ראשונה מצוינת בהזדמנות טלפון 791806

● פיג'ו 404 1962 טסט 9 חודשים + רדיו + צבע טל. 827991

● משאית סקניה 70 למכירה טלפון 33037

● קונטסה 1300 יד שניה במצב מצוין טלפון 824852

● אוסטין מסחרי 1956 במצב מצוין + רדיו + טסט 8 חודשים טלפון 715010

● מריוטה הלד 1964 במצב מצוין טל. 743506

● בריסקה 1963 שנת טסט יד ראשונה בעבודה 916563

● למכירה מנדר פולקסוואגן מודל 66 במצב מצוין טלפון 914684

● פריינץ 4 1968 מחיר 7,100 טלפון 057-72230

● קונטסה 900 1964 לשנה מצב מצוין 234978

● „מנור" שרותי עזרה וגרר רה בדרכים תמורת תשלום שנתי

● כרמל 1960 במצב מצוין טסט לשנה 447080

● פריינץ 4 1968 מצב מצוין יד ראשונה 445460

● פיג'ו 404 1967 טסט לשנה 251285

● ביואיק 1962 אחרי שיפוץ כללי 9,000

● ג.ס.או. 1000 69 62000 ק"מ למכור טסט טלפון 840811

● זוג צעיר מעוניין לסכור בתל־אביב דירה 2½—3

● פיג'ו 1968 404 יד ראשונה למכירה מיידית

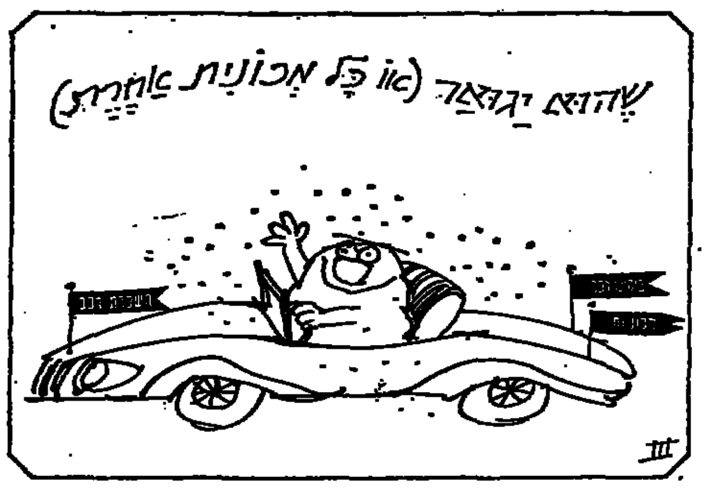

● ליילנד הייבר 1971 למכירה טלפונים 843597 781480

● כרמל רוטס 68 „אומו יוסף" שלמה 15 821423

● פריימוס 1300 1972 הבמות מוגבלת נצל ההזדמנות הד שם עוד היום מכונת פריימוס „ריבולי" הניון נתיבי איילון (ליד תחנת רכבת דרום לשעבר) 625732 825112

● רנו 1956 במצב מצוין — טסט 10 חודשים 731946

● פורד טרנזיט 1970 „רכב איילון" המסגר 28 ת"א

● קונטסה 1800/4 1968 „רכב איילון" המסגר 28 תל־אביב

● פיאט 500 בהזדמנות 1900 ל"י

● קוסיטה מסחרית 1967 מנוע פורד במצב מצוין 730045

● אספורט מסחרי 1970 „רכב איילון" המסגר 28 תל־אביב

● פורד קפרי לרגל נסיעה מודל 60 נהדרת טל 442052

● שברולט שבל 1960 סמיר

● ג'יפים כל הסוגים וכל הדגמים „אומו יוסף" שלמה 15 821423

● פיאט 850 1970 „רכב איילון" המסגר 28 תל־אביב

● פולקסוואגן 1970 יד ראשונה 749111

● פיג'ו 404 מגרר 1971 „רכב איילון" המסגר 28 תל־אביב

● קוסיטא 63 ממיישן בהזדמנות במצב טוב

● 9000 ל"י בתשלומים לשנים פריימוס 1300 1973

● למכירה מכונית צובארו 1100 במצב מצוין 1970 + רדיו, טסט

● פורד פרליינד אמריקאי 1968 מסופץ במצב מצוין

● למכירה טס 61 ב סינגל הגרול, הייבר 904180

● קוסיתאו חיפשת? רכב ישראלי היא התשובה!

● למכירה פריגו 110 שנת 1966

● פולקסוואגן מסחרי גבוה 1970 מנוע חדש 842794

● פורד אנגליה מודל 64 במצב טוב

● בהזדמנות דופין 1961 מצב טוב 3.800

● פולקסוואגן מסחרי גבוה 1966 מנוע 71 9,400

● היפושית 64 במצב מצוין טסט לשנה

● פורד אנגליה סופר 1966 12,200 ל"י

● פיג'ו 404 1970 12,000 ל"י

● היפושית 1972 מנוע 1600

● פורד אסקורט מסחרי 1969 1800

● פולקסוואגן היפושית 1964 גגרה, אינה

● פריינץ 4 1968 יד ראשונה בהזדמנות

● קונטסה 1300 1968 במצב מצוין

● פיג'ו 404 1969 56,000 ק"מ

● פיאט 124 (פרימולה) 1969

● פיג'ו 404 63/62 מסם שנה

● למכירה פריימוס 1300 שנת 70

● פיאט 238 קבינה כפולה 1970

● קוסיתא כמיישן 71, רדיו

● פולקסוואגן 1600 1968 מסם לשנה

● בהזדמנות מוכיתא ספורט 72

● בהזדמנות סוסיתא ספורט 68

● הזדמנות! אסקורט 60 — מצב טוב

● אופל מסחרי 1964 מנוע 71

רוצים לקנות

● למכירה בהזדמנות

● „חלובה" קונה למוכר

● קונים ספרים

● קונה רהיטים עתיקים

מציעים למכירה

● במחיר הזדמנותי

● בהזדמנות

● למכירה באזור

● מערכות

טלויזיה

ביקוש רכב

● בשות מידי לכל סוגי רכב טלפון 614135

בטוח רכב

אופנועים וקטנועים

דודי שמש וחשמל

בתי־ספר ושיעורים

רהיטים

مكذا من الأصل

هكذا من الأصل

הלוח הכפול הארץ ידיעות אחרונות

מקרקעין

● בבת ... בחדר מאוזר + שמיה, בחדר פרטים נא לפנות: רחוב עד ... 11, בחיים, דירה 6.

● בבית מגורים בהזדמנות 500 ריהוט בלתי מודרני, טלפון 546001.

מקרים

● פרוג'יידים בהזדמנות אחריות לה שניה מחירים זולים בתשלומים נוחים 50 ל"י להודש קרוב אביב תמקד נ'ורג' 20, תל־אביב.

● מקררים משומשים מ־150 ל"י כולל בלוח, מוכר, קונה ומחליף. הזדמנות אמקור 10 ... ל"י, ... קירור לרינגר 10 ת"א טל. 520664.

● מקררים תשלומים להסברה 25—50 לחודש. קניה מכירה והחלפה לחדשים.

מכונות תפירה

● בהזדמנות מכונת תפירה "באלה" דיסט רוזנת סוכנת בילאות 50 ל"י 914542.

מכונות גילוח

מכונות כתיבה

מכונות בביסה

מכשירי חשמל

שמיתים

תריסים

מספים

שרותים

● קונסטרוקציה וכל מבנה בעיר ובחלקי הארץ, "תבנון" 291012.

● המשפץ, שיפוצי דירות, תוספת חדרים בבריסקות, שי־כויי דירות, טל. 567507.

● הכל "שירות" לשרותך. בק־ינן מקררים ומכשלים בגוש־דן, טל' 720380 ר"ב.

● שיפוץ ותיקונים ותנוויה באחריות טלפון 526744.

חקלאות

● המשבחר ... ליפוצי מחירים ...

הלוואות

● הלוואות מיידיות! בדירבית בנקאית! + ביטוח חיים, טלפון 821031.

● 2000 ל"י מיידית לעובדי מדינה צבא וציבור 445005.

● הלוואות לרוכשי ובעלי רכב, מזר — מכר והלוואה על יד יהודה הלוי 62, ת"א, טל' 612805.

● אנו נותנים הלוואות לעובדי מדינה ולקבלנים ...

● 2000 במזומן ומיד לעובדי צבור צבא ומשטרה טל' 58840.

● אם אתה זקוק להלוואה פנה אלינו לפי ת.ד. 4333 ת"א למס' 915 מודיות מובטחות.

● בסכנתא... לזמן ארוך! ... 17.00.

ביטוח

נופש

טיולים

כלי נגינה

צילומים

מספרות

בולים ומטבעות

סירות

דגלים

ריקודים

חוגים

הנעלה

חיות בית

שרותים

● הצטרף ל"אגודה צער בעלי חיים — רמת־גן"! מיפול ומדריכי היום וקורס לטיפול נכון בחיות הבית — כל־ביס יפים למסירה — הכ־עון: כתלית־צחק, חצי חיים 4 (ליד "יהדר") טלפון — 267304 שחה 8—12; רביעי וששי 8—12.

● גור שנאוצר ענק, בן 4 חודשים עם תעודות, טלפון 768108.

שידוכים

● נאה 180/55, מעוניין בי־דידים, ת"ד ת/18035, תל־אביב סודיות.

● זוג 47/42 מעוניין להור ידך עם זוג דומה. ת.ד. 4865 תל־אביב.

● מתארגנת חברה אקסקלו־בת מנורה למפגשים חברתיים ובילוי משותף במועדון מפואר במרכז ת"א. יתקבלו גברים בגילים 25 עד 35 ר נשים בגילים 24 עד 30. מר עסדים רציניים והרבותיים ... למועדון "המפתח" ת.ד. 4104, ת"א, עבור פיו ויחסר ... כרטיס חבר. הפתיחה בכ־רוב.

● בחור 28/190, נחמד בעל אמצעים — מעוניין להכיר היילת למטרה רצינית. ת.ד. 9089, תל־אביב. פרטי.

● בהורות ובחורים מעל 25 המעוניינים להכיר בני זוג, יתקשרו ל־444210.

● נאה 22/175, מעוניין ב בחורה נאה למטרת רצינית. ת.ד. פרטי 9016, תל־אביב.

● תלמידה (21) יפה ותר מסת ת.ד. ח/18035, ה"א (ל־49945).

● תייר מאנגליה, 52, גבוה, נאה, חובב שחיה, ציור, בי־דור ונסיעות לא דתי, מעוניי בנאה ואינטליגנטית עד 38. רצוי תמונה שתוחזר. ת.ד 26318 ה"א, רזון.

● מהנדס 28/185 מסודר הר ת"א 18035/ב (ל־49916).

● רווק 33/190, מבוכס ת.ד. ה"א (ל־49985) 18035/ב.

● גרושה, יפהפיה ועדינה, בעלת דירה נהדרת ומכונית נהדרת, מעוניינת להכיר ל מטרת נשואין בחור טוב ומתאים. עזה לא תשובה. לפנות ל"איחוד הלבבות", תל אביב, דרך פ"ת, בשעות 9—1 לפנה"צ, 4—8 בערב, טלפון 82440 בערב.

● פקידה תמירה ויפה, 22, מבוססת, ת.ד. 6453, ת"א.

● מנהל חברת 60/178, מסו־דר, ת.ד. 6458, ת"א.

● רווק נחמד, גיל 38, נבוה, מסודר, ממשפחה טובה, אירופאי, מעוניין להכיר למטרת נישואין רווקה או אלמנה בלי ילדים בגיל 30—36, רצוי ממושב או מקיבוץ. לפנות בציון כל הפרטים ת.ד. 1059 גבעתיים. עבור רווק.

● אלמנה נאה 55 מיכובלת ועשירה, ת.ד. 6453 ת"א.

● רווק עולה חדש ממוצא סלאבי, 190/33, מסודר ב עבודה, מעוניין להכיר בחו־רה נבוהה למטרה רצינית. ת.ד. 20051 מספר 1108.

● כנו, אירופאי מקסים 26 מבוסס, ת.ד. 6453 ת"א.

● לצעירות בכל רחבי הארץ. בגילים 30—18, הכרות חינם. מסרי פרטים, דרישות ומס' טלפון ותענו. ת.ד. 8057 ירושלים.

● רווק 26/180, נכה כל ב רגל, מסודר בעבודה + דירה מפוארת, מעוניין בבחורה מתאימה עם לב חם. בפרטים ב"מסרחמד", זמנהוף 10.

● אקדמאים בכל הגילים מבוססים בהחיזות למטרת נישואין ...

● נחמדה 24, מעוניינת ב... ת.ד. 4496 חיפה ...

● פרטי רווק נחמד 168/35 מעוניין להכיר למטרה רצינית המודה לציין טלפון ת.ד. 58297, תל־אביב.

● רופא 40, גרוש אירופאי נאה ת.ד. 7316, ירושלים.

● קריית ... מיוחד על הלוח ה־כפול לקבלת מודעות בדואר ...

● גרושות ואלמנות בגיל 25, 30, 35, 40, 45, 50, 60 ועוד ...

● פרסיים מטבילה כאור, יפה ומעניינת ...

● רחיות רכות בנות 19, 20, 21, 22, 23, 25 ועוד ...

● שיחת הכרות ללא התחיי בות ב"רעים" ...

● צעיר נאה מחפש ידידות עם אשה עד גיל 40, 10826 ירושלים.

● 30/160 ממוצא אירופאי ...

● 27/178 בהליכי גרושין מחפש ידידה גיל 20—40 ת.ד. 130/ת ת"א פרטי.

● פרטי! נבר נאה 38 מעוניין בהכירות ...

● לגרושה: 24 ... לאימות עבודה ...

● רווק 170/33 מחפש בחורה נאה ת.ד. 58822 ...

[illegible]

תורנות רופאים לפי המקומות

ירושלים

● הזמנת רופאים במקרים דחופים מ־8 בערב עד למחרת ב־7 בבוקר טלפון 101 בתחנת מד"א מרפאה ורופא למטפלים ההוסים כל בערב עד לחצות — מיועד למטרים ההוסים בלבד.

תורניות בתי חולים

● היום: הדסה (ילדים, פנימית, עינים), ביקור הר רופים, שערי צדק (כירורגית).

● שבת: ביקור חולים (ילדים), הדסה (עינים, נשים פנימית), שערי צדק כירורגית).

תורנות בתי מרקחת

● ליל שבת: אורה, המלך ג'ורג' 22 טל' 222043; פר־מי: מרחיים, כנ"ל, תותנג'ר אן רובע הנוצרים, העיר ה עתיקה, טל. 284401 פרטי: 5, אלנאצר, בית חנינא, טל. 83050.

● שבת: ד"ר פרקש, הפל מ"ח 25, טל. 30084; פרטי: ד"ר פרקש, אבן עזרא 20, טלפון 33826.

● מיצ'ל: אופלמסקה, יפו 110, טל. 24021; פרטי: אוחונסקי, בזציון 20, כנר כה 1, טל. 523731 אל ארז, רחבת שער הפרחים, טלפון 28363; פרטי: מכב'יאו, ביה אל עלמי, ואדי נ'וז.

דירות

● חדר + הול + פ"א ב־רהמיה, הש"ב בלוק 41 דירה 21 ל"י.

● בשכונאלהנביא, לכבון ה־מגורבים בלוק 106, 2 חד־רים 30—18.00 20.00.

● בירושלים "ירונה בגולים ... ".

● דירות הבנויות, מגרשים והנהלת בתים, השקעות "כיר סוד" רח' המלך ג'ורג' 6 טל.

● דירות למכירה והמכירה כל הגדלים ...

[illegible]

וילות ובתים

● בשכ"ח וילה במוצא עלית, 5 חדרים, מפוארת היטב, טל. 03-755481 ...

● בשכונה, וילה מרווחת 2 הדרים, בעיר גנים, לטלפן: 534052.

קבלנים

● דירות 4 חדרים עם כל השכלולים, נוף, בית הכרם ...

[illegible]

דירות למכירה 3 חדרים ויותר

● דירה חדשה 3 חדרים ... לדירה רח' שמואל ... 50 ...

● בשכון הפכון ביתהבן 3 חדרים + הכנה לארונות — 533562.

● דירה 3 חדרים, הכפה ביתית, שכלולים ... 50,000.

● דירה 3 חדרים ברמת־אשכול, ל"ד מכירה מיידית — 130,000, טל. 53240.

[illegible]

אשדוד

הצעות עבודה

● שפץ ביותר אצל רפי הכו־עבודה באחריות, רח' אברהם עפירא 1630/10 איזור ד.

הלוח הכפול ירושלים

ידיעות אחרונות: הלל 26 טל. 225251
הארץ: החבצלת 5 טל. 224245

● דירת 3 חדרים ארונות קיר, הסקה ביתית רח' סר בית 4 ליד בי"ס דגמרק טל. 62167.

● דירת ארבעה מפוארת, עזיאל 24 בבית־הכרם 170.000 טל. 585536 — מנדיל מ־16.00—19.00.

● ברומנה למכירת דירת 3 חדרים ברח' המ"נ טלפון — 531914.

● 3½ חדרים מפוארת כל ה־שכלולים, כנוסה כיידית, בי בית הכרם באיזור מפואר 528826 185.000.

● ברמות אשכול דירת 3 חדרים + פ"א 185.000 טל. 68110.

● דירה יפה מאוד, 3½ חד־רים 88 מ' ק"ב הסקה, אנסי־גנים 14 (שכון מסיפנו) טל. 63042 בבקרים ובערבים.

● 3 חדרים פ"א והכנה + ארונות קיר, 39458 פרט ל־שבת.

● דירת 3 חדרים + פ"א, קריית־יובל טל. 60582 8.00—12, 10—4.

● למכירה דירת 3½ חדרים 93 מ"ר ק"ב ביקרגואה — 98,000 ל"י טל. 02-55344.

● בקרית־משה 3 חדרים (אחד קטן) + הול, הסקה מרכזית, מעלית ונוף 525594 טל. 98,000.

● מיידית! דירת 3 חדרים + הסקה, 115.000 גבעת־שאול, גינה פרטית, 225590.

● 3 חדרים + גג מרכזי + ארון מטבח + ארון קיר — 88.000 טל. 66127.

● דירת 3 חדרים ברוממה טל. 521730 קרמי.

● בקסופיה במעם חדשה, 4 חדרים פינתית, שלושה כי־וונים, נוף חומה ירושלים, בקרבת גן־היבשנים, 89 מטר ... ק"ב הסקה; ועוד — 175.000 טל. 35380.

● 3½, בהסבה, גדולה, שלושה כיוונים כיכוים נוף ק"ד הסקה, לדתיים 110.000 טל. 525555.

● 3½ חדרים + ארונות קיר ושכלולים דרך חברון, תלפיות בלוק 101/13 — 15.000 + 65.000 משכנתא.

● בהזדמנות 3 חדרים מפ־ארים בשדרות הרצל ק"ג בכיסה ביול 23 דמי קריבה ... 20.000 ...

● דירת 4 חדרים בבלב בניה בשדרות הרצל 64 — ת.ב.ר.ת יפו 33 — 224548.

● בקרית יובל דירת 3 חדרים עם מטבח גדול 68749.

● דירה מפוארת עם כל ה־שכלולים 3 חדרים הרצוג 41 טל. 75547.

● ברוחה 4 חדרים 100 מ"ר 134.000 בכפה בקפה 55806.

● 4 חדרים ק"ר ליד גנית בבנין חדש 521029.

● 3 חדרים והול בן מרכזי ב קומה ב' טלפון 57391.

[illegible]

● בהזדמנות דירת 2½ + הול בבית־הכרם לטלפן — 526411.

● 2 + ארונות בקריית־משה 222121 מיום אבגנים 15.30—12.00 בעבודה.

● בהסתה, 2½ חדרים, מר פסת נדולה בית־ישראל החד שה 232664.

● בהזדפנות ובהזדמנות! 2 חדרים, זכרון יעקב 10 לד־מפה יופי, 528020.

● בהזדמנות לזוגות צעירים דירה יפה 2 חדרים + ארונות טל. 66631.

● בהזדמנות 2½ בקריה יד־בל, רח' ניודיוף 12, שהינה 522415.

● דירה יפה 2½ הדר + כל ההוויות בקרית יובל — 68573.

● דירת 2 חדרים הסקה + גג + אנטנה מרכזיים ההוב אכסנציון 25 יהודה יהושע.

● דירת 2 חדרים בבית ה־כרם קומת קרקע 5 לאלף ל"י טלפון 526843.

● 2 חדרים יפים, אילמרכזל שכללים ק"ב שרותים נפר־דים משכנתא נוחה בן מר־מין 1 39801.

● בקרית משה 2½ אריו 283141 מ־8—15 קיר.

● בעיר גנים 2½ + פרס־בה ושכללים + משכנתא, ר רשיון לבניה 221431/80 — אהרון.

● 2½ + היכום ק"ב ברוד ביה (עם 606) מ"ר פרס לשבת.

● למכירה 2½ בפרכז קריה מה קומה ב' טל. 523007.

● דירת 2 חדרים בקטמוני ו', ודירת 3 חדרים + הול באגריפס טל. 523008.

● 2 חדרים אפשרות להוס־פות בניה + משכנתא, הד יוכי בזירוינור 37, טל 38077.

● בעיר גנים 58.000 ברוס־מה 55.000, כדורים 40.000 + 11.000 ועוד מבחר דירות מתפרסמות ב"פרסום אורי" בזירוה 3.

● למכירה 2½ חדרים ברח־ פהה רחוב ראשי סינה בלוק 8, בניפה ג', 52,000 ל"י — 16.00.

● למכירה 2½ הדרים + הסקה ביתית. טל 37167 בין 18.00—20.00.

● 3 חדרים + פ"א נדולה, חדשה, בקרית משה טלפון: 531044.

1-1½ חדרים

● דירת גג 11 ארון קיר טל. צת, 54000 לצלצל טל 19.00—20.00.

דירות בדמי מפתח

חדרים מרוהטים

דירות מרוהטות

2-2½ חדרים

[illegible]

● 3½ חדרים מרוהטת ב־קרית־יובל, 450 ל"י נרינגולר 5 שלווה. טל. 36898.

● דירת 4 חדרים מרוהטת ההוב להל אמנו 7, בן ישר־אל. — 68836.

● 4 חדרים מרוהטת + מל־פון, הסקה, מכונת כביסה, בבית־הכרם טל. 581077.

● דירה מרוהטת 3 חדרים הסקה, לשנה־שנתים הרב ברלין לטלפן בערבים 62269.

● דירת לוקסוס 4 חדרים — מרוהטת + טלפון והסקה בית ההרים 02-522889.

● בגבעה בית הכרם, 3½ מרוהטת + טלפון מדצמבר לשנתיים 531588.

● דירת 2 חדרים מרוהטת בגבעה שאול, טלפון 528885.

● דירת 2½ חדרים מרוהטת בקריית־יובל. טל. 61008.

דירות בשכר חודשי

● חברה אינטרנציה לדי־רות מרוהטות ודיקות בכל הגדלים ובמבחר גדול מאד־כן יום־יום "הפי". המלך ג'ורג' 19.

● בשכ"ח 4 חדרים + הסקה למשרד/מגורים במעלה־רובר קפי 31594, 22837.

● בשכ"ח דירת 4 חדרים, הסקה, ריקה, בהוהרת — לא בשבת 225860.

● 3½ חדרים חדשה מרוה־מה יפה ביתונו, טלפון — 531542.

● רמות־אשכול 3—4 חדרים ריקה 02-31169, 03-442515 בחול.

● בפרות החדרים של הס־דירות המסודרנים מבחר גדול של דירות וחדרים לד־בים פתוח מרכז המסודרים בשעות 10—14 טלפון 36251 בית הדר (מאחרי המסביר לצרכן) בשעות 9—13 17—19 טל. 27779.

● בגבעה הצרפתית דירת 4 חדרים חדשה קומה 6 טל. 983308 בקרוב להתקשר.

● לדתיים דירה בבית בורד עם חדר, 3 חדרים. בבית ר גן טלפון 531332.

● בשכ"ח 4 חדרים ברמת אשכול 33761 13.00—16.00 (19.00 — 21.00).

● דירת 4 חדרים, ריקה, ברמות אשכול. טלפון + הב־קה. לפנות 525487, 528371.

● בקטמון בשכ"ח 3 + הס־קה וגן מרכזיים 521289 פרט לשבת.

● בגבעה הצרפתית 4 הדרים ריקה, הסקה + מעלית טל 85720.

● דירת 2½ חדרים + הול בקרית יובל, ריקה, סיי־דיה. טלפון 232655.

● דירת 2½ חדרים, ריקה בשכונ', טלפון 81818.

[illegible]

ביקוש דירות

אולמות

משרדים

חנויות

[illegible]

● למכירה הנות חשמל בדר לה ומסודרת יחידה במרכז מסחרי קרית מנחם מתאימה לכל. בסקום מ־16.80, או לט לפון 61211 לחשמלאים רחני אן או מנחם 8.00—16.00.

● למכירה בקריית יובל מח אומה לכל מטרת טלפון — 09504 61020.

מחסנים

● מציע מחסן בשכירות 750 ס"ר או חלק, הצעות ת.ד. 695 ירושלים.

● מחפש לקניה או בשכירות מחסן 1000 מ"ר. ק"ס. הצ עות רחובות ת.ד. 695 ירו־שלים.

● בדמ"ש, מחסן בפרכז, טל 36769.

בתי מלאכה

● בגבעת שאול בשכ"ח בבין 750 כ', מהולק ל־3 קומות + מעלות, כן ביוב וכביש, טל 525355, בערב.

מגרשים

● מגרש 1,200 מ"ר בגבעת שאול ליד הכביש, להשכיר בשכ"ח, 527659 בערב.

● מגרשים לבניה מיידית ב' הרצליה פיתוח 231759 מ' 9—12.

עסקים

● לרגל נסיעה למכירה חנות מבוססת לקונדי בבין בפרכז המסחרי בקרית מנחם טלפון 35538 בשעות הערב.

● למסירה במרכז עסק מכ־שירי כתיבה וספרים בתנאי־ הנוח. ת.ד. 1125 ירושלים.

● מציא "קשת" במרכז ... 16.00—19.00 ... טל. 531184.

● בשכ"ח מכלת עם/בלי ה־ציוד בבית־הכרם טלפון — 521663.

● הדר גדול, 30 מ"ר, שרו־תים צבוריים מתאים לכל מטרה. 85794.

● במרכז ירושלים למכירה בהזדמנות מכון ליופי, מודר־ני, רוחני וקליינטורה רבה, ת.ד. 7100 ומתינו.

● 20%—17% ריבית חבכל בערבויות בנקאיות וכוסרום "אוצר להשקעות" 86353.

● קיוסק מבוסס מאד בקרית משה תרנשה בשפע 522977 פ 19.

הכשרה לעבודה

● קורסים מזורזים ספירות וכוסרות ניקוב י.ב.מ הנה־לת חשבונות כתיבה מכונה כתשלומים קטנים תעודה ו עזרה בעבודה "ברומל" ירד־פלים יעבץ 8 (פינת יפו מ"ל רכון העמודים) 524315.

ביקוש עבודה

● מעוניינים לקבל הביתה עבודות שונות. ת.ד. 6618 ירושלים.

● מעוניינת לקבל הדפסות בשעות הבוקר בבית. טלפון 84139 ...

הצעות עבודה

● "ירושה הוחת: מכירה ירישה ..."

[illegible]

● כספ, כסף, כסף לאנשי מכירה תרוצים! אם זה בה שאת/ת רוצה, ומבין/ה ש כבר להצליח צריך לחתאמת. לפגוש החזדמנות לעשות הר בה כסף, כנציג/ת מכירות לפרסום פנה בטלפון — 228066.

● דרושה כפרית טובה, הנ אים טובים, לפנות למכון יפה שלומציון המלכה, 221484 — בערב.

● דרושה פקידה עם ידיעה בהדפסה למערה שלמה, טל בין 13—14 221548 בלבד.

● דרושה אשה, רצויה מבו גרת, למיפול בילדים ולמשק בית, לפנות: 522764 (לא ב שבת).

● דרושה אישה אחראית ל מיפול בילדה עם עבודות בית, בקרית היובל, בלבן בבוקר, 61949 33448 בערב.

● דרושה עובדת בית, לכל שעות הבוקר, תנאים מו בים, בטלביה, 36711.

● דרושה עובדת למשק בית, תנאים טובים למועסדת כה אישה. 522347 בערב.

● דרושים לעבודה בתיירות מבחים עוזרי מבחים ומלצ רים הרדניות, איש אחזקה ל פנות למחלקת המנגנון ...

● דרושה כמפלת עוזרת עם המלצות ל־7 שעות טלפון — 66158 ירושלים אחה"צ וב ערב.

● דרושה עוזרת להגה"ת ל 5—6 שעות עבודה בבוקר טל 523600 523800.

● דרושה עובדת למשק בית וטיפול ל־6 שעות ביום — 36018.

● דרושה עובדת למיפול בתי־נוק ועבודות בית קלות, 7 שעות ביום, טל 282017.

● דרושה אשה למיפול ב' שני ילדים לעבודות בית 4 ימים בשבוע, מ־1—5 בנוה שאנן, 523391, אחה"צ.

● דרושה/ה מבחית מעולה ל' עבודה פעם בשבועיים ל משפחה, טל. 31679.

● דרושה אשה לטיפול ב' שני ילדים ל־6 שעות — 538815.

● דרושה אשה למשק בית פעמיים בשבוע בנוה שאנן 528840.

● דרושה עובדת בית + טי פול בילדה ל־5 שעות ביום טלפון 87973, אחה"צ.

● מחפשת משפחה/אשה אור־מנת לאשה חולה להקופה ארוכה. 524659.

● דרושה עובדת למיפול ב' ילד הלומד בבי"ס ולעבודות בית ל־5 שעות. 31548.

● דרושה בחורה/אשה ל' עבודה בסקטריה וטיפול חלקי בילדים. טלפון 67950.

מכוניות

● פולקסווגן חיפושית 1500, 1970, שמורה להפליא ברו־ בא־פ, 63,000 ק"מ ...

ביקוש רכב

● מעוניין בפיג'ו 404 במצב טוב קילומטראז' ...

תצעים למכירה

אופנועים וקטנועים

● בהזדמנות! ב.ס.א. (רשיון ובסה), 60603 ב' 30036 בעבודה, בצלאל.

מקררים

תנורים

כלי נגינה

שרותים

רהיטים

שיקולים

בתי מלון

בתי־ספר ושיעורים

ריקודים

● טיאט 124, 1967, במצב טוב, טלפון 522283.

● פולקסוואגן 1500, לימוזין 1964, רדיו, מסם, טלפון 635367.

● פיאט 238, דבל קבינו 1971, במצב טוב, 80042.

● היפוכית 1957 מצויין טלפון 33703, ובעבודה 224444/96 עמי.

● "מגור", שרות עורה נרירה בדרכים תבורת ה לים שנתי הרפעלי גם ירושלים, רח' שמואל הנג' 15, טל 222503.

● מכאית צבורלט 1971 3 טון עם ארגז.

● אקסקורט 70, במצב ה' צמיגים רדיו דיגמו ...

● בהזדמנות פריגן 1000 1970 ...

● מכונית דודג' 'פמוצי' 1964, הנורה במצב טוב.

● קורטינה במצב טוב רדיו, מכם, 2.500, טלפון 30828.

● מכונית מהירה 66, מורד, יד ראשונה, משפה 16.

● פריגן 4, 60, אחרי פורו כללי 6.000, 23132.

● קונטסה 1300, אחרי דול כללי טלפון 531251.

[illegible]

כל מודעה
המתפרסמת בלוח זה
מתפרסמת ללא תשלום נוסף
גם ב"ידיעות אחרונות"
על פי הסכם מיוחד בין
"הארץ" ו"ידיעות
אחרונות"

הלוח הכפול חיפה והצפון

ידיעות אחרונות: הנביאים 28, טל. 667931
הארץ: גורדאו 20, טל. 661166

חוזות ריפוי לפי התחומות

היפה
• רופא הודו בכר"א, טל. 101

חדרות בתי מרקחת

תרופות חולים

דירות

קבלנים

וילות ובתים

דירות למכירה 3 חדרים ויותר

דירות מרוהטות

1-1½ חדרים

דירות בדמי מפתח

חדרים מרוהטים

דירות בשכר חודשי

ביקוש דירות

משרדים

הכשרה לעבודה

מחסנים

חנויות

בתי מלאכה

מגרשים

עסקים

2-2½ חדרים

ביקוש עבודה

הצעות עבודה

מכוניות

תנורי חמום

בתי"ס לנהיגה

מכונות כביסה

חיות בית

טלויזיה

ספרים

שידוכים

תערוכות

פרסומים

רהיטים

שרותים

אופנועים וקטנועים

מציעים למכירה

רוצים לקנות

מקררים

כלי נגינה

הלוח הכפול באר־שבע

דירות

• "מבוין" מיבחר גדול של דירות להשכרה ולמכירה של' ההסתדרות 80. 057—6105

דירות למכירה

• למכירה דירה בת 4 חדרים גדולים הנביאים 130/7 באר שבע טלפון 057—0420.

• דירת 3 חדרים בשיכון ד' דרומה, רחוב תולה טרמים 057—3580

• בקרבת האוניברסיטה הדרשה, 4 חדרים 106 מ"ר חרושה, משכנתא 25,000 אפי' הית להשכרה 057—72378.

• 3 חדרים של 80 מ"ר, סביבה טובה, שכונה ד' 1681/10.

• למכירה דירה בת שלושה חדרים, קומה ב' 70 מ"ר, ליד טלוויזה, טל. 5175— 057.

• דירת 3 חדרים, 100 ממ"ר, ארון-קיר, ארונות מטבח פורמיקה, הרסינה צבעונית, קומה ד', מעליה לי התקשר טל. 057—72223, בין השעות 17.00—20.00.

• דירת פסיו 3 חדרים + 2 חצרות + פיזוז אויר, סוכנות/נרית 34. ה' לדרוג ... .

• דירה 3 חדרים + שיפורים 83 מ"ר קומה שניה. ב' דרך הנשיאים 137 טלפון: 057—71523, ללא מתווכים.

• דירות בנות 4 חדרים ב' תכנון יוקרתי ברמה גבוהה. החל מ־59,000 ל"י. לפנות: "בנה באר־שבע", פסג' "הוד" 3102.

• דירת שלושה חדרים 84 מ"ר ויצמן 22 משפחת מלכיש מלפון בעבודה 057—11210.

• רחוב 1 בהזדמנות 3 חדרים 82 מ"ר ק"ג צ"ע מטבח ח. כניסה מידית — 057—71645

• בבאר־שבע, בבית חדש, דירת 2½ חדרים בדרך הנביאים. טל. 057—71480 ב־ ערב.

• למכירה דירת במפר נדרש 75 מ"ר, 3 חדרים. טלפון 73536

• 3 חדרים חרשה ה' לרוגטא למכירה או החלפה. שמחה, בן־יהודה 22/80

דירות מרוהטות

• להשכרה דירת 3 חדרים מרוהטת לפנות לפניה של' 057—3445.

• דירות בשכ"ה מכל הגדלים ובכל השכונות מיבחר גדול.

דירות בשכר חודשי

• דירה בת 2 חדרים ... הנשיאים ...

שרותים

• "דליה" בוא תרכינות ולי־לים בניברים צבעוניים. הד־בה ע"י מומחים, ההסתדרות 88. ליד בנק דיסקונט — 6758.

ביקוש דירות

• קונה דירות ...

ביקוש עבודה

• מנהל עבודה בענף סכב רות ודיתוך מעוניין בהצעות מתאימו 057—55292 בשעות הערב

הצעות עבודה

• דרושים מכונאים בנזין ו' דיזל בכל הסוגים, תנאים טו־בים למועמדים מתאימים לפ־נות: אל מוסך "רם" באר שבע איזור העשיה הזעירה. טלפון: 057—3018

• בעבר דירת 4 חדרים לפי בורה מידית 057—1101. הזומאל, בשעות הצבורה.

• בהזדמנות דירת 72 מ"ר בשיכון א', רח' אחד העם 8. בכ"ש מרקיאנו אלברט.

• בדרך הנשיאים 64 מ"ר מהודרת יפה, ארונות קיר — 057—70165

• בדרך הנביאים, מול האר ניברסיטה 80 מ"ר, שפורים .4720

• דירה 75 מ"ר רח' הסר־פילים 0/6. טלפון 6131.

• דירת מפיו 3 חדרים של כון "ה" דרוגמא טלפון — 057—72052

• 3 אהרי רשונם, תריסים, חרכינות, ארון קיר, שיכון ה' דרוגמא, הנשל 19, פירקר בויום, בערב.

מכוניות

• "מגור" שרותי עזרה וגרי רה בדרכים תמורת תשלום שנתי הר צבעי נמוך. באר־שבע רחוב ההסתדרות 78 טלפון 3654.

• פולקסואגן 1300 אוטומטי 1972 17,000 ק"מ טלפון — 1990, אילת.

• אספקה מכונות פינ'ו 404 ,304 ,504 מכוער יוה כיודר מוסכם, לגבים, כר צר כירות באיזור התעשיה.

• קורטינה 1200 1968 אר ברול, צבע, מכס שנה. שמר יה, משפחה של הנשיאים — ה־23 שישי שבת 16.00.

• לאדק 48/14 רוד מכירה — 057—0507.

טפטים

• מומחים להרכבה טפטים הקודמים וקידוי, "דקורטיב", "דיזה", ההסתדרות 88, 6785.

טלויזיה

• עד 1000 לירות תקבל עבור מקלט ישן במבצע החלפת טלויזיות "מבלון אילת", ליד הרצל 98, והפלס"ת 65.

• מחירים מוזלים באא"ל אל קמרונים רחוב העצמאות 48 באר־שבע. המצאו הנורי חי־מום ובישול, טלויזיות, מכו־נות כביסה, מקררים, רשמי־טול, במקום קיימת מעבדת אלקטרונית.

ביטוח

• ביטוח מכוניות כולל רדיו, למכירת האנושה איספון ד' פיצוי שלא להלקים — ביר מות מכוללת לדירות ולחכנת השכשכה — 2 תכניות הדי־שות של יובל, אצל הבדלה הפלס"ת 66, בארשבע, טל. 71061.

• דרושה אשה למיפול בר לדים ומשק בית 08.00—14.00 טלפון, הדר 12, עומר.

• דרושה משפלת עם עזרה בבית ליום שלם אפשרות לי־נה. טלפון 3454.

הלוח הכפול נתניה

דירות למכירה

• למכירה דירה לוקסוס, חרשה, 4 חדרים, בניכה פיי ריה, טל. 053—22107.

• דירה 2 חדרים — 40,000 עוליה־הגרדום 12, נתניה — משפחה החיבון.

• למכירה 3 חדרים רב ארו־נות קיר, מטבח חדיש, להתקשר 053—973442 8.00—16.00.

• דירה בשיכון ותיקים הר צל ה, אצל הגניה, בשעות אחה"צ.

• דרושה מדניקה־סוכנות עם הופעה נאה, כשרון במכירות ורצון להרוויח משכורת גבוהה, המשרה היא להדגמה של מכונות סריגה ומכירה בחנות בנתניה, לפנות ל"אם־סיכל", התחנה המרכזית, נתניה, טל. 24582.

אירועים ובידור

• התוף הירוק, מתרגו לילה חריף, רמה אירופאית. ה־ערב שלמה ארצי ולהקתו, טכי פאר והוזמרת אהי וויס, דיקורים לצליל' הזמורת ה־קצב "להקת הצעירים".

נופש

• מלון גנהמלך נתניה טל. 053—22913, 053—23913. בשר, נופש, הבראה דירה דבש בחדרים מפוארים, עם שרותים צמר־דים. פנסיון מלא, החל מ־38 ל"י.

קבלנים מציעים

• סולל בונה נתניה בונה למכירה דירות נהדרות עם כל השכלולים בנתניה והוד־השרון. פרטים במשרד, רח' הרצל 51 נתניה, טלפונים: 053—28984, 053—23958.

ביקוש דירות

• ללקוחות אנגלו־סכסון מ־חו"ל דרושות מיד דירות מסגנת 4—5 חדרים במרכז נתניה, עד קומה ג' — בהצ־עות נא לפנות עוד היום. אנגלו־סכסון, סוכנות לנכסים בע"מ, ככר העצמאות 5, נתני־ה, טלפון: 053—28200 — שעות משרד: 8—18 — כל יום כולל יום ו'.

הצעות עבודה

• מטפלת ליום שלם רצוי נסיון, זיו, רח' ירושלים 27 בערב.

עסק למכירה

עסק בן 35 שנה במרכז תל־אביב עם חנות קמעונאית של כ־150 ממ"ר בענף מכונות כביסה, טלוויזיות, רדיו וצרכי חשמל.

השקעה מצוינת לאדם המתאים

בהצעות נא לפנות לת.ד. 28085, תל־אביב.

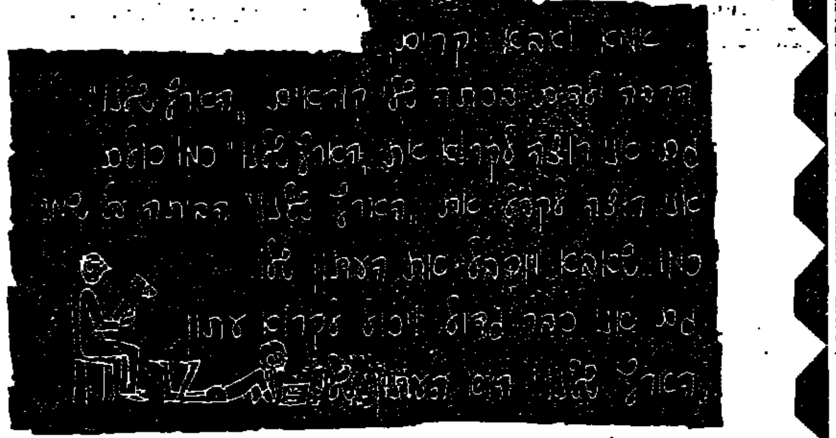

חיתמו למענם על **הארץ שלנו**

השבועון לילדים ולנוער, המיועד לגילאים 8—15
והמומלץ על ידי משרד החינוך והתרבות.
כדי להפיק את מלוא התועלת —
חיתמו על **הארץ שלנו**
החל מגליון מס' 1 שהופיע ביום שני, 4.9.72.

כל מנוי חדש יקבל חינם ידיעון ביס תשל"ג של הארץ שלנו

(גזור כאן)

רבע שנה	חצי שנה	שנה
13.— ל"י	25.— ל"י	48.— ל"י
במקום: 14.40	במקום: 28.80	במקום: 57.60

לכבוד
הארץ שלנו
מח' ההפצה המנויים
ת.ד. 233,
תל־אביב — 61000

(מחוק 2 משבצות הבלתי מתאימות מתוך ה־3)

הנני מזמין בזה את "הארץ שלנו" החל מתאריך ______ ומבקש להביאו לפי הכתובת והשם הרשומים מטה.

כתובת הילד למשלוח העתון:
שם משפחה ______ שם פרטי ______
רחוב ______ מס' ______
מיקוד ______ מס' טל. ______

יום הולדת: יום ___ חודש ___ שנה ___

שם ההורים או המזמין
שם משפחה ______ שם פרטי ______
רחוב ______ מס' ______
עיר ______ מיקוד ______ מס' טל. ______
מקום עבודתו ______

השלומים: המחאה אישית בבנקאית; לזכות הוצאת עתון "הארץ" בע"מ בצרוף טופס זה.

קוראי הארץ שלנו תלמידים טובים יותר

להשכיר בחיפה
משרד (כ־150 מ"ר)

בקומה ב' נפרדת
ברחוב הנמל.

על המעונינים לפנות בין השעות 0800—1600
לפי טלפון 663141 חיפה.

עירית ראשון־לציון

הארכה מכרז מס' 50/72

עירית ראשון־לציון מודיעה בזה על הארכת המועד האחרון להגשת הצעות מאת קבלנים להקמת בריכת שחיה במרכז קהילתי בשכונת המזרח.

המועד האחרון להגשת ההצעות בצרוף ערבות בנקאית או צ'ק בנקאי (ערבות אחרת לא תתקבל), בשעור של 5% מערך ההצעה, הוא יום ראשון י"ד בחשון תשל"ג, 22.10.72, שעה 6 בערב.

ח. ניבשפיין, ראש העיריה

הכזا من الأصل

مكذا من الأمل

אכול עם מצב רוח

בבית
במסיבה
בפיקניק
במסעדה
בסטקייה
בבית-הקפה

נשר זהב בירה עם מצב רוח.

ארדט
חברה לבשות בע"מ
המשרד הראשי: בית ארדט
רחוב יבנה 32, תל־אביב, טלפון 614431
סניף ירושלים, רחוב בן־יהודה 5, טלפון 233721
סניף חיפה, רחוב נתן 11, טלפון 668236

מחפשים מועמד לתפקיד מנכ"ל מקורות

מאת סופר „הארץ"

שר החקלאות, מר חיים גבתי, מנהל עתה מגעים עם קציני צה"ל בכירים שפרשו או עומדים לפרוש משירותם בהפשר אחרי מועמד לתפקיד מנכ"ל חברת מקורות, מר זאב קריב — נודע מחוגים מוסמכים. חוגים אלה ציינו, כי מר גבתי הגיע למסקנה שיש למנות מנכ"ל חדש לחברה זו נוכח כשלונותיה בעבר, לרבות כשלונות חברת ורד.

הנהלת מפעל הפיס בתל־אביב חתמה על הסכם עבודה עם נציגי ועד העובדים במפעל, באישורה של מועצת פועלי תל־אביב.

מרכז קופ"ח השלים הסידורים לאפשרות של שביתת רופאים ביום א'

מרכז קופת־חולים השלים אתמול את הסידורים הדרושים למקרה שתפרוץ ביום א' שביתת הרופאים במרפאות, כפי שהכריז אירגון רופאי הקופה.

בהתאם לסידורים יהיו המרפאות פתוחות בשעות העבודה הרגילות ויינתנו כל השירותים והטיפולים הניתנים בהן. אם הרופאים לא יופיעו לעבודה — יפנו החולים, במקרים שאינם סובלים דיחוי, אל רופאים לפי בחירתם, וקופת־חולים תשתתף בתשלומים בעד ביקורים אלה בהתאם להוראות הקיימות בדבר עזרת רופא בשעות בהן סגורה המירפאה.

מרכז קופת־חולים פונה אל חברי הקופה במישאלה להימנע מפניות לרופאים במקרים הסובלים דיחוי.

חבר הוועדה המרכזת מר אהרן אפרת, מ"מ יו"ר הוועד המפקח של קופת־חולים — הזהיר אתמול את ארגון רופאי קופת־חולים שלא לפתוח ביום א' בשביתה ונקיטת האמצעים, שהוכרזו עליהם מטעמם בעקבות בחירתו של אשר ידלין כיו"ר מרכז קופת־חולים.

במברק לד"ר רם ישי, יו"ר ארגון רופאי קופ"ח אומר אפרת, בין היתר: „השביתה שהוכרזה על־ידכם אין לה שום אחיזה במערכת יחסי העבודה בקופת־חולים. אתם תגרמו נזק חמור לשירותי הרפואה, לציבור העובדים ולחולים. מרכז קופת חולים מייצג נאמנה את מיליון המבוטחים והוא ריבוני בבחירת מוסדותיו. אין שום טעם לשביתה והציבור ישפוט את הבעיה ואת הנזק שנגרם לו".

העובדים מגנים

ארגון עובדי קופת־חולים הודיע אתמול על התנגדותו לשביתת הרופאים, תוך הדגשה כי „עובדי קופת־חולים לא ישלימו עם כך, שקבוצת עובדים במוסד השליט כופה עליו מתוך אינטרסים מקצועיים, ואינו רואה שום הצדקה לכך שארגון הרופאים יקבע מי האיש שיעמוד בראש המוסד.

החלטת ליא"ן

„דעת הקהל בישראל והמבוטחים בקופת־חולים יתקוממו נמרצות נגד השביתה השרירותית של רופאי הקופה הצפויה במשך 48 שעות, מחמת היבחרו של מר אשר ידלין ליו"ר המרכז — נאמר בהחלטת הועדה המרכזת של הנרעת העבודה הליברלית, שהתכנסה אתמול בתל־אביב, בראשותו של מר מ. זיידל. בהחלטות המזכירות כלולה פניה אל רופאי קופת־חולים לבטל את השביתה. „אילו נערך משאל העם בקרב אלפי הרופאים של קופת־חולים היו מצביעים הרוב המכריע של הרופאים נגד שביתה כזאת, שאינה מבטאת בשום פנים מאבק מקצועי, אלא התמודדות של יוקרה מצד רופאים מספר, שהם חדשים בהנהגה הגופנית", אמר מר זיידל.

דובר ההסתדרות מסר אתמול, כי בימים אלה נתקבלו בבית הועד הפועל פניות רבות של מוסדות וחברים בשכבות שונות של הציבור המביעים תרעומת קשה על החלטת הרופאים לשבות ולגרום סבל לציבור המבוטחים בקופת־חולים ובני־משפחותיהם.

צעיר מעכו — עורך השידורים בעברית בטלוויזיה הירדנית

מאת יהודה אריאל, סופר „הארץ"

עם הפעלת השידורים בעברית בטלוויזיה של ירדן, נודע אתמול שמו של העורך הראשי: פואז ג'ראר, יליד עכו כבן 29. הצעיר מוכר היטב בעכו, שם למד בבית הספר הנוצרי של סרה־טאכסה והשלים את לימודי הבגרות שלו. זמן קצר עבד בחנות לתיקון מכשירי רדיו וטלוויזיה. פואז ג'ראר, יצא עוד לפני מלחמת ששת הימים עם כל משפחתו לירדן דרך מעבר הגבול בשער מנדלבאום. העילה ליציאה היתה התבכותו של אבי המשפחה, רוחי ג'ראר, עם החוק כאשר כמחלק דואר החל להוריד בולים ממעטפות וגם להחביא המחאות. הוא נתפס, נשפט ופוטר מעבודתו. האב לא יכול היה להסתגל והחליט לעזוב את הארץ. הוא לקח אתו תשעה מעשרת ילדיו וביניהם את בנו, פארוק, שעבד במשרד מהנדס העיר בעירית עכו. בן אחד של המשפחה פייסאל, יצא לגרמניה כדי ללמוד רפואה.

תושבים בעכו המכירים את העורך הראשי של שידורי ירדן בעברית, מספרים כי פואז ידע עברית היטב ועשה מאמצים רבים כדי להשיג תוכר נוסף ללימוד השפה העברית.

ממשפחת ג'ראר נשאר בעכו רק דודו של פאוזי שהוא סגן מנהל בית־הספר הממלכתי ערבי בעכו.

קריין מדור החדשות בעברית של הטלוויזיה הירדנית (צילום: י. ברזלאי)

לופטהנזה: חלה עליה במספר התיירים מגרמניה

טיסה שבועית נוספת — ששית — בקו פרנקפורט־לוד

(ע.). „בעוד שהתיירות מצרפת ובריטניה לישראל ירדה בשנה האחרונה, חלה עליה ניכרת במספר התיירים שבאו מגרמניה. בששת החודשים הראשונים של 1972, כולל יוני, חל גידול של 62 אחוז במספר התיירים מגרמניה לישראל", — אמר מר ריצ'רד קלקסדורף, נציג חברת התעופה הגרמנית לופטהאנזה בישראל, בפגישה עם כתבים לעניני התעופה שנתקיימה אתמול בתל־אביב.

מר קלקסדורף הוסיף, כי הגידול האמור בא בהשוואה לשנת 1971. באפריל השנה החלה לופטהנזה להפעיל טיסה שבועית חמישית ובאפריל 1973 היא מתכוונת להפעיל טיסה שישית. לדבריו חלה ירידה ניכרת במספר הנוסעים מגרמניה לארץ מיד לאחר ליל הטבח בלוד, אולם לאחר־מכן חלה התאוששות בתנועת התיירות. ירידה נוספת חלה לאחר רצח הספורטאים הישראלים במינכן. באחרונה שוב חלה התאוששות בהזמנות הנוסעים ויש לקוות כי בשנה הבאה תחול עליה נוספת בתנועה לישראל. הוא אמר כי מאות אנשים יבואו בסוף החודש לארץ לקחת חלק בקונגרס הבינלאומי של גורמי התיירות ומעודדיה — סקול.

מר הלמוט קלמפ, המנהל הכללי לכספים של לופטהנזה, סקר את התפתחות מחלקת המטען של חברתו והתעכב בעיקר על החדוש המהפכני בהסעת מטען — עם הכנסת מטוס הענק מדגם בואינג 747 שנבנה בייחוד לחברה זו. „לופטהנזה", אמר, היא החברה היחידה בעולם המפעילה מטוס ענק מיוחד למטען והובלות אלה כוללות כשבוע בסדר גודל 84 טונות לניו־יורק וכל 89 טונות לגרכנית. מחיר ההובלה הוא 2 סנטים לקילוגרם. מטוס־הענק יכול לשאת מטענים בנפחים, כגון מכוני־ענק למטוסים, מספוא, מכוניות, הליקופטר שלם ומטוס מפורק. לדברי מר קלומפ, ההובלה היא כה מהירה עד כי תדלוק המטוס בניו־יורק נמשך זמן רב יותר מן הפריקה או הטעינה. מחיר המטוס 24 מיליון דולר. כולל חלפים ואביזרים".

מר יצחק זרעוני, דובר החברה, גילה כי לופטהנזה עומדת להפעיל טיסה שבועית נוספת — הששית במספר — בקו פראנקפורט—לוד.

כרוז הסתה בכפרי הגליל: קורא „להתקומם נגד הכובש"

מאת יהודה אריאל,

כרוז בערבית, הנושא את החותמת של „הארגון הלאומי לשחרור פלשתין, מפקדת הארץ הכבושה, אוגוסט 1972", והקורא לערבים „להתקומם נגד הכובש הנאצי־ציוני, כדי לשחרר את 240 הכפרים שנכבשו בכח", הופץ בימים האחרונים בכפרי הגליל.

הכרוז פותח בכותרת: „הודעה חשובה בקשר לאיקרית ובירעם השלב של המאבק. להלן נדרשים תושבי כל הכפרים לפעול נגד ביטול הכפרים כבתיהם ואדמותיהם על־ידי הכובשים הנאצים הציונים במלאות 25 שנה לכיבושם".

מחברי הכרוז פונים לתושבי הכפרים ללכת בעקבות תושבי בירעם ואיקרית ולהתקומם, כדי לקבל חזרה את אדמותיהם. „התקוממו בכל הדרכים האפשריות להפגת כסרתנו. עלינו להאבק על כך עד מוות. יחי מאבק עמנו בפלשתין. מוות לנאצים החדשים. עוד נבוא".

משטרת נפת עכו החלה בחקירה הפצת הכרוזים שנמצאו תחילה ביום ד' בערב ליד בתי־ספר בכפרים עד־גים, ואתמול בבוקר גם בשוק בכפר יאסיף וברחובות שונים של כפרי מיעוטים בגליל.

שר ירדני הציע חילופי כתבי טלוויזיה

מאת גדעון אלון, כתב „הארץ" בירושלים

שר ההסברה הירדני עדנאן אבו עודה, הציע שיתוף־פעולה בין הטלוויזיה הירדנית והישראלית, על־ידי מינוי כתב של הטלוויזיה הישראלית לרבת־עמון כנגד יעביר דיווחים שוטפים לישראל ובנגד שני — כתב רשות השידור בחברון יעביר כתבות היתוים לטלוויזיה הירדנית — כבר הבהתבאי מוחמד אבירה בשכם, בפגישה עם ראשי רשות השידור.

נודע כי באחרונה שהה מר אבירה בירדן ונפגש לשיחה עם שר ההסברה הירדני עדנאן אבו־עודה, שביקשו להעביר ההצעה לראשי רשות השידור בישראל.

ר. בן־שושן — יו"ר מועצת איגוד מועצת הצרכנים

בישיבת מועצת איגוד הצרכנים הכללי שהי ביום ד' בתל־אביב, נבחר לתפקיד יו"ר המועצה הכללית העתונאי מר רפאל בן־שושן.

כלל ופרט

[illegible]

אסותא והנהלת אלישע מברכת

[illegible]

נעצרו בריונים שהשתוללו באולם בת"א

(ע). קצין משמר הגבול הותקף ביום ד' בלילה על־ידי ארבעה בריונים באולם בית החייל בתל אביב.

המקרה אירע בעת מופע שנערך שם, כאשר הקצין שהיה לבוש אזרחית, הורה לארבעה צעירים לחדול מלעשן. בתגובה על כך תקפו אותו הארבעה והחלו להתפרע. בסיוע שוטרים נוספים, התגבר הקצין על ארבעה התוקפים, שהועברו לבית המעצר.

בשבוע האחרונה נעצרו על־ידי משטרת מחוז תל אביב חשודים רבים בביצוע מעשי בריונות ואיומים.

בין השאר, נעצרו שני פרחחים שנטפלו לתלמידות בית־הספר בחולון. במקרה אחר נעצר פועל מאפיה שתקף באגרופים את בעל המאפיה שלו.

צעיר אחר, שאיים לרסס במכון פני צעירה אם תמסור עדות נגדו בבית־המשפט, נעצר ביפו לחקירה.

שר הקליטה: ימשך זרם העליה מרוסיה

(לע"מ). למרות גזירת כופר ההשכלה שהוטלה על־ידי השלטונות הסובייטיים מאמין אני, כי בשנת 1973 יימשך זרם העליה מבריה"מ ואולי נחזה גם בגידול. זאת בזכות המאבק המתנהל ע"י יהודי בריה"מ מצד אחד ועל ידי העם היהודי והגורמים הבינלאומיים מצד שני.

דברים אלו אמר שר הקליטה, מר נתן פלד בכנס עובדי מחוז ת"א במשרד הקליטה שנערך אתמול בבור־קין ביטוח בת"א.

בפניותו אל הנוכחים, משתתפי הכנס עמד השר על התחושת היעוד החיבת ללוות את העוסק בקליטה ואמר בלעדיה לא ניתן לשאת בעומס ובאחריות המוטלים על כתפי העובדים.

מנכ"ל משרד הקליטה, מר הלל אשכנזי, מסר בתשובה לשאלה כי באחרונה נעשה במשרד צעד נוסף במגמה להקל על העולה ולקצר התהליכים הביורוקרטיים הקשורים לקליטתו: בעתיה רוכזו כל הליכי התשלום עליהם אחראים משרד הקליטה והסוכנות תחת גג אחד — במשרדים המחוזיים של משרד הקליטה.

בכנס הוענק פרס עידוד בסך 400 ל"י למר פנחס סגירה, מנהל סניף נתניה של משרד הקליטה על הצעת ייעול שלו בתחום איחוד ספקי העליה.

ועדה סיימה דיוניה בעניין מועמד לתפקיד נשיא הטכניון

מאת סופר „הארץ" בחיפה

הועדה שבחר הקורטוריון של הטכניון בכינוסו האחרון ביוני, להציע מועמדים לתפקיד של נשיא הטכניון עומדת לסיים עבודתה בימים הקרובים. בראש הועדה עומד שופט בית המשפט העליון משה לנדוי וחברים בה פרופסורים, נציגי הסנאט ואוניברסיטה.

לאחר סירובו של שגריר ישראל בארה"ב, מר יצחק רבין, לקבל תפקיד זה, נראה שהמועמד בעל הסיכויים הטובים ביותר לנשיאות הטכניון הוא אלוף (מיל.) עמוס חורב, שהיה ראש אגף אספקאות בצה"ל ונתמנה עתה לתפקיד של מדען ראשי של מערכת הבטחון. כהונתו של הנשיא הנוכחי של הטכניון מר אלכסנדר גולדברג תסתיים ביוני 1973.

סוכל שוד בתחנת דלק

(ע.). נסיון שוד סוכל ביום ד' בלילה בתחנת דלק בדרך [illegible]. בסמוך לתחנה 10 הופיעו שני אלמונים כבני 17, רכובים על טוסטוס וביקשו מעובד התחנה, מר נתן [illegible], לתת להם דלק.

כאשר התקרב האיש אליהם, שלף אחד האלמונים שבר בקבוק, הצביע לעמתו של העובד והורה לו, כי אם לא ימסור את הכסף יפצע אותו. למזלו של הפועל נכנסה באותו זמן מונית לתחנה. הפועל ניצל את ההזדמנות, דחף את האלמוני אשר נפל על הארץ, שני הצעירים הצליחו להימלט בטוסטוס. המקרה נמסר למשטרה.

צפוי גידול ב־4% בתפוקת פיניציה; נחנך מפעל חדש

מאת סופר „הארץ" בחיפה

יצור הזכוכית הצפויה במפעלי פניציה בחיפה יגיע בשנה הבאה לקרוב לארבעה מיליון מ"ר, גידול של 40 אחוז לעומת התפוקה הקודמת.

התוצרת המבית זו מיועדת ליצוא, בעיקר לארה"ב ומחזור המכירות בחו"ל עתיד להגיע ב־1973 לכדי מיליון דולרים — מסר אתמול מר יהודה הליג מנכ"ל פניציה, בעת חנוכת המפעל החדש לזכוכית משוחה של פניציה.

המפעל החדש שהשקעה בו 14 מיליון ל"י נעשה בשיתוף עם החברה הבלגית „גלוורבל". בהתאם לתחזית יגיע מחזור הכולל ל־24 מיליון ל"י בשנה הבאה. [illegible] 40—35 אחוזים.

המפעל החדש מכיל תנור [illegible] בקיבולת של 700 טונות, [illegible] עד 22 מ"מ [illegible] של 3.60 מטר.

בטקס חנוכת המפעל השתתף שר המסחר והתעשיה מר חיים בר־לב.

הוחלט על הרכב המועצה המייעצת בענף המשאיות

מאת סופר „הארץ" לענייני עבודה

על הרכב המועצה המייעצת בענף המשאיות, הוחלט אתמול בישיבה משותפת לנציגי משרד התחבורה ומועצת המשאיות, בראשותו של סגן שר התחבורה, מר גד יעקבי.

בהתאם לכך תהיה המועצה מורכבת מ־10 נציגי הממשלה (לרבות היו"ר), 13 נציגי המובילים ו־8 נציגי הצרכנים.

ביום א' תתכנס מליאת המועצה כדי לדון ולהחליט אם להביא לדחות את שביתת המשאיות שנקבעה ל־15 לח"ו.

לימודי מחשב בישיבה תיכונית

מאת יהודה אריאל, סופר „הארץ"

בישיבה התיכונית במדרשית נעם בכפר סבא החלו השנה בלימודי־מחשב בכיתות הגבוהות וכן הונהג חוג מיוחד לתלמידים בכיתות י'. המנהל האדמיניסטראטיבי של מדרשית נעם, מר ישראל סגן, מסר שמטרת המדרשה הכללית היא להתחיל לימוד המחשב בכיתה ז' שבמבנינה למדרשיה בכפר סבא, כך שבעוד כמה שנים יגיעו התלמידים לבוגר בפרדס חנה עם ידיעות טובות, שיאפשרו לימודי מחשב והנדסה באופן ישר ורחב יותר.

שר המשטרה, מר שלמה הלל, קציני המטה הארצי של משטרת ישראל וסגל עובדי משרד המשטרה וידידים רבים, עלו אתמול לקברו של רב־ניצב אהרון סלע ז"ל, בקרית שאול להתייחד עם זכרו של המפכ"ל המנוח.

פועלי כימיקלים ופוספטים בחיפה מסרבים בזה כמה ימים להתיר כניסה למפעל של קבלני משנה המבצעים עבודות שונות כאן, בגלל סכסוך עם ההנהלה בדבר [illegible] שיש לשלם להם עבור עבודות משכליות.

אלפי תיירים הגיעו אתמול לנמל חיפה בשלוש אניות, שתיים מהן משייטות במרחבי הים התיכון. אחת מהן, שבאה אתמול ביטלה ביקורה בישראל בהפלגה הקודמת, בגלל התחזיות בעקבות האסון במינכן.

למורים וחה"כ אהרן גולדשטיין
ברכות מאליפות
לחתונת הזהב
מחבריך וידידיך
במוסדות המפלגה הליברלית בישראל
ובכנסת

INTERIOR DESIGN
עיצוב פנים
ד. פיק את ר. טובי בע"מ
יבוא לעולים ללא מכס
מבחר דגמים חדישים מעוצבים בידי מיטב יצרני ומתכנני הרהיטים באירופה
* חדרי מגורים * חדרי אוכל * ריהוט לילדים ובני הנעורים
* חדרי שינה * מטבחים * שטיחים ואביזרי תאורה
לקבלת אינפורמציה ותכנון הוועץ במחלקה שלנו לשירות תכנון ועיצוב
תל־אביב, שדרות דוד המלך 1, טל. 266880

דבק עידן החלל!

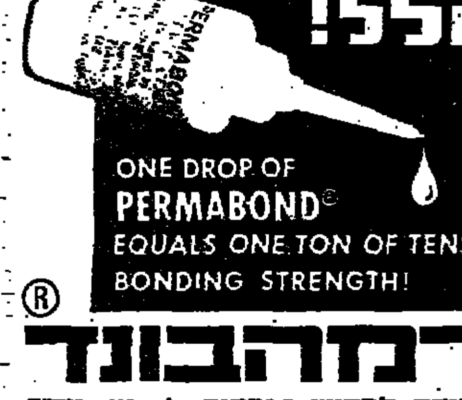

ONE DROP OF PERMABOND®
EQUALS ONE TON OF TENSILE BONDING STRENGTH!

פרמהבונד

* אין צורך לבחוש חומרים * אין צורך למדוד כמויות שוות * אין צורך לחכות לייבוש * הדבקה תמיד מוצלחת. פרמהבונד פותר בעיות הדבקה בשניות ספורות. לטיפה אחת דבק שקוף כוח אחיזה של 1 טון. מתאים למכונות שיניים, אלקטרוניקה, תכשיטים, מכשירי צילום, אביזרי ספורט, פלסטיק צעצועים וכו'.
לפרטים נוספים פנו למפיצים בישראל:
פוליספיק בע"מ אזור התעשיה בחולון. טל. 865560

ערב „התזמורת האדומה"
ומפקדה: ל. דומב־טרפר
בליל שבת 6 באוקטובר בשעה 8.30 בערב באולם מועדון „צוותא", רחוב אבן גבירול 30
יתקיים ערב עיון לכבוד ספרו של
ז'אן פרו
התזמורת האדומה
בהוצאת ספרית פועלים
ישתתפו: נחמן בן־עמי — המתרגם — עתונאי
ד"ר אדוארד טרפר — בנו של מפקד „התזמורת האדומה"
חיים גורי — משורר
איסר הראל — ח"כ — לשעבר הממונה על שירותי הבטחון
ראול טייטלבוים — עתונאי
הרש סמולר — סופר
פרקי קריאה מהספר — שלמה בר־שביט

אל קוראי „הארץ" בארה"ב ובקנדה
לנוחיותכם קיים משרד של העתון בניו־יורק לקבלת מנויים חדשים, לחידוש מנויים קיימים ולקבלת מודעות מכל הסוגים ל„הארץ" ול„הארץ שלנו":
Israel Communications Inc.
110 East 59th Street
New York, N.Y. 10022
Tel. 421-5547.
מנויים בלעדיים של „הארץ" בארה"ב ובקנדה

ספרים חדשים
Hazor
(The Schweich Lectures)
YIGAEL YADIN
Man, State and Society in the Contemporary Middle East
Ed. J. M. LANDAU
Statistical Yearbook 1971
U.N.O.
בראון
בית לספרים
תל־אביב, אלנבי 35
תל־אביב, נחלת בנימין 48
ירושלים, שלומציון המלכה 9

הלוח הכפול
עמודים: 5, 6, 7, 8, 9, 20, 21, 22, 23, 24, 25
הכל בכל בלוח הכפול

מכון אדלר
מודיע על פתיחת
מרכז היעוץ להורים
בהדרכת אחי יהלם בבית לבין ביום ראשון 8.10.72 ב־8.30 בערב

מעונין ברכישת
טרקטור
D-8 14A או 2U
לפנות: טלפון 25980—055; או 913278—03.

טס על הגלגל
טס על הצמיג העולמי

רדיאל, רחב בעל רשת פלדה בטיחות, חסכון ונוחות לנסיעה
אוניריואל
UNIROYAL
סוכנות „אוניריואל" בישראל טלפון: 32859
צמיגי נוסעים, משא, חקלאות ותעשיה

שרות חיתולים הביתה
לפנות לבתי־חולים
אסותא 'אלישע'
חיפה 87414
תל־אביב 24215

חפש את
הנקודה הלבנה
בעמ' 48
במוסף „הארץ"

מבחר גדול של ספרי אמנות
ABRAHMS
להשיג בחנויות הספרים שלנו
סוכנות סטימצקי
ירושלים-תל אביב-חיפה
נמל תעופה לוד

הודעה לבעלי המפעלים המעסיקים עובדים מהשטחים

הרינו מביאים לידיעת המעסיקים כי החל מיום ראשון 8.10.72 יותיקרו מחירי הנסיעות לעובדים המשתמשים בשרותי ההסעה המיוחדים מאזור יהודה ושומרון.

הנהלת „אגד"

בצער רב אנו מודיעים על פטירתו של
בעלי, אבינו וסבנו היקר
שלום מחנימי ז"ל
איש העליה השניה
המשפחה המתאבלת 5.10.72

בצער רב וביגון אנו מודיעים
על פטירתה של
אמנו היקרה
טובה ברוק ז"ל
ההלויה תצא היום, יום שישי כ"ה תשרי תשל"ג, 6.10.72 בשעה 11.30 לפנה"צ
מבית ההלויות העירוני ברחוב דפנה 5, ת"א
לבית העלמין בחולון.
המשפחה המתאבלת

THE LIBRARY – THE ...

כך תיראה ירושלים בשנת 2010?

מאת גדעון אלון

האדריכל רייפר מציע שימור העיר הקיימת ובניית קריה חדשה בצפון שתאכלס 300 אלף תושבים

כה יהיו פני ירושלים בעוד 38 שנים? איזה צביון יהיה לעיר הבי־רה? לאן יתפרסו רחובותיה שיאב־סו מיליון ובהם אלף חדרי מגו־רים; היכן יוקמו מפעלי התעשיה שיעסיקו 60 אלף איש; איפה יתרכ־זו בתי־המסחר, בנייני המוסדות הצ־יבור בהם יעבדו 190 אלף איש; איפה יבנו שכוני הסטודנטים שילמדו במוסדות להשכלה גבוהה ב־עיר בהם ילמדו 40 אלף סטודנטים; באיזה כבישים ינועו רבבות כלי הרכב הפרטיים, שינהגו בידי תושבי ירושלים והיכן יתגוררו 90 אלף הנפשות שיאכלסו את בי־רת ישראל ב־2010?

✱

בשנת 1964 נטלה על עצמה עי־ריית ירושלים להכין תוכנית־אב ל־ירושלים אשר תכוון בשנים הבאות את פעולות הפתוח העירוני של ה־עיר. מלאכת התכנון הופקדה בידי צוות מתכננים שכלל את פרופ' נביה השמשוני, יוסף שביד וצבי השמשוני. תחילה הכין הצוות תוכ־נית רק לחלקה המערבי של ירו־שלים, אולם לאחר איחוד העיר הוכנה תוכנית חדשה שהוגשה ב־אלול 1968.

בקביעת התחום העירוני של ירושלים השלמה לשנת 2010 הובאה בחשבון התפתחות עירונית חופשית של חלקי העיר ושילוב שני חלקיה ברשות שלמה אחת. תשומת ליבם העיקרית של ראשי הצוות הופנתה ליסודות כגון: שאיפה לאינטגרציה של התפקודים העירוניים, עיצוב איזור היסטורי, ביצירת שימור נוף, יצירת תשתית שתאפשר את פיתוחם המוגדר של אזורים בלתי־מפותחים תוך שמירת העתודות הד־רושות לפתוח העתיד.

עד לפרסום דוח הבינים בשלהי 1970 קיימו דיונים בפני ועדה צי־בורית מטעם ראש עיריית ירושלים מר קולק ובפני ועדת בנין הערים המקומית, בקשר להוכניות שהוגשו על־ידי צוות תוכנית־האב, אולם לא נרשמו מפות כלשהן שיצביעו על קביעות הפיסיות העיקריות ושרטוט כללי של מפות.

מטרת תוכנית האב היתה לבדוק ולקבוע כיצד יש לכוון את פעולות הפיתוח של ירושלים, כאשר המגמ־ות של הכוונה זו הן: יצירת תנ־אים פיסיים שיאפשרו פעילות עי־רונית נעימה ויעילה ועיצוב דמותה של העיר בהתאם למעמדה כבירת ישראל וכעיר קודש בעלת משמעות לאומית ורגשית לציבור רחב ומגוון של שלוש דתות בעולם כולו.

התוכנית שהוצעה לא הוכנה כדי לשמש תוכנית פעולה לארבעים ש־נה, כיוון שתוך דור עשויים לחול שינויים מפליגים בחברה הישראלית ובעולם כולו. ערכית, עבודת תוכנית פי־תוח לשנת 1985 בלבד.

לפני חודשים ספורים העלה האדריכל זאבי רייפר (37) רעיון חדש לתוכנית־אב חלופית לירו־שלים, שמגמתה שמירת ירושלים העתיקה במתכונתה הנוכחית ופי־תוח קריה חדשה מצפון לעיר, ש־תוכל לאכלס 300 אלף תושבים וש־בתחומה יהיו מעתה ... הגבעה הצר־פתית (בדרום) על מרחק של כ־5 ק"מ משועפט ורמאללה בצפון.

האדריכל רייפר מותח ביקורת על הכ־וונת התוכנית של תוכנית־האב שהצעת התפרסות ירושלים לשלושה כיוונים: דרום, צפון ומערב. לדעתו, בתחום התוכנית הנוכחית, תהיה ירושלים בשנת 2010 לכתם שכון צפוף גדול של חסיבות הנוף ה־היסטורי של ירושלים כגון העיר העתיקה, מאה שערים, קטמונים, שערי חסד והמושבה.

מר רייפר סבור, כי אם תמומש התוכנית שהוצעה על־ידי הצוות ב־ראשות פרופ' השמשוני, היא תיצור לחץ הולך וגובר על העיר הקיימת ובעיקר על אזור המעיר.

בנמקו את יתרונות הצעתו אומר האדריכל רייפר: „ירושלים מצטיי־נת בקו אופי אותו יש לשמור. אין כוונה לשימור מונומנטים היסטו־ריים, כי אם שימור נופים עירו־ניים שלמים. בירושלים הנוכחית, ישנה אקלוגית, ישנם יתרונות רבים, כיוון שקיים תיכף בין שטחים בנויים ותחומים וישנה חדירה של הטבע לשטחים בנויים. אם ת־בוצע הצעתו של צוות תוכנית־האב, ייקר הקרקע בתוך תחומי ירו־שלים בצורה ניכרת ויהיה הכרח בס־לילת אוטוסטרדות בתוך ירושלים. לפי הצעה החדשנית להקל ב־... דוסטי על הלחץ הקיים כיום, ... ויגבר בעתיד, על־ידי העברת ... עיר באזור פתוח מצפון לעיר ... ברובו שומם כיום. מבחינת ... מהווה האזור החדש חטיבה ... נפרדת מירושלים, כשאזור ... סמואל הגבעה הצרפתית מפ־ריד בין הקריה החדשה וירושלים ... קריה זו לא תהיה צמודה ... בלות הבנית הגובלת כאופיה ... הלב של ירושלים, וניתן יהיה

להשתמש גם בטכנולוגיה משוכללת של ראשית המאה ה־21.

שיטות המאה ה־18

האדריכל רייפר סבור, כי כיום בונים את ירושלים בטכנולוגיה של המאה ה־18 כשבשטחי ניצבות שי־טות בניה מתועשת כפלדה, פלס־טיק ובד. לדעתו תוכל הקריה הח־דשה להיבנות בטכנולוגיה המשוכ־ללת שאינה יכולה לבוא בחשבון

על פי התוכנית החדשה אין להרוס את השכונות הותיקות והעתיקות ב־ירושלים כגון נחלת שבעה, ימין משה, שערי חסד וכו'. כי אם כפי שנוהג באירופה לגבי ערים היסטוריות כ־רומא ונציה, יש לשמור על האופי הוותיק ולפתח שטחים חדשים בהם תיבנה קריה מודרנית וחדשנית. ל־דברי האדריכל רייפר כוונתו אינה שירושלים תהפוך לחטיבה אחת כ־ערי גוש דן, כי אם תשמור על מגע

תוכנית נמצאת בעיונם של מתכנן ערים ראשי פרופ' נתנאל ליכפילד ומהנדס העיר מר עמיקם יפה. עם זאת לא ניתן היה לקבל כל תגובה כיצד מתייחסת עיריית ירושלים ל־תוכנית המוצעת.

מר רייפר הדגיש, כי הרעיון הכ־ללי בתוכניתו הוא לשמור על הניגוד הקיים בירושלים בין שימור ופיתוח. לדבריו מאז הכנת תוכנית־האב ה־ראשונה לירושלים ב־1917 על־ידי האנגלי מקלין, עמד עקרון זה בראש דאגותיהם של כל המתכננים. מר רייפר סבור, כי כל תוכנית אב שלא תתמודד עם בעיה זו לא תשיג את מטרתה.

על פי הצעתו יהיה המרכז המו־דרני של ירושלים רבתי בין שתי ה־ערים (החדשה והישנה) מצפון ל־גבעה הצרפתית. התוכנית מציעה אלטרנטיבה לרעיון הקיים של מר־כז עסקים ראשי בתוך ירושלים, כאשר המגמה היא שהמרכז החדש ישמש כבאחד את שני חלקי העיר לחטיבה אחת. לדעתו יש להקים פארק גדול על שטח של 5000 דונם בין שתי הערים, באיזור הא־זים (בין רוממה ונבי סמואל) שיה־וה מקום לנופש, טיולים ומרגוע. כמו כן מציע אדריכל רייפר שאיזור נבי סמואל, המשקיף על העיר הח־דשה וירושלים הנוכחית, ייועד ל־מוסדות ציבור בעלי חשיבות לאו־מית.

באשר למערכת הכבישים מציע האדריכל התל־אביבי יליד ירושלים, שהדרכים העורקיות לא יחצו את ירושלים הקיימת והקריה החדשה, כי אם תהיינה משיקות לאורך העיר. על פי הצעתו תוקם מערכת אוטוס־טרדות גדולה, והכביש הראשי ה־קיים בין ירושלים לתל־אביב לא יחדור לתוך תחומי העיר אלא יחלוף בשוליה ומצפון לרוממה, ויגיע ל־מרכז העירוני המוצע. כביש רב־מסלולי נוסף, שיחבר את שתי ה־ערים יעבור ממזרח להן מבית לחם עד רמאללה. כביש כניסה שלישי לעיר החדשה יגיע מתל־אביב ולוד בדרך מעלה חבורון ויחלוף בסמוך לשדה התעופה עטרות, דבר שיאפ־שר את קיצור הדרך בין הקריה ה־חדשה והשפלה.

האדריכל רייפר מציע שהתנועה היום־יומית בירושלים רבתי תבוסס על הסעה המונית. לפיה ינועו רכ־בות חשמליות מבית לחם לרמאללה ויעברו בתוך שני חלקי העיר. כמו כן מציע האדריכל שהמרכז החדש יתקשר לעיר העתיקה מבחינה ארכי־טקטונית על־ידי שדרות עצים, כך שליבה של ירושלים יכלול את העיר העתיקה והמרכז החדש, דבר שיבליט בתיאור־שאת את עקרון ה־שימור מול הפיתוח, אשר חייב ל־דעתו להיות מנכסי צאן הברזל של ירושלים רבתי.

שלוש במות־ההר המוצעות. במרכז ירושלים כיום — מצפון ומדרום האזורים אליהם תתפתח העיר.

בתוכנית ירושלים הקיימת, בגלל אופ־יה של העיר. בחזונו רואה האדריכל רייפר את ירושלים רבתי מתחלקת לשלוש חטיבות: ירושלים העתיקה, הישנה והחדשה.

„בין הקריה החדשה וירושלים ה־קיימת יהיה ניגוד בולט" — אומר האדריכל. „בעוד ירושלים הישנה תיחוד בכבישים צרים ובתי־אבן מ־מוצעי קומה, תוכל הקריה החדשה להיות בעלת מעוף ותנופה".

מידי עם כל אחד מעבריה על־ידי שימור הנוף הסובב אותו. התוספת הבניה בשולי העיר הקיימת, דבר העתיד להחניק את המרכז והשכונות הקיימות.

✱

תוכניתו של האדריכל רייפר, ב־עשתה בשיתוף עם האדריכל יעקב רכטר, הוגשה לראש עיריית ירוש־לים מר טדי קולק לפני כחצי שנה. דובר עיריית ירושלים מסר, כי ה־

מאבקים בעדה המוסלמית ביפו

מאת אבי ולנטין

חשדות לגבי טוהר המידות בעיסקת אדמות הוואקף

אחרי שבית־המשפט המחוזי בתל־אביב דחה את בקשת צד הבנינה נגד מכירת אדמות הואקף המוסלמי ביפו, ריכזו עלי רשידי וחבריו, אנ־שי האופוזיציה בוועד הנאמנים של אדמות אלה, את מאבקם נגד ה־יו"ר נזמי ג'באלי בנסיון להדיחו.

רשידי וחבריו פנו לעו"ד יוסף משולם ומסרו לו תצהירים על חשדות בדבר מעשים בלתי כשירים שנעשו בוועד. בתחילת ינואר 1972 נשלח מכתב לראש הממשלה וגבי מאיר, למסור עדות בטענה כי עד כה ה־משטרה לא עשתה הרבה לשיפור המצב ולכן תבל על הדיבורים".

אי־סדרים

סקסיק ידע לספר גם על אי־סד־רים בוועד בתקופה שהיה המזכיר (במשך 9 חודשים בשנת 1970). הוא מספר: „קיבלתי הוראות להוציא סכומים שונים מכספי הוועד. במק־

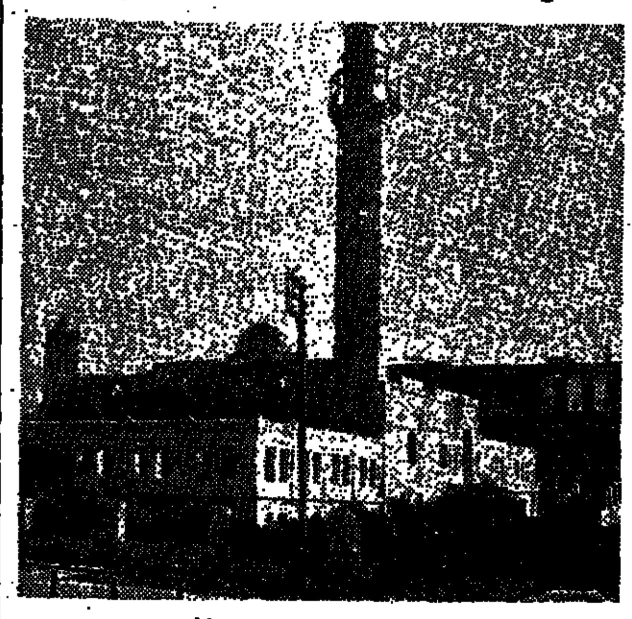

מסגד חסן בק — מראה כללי

שנתבקשה לעשות לבירור העניין ול־פעול לביטול מינויו של ג'באלי. ה־שופט שלמה להנברג בדיון על ביטול צו המניעה, אמר: „שמעתי רמז מר־ניה על כך שמי מהתומכים במכירה יקבל תמורה במזומן, הכר המשולל חשדות על טוהר המידות של זה. אולי ראוי לשלטונות המוסמכים ל־שים ליבם לדבר מעין זה". במכתב לראש הממשלה הסתמכו על האמור מבית המשפט.

במכתב נאמר עוד כי ג'באלי נוהג לתת עיניו בכוס. בחודש מארס 1969 נעצרו 13 אנשים כחשודים בניהול משחק קלפים אסור במועדון קלפים ביפו. רק נגד 5 אנשים נמצאו הוכ־חות והם הועמדו לדין. 8 אחרים, וביניהם נזמי ג'באלי, שוחררו אח־רי שהוחזקו במעצר באבו־כביר. ה־תיק של ג'באלי נסגר. הוא טען כי היה במקום, אך לא שיחק בקלפים. על חיבתו לשתיה הודה ג'באלי ב־עבר בגלוי. אולם אמר לי כי הוא מתרחק מהטיפה המרה מאז נתמנה ליו"ר ועד הנאמנים. „איפה כתוב שיו"ר ועד הנאמנים חייב להתנזר משתית יין? הרי זה לא תפקיד דתי זה", הוסיף.

בעניין זה סיפר לי זוהדי סקסיק — ממתנגדיו של נזמי ג'באלי: „לפני כשלושה חודשים הגיע נזמי שיכור למועדון של המוסלמים בשכונה. הוא נכנס למועדון באקדח שלוף וגרש את כל הנוכחים. המשטרה הגיעה לחקור את הפרשה. אנחנו התנגדנו

זה אחד, כששאלתי על מה לזקוף הוצאה של 600 ל"י באמר לי — עבור תיקון מכונית. לא קיבלתי קב־לה. במקרים אחרים, כאשר היו מו־ציאים כספים למשפחות נזקקות לא היו מגלים את שם המשפחה בזמן הרישום בספרי החשבונות של כספי הוועד, אלא הסתפקו ברישום „מש־פחה נזקקה". היו הוצאות מופרזות על אירוח האורחים במסעדות. לא נרשמו פרטיכל שלמים של כל הדיו־נים וג'באלי היה נוהג להחליט על דברים מסוימים בעצמו בלי התיי־עצות עם שאר חברי הוועד".

רמזים על פרטים אלה נכללו ב־מכתב לראש־הממשלה. התשובה ל־מכתב הגיעה מהיועץ המשפטי לממ־שלה, מר מאיר שמגר, שדרש לק־בל הוכחות מתאימות לחשדות ש־הועלו. בשלב זה נכנס גם המטה הארצי של המשטרה לפעולה, לפי הוראת מר שמגר. עו"ד משולם ה־חל לאסוף הוכחות וכבר עמד לש־גר מכתב ליועץ המשפטי, אלא שב־שלב זה חלה התפתחות מעניינת: עלי רשידי וחבריו הודיעו כי הם מסתלקים מכוונתם לדרוש התפטרותו של נזמי ג'באלי.

היה זה בסוף ינואר, יום או יו־מיים לפני שנשלח החומר עם ה־תצהירים ליועץ המשפטי. מכתב זה הוחלף בהודעה על הסתלקות מה־עניין כיוון שהופסק כתב המינוי של עו"ד משולם לטפל בעניין מטעם עלי רשידי וחבריו. ארבעת החברים ביטלו גם את הערעור שהוגש לבית־המשפט העליון בעניין ביטול צו ה־מניעה על־ידי בית־המשפט המחוזי בתל־אביב בקשר למכירת אדמות הוקף.

הח"כים התערבו

מדוע החליט עלי רשידי להסתלק ממלחמתו בנזמי ג'באלי? מתברר כי חברי הכנסת הערביים, סיף א־דין זועבי ודיאב עובד הפעילו את השפ־עתם בסיכסוך ביפו. בתיווכם הת־קיימה סולחה (התפייסות) בין חב־רי הוועד ונכתב הסכם ששימש ב־סיס של ביטול הצעדים של עלי רשידי נגד נזמי ג'באלי. את הישי־בה שהיתה ב־31 בינואר 1972 פתח ח"כ זועבי וקבע מה סוכם בסיום מאמציו ליישב את הסכסוך בין חב־רי הוועד: ✱ ייעשה הכל כדי ל־שחרר את אדמות הואקף המוסלמי ביפו מידי האפוטרופוס לנכסי נפק־דים וכספי התמורה ישמשו לטובת התושבים המקומיים; ✱ המגיע ל־מכירה, או קניה, או חילופה של ה־אדמות ייעשה על־ידי נזמי ג'באלי ועלי ולא תהיה זכות לאחד מהם ל־נהל מו"מ או לסיים עסקה באופן פרטי; ✱ כל צעד שעליו יחליטו השניים יובא לאישור בישיבת ועד הנאמנים. אישור כזה יתקבל ברוב של שני שלישים (6 קולות מתוך 9). אחרי אישור הוועד יפנו לקאדי לק־בל פתוא — אישור על פי ההלכה; ✱ כל הכסף יופקד בבנק על שם ועד הנאמנים המוסלמי. הוצאת כס־פים מחשבון זה תיעשה רק בחתימת נזמי ג'באלי, עלי רשידי וגזבר ה־ועדה (היום אין איש מכהן בתפקיד זה). כן נקבע שאין להחליף או לש־נות הסכם זה, אלא כעבור 4 שנים וגם אז בהסכמת כל חברי הוועד. על המסמך חתמו כל 9 החברים ו־סיף א־דין זועבי.

אלא שהמערכה לא הסתיימה. חבר הוועד האחרון הלוחם עדיין נגד חב־ריו הוא זוהדי סיקסיק. הוא גייס לעזרתו את חוג הצעירים של מוסלמי יפו. סיקסיק גם הגיש בקשה לצו מניעה נגד החכרת מסגד חסן בק הזמין בה יתקיים בקרוב בבית־ה־משפט המחוזי בתל־אביב.

תסיסה בקרב הצעירים

ב־7 בפברואר התכנסו כמה עש־רות מצעירי יפו המוסלמים על גג ביתו של סמיר קמחאוי ובחרו את ה„ועדה המוסלמית הנבחרת החד־שה", שלדבריהם מייצגת 500 מוסל־מים ביפו. אנשים אלה דרשו במכת־בים שנשלחו למשרד ראש־הממשלה, למשרד הדתות, למשרד הפנים, ל־שר המשפטים ולשר הביטחון דרי־שות אלו: ✱ למנוע מכירת אד־מות הואקף על־ידי ועד הנאמנים הנוכחי; ✱ לפזר את ועד הנאמנים ולמנות ועד חדש שיכלול את מחמד אבו־קעוד, עלי יתים, זואז המדן, בסאם אבו זייד ויוסף אבו־עג'לין.

אחרי האסיפה הפיצו צעירי יפו כרוז ובו מתחו ביקורת קשה על מה שנראה להם כשחיתות. הם טענו כי הוועדה המוסלמית מייצגת את עצמה בלבד ולא את כלל בני העדה המוסלמית. „ועדה זו לא נבחרה על־ידינו ולכן לא נרשה להם עוד להשתמש בנכסי העדה כ־בשלהם", הוסיפו הצעירים בכרוזים, „אנו מסרבים בכל תוקף למסירת כס־פי הואקף (תמורת האדמות שימכרו) לידי הוועדה, אך אנו נכונים למסור את אדמות הואקף לממשלה אם תר־צה בכך, תמורת פתרון בעיית המ־גורים והלימוד ביפו, אשר יביא תו־עלת לכל התושבים בלי הבדל בי־ניהם".

פעילותם של הצעירים ביפו אינה לרוחו של נזמי ג'באלי. על כך יכול להעיד המקרה שעליו מספר עלי יתים: „בסוף החודש יוני התקפתני ליד המועדון המוסלמי על־ידי נזמי ושני בניו, עבדאללה ויוסף. הם הי־כו אותי. התלוננתי על כך במשטרה. הם עשו לי את זה בגלל התארגנ־ותנו לפעולה נגדם". כתברר, כי גם נזמי הגיש תלונה בעניין זה למשטרה. התיקים עדיין תלויים ועו־מדים נגד שני הצדדים. יש לציין כי שני בניו של נזמי מוכרים היטב ל־משטרה. יש להם הרשעות על גני־בות, פריצות וסמים. עבדאללה נע־צר זה לא מכבר ונציג המשטרה אמר בבית־משפט השלום בתל־אביב כי הוא חשוד בכך שסיפק 1,200 גרם אופיום לאחד ושמו סאבא נאג'י, וביקש ממנו להפיצו.

המאבקים הפנימיים גברו כאשר נפוצו השמועות על הכוונה להחכיר את מסגד חאסן בק. בקואליציה נגד נזמי ג'באלי נשאר עתה רק סקסיק שבו תומכים הצעירים ביפו. הם ה־פיצו כרוז נוסף ובו הודיעו על ה־תביעה שהגישו לבית־המשפט למנוע את החכרת המסגד. על ההחכרה כבר נכתב ברשימה הראשונה. המ־צב עתה הוא שההחכרה לא תתבצע לפני שיסתיימו ההליכים בבית־ה־משפט (בתנאי שיאפשר זאת) ו־אחרי שיועץ ראש־הממשלה לענייני ערבים, מר שמואל טולדנו, יקבל אישור להחכרה מכמה חכמי דת מוסלמים שהוועדה הבין משרדית תשחרר את הנכס.

(מאמר שלישי בסידרה)

מיבנה חידה בשילה

ג'מע סותין ליד שילה — ההיה זה בית כנסת או מסגד?

מאת יהודה אריאל

שילה, המקום בו היה מוצב אוהל מועד, שם היה היכל ה' ושם כיהנו עלי ובניו חפני ופנחס. הוא אתר ארכיאולוגי מבוקש בכל הדורות, על ידי נוצרים כיהודים. אף מוסלמים באו לשם בעבר. בכל התקופות קל היה לזהות את המקום בזכות שהכפר שמר על שם המקום — סילון.

חורבות שילה של היום הן הכפר שישבו בו עד לפני כמאתיים שנה. בדרך לשילה רואים מבנים שונים. החוקרים שבבנו על ידי משלחת דנית לפני עשרות שנים, כדי לשחזר את הכנסיות הביזנטיות שהיו במקום; ושני הבנינים שכפי ערביי הסביבה נקראים ג'מע (מסגד) יתם וג'מע סותין. כלומר ששם היו מקומות תפילה למוסלמים.

את העין מושך במיוחד ג'מע סו־תין בגלל המבנה המונומנטאלי, ש־ניכרים בו שני שלבי בניה, שניהם מאוחרים. בקיר בעל האבנים הג־דולות מצוי משקוף שאין ספק שהינו ביזנטי, דהיינו שהובא לכאן מאחת הכנסיות. הקירות מצפון בנויים ב־שיפוע כלפי חוץ, אולי כדי לתשוות למקום זה צורת אוהל. מבנה זה הוא חידה לחוקרים.

קצין המושל הצבאי לארכיאו־לוגיה ד"ר זאב ייבין שהחל בביקור המבנה לשם בירור תוכניתו מצא שם שלוש כניסות מצד צפון ועמודה בדרום. לצד ירושלים או למכה, ה־כיוון הוא אחד. ארבעה עמודים תמ־כו בגג ואולי גם בכיפה. מצויים שם עמודים וכותרות שהם ביזנטיים. ל־דברי ד"ר ייבין מזכירה התוכנית את בתי הכנסות בגליל, אבל אין מספיק נתונים כדי לאשר הנחה זו.

ידוע לנו מספר שבילי דירושלים מהנוסע ר' יצחק חילו משנת 1333, הכותב על שילה: „היהודים בבנע מעשים הם. מעיר זו נוסעים לשילה שנקראת סיילון. שם יש קברי עלי כהן גדול ושני בניו חפני ופנחס, והיא מצבה יפה מאוד והיהודים וה־מוסלמים מדליקים שם נרות תמיד. זקן מקובל אחד יושב אצל הציון הזה, והוא אשכנזי ומתפרנס מהעת־קת ספרים קדושים...".

מכאן המסורת שבשבילה היה בית כנסת. אך היכן הקברים שמספר עליהם הנוסע?

לפי מסורות של ארכיאולוגים היתה גבעה מתורבות של שילה מיושבת עוד קצר בתקופת כיבוש ה־ארץ, כ־200 שנה. אחר מכן נעזב המקום הבנה כעבור מאות שנים.

לרבים דבר זה לא ברור, במקום שעמד אוהל מועד לא נמשך היישוב הישראלי? אין זאת אלא אותה הס־ברה כמו לגבי מקומות אחרים בהם עמד אוהל מועד, ובהם נקבור משה ואהרון. ביקשו לא להפכם למקו־מות מקודשים. אולי קללת בני הכהן הגדול רבצה על המקום וניטש על ידי התושבים.

למה, איפוא, באו נוסעים בימי הביניים לחפש את שילה ולהשתחוות על קברי עלי ובניו? לא ברור. בארץ הלא מצויים קברי צדיקים וגדולים במקומות רבים. אלא שיתכן שהנוס־עים ביקשו למצוא אחיזה לשוטט לאורך, להוכיח כי אכן כאן ארץ ישראל ודברי ימי עם ישראל הק־שורים לכל גבעה וחלקת שדה.

מחסור במים במלונות של חוף ים המלח

בתי־מלון נוספים בבניה ובתיכנון

מאת מרדכי ארציאלי

תפוסת בתי המלון בחוף ים המ־לח היא בין הגבוהות במדינה. באי־זור מופעלים שני בתי מלון: „גלי זוהר" ובו 114 חדרים ו„עין־בוקק" עם 98 חדרים. שניהם מדורגים ל־4 כוכבים והתפוסה השנתית שלהם מגיעה ל־85%, מזה 25% תיירים.

בשלבי בניה אחרונים נמצאים שני בתי מלון שיהיו מדורגים ב־5 כו־כבים: „סאן־אמריקן" עם 230 חד־רים ו„לוט" עם 180 חדרים. הרא־שון יופעל במארס 1973 והשני ב־עוד שנה לערך. משרד התיירות כבר נתן אישורים להקמת 4 בתי מלון נוספים ועתה עוסקים באיתור המג־רשים עבורם. שנים יוקמו באיזור חמי זוהר ושניים באיזור עין־בוקק.

בעיות המים, המורות. אורחים ב־שני בתי המלון מתלוננים על שאוס־רים עליהם להתרחץ באמבטיה וכו־פים עליהם להסתפק במקלחת, כדי לחסוך במים. בחדרים שבקומה ה־שלישית, במלון גלי זוהר, נתבקשו האורחים להכין לעצמם דליי מים, מאחר והמים לא מגיעים אליהם.

האיזור מקבל את מימיו ממעין עין בוקק, שספיקתו המכסימלית 700 קוב ליממה. כמות זו צריכה לספק את שני בתי המלון, המרחצ־אות בנוה־זוהר, בית־ההארחה, אכ־סנית הנוער, 20 יחידות הדיור, מש־רדי המועצה האזורית ושני חופי ה־רחצה — חמי זוהר ועין בוקק, שב־הם שרותי מקלחות.

צנור של 25 ק"מ

אומר מר עמוס גנור, יו"ר המו־עצה האזורית: „החישוב שלנו הוא קוב מים לחדר במלון, כלומר חצי קוב מים לאדם ליממה. וזה הרבה, כי בתל־אביב, למשל, מוקצב לאו־רח במלון רק רבע קוב מים ליממה". אולם בעיית המחסור במים היא זמנית ותוך ארבעה חודשים תמצא את פתרונה. בשבוע שעבר החלה „מקורות" בהנחת קו מים ממסעף הכבישים באר־שבע—סדום וכביש הערבה. אורך הקו כ־25 ק"מ וההשקעה בו כ־2 מיליון ל"י. עם השלמתו יקבל האיזור בסיה 2100 קוב מים ליממה, אשר יספיקו תי־אורטית, לדברי יו"ר המועצה, ל־2100 חדרים.

לים המלח אינה צפויה סכנה להי־דום משפכים, כפי שקרה בתל־אביב — קובע בבטחון יו"ר המועצה ה־אי־זורית. בעין בוקק קיים מתקן לחימ־צון השפכים והוא משרת את שני בתי המלון הקיימים, שרותי החוף וכן ישרת את מלון לוט שטרם הושלם. מערכת ביוב שניה, שכבר הוצא עליה מכרז, תוקם כחצי ק"מ דרומית לנוה זוהר והיא מתוכננת לשימוש חוזר במים, לאחר החימ־צון. „אין זיהום ואין טינופת ואין שפכים זורמים לים המלח" — קובע בבטחון יו"ר המועצה האיזורית.

איזור ים המלח נקי לא רק משפ־כים. אין בו גם זיהום אויר. אך את התיירים הזרים ואת הישראלים מושכים בעיקר מעיינות הגופרית. מירב האורחים באים להתרפא, ב־עיקר ממחלות עור שונות. למטרת נופש, כפי שנוסעים לאילת, למשל, כמעט ואין באים.

מר אמנון איש־שלום, מנכ"ל מלון עין־בוקק, מבקש לשנות תדמית זו. „עלינו להפסיק ולדבר על מרפא, אם כי הוא טוב מבחינה מסחרית, ולדבר על נופש. יש לפתח איזור מקסים ושקט זה על־ידי בריכות שחיה, סקי מים, מגרשי טניס וכו'. רק אז יבואו גם כאלה שאין להם מיחושים. יש להרוס את התדמית שהאיזור הוא סנטוריום ו־בו כביכול אחיות בלבן ונופשים היושבים על כסאות־גלגלים".

הוא יזם הצעה לערוך פרסום מ־שותף לבתי המלון, המועצה האזו־רית, החברה לפיתוח חוף ים־המלח, חברות אגד וארקיע, כדי לשנות את התדמית. אך עד שתלבש הצעתו עור וגידים התחיל לשנות את האוי־רה בבית מלונו. הוא הזמין תזמו־רת טובה, פתח מועדון־לילה ודיס־קוטק, אך הוא משוכנע שאין די בכך ורק כאשר יפעלו כל הגור־מים במשותף יהיה סיכוי לשינוי התדמית. בסיור בבתי המלון לא קשה להבחין שהאורחים משתעממים ואת זמנם הם מבלים בעיקר במש־חקי קלפים ובישיבה מול מכשיר הטלוויזיה.

ראש המועצה האזורית אומר ש־אין להתעלם מהעובדה שהאזור הת־פתח דווקא הודות לאלה שבאו לב־קש במקום מרפא ולא נופש. הוא מאמין, שכאשר יהיו באזור ששה בתי מלון יווצרו התנאים שיאפשרו לספק בידור וספורט לנופשים.

כל הגורמים מאשרים, כי לא נעשה רבות להחדרת תודעת המר־פא של האזור בחו"ל. נראה, כי גם בתי המלון אינם עושים כמעט דבר כדי למשוך תיירים מחו"ל. התפוסה הגבוהה בתיירות המקומית (מתרפאים) מספקת אותם.

השוודים לא חזרו

בתי המלון חתמו אשתקד הסכם לשנתיים עם חברה בקופנהגן, ש־שיגרה עשר קבוצות (בכל קבוצה 40 איש) של תולי־עור. השנה יתח־חילו הדנים להגיע בראשית נובמ־בר. תיירים־מתרפאים אלה משל־מים 11 דולאר ליום — אירוח מלא. לשומתם משלם הישראלי 65 ל"י ל־יום. פרט לחדשים יוני, יולי, אוגוסט, ינואר ופברואר, שבהם המחיר 50 ל"י ליום.

אולי זו הסיבה שאין בתי המ־לון ששים לקבל את הקבוצות ה־מאורגנות של מתרפאים מדנמרק. לכן גם לא הגיעו משוודיה קבוצות נוספות, אחרי קבוצת השוודים — חולי פסוריאזיס — שבאו לנסיון לפני שנתיים. רבים מהם היו חולי פרקים שאפילו לא יכלו לרדת מן המדרגות. לאחר שהייה על חודש ורחצה במרחצאות הגפרית, החלימו רבים מהם ושיגרו מכתבים מלאי הערצה על המעיינות. בחוגי המועצה האזורית טוענים, כי המצב הבט־חוני באיזור מנע הבאת קבוצות נוספות. חוגים אחרים טוענים, כי המסר יזמה מצד גורמים ישראליים מנע הבאת קבוצות נוספות. יש ה־טוענים, כי העובדה שאין רופא במקום פוגמת רבות. בעונת המר־חצאות נמצא רופא אחד, העוזב את האיזור בשעה 4 אחר־הצהריים. כאן מצאתי שלט בזו הלשון: „אסור להלות אחרי 4 בצהריים".

מירוץ המועמדים ברשויות המקומיות

בחלק ניכר של הערים תציג עבודה אישים חדשים

מאת אלעזר לוין

שנה לפני הבחירות לכנסת, מת־חיל לעלות במפלגת העבודה המר־ספ גם מעל המערכה המשנית — הבחירות לרשויות המקומיות. בחלק מן המקרים האלה ההרהורים בקול רם, אך במקומות אחרים כבר נקבעו המועמדים „לרוץ" בראש הרשימות. הנה סיכום מקוצר של המצב הנו־כחי ברוב הערים הגדולות והבינו־ניות:

✱ תל־אביב: יהושע רבינוביץ ירוץ כנראה פעם נוספת לראשות העיריה, ויחד עם זאת יקבל מקום ריאלי ברשימה לכנסת. לאחר הבחי־רות יחליט מבה יבחר, לפי תוצאו־תיהן והתפקידים שיוצעו לו. רבי־נוביץ, כראש הגוש, הוא היחיד מ־בין ראשי העיריות בעבודה היכול להרשות לעצמו לוכסס זה. אין הוא בטוח שיבחר שוב, וקיים חשש ב־כי ממתמד מפועלי הציבור שעשוי להשיב בחייל. אם תוחמיץ, יהיה אליהו שביזור סגן ראש עיריה, הילל חברי „הצוות" האחרים של רבינוביץ — היה עמיעד, בתמאס ויקיטמבסקי — יפרשו או יעטרלו.

✱ ירושלים: מדי קולק חוזר ומכריז כי יפרוש, אך בעבודה מפק־פקים אם הדבר אכן יתמש. במקרה כזה, לא יצטער על כך ראש הצבור זה בירושלים, ח"כ משה ברעם, ה־מבקש להיות מועמד לראשות העי־ריה. מועמד אחר הוא מר עוזי נרקיס.

משה פלימן   משה ברעם   מרדכי אלון

✱ חיפה: נראה כי משה פלימן יפרוש, מטעמי בריאות. בסניף עב־דה במקום קיימת מבוכה ואין יוד־עים להצביע על אישיות משכת קו־לות שתופיע במקומו. ההנחה היא, כי שלטון עבודה ב„עיר האדומה" מובטחת בכל מקרה, גם אם יהיה מועמד אפור. המאבק הסמוי על המ־קום הראשון בבחירות 1973 מסביר מדוע לא מינו בשעתו ממלא מקום לפלימן ותולה כל מועמד חשש ש־מינוי אחד של מתחרה יכתיר אותו בתואר „יורשו של פלימן".

✱ רמת־גן: קובה קריזמן ית־פטר באביב מראשות עירית גבעת־יים, יעבור לגור ברמת־גן (הוא מח־פש דירה) ויהיה ראש הרשימה כב־בר די"ר ישראל פלה.

✱ גבעתיים: קריזמן מבקש ל־מנות ליורשו את גיסו, עו"ד עמנו־אל גמליאל. אלא שקריזמן הוא במי־עוט בסניף, הנמצא תחת השפעה חזקה של הצעירים. אלה מבקשים למנות לראשות הרשימה את דני ויימן הצעיר (32), בעל סוכנות לבי־טוח. קובה מאיים כי לא יעבור לרמת־גן, אם לא ימנו תחתיו את גמליאל.

✱ ראשון לציון, רחובות ו־אשדוד: שלוש ערי הדרום מטרי־דות את שנתם של ראשי עבודה, מאז נחלו בשלשתן, לפני שלוש שנים, תבוסה קשה. הפסידו את השלטון במקומות אלה. בעבודה יודעים יפה כי שלושת ראשי העיריות — גיבר־שטיין בראשון־לציון בראש רשימה על־מפלגתית, רכטמן ברחובות וצילי־קר באשדוד (שניהם מגח"ל) פופו־לריים למדי, וקשה יהיה לנצחם בבחירות. לכן מחפשים מועמדים פו־פולריים, אולי קציני־צה"ל במילואים תושבי המקום. לפי שעה טרם הוכ־רע דבר.

✱ אשקלון: מחפשים יורש ל־רחביה אדיבי המנוח.

✱ באר־שבע: ראש העיריה אליהו נאווי הודיע על פרישתו, גם משיקולים כספיים (הוא מבקש לפ־תוח משרד עורכי־דין) וגם משום ש־הסתכסך עם חלק מחברי הסניף. חברי הסניף יעדיפו כנראה לראות בראש הרשימה את אורי סבאג, מז־כיר מועצת הפועלים. מנהל האגף לקרקעות במשרד החקלאות, מיכה סלמון, רואה עצמו כמועמד ומקווה לזכות.

✱ חדרה: מה לעשות נגד דב ברזילי, ראש העיר מטעם גח"ל? — תוהים בעבודה. מודים כי הוא פו־פולרי בין התושבים, וברור כי ראש האופוזיציה, מר ויתקר, לא יוכל שוב נגדו. מחפשים מועמד חדש, ובינתיים מקווים כי המשפט המת־נהל נגד ראש העיריה יוריד מערך מניותיו בעיני התושבים.

✱ נצרת עילית: מוסכם כי עבודה באיזור הצפון תקבל מועמד „במקום ריאלי" לכנסת. שני השמות המוזכרים הם של צבי אלדרוטי, ראש מועצת מגדל העמק ומנכ"ל עמידר, ומרדכי אלון, ראש המועצה המקומית בנצרת עלית. אומרים כי ברגע מר־בים יותר סיכוייו של אלדרוטי. ה־נהנה מתמיכת ספיר. אולם אם יבחר דווקא אלון, צפוי מינויו של מזכיר מועצת הפועלים במקום, מנחם אריאב, לראש הרשימה במקומו.

התמונה המצטיירת היא כי בחלק גדול מהרשויות יופיעו פנים חד־שות בראש הרשימה. הרבה תלוי גם בשאלה את מי יציב גח"ל בערים השונות. צפויים מאבקים גם בערים קטנות יותר, כמו צפת, לוד ורמלה. לפי שעה נראה, כי רק בשלושה מקומות תישמר היציבות הנוכחית: בחולון „ירדוף" פנחס אילון שוב לראשות העיריה, בבת־ים ימשיך מנחם רוטשילד לעמוד בראש הרשי־מה, בפתח־תקוה ימשיך, בכל הנר־אה עתה, ישראל פיגברג בתקופת כהונה נוספת.

גזור לפי הקו המרוסק, קפל לפי הקו הפנימי, הדבק ושלח ללא בול ומעטפה.

קפל פנימה

דמי הדואר שולמו ע"י המוען סניף הדואר הראשי ברחוב אלנבי תל־אביב, אישור 6305.

לכבוד
הארץ
מחי' ההפצה והמנויים
ת.ד. 233
תל־אביב — 61000

שם פרטי ________ שם משפחה ________

הכתובת ________ טלפון מס' ________

נא לשלוח לי את פרטי המוסד. סמן ב־x במשבצת המתאימה:

☐ עובדי מדינה — יהו"ב
☐ עובדי משרד הבטחון על כל שלוחותיו
☐ צבא קבע — מתי"ש
☐ עצמאי או שכיר במקום עבודה כלשהו
☐ סטודנט ☐ עקרת בית

קפל פנימה

הערה: תגובות מהודקים בסיכות או תגובות בלתי דבוקים או פתוחים מכל צד שהוא של התגובה — לא יגיעו לתעודתם באמצעות דואר ישראל.

ברכת וינה לחיפה

בתאריכים 9-22.10.72 יתקיימו
שבוע וינה בחיפה האירועים
שיתקיימו במשך שבוע וינה
• בשטח התיאטרון העירוני בחיפה
• תערוכה־וינה מציגה את עצמה תרומתם התרבותית של יהודי וינה
• בית קפה וינאי קפה ודברי מאפה וינאיים טיפוסיים
• פתוח יום יום משעה 10:00-13:00 ומ־16:00-19:00 בימי שישי 10:00-13:00
הכניסה חופשית
• במלון דן ברמל חיפה
• משעה 16:00-18:00 קפה מנחה Jause מבחר דברי מאפה שיוכנו ע"י קונדיטורים מוינה
• משעה 19:00 ועד חצות מבחר מאכלים וינאים שיוכנו ע"י אשפי מטבח וינאים
• שלישית ה־Schrammel מוינה תופיע יום יום בשירים ונעימות וינאיים

مكبّرة من الأصل

هكذا من الأصل

לאולם חתונות גדול בחיפה

דרושים

מנהלת חשבונות לחצי יום

קונדיטור ו/או עוזר לטבח

נא לפנות טלפונית בין השעות 14.00—19.00 לטלפון 523020 חיפה.

למפעל תעשייתי בעתלית

דרושים

1. מנהל חשבונות סוג ג׳ או ד׳
2. נהג־מלגזן

תנאים טובים לאדם המתאים

על המעונינים לפנות בכתב יד אל ת.ד. 47 חיפה

להב

למפעלנו בתל־אביב

דרושות

תופרות מעולות

לעבודה במחלקת הדוגמאות

תנאים טובים למועמדות המתאימות

רק בעלות נסיון תתקשרנה לטל׳ 827102, ת״א בין השעות 8 עד 16.00

דרושים

לחברת יכין, תעשית שימורים בע״מ פתח תקוה

1. מהנדס מכונות
   בעל נסיון בתעשיה של שנתיים לפחות.
2. מנהל חשבונות
   בעל נסיון בתעשיה של שלוש שנים לפחות.
3. מחסנאי טכני

נא להתקשר טלפונית (בין השעות 9.00—14.00) לקביעת ראיון אל מר א. לוי. מספר טל. 915121

מוסד כספי צבורי

מחפש

מנהל חשבונות

סוג ג׳

בעל נסיון מעשי של שנתיים לפחות

הידיעה ידיעה בהנהלת משכורות

נא לפנות בכתב בצרוף קורות חיים ונסיון קודם לת.ד. 33353 תל־אביב

הקרן הקימת לישראל

(מינהל פיתוח הקרקע)

מודיעה בזה על משרות פנויות

מכרז מס׳ 10/72 מכרז החוזר

המשרה:

מנהל חבל

הכשרת קרקע צפון

תאור התפקיד: תכנון ניהול ופקוח על עבודות פתוח קרקע לחקלאות ולבניה בהתיישבות, ניהול צוות עובדים מקצועי הדרכה, קשר עם גורמים ממשלתיים וצבוריים בכל הקשור להתום העבודה.

דרישות המשרה: השכלה הנדסית אקדמאית בושל־בה בתחום העיסוק: פתוח קרקע, מינהל וציוד מכני, כושר הבעה בכתב ובע״פ, ניהול כ״א ברמה גבוהה.

דרישות נוספות: מגורים באיזור הצפון.

דרגה: לפי הכשורים של המועמד.

מכרז מס׳ 11/72

המשרה

מודד

או חשב שרטט

(לעבודות פיתוח קרקע)

תאור התפקיד: עיבוד נתונים של מדידות שדה והכנת תוכניות של דרכים, יסודי קרקע, חישוב כמויות שדה.

דרישות המשרה: הכשרה מתאימה ונסיון בעבודות דומות של שלוש שנים לפחות.

דרישות נוספות: מקום מגורים בירושלים.

דרגה: עפ״י הכשורים של המועמד.

על המעונינים, המתמלאים אחר דרישות אלה מהמשרות הנ״ל להגיש בקשותיהם בכתב, ובצירוף תולדות חיים, השכלה ונסיון, לא יאוחר מיום 13.10.72 לפי המען: אגף האדמיניסטרציה ה״ד 283 ירושלים ולציין על המעטפה עבור מכרז מס...

סוכנות יבוא לציוד תעשייתי

מחפשת מזכירה

אנגלית — עברית

(בעלת נסיון)

בתל־אביב — למשרה מלאה

נא להתקשר לטל׳ 31085 תל־אביב, בשעות העבודה

לחברה גדולה לבנין בת״א

דרושים

* **מתכנתים**

בעלי נסיון של 3 שנים לפחות בעיבוד נתונים. יועדפו בעלי נסיון בשפת R.T.G.

* **מפעיל מחשב**

בעל נסיון של שנתיים לפחות בהפעלת מחשב עם תקליטים.

תנאים טובים!

המעונינים יפנו בכתב בציון השכלתם, נסיונם והמשכורת המבוקשת לת.ד. 3119, ת״א עבור „בנין".

סודיות מובטחת

למפעל תעשייתי באזור תל־אביב

דרושים

* **טכנאי קרור מעולה**
בוגר בי״ס טכני

* **שרטט טכני**
בוגר בי״ס טכני

— * —

לקביעת ראיון נא לפנות טל: 738115/6 אל מר לאופר

— סודיות מובטחת —

למכון טכנולוגי מתקדם

דרושים:

1. **טכנאי אלקטרוניקה בכיר**
   להקמת מעבדה להחזקה וכיול מכשירי מדידה אלקטרוניים חדישים
2. **טכנאי אלקטרוניקה**
   בוגרי בי״ס מקצועי/הנדסאי
3. **טכנאים מכניים**
   בוגרי בי״ס מקצועי
4. **שרטטים מכניים**
   בוגרי קורס מקצועי מוכר
5. **לבורנטים**
   למעגלים מודפסים, בוגרי בי״ס מוכר.

לפנות אל ת.ד. 33351/מ ת״א בצרוף פרטים אישיים

סודיות מובטחת

„אתא"

חברה לטכסטיל בע״מ

דרושים/ות

1. **כתבנית מעולה בשפה הגרמנית**
   במשרה מלאה.
   הכישורים הדרושים: ידיעת השפה הגרמנית על בוריה.
   המעונינות תפנה אישית למחלקת כח־אדם.
2. **מפעילים למכונות צביעת בדים**
   דרישות התפקיד: גיל עד 40, נכונות לעבודה במשמרות, לא מותנה בידע מקצועי קודם, ניתנת הדרכה במקום העבודה.
   המעונינים יפנו אישית למחלקת כח־אדם.
3. **מנהל/ת חשבונות**
   הכישורים הדרושים: בוגרת קורס הנהלת חשבונות ונסיון של כשלוש שנים.

המעונינים יפנו בכתב או אישית למחלקת כח־אדם לפי הכתובת: ביח״ר „אתא", רח׳ העצמאות 10 קרית־אתא, ת.ד. 83, טל. 721321־04.

למפעל תעשייתי גדול למוצרי מזון באזור תל־אביב

דרושים

1. **מנהל מכירות אזורי**
   בגיל 25—35, בעל רשיון נהיגה לסטנית, עם נסיון במכירות.
2. **צעיר לסידורים**
   בחנויות וקבלת הזמנות
   בעל רשיון נהיגה (נא לציין את סוג הרשיון).

מועמדים העונים על הדרישות הנ״ל, מתבקשים לפנות בכתב יד, בציון קורות חיים, נסיון קודם ומשכורת מבוקשת לת.ד. 2438, תל־אביב, בציון המשרה המבוקשת על גבי המעטפה.

סודיות מובטחת

הטכניון מכון טכנולוגי לישראל

מודיע על המשרות הבאות הפנויות:

במרכז המחשבים

נקבניות / משגרות

הכשירויות הדרושות: השכלה תיכונית; ידע בניקוב י.ב.מ. כושר לקיים מגע נאות עם קהל. העבודה הינה במשמרות.

הערה: עדיפות תינתן למועמדות בעלות נסיון בניקוב י.ב.מ. (כולל תבנית באנגלית) ו/או נסיון בהפעלת ציוד קלט/פלט.

מס׳ המשרה: ממ.ב/199.

בפקולטה להנדסה כימית

כתבנית מדעית באנגלית

הכשירויות הדרושות: השכלה תיכונית ו/או השכלה מקצועית, שליטה מלאה בשפה האנגלית (רצוי שפת אם) כולל הדפסה, נסיון קודם של 3 שנים לפחות בהדפסת חומר מדעי.

מס׳ המשרה: הכ.ג/16.

בפקולטה להנדסת מכונות

מחסנאי במעבדה לאנרגיה

הכשירויות הדרושות: בוגר בי״ס מקצועי, נסיון קודם בניהול מחסן.

מס׳ המשרה: מכ.ג/12.

במעבדת הצילום בפקולטה לארכיטקטורה

צלם לעבודה עצמאית
כולל הדרכת סטודנטים

הכשירויות הדרושות: שליטה מלאה בכל עבודות המעבדה, כולל פיתוח נגטיבים, הגדלות גדולות של צילום צבעוני והכנת שקופיות, שליטה מלאה בצילום טכני לרבות צילום ארכיטקטוני וצילום מודלים ארכיטקטוניים; רצוי השכלה מקצועית בנושאי צילום.

מס׳ המשרה: א.ג/5.

כשומדים מתאימים העונים לדרישות יפנו בכתב לאגף כח אדם, קרית הטכניון, בציון קורות חיים ונסיון קודם עד יום 13.10.72 בציון מס׳ המשרה.

בנק ישראלי לתעשיה בע״מ

דרושים

בתל־אביב:

* **פקיד־מסלקה**

* **נהג־שליח**

* **חניכה**

בחולון:

* **פקיד עובר־ושב**

* **קופאי**

נא לפנות בכתב בציון פרטים מלאים לת.ד. 29179, תל־אביב

סודיות מובטחת

למכרות נחושת תמנע בע״מ

דרושים:

מסגרים מכניים

מסגרים כלליים

רתכים חרטים

מכונאי רכב קל ודיזל

מכשירן עם ידע באלקטרוניקה

מועמדים מתאימים תושבי חיפה והסביבה יפנו לראיון אישי בלשכת העבודה (אצל יועץ התעסוקה) רח׳ הגפן 2, חיפה ביום ב׳ 9.10.72 בין השעות 1500—0900.

מועמדים תושבי ת״א והסביבה יפנו לראיון אישי במשרדי החברה בתל־אביב, רח׳ פי מס׳ 2 (מול קול ישראל) ביום ג׳ 10.10.72 בין השעות 1300—0900 ו־1700—1500.

המועמדים שיבחרו ידרשו להתיישב באילת ועזרה בדיור הנתן.

נא להצטייד בתעודת זהות, פנקס מלואים התעודות שהוזר בצ.ה.ל.

דרוש

הנדסאי בנין

לעבודת חשוב כמויות

לפנות: לאחים שורק בע״מ ת.ד. 371 חיפה.

דרושים **חשמלאים ועוזרים**

לפנות: טל. 942053 ראשון־לציון.

למפעל לייצור נקניק במרכז הארץ

דרושים:

1. מומחה לייצור נקניק
2. עובדים בלתי מקצועיים לייצור נקניק
3. מחסנאי — מוכר בשר

לפנות ת. ד. 4106 ת״א (עבור מפעל נקניק)

בכמה אתה מעריך את עצמך

בכל מקום עבודה - קובעים את הכנסתך החודשית.

אצלנו - אתה הוא המחליט על גובהה

אנו ברגנים בבחירת אנשינו, משום שהדרישות שלנו גבוהות. עליך להיות נשוי מעל גיל 25, או רווק מעל גיל 30, ובעל השכלה תיכונית או מקבילה.

נשמח להפגש עמך ולראות אם אתה מתאים לנו.

לאנשים המתאימים אנו מציעים מקצוע עם אפשרויות הכנסה בלתי מוגבלות, כיועץ מומחה לבטוח חיים, באחד מסניפינו בארץ.

טלפן לקביעת מועד לראיון:

תל־אביב, שדי רוטשילד 42, טל. 611941 קו 23
ירושלים, דבוטינסקי 36, טל. 32820
חיפה, מוריה 5, טל. 86226/7
באר־שבע, הפלמ״ח 66, טל. 71951

קוסטר ושות׳ (סוכנויות בטוח) בע״מ

מייצגים בלעדית את

יובל לייף חברה לבטוח בע״מ

מרכז ראשי שדרות רוטשילד 42, תל־אביב

עץ לבוד בע״מ ETZ-LAVUD LTD דרוש

מבקר איכות

בעל נסיון בענף העץ

המעונינים יפנו בכתב בציון השכלתם, נסיונם והמשכורת המבוקשת למח׳ המנגנון ת.ד. 38 פתח־תקוה.

בית החולים „שערי צדק" ירושלים

מודיע על משרה פנויה

של מרפאת בעיסוק

המעונינות מתבקשות לפנות לת״ד 7553 ירושלים, עבור מרפאת בעיסוק ולציין פרטים מלאים.

לטבע חברה לתעשיה פרמצבטית וכימית למורה התיכון בע״מ

דרושים

1) **טכנאי אחזקה -**
   בוגר בי״ס מקצועי או קורס מכונאים בעל נסיון של שנתיים לפחות.
2) **צבעי -**
   למחלקת אחזקה, רצוי בעל נסיון בצביעה של שנתיים לפחות.

על המעונינים לפנות בכתב, בציון קורות חיים הנסיון קודם, ל„טבע" בע״מ, ת.ד. 1142 ירושלים.

נחום יובל בע״מ

דרושים

* **מזכירה בכירה**
(מנהלת מכון)
השולטת בעברית ואנגלית כולל הדפסה

* **הנדסאים**
לעבודות פיקוח

* **טכנאי בנין**
לעבודות פיקוח

* **נהג**
לרכב פרטי

לפנות בכתב יד בצרוף פרטים אל: נחום יובל בע״מ
רח׳ פרוזמנר יהודה 16, תל־אביב, טל. 445143/4

דרוש

סגן מנהל ייצור

למפעל תעשייתי לייצור גופי תאורה

מועמדים מתאימים יפנו לתהיל־אורה, רחוב צער טהנות 2 תל אביב.

מספנות ישראל

דרושים

חרט בעל נסיון
כרסם בעל נסיון
מכונאים בעלי נסיון בהרכבת מכונות
חשמלאים בעלי נסיון בהתקנות בתעשיה
רתך בעל נסיון בריתוך צנרת
צנרים בעלי נסיון בייצור והרכבה מערכות צנרת.

העבודה מעניינת ובתנאים טובים

חיפה ת.ד. 1282 טל. 724401

לחברה תעשייתית גדולה שמשרדה בתל־אביב

דרושים:

1) מנהל חשבונות
   סוג ג — ד.
   עם נסיון בחישובי שכר וקשר עם מחשב.
2) פקיד
   לניהול כרטסת מלאי מוצרים גמורים
3) כתבנית עברית
4) כתבנית אנגלית

לפנות בכתב בציון גיל, נסיון ומשכורת מבוקשת אל: ת.ד. 658 תל־אביב עבור מנהל חשבונות ראשי לא יאוחר מיום 15.10.72

תדיראן

דרושים:

1. **מנהל חשבונות**
   התאמת ספקים, פתוחי כרטיסים, הנהח״ש, טפול בספקים. נסיון של 3 שנים בהנהח״ש, רצוי בתפקיד הנ״ל.
2. **פקיד יבוא**
   השכלה תיכונית, התמצאות בתהליכי יבוא, וסווג. מכס. ידיעה עברית ואנגלית.
3. **מזכירת מחלקה**
   מזכירת מחלקת היבוא, השכלה תיכונית, נסיון של 5 שנים לפחות בעבודת ניהול מזכירות, ידיעה מלאה של השפות עברית ואנגלית כולל הדפסה במכונה, נסיון בעניני יבוא.
4. **מחסנאי**
   לקבל ולספק סחורה, אחראי לרישומה ואיחסונה, רצוי בעל נסיון קודם.
5. **חשב שכר**
   נסיון מעשי בחשוב שכר לעובדים באמצעות המחשב.

בפניה למשרה נא לכתוב לת.ד. 648 תל־אביב בציון פרטים אישיים ונסיון מקצועי.

סודיות מובטחת

תדיראן תדיראן

תדיראן

למפעל האלקטרוניקה

דרושים:

1. **רענ״ן קידום אספקה**
   תכנון מעקב וקידום אספקת רכיבים וחומרים למפעל. מהנדס יצור/מכונות בעל נסיון של שנתיים בשטח דומה. ידיעת השפה העברית על בוריה וידיעת השפה האנגלית. כושר מנהיגות, ארגון ויחסי אנוש.
2. **הנדסאי / טכנאי אלקטרוניקה**
   שיפורים הנדסיים ופתרון בעיות טכניות במכשור קשר בתחום ה־V.H.F, רצוי בעל נסיון והכרה טכנית של מכשורי קשר ושימושים בצה״ל. יכולת לעבודה עצמאית.
3. **טכנאי ייצור**
   עריכת הוראות עבודה, מדיד תזמנים, שיפור שיטות עבודה, תכנון כלי עזר לייצור. בוגר בי״ס מקצועי, רצוי בוגר קורס לטכנאי יצור. נסיון של שנתיים בשטח הנדסת יצור. ידע באנגלית טכנית.
4. **טכנאי אלקטרוניקה**
   הנדסאי עם 2־1 שנות נסיון או טכנאי אלקטרוניקה עם 3־4 שנות נסיון בעבודה מעשית, רצוי בשטח R־F

בפניה למשרה נא לכתוב לת. ד. 648 תל־אביב, בציון פרטים אישיים ונסיון מקצועי

סודיות מובטחת

תדיראן תדיראן

כ. ר. ב. — פיקוח הנדסי בע״מ

למשרדנו בבאר־שבע דרושה

מזכירה - כתבנית

למשרה מלאה,

8.00 — 16.00.

נא לפנות בכתב בצירוף פרטים ותיאור נסיון קודם למשרדנו בבאר־שבע בנין תנועת המושבים.

לחברה פרטית

דרוש

מנהל חשבונות עצמאי

לעבודה בדרום

תנאים טובים מובטחים

ת.ד. 16555 ת״א. טל. 263121—03

לחברת בניה דינמית ומתפתחת

דרושים

מנהלי פרוייקטים בבניה

במרכז הארץ

הכרחי: נסיון של 5 שנים לפחות בפרוייקטים גדולים לבניה.

תנאים טובים למועמדי המתאים

לפנות בכתב עם פירוט מלא של קורות חיים ונסיון עבודה לת.ד. 29797.

חברת קו צינור אילת אשקלון בע״מ

מבקשת מועמדים לתפקיד

מכונאי־ימאי

תאור ודרישות התפקיד:

1) מכונאי דיזל עצמאיים
2) רצוי בוגרי בית ספר מקצועי או ימי
3) לביצוע העבודות של סירות הקשירה של החברה במתקנים הימיים באשקלון.

נא לפנות בכתב עם פירוט מלא של ת.ד. 20056 תל־אביב, או לרב־חובל י. סקלי, טל. 051/4029, אשקלון.

הלוח הככול | הארץ | ידיעות אחרונות

המשרד הראשי: תל־אביב שד׳ רוטשילד 99 (פנת שינקין)
טלפונים: מחלקת מודעות — 248905, 230521, 230401
המחיר: יום חול: 1.00 ל״י לשורה / יום ו׳: 1.20 ל״י לשורה

A SUBSIDIARY OF CONTROL DATA CORPORATION

אלביט מחשבים בע״מ

דרושים:

* אחראי על מחסן מוצרים מוגמרים ומשלוחים
הכישורים:
משי״ק/מפ״ס או נגד אפסנאי בשטח סכני אלקטרוני, לאחר שרות בצה״ל
* הנדסאי/טכנאי ייצור
* מרכיבות/בודקות
בשטח האלקטרוניקה
* טכנאי מכ״ם
לעבודות אחזקה וקיול ציוד אלקטרוני מתוחכם.
* שרטטים
3 שנות נסיון ומעלה בשרטוט טכני, בעיקר שרטוטי הרכבה ויזוד.

לפנות בצרוף קורות חיים מפורטים לת.ד. 5390, חיפה או לטלפון 522211, קו פנימי 33.

המוסד לביטוח לאומי
המשרד הראשי ירושלים

במח׳ לארגון ושיטות
פנויות המשרות הבאות:

א) עובדי ארגון ושיטות (2 משרות)
הדרגה: ה׳ במ״ש.
תאור התפקיד: ניתוח שיטות עבודה; בדיקות ארגוניות של יחידות; כתיבה ועריכה של נהלי עבודה; ניתוח עיסוקים וכתיבת תיאורי תפקידים; מעקב אחר ביצוע המלצות ארגון ושיטות; הכנת תרשימים למערכים משרדיים וכו׳.
הכישורים הדרושים: השכלה אקדמאית במדעי החברה או במדעי הרוח; ידיעת השפה העברית על בוריה וידיעת האנגלית כדי קריאת ספרות מקצועית; כושר הבעה בכתב לנסוח תזכירים; הוראות ונהלים וכן כושר לניהול מגעים עם גורמים שונים.
הערה: המועמד שייבחר יתחייב לעבור קורס למתחי ארגון ושיטות אם לא עבר קורס כזה.

ב) מנתחי מערכות (2 משרות)
הדרגה: ה׳—ג׳ ממ״ש, או ד׳—ב׳ בדירוג עובדי מיכון.
תאור התפקיד: בדיקה וניתוח של מערכות מנהליות לשם הסבתן למחשב, וקביעת דרכי התיאום; מעקב אחר ביצור מסקנות אירגון ושיטות; ניתוח תוצאות הביצוע והסקת מסקנות; תכנון ותיכנות של תוכניות למחשב בהתאם לתוצאות הבדיקות; פיקוח והדרכה של צוות מתכנים בכתיבת תוכניות כניל למחשב.
הכישורים הדרושים: השכלה אקדמאית במדעי המחשב או במדעי החברה; ידיעת השפה העברית וידיעת השפה האנגלית כדי קריאת ספרות מקצועית; כושר לנהל מו״מ בדרג גבוה; כושר לפקח ולהדריך קבוצת עבודה בתחומי ארגון ושיטות ותיכנות למחשב; ידיעה טובה בניתוח מערכות (או קורס מקביל לניתוח מערכות); ידיעה מעשית בשפת תיכנות (נסיון בקבול מבצע כל יעבור).

הערות לגבי כל המשרות הנ״ל:
1) יכולים להגיש מועמדותם גם אלה העומדים לסיים את לימודיהם (במקולטות הנ״ל) בשנת תשל״ג (1972/3).
אם נבחר מועמד כנ״ל, ידורג בדרגה מקבילה בדירוג האחיד, או בדירוג מיכון בהתאם למשרה שאליה יבחר.
2) המשרות הן לתקופה של שנה אחת, אולם קיימת אפשרות להפיכתן למשרות צמיתות לאחר מכן.
בקשות יש להגיש עד ל־17.10.72.
ע״ג טופס 1061 (טופס הבקשה למשרה פנויה) למח׳ כח אדם; המוסד לביטוח לאומי, המשרד הראשי, שדרות ויצמן 13, ירושלים.
יש לצרף לבקשות תעודות השכלה כנדרש ולפרט את הנסיון בעבודה.

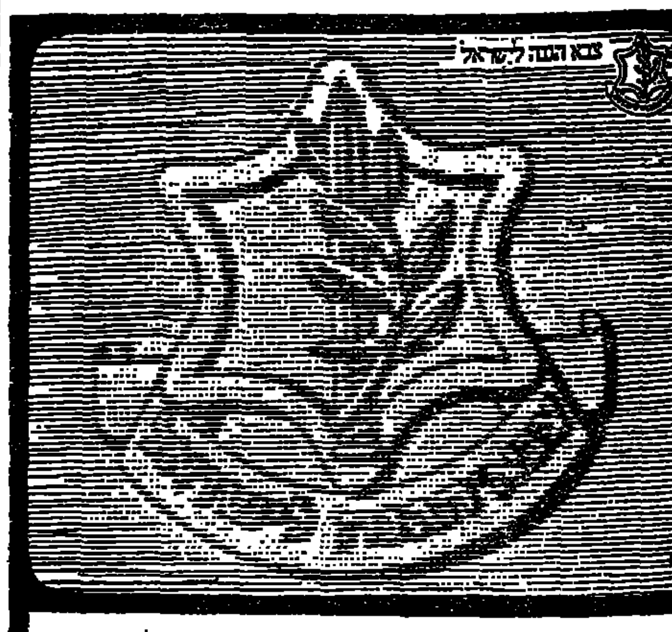

הצטרף
לשירות הקבע בצה״ל

לצה״ל דרושים מועמדים לשירות קבע במקצועות הבאים:
* בעלי מקצועות פיקוד ומשמעת
* אפסנאים ומחסנאים טכניים
* חובשים ובעלי מקצועות רפואיים
* מכונאי רכב וחשמלאי רכב
* בעלי מקצועות טכניים לחיל האויר
* נהגים לרכב מעל 4 טון

מועמדים במקצועות הנ״ל יוכלו לשלוח את התלוש המצורף לדואר צבאי 2146 עבור "קבע"

- - - גזור ושלח - - -
אל: דואר צבאי 2146 בצה״ל, עבור "קבע".
הנני מעונין להקרא לראיון על מנת לברר תנאי גיוס לשירות "קבע".
מס׳ אישי ______ שם ______ גיל ______
כתובת ______ [2]

הפקת הפרסום הממשלתי

אם אתה צעיר
דינמי ומוכן לעבוד!
אני מציעים לך
משרה ביעוץ ובמכירה
בחברת לדקורציה ול־עיצוב פנים.
נא לפנות: בכתב יד לת.ד. 1132 תל־אביב.

דרושות
2 גהצניות לחולצות במכונה
עובדות מעגילה
היודעות לקפל
לפנות טל. 845427

דרושה
עובדת אחראית
למשק בית
בירושלים
שעות עבודה נוחות
לפנות טל. 02-533947

דרושים
אדריכלים, מעצבי פנים
בעלי נסיון לעבודה מעניינת
טלפון 03-224727
בשעות 1—8.30, גולדריך—דה שליט.

למוסד הנדסי בת״א
דרוש
מהנדס תעשיה בכיר
לרכוז, תכנון והקמה של פרויקטים הנדסיים
התנאים יקבעו בהתאם לכשוריו של המועמד.

הצעות בצרוף קורות חיים נא להפנות לת.ד. 25064 עבור י. ל.

דרושים
לעבודה בנציבות בתי הסוהר
בירושלים:
1. פקיד למחלקת כח־אדם
2. טלפונאית

בעלי כישורים טובים, המעוניינים באחת המשרות הנ״ל, יפנו אישית לראש מחלקת כח־אדם בנציבות בתי הסוהר, בית אגרון שברח׳ הלל 37 בירושלים.

טכנאי אלקטרוניקה

באם הנך בעל ידע ונסיון באחד התחומים הבאים:
1. תכנון ובנית מגברי שמע, ספקי כח, מעגלי מיתוג.
2. מעגלי תחזוקת והתקנת מכשירי קשר, מערכי אנטנות.
3. תכנון ובניית מעגלים ספרתיים.
4. תכנון, בנייה וזיווד מערכות אלקטרוניות.

ומעוניין בעבודה דינאמית הדורשת חשיבה עצמאית
פנה מיד לת. ד. 33232 ת״א בצירוף פרטי השכלה ונסיון בתחומי העבודה, לשם קביעת ראיון (נא לציין על גבי המעטפה: עבור טכנאי)

יתקבלו בוגרי בתי ספר מקצועיים מוכרים.
העבודה בת״א, נושאי העבודה בתחום הבטחוני.
— סודיות מובטחת —

צעירים בעלי השכלה תיכונית
משוחררי צה״ל
ששרתו בתור קציני קשר או מבצעים
דרושים לעבודה מענינת
המועמדים המתאימים יעברו קורס במפעל ובסיומו יועסקו בעבודה מענינת בתנאי עבודה במשמרות.

תנאים טובים ועזרה בדיור מובטחים.

בפרטים נא לפנות למדור קבלת עובדים ת. ד. 9001 באר־שבע.

שימי לב!
באם יש לך השכלה תיכונית באם את מוכנה לתקופת הכשרה של שנה בזמנך הפנוי,
תוכלי להרויח יותר מ־.1,500 ל״י לחודש
בענף חדיש ומתפתח ולהגיע למעמד מקצועי מקביל לאקדמאית.

לקבלת פרטים גזרי ושלחי לת.ד. 28125 ת״א למס׳ 55

שם: ______
כתובת: ______
השכלה: ______
גיל: ______

דרושות
פועלות לאריזה
מ־8.00—16.00 אחה״צ

לפרטים לפנות לבית חרושת פרומין, הירקון 6 בני ברק.

למפעל תעשייתי גדול
דרוש
מנהל חשבונות
בעל נסיון רב בתעשיה (סוג ד׳)
*
המעונינים יפנו לת.ד. 2223, אשדוד
עדיפות תינתן לתושבי אשדוד והסביבה

ללשכה המרכזית לסטטיסטיקה
דרושים
באזור חיפה והצפון
עובדים
לביצוע עבודות ספירה של התנועה בכבישים

הכישורים הדרושים:
— השכלה 10 שנות לימוד
— ידיעת השפה העברית
— מצב בריאות תקין
העבודה מתבצעת במשמרות וכרוכה בנסיעות מחוץ למקום המגורים.
העבודה מתאימה במיוחד לפנסיונרים
המעונינים יואילו לפנות אישית למר זאב טננבלט בלשכה המרכזית לסטטיסטיקה, רח׳ הבנקים 16, חיפה בשעות 09.00 עד 12.00.

הועדה לאנרגיה אטומית
קריה למחקר גרעיני-נגב
דרוש
איש מכירות
להפצת איזוטופים רדיואקטיביים וחומרים מסומנים במוסדות רפואה ומחקר בארץ.

דרישות התפקיד:
— רקע בכימיה, ביוכימיה או רוקחות (רצוי אקדמאי).
— ידיעה טובה של השפות עברית ואנגלית.
— רצוי נסיון קודם בהפצת מוצרים.
— התפקיד כרוך בנסיעות מרובות והעובד שייבחר יועסק חלקית בעבודות יצור מעבדתיות.
*
למועמד המתאים יתנו תנאי שכר טובים ועזרה בדיור.
*
בפרטים נא לפנות, תוך ציון נתונים ונסיון, למדור קבלת עובדים, ת.ד. 9001 באר־שבע

תעשיה גדולה באזור המרכז
מחפשת עבור מפעל להדפסת טקסטיל
מועמדים לעבודות במשרות:

1. קולוריסט בכיר
ההכנות: א. נסיון בהדפסת טקסטיל.
ב. תואר בהנדסה כימית או טכנאי כימיה בכיר.
ג. יכולת ארגונית מעולה.
ד. הגיל — עד 50 שנה.
2. טכנאי טקסטיל
ההכנות: א. נסיון בעבודה בבקורת טיב
ב. עדיפות לבעל נסיון בבקורת איכות
ג. הגיל — עד 50 שנה
3. ציירת קלישאות לטקסטיל
תועדף בעלת נסיון בעבודה, אפשרי מתחילה
4. עוזר למנהל מדור בנוי ומשק
א. נסיון בעבודות בינוי, אחזקה ומשק
ב. הגיל — עד 40 שנה

מועמדים מתבקשים לפנות בכתב יד לת. ד. 3319, תל אביב, עבור "תעשיה" תוך פרוט נסיונם בעבודה המשכורת המבוקשת.

סודיות מלאה מובטחת

דרושות
צעירות
בכל הארץ
באם את בגיל 16 — 25
באם אין לך מקצוע והשכלה
תוכלי להרויח —.800 ל״י
לחודש ויותר
לאחר שתרכשי מקצוע חדיש ומתקדם תוך שלושה חודשי הכשרה בזמנך הפנוי.

לקבלת פרטים גזרי ושלחי לת.ד. 28125 מס. 20

שם: ______
כתובת: ______
גיל: ______

עוז־און
קואופרטיב למוצרי חשמל בע״מ
חולון, אזור התעשיה, רח׳ הנפה 15
טל. 840117/8 ת.ד. 1602

דרושים:
* עובדי ייצור
(עבודות על מכבשים, מקדחות וכו׳).
* עובדים, עובדות, נערים, נערות
להרכבת מוצרי חשמל, רצוי עם נסיון.

למשרד רואי־חשבון
דרושים
בוחן ראשי
בוחנים מרכזים
הכישורים: בעלי נסיון ברכוז עבודת בקורת בחברות גדולות
סודיות מובטחת
לפנות ת.ד. 29400 תל־אביב

למפעל באזור תל־אביב
דרוש
מתכנן לכלים ושיטות
הכישורים הדרושים:
* הנדסאי או טכנאי מכונות
* בוגר בית־ספר מקצועי
* נסיון של שנה בתכנון כלים או שיטות

בדבר פרטים נא לפנות בכתב לת.ד. 16516 ת״א עבור "מתכנן" ולציין קורות חיים מקצועיים.

א.אל.ישראל בע״מ
דרושים
חשמלאי
* לעבודה בהתקנת תיבות קשר
* בוגר בי״ס מקצועי
* נסיון של 3 שנים
חרט
* נסיון של 3 שנים
מסגר
* לעבודות זיווד פח למכשירים אלקטרוניים
מסגר כללי
* לעבודות מסגרות עדינות
כרסם
לפנות טלפונית 782141, 787141 או בכתב אל מח׳ כח־אדם, רח׳ מבצע קדש 48, בני ברק 51203.

למפעל גדול בדרום
דרושים
מהנדסי בנין
בעלי נסיון בפקוח על עבודות קבלניות בהיקף נרחב.

למועמדים שיבחרו תינתן עזרה רצינית בדיור ותנאי שכר טובים.
על המועמדים לפנות לת״ד 387 באר שבע, לשם הזמנה לראיון אישי.
סודיות מובטחת !!!

למוסד למחקר
דרוש
נהג
בעל רשיון לרכב גורר ואוטובוס

המעוניינים יפנו לת.ד. 7057 הקריה, תל־אביב.

דרושות מועמדות
בתל־אביב ובחיפה
אם את מעונינת לעבוד בשטח השרטוט או הגרפיקה
אם את מוכנה לעבור תקופת הכשרה בשעות הערב.
תפני עוד היום ותוזמני לראיון בתל־אביב או בחיפה.

לקבלת הפרטים נא לגזור ולשלוח למס׳ 22, לת.ד. 26214 ת״א או לת.ד. 5142 חיפה.

שם ______
כתובת ______
גיל ______ השכלה ______

מוצרי בית ספר מקצועי
לאחר שרות חובה
מוצעים לכם הכשרה וקידום מהיר בעבודות מעניינות — וללא משמרות.
במקצועות: הרטות, כרסום ומסגרות מדויקת
במפעל הנדסי פרטי
טלפון — 39256 תל־אביב, ת.ד. 9181.

מידה — מיכשור מדעי בע״מ
רח׳ צבי 5, רמת־גן
דרושים עובדי-ות ייצור
באלקטרוניקה
עם נסיון של שנתיים לפחות
תנאים טובים ואפשרויות קידום
לקביעת ראיון, לפנות בטלפון 720268, 722820
סודיות מובטחת

לחברה להשקעות
דרושה
מזכירה עברית/אנגלית
הרצאה בשתי השפות.
שעות העבודה 15—8.

נא להתקשר לקביעת ראיון לטלפון 51034—03.

חברה להפצת מוצרי חשמל ואלקטרוניקה — בחיפה
דרושים
1. **טכנאי אלקטרוניקה**
לתיקוני מיפים ורדיו טרנזיסטורים
2. **עוזר למחסנאי**
צעיר בעל רשיון נהיגה לאחר שרות צבאי
תנאי התקדמות טובים

נא לפנות בכתב לת.ד. 4496 חיפה למס׳ 8033

למשרד בירושלים
המבצע עבודות בניה צבוריות
דרושים:
1) אדריכל
2) מהנדס
3) שרטט או שרטטת

על המעונינים לפנות בכתב אל:
ת.ד. 1312 ירושלים עד ליום 16.10.72.

למשרד לתכנון קונסטרוקציות
דרושים
1. **הנדסאי**
בעל נסיון של שנתיים לפחות
2. **שרטט**
בעל נסיון של שנתיים לפחות

המעוניינים יפנו לטלפון 257779 — 447905 תל־אביב בשעות העבודה.

למוסד ממלכתי
דרושה בדחיפות
מזכירה השולטת בשפות עברית וספרדית
(קסטיליאניה) על בוריה.
דרושה הדפסה מושלמת בשתי שפות.
המשרה זמנית לכמה חודשים

נא לפנות לת.ד. 7061 תל־אביב, עבור "הוגר"

דרושים מועמדים
בתל־אביב ובחיפה
אם אתה מעונין לעבור לשטח האלקטרוניקה ולהגיע למעמד מקצועי גבוה
אם אתה מוכן לעבור תקופת הכשרה מקצועית בשעות הערב
פנה עוד היום ותוזמן לראיון בתל־אביב או בחיפה.

לקבלת פרטים נא לגזור ולשלוח למס׳ 18 לת.ד. 26214 תל־אביב או לת.ד. 5142 חיפה.

שם ______
כתובת ______
גיל ______ השכלה ______

هكذا من الأصل

هكذا من الأصل

הלוח הכפול הארץ ידיעות אחרונות

המשרד הראשי: תל־אביב שד׳ רוטשילד 99 (פנת שינקין)
טלפונים: מחלקת מודעות — 248905, 230521, 230401
המחיר: יום חול: 1.00 ל״י לשורה / יום ו׳: 1.20 ל״י לשורה

דרושים

* רתכי גירוסטה ופועלים לעבודות מתכת
הסעה למפעל וחזרה

„תלבן", רח׳ האורגים 13 אזור התעשיה חולון
טלפונים: 855992, 854695.

להברת נצרת לממתקים בע״מ
נצרת עלית

דרוש
טכנאי קירור

בהצעות בא לפנות בכתב או לפי הטלפון 3־2־065/54911

למועצה לשיווק פרי הדר
בגמל אשדוד

דרוש
מפקח מניה (Tally)

הכישורים הדרושים:
1. בעל השכלה תיכונית (י״ב כיתות).
2. שליטה בשפות עברית ואנגלית.
3. ידע בתהליכי מיכון.
4. כושר פיקוח על צוות עובדים.
5. גיל — עד 35 שנה.
6. רצוי — תושב אשדוד או הסביבה.
7. יכולת ונכונות לעבוד בשעות עבודה בלתי סדירות ורבות מן הרגיל.

המעונינים יפנו לת.ד. 270 אשדוד, בצרוף פרוט קורות חיים הכישורים הדרושים, עד יום 18.10.72.

דרוש
נער-פקיד
לביצוע סיבובי דואר פנים
ועבודות פקידותיות אחרות.

נא לפנות לת״ד 7154, ת״א

ל„אליאנס"
מפעלי צמיגים וגומי בע״מ חדרה

דרושים

1. מתכנן / מתכנת
עם נסיון של שנתיים לפחות
2. מפעיל מחשב 360/20
עם נסיון של שנה לפחות
3. מנהל חשבונות
(לפחות סוג ג׳)

פניות עם פרטים מלאים על נסיון קודם נא לשלוח לת.ד. 48 חדרה (עבור מחלקת כח אדם)

אביק בע״מ
תעשיות כימיות ופרמצבטיות

אנו מציעים את המשרות הבאות:

1. **שרטט/ת בעל/ת נסיון**
בשרטוט צורה וציוד.
2. **עובדי ייצור (מפעילים)**
למפעל הכימי ברמת־גן, רצוי בעלי השכלה של 10 שנים לפחות. אין צורך בהכשרה קודמת — העבודה ב־3 משמרות. תנאים טובים ואפשרות קידום.
3. **עוזר לקצין הרכב**
רצוי מכונאי בעל נסיון של כמספר שנים. אחר שרות צבאי.
4. **תעמלן רפואי**
לחצי משרה, עדיפות לרוקח או בעל נסיון מקצועי. אזור העבודה תל־אביב.
5. **חניכה**
לעבודה משרדית אחרי שירות צבאי.
6. **עובד/ת למחלקה הסטרילית במפעלנו בנתניה**
רצוי בעל/ת נסיון בשטח פרמצבטי.
7. **עובד למשק הנסיוני בדשפון**
בוגר בית ספר חקלאי ובעל נסיון בגידול בעלי חיים, המוכן לבצע כל עבודות המשק. רצוי שהמועמד יגור בדשפון.

מועמדים מתאימים יפנו למנהל המנגנון ת. ד. 2077 רמת־גן, תוך ציון פרטים מלאים.
סודיות מובטחת.

אדריכל פנים מנוסה
עומד להתמנות
מעונין בעבודה מעניינת
לפנות ת. ד. 16340 עבור 2873.

לחברת בנין ציבורית

דרוש
פקיד צעיר

בוגר תיכון, לאחר שרות צבאי, רצוי נסיון בעבודות משרדיות ובקבלת קהל.

המעונינים מתבקשים לפנות בכתב תוך פרוט קורות חיים ומשכורת מבוקשת לת.ד. 7037 ת״א, למספר 11.

המכון למחקר ביולוגי
בישראל
ת.ד. 19, נס־ציונה

דרושים:

1. מנהל מדור להנהלת חשבונות — סוג ד׳ בהנהלת חשבונות ובעל נסיון בעבודה.
2. מחסנאי
3. מזכירה
ידיעה הכפות עברית ואנגלית הכרחית

למפעל במפרץ חיפה

דרושים
למשרה מלאה

1. פקידה כתבנית — מנהלת חשבונות
2. מכונאי — מסגר

תנאים טובים למועמדים המתאימים

לפנות: בשעות העבודה 729635־04
בשעות הערב 243820־04

פולגת
תעשיות צמר קרית־גת בע״מ

דרוש
קבלן
להפעלת מטבח. חדר אוכל ומזנון
במפעלינו בקרית־גת.

את ההצעות יש להגיש בצירוף פרטים על נסיון קודם בהפעלת מטבחים עד יום 30.10.72 לפי הכתובת: ת. ד. 15, קרית גת.

מודיעין אזרחי בע״מ
אגף הבטחון והאבטחה

דרושים

1. אנשי בטחון לעבודת יום באזור תל-אביב ונתניה.
2. שומרים לעבודת יום ולילה באזור תל-אביב, לוד, פתח-תקוה.

המעונינים יפנו ישירות למשרדי החברה בת״א שד׳ שאול המלך 41 בין השעות 08.00—16.00.

אוניברסיטת חיפה

מכרז
מנהל מחלקת הרכישה בספריה

תיאור התפקיד: ניהול הרכישה בספרית האוניברסיטה, תאום עם מחלקות אחרות של הספריה, עם מורי האוניברסיטה, ניהול משא ומתן עם מו״לים ומו״לים.

דרישות התפקיד: השכלה אקדמית וספרנית, נסיון של חמש שנים בעבודה ברכישה, כושר ניהול צוות עובדים, וניהול משא ומתן, בקיאות בשוק הספרים המקומי והבינלאומי, ידיעה בבחירת ספרים ובנית אוסף ספריה אוניברסיטאית, רצוי נסיון במנהל עסקים, ידיעת השפה העברית והאנגלית על בוריין — חובה, רצויה ידיעת שפות נוספות.

הדרגה המוצעת: בהתאם לכישורי המועמד.

בהצעות מועמדות נא לפנות למחלקת כח־אדם אוניברסיטת חיפה, הר הכרמל.

לחברה גדולה שעוסקת בייבוא
ארונות מטבח

דרושים
אנשי מכירות

בעלי ידע בשרטוט

מעונינים בעלי ידע במכירות יפנו טלפונית אל: 262297 בין השעות 13.00־19.00 .16.00־19.00
תנאים מצויינים במכירות.

אוניברסיטה בר־אילן

מודיעה על משרה פנויה של
ספרן (נית)
בספריה המרכזית במחלקת הרכישה
בנושא: ערבית ותרבות האיסלאם

מכרז מס׳ 29/72

הדרישות: השכלה אקדמאית מתאימה; ידיעת השפה הערבית על בוריה; ידיעה באנגלית (רצוי גם שפות נוספות); הדפסה בערבית ובאנגלית; רצויה הכשרה ספרנית ו/או נסיון בעבודה ספרנית.

נא לפנות בציון מס׳ המכרז אל מחלקת המנגנון, אוניברסיטה בר־אילן, רמת־גן.

דלק

ל„דלק" חברת הדלק הישראלית בע״מ
באיזור הדרום

דרוש משווק

הכישורים הדרושים: השכלה תיכונית, שליטה מלאה בשפה העברית, ידיעת השפה האנגלית, ידיעה בהנהלת חשבונות, נסיון בשווק וגביה.

על המועמד להיות תושב באר־שבע ובעל רשיון נהיגה ברכב.

בהצעות נא לפנות ל„דלק" בע״מ, ת.ד. 37, באר־שבע. בצרוף תולדות חיים והמלצות.

— סודיות מובטחת —

ד. סולמן בע״מ
יצרנות לציוד ייצור ת.ז. וציוד קידום

מחפשים עבור אחד מלקוחותינו
באיזור פיתוח בדרום הארץ

1. טכנאי ייצור או מכונות
בוגר קורס מתאים
2. פקיד טכני
רצוי בעלי נסיון בעיבוד שבבי
תנאים טובים מובטחים. דיור במקום מובטח. עדיפות לבעלי משפחות.

נא לפנות תוך פירוט ההשכלה והנסיון לת.ד. 270 קיראון טל. 755915 בשעות 8.30—15.30

— סודיות מובטחת —

הטכניון מכון טכנולוגי לישראל

מודיע על המשרה הבאה הפנויה:
בפקולטה לכימיה

מסגר מכני
בבמ״ל למכניקה של השרות הטכני

הכשירויות הדרושות: בוגר ביה״ס מקצועי במגמת מסגרות מכנית; נסיון מעשי של 3 שנים לפחות בעבודות מסגרות מכנית כללית, בריתוך, ובעבודה על מכונות לעיבוד שבבי; רצויה ידיעה במכונאות וידיעת השפה האנגלית עד כדי קריאת חומר טכני הבנתי.

מס׳ המשרה: כ. ג/22.

מועמדים מתאימים הענינים לדרישות יפנו בכתב לאגף כח אדם בציון קורות חיים ונסיון קודם עד יום 13.10.72, בציון מס׳ המשרה.

עבור המחלקה לכימיקלים

דרוש עוזר
למנהל המכירות

הכישורים הדרושים:

ידיעת השפות גרמנית, אנגלית, עברית, הכרת התעשיה המקומית. רשיון נהיגה. גיל 35 — 25.

★

נא לפנות בכתב אל „כימיטרייד" קופל ושות׳ בע״מ, ת.ד. 6019 חיפה.

למפעלנו בלוד

דרוש
* **מפעיל למחשב**
360/20

בעל נסיון בעבודה קודמת במחשב.

העבודה כרוכה במשמרות ערב ולילה.

נא לפנות בכתב בצרוף קורות חיים למחלקת כח אדם, „טלרד", ת.ד. 50 לוד.

טלרד

התעשיה טלקומוניקציה ואלקטרוניקה
ת.ד. 50 לוד, טלפון 965381

התאחדות הסטודנטים בישראל
מודיעה על מכרז

רכז שעורי עזר ארצי

כישורים:
א. נסיון ארגוני
ב. יכולת לנהל מו״מ עם משרדי ממשלה ומוסדות שונים
ג. כושר הבעה בכתב ובע״פ.

מועמד בעל נסיון קודם בעבודה סוציאלית או בחינוך יועדף.
המשרה כרוכה בנסיעות ברחבי הארץ.
טפסי הרשמה בסך —5. ל״י אפשר לקבל במשרדי אגודות הסטודנטים ומשרדי ההתאחדות, רייגס 3, ירושלים.
המכרז יתקיים ב־23.10.72 בשעה 14.00.

למפעל תעשייתי בירושלים

דרושה
מזכירה למנהל המפעל

הכישורים הדרושים:
1. נסיון של שנתיים בעבודות משרד.
2. ידיעת הדפסה בעברית.
3. ידיעת השפה האנגלית, ידיעת הדפסה באנגלית רצויה.

נא לפנות בכתב לת.ד. 3555 ירושלים או טלפונית אל: 522251 ירושלים.

— סודיות מובטחת —

ישראלקטרא בע״מ חיפה

PHILIPS

למחלקת שרות למוצרי חשמל ואלקטרוניקה ביתיים

דרוש טכנאי

רצוי בעל נסיון

בפרטים נא לפנות לת.ד. 1608 חיפה עבור ש/200.

דרושים:

● **עוזר למנהל חשבונות ראשי**
כישורים: ידיעת עברית ואנגלית, נסיון בהנהלת חשבונות 3 שנים לפחות
● **פקיד חשבונות מתחיל**

נא לפנות בכתב לת. ד. 11010 תל־אביב עבור „מנהל חשבונות"

למוסד חינוכי בירושלים

דרושות

1) מזכירה בעלת השכלה על-תיכונית ונסיון בעבודה משרדית
למשרה מלאה
2) מזכירה אנגלית בעלת השכלה אקדמאית
לחצי משרה

נא לפנות בצרוף פרטים לת.ד. 1114, ירושלים

אוניברסיטה בר־אילן

מודיעה על משרה פנויה של
ספרנית
בספריה הפסיכולוגית של המחלקות כימיה ומדעי החי

מכרז מס׳ 32/72

הכישורים: השכלה תיכונית לפחות; קורס ספרנות; שליטה בעברית ובאנגלית; רצויה ידיעת הדפסה באנגלית.

נא לפנות בציון מס׳ המכרז אל מחלקת המנגנון אוניברסיטה בר־אילן רמת־גן.

לחברה גדולה ומבוססת באיזור ת״א

דרושות

● **נקבניות I.B.M. בעברית**
● **נקבניות I.B.M. באנגלית**

לעבודה מעניינת ובתנאים טובים

מועמדות מתבקשות לפנות בצרוף קיצור תולדות חיים אל ת. ד. 25036 תל־אביב

התעשיה האלקטרו־אופטית בישראל בע״מ
אל אופ
חברה עתירת מדע בקרית ויצמן

דרושים

● **מהנדס אלקטרוניקה**
בעל נסיון בנהול פרויקט תכנון עצמאי, בעל יוזמה וכושר הבעה בכתב ובעלפה (עברית ואנגלית). רצוי ידע בתחום האלקטרו־אופטי. התפקיד כולל תכנון מוצרים חדשים, קליטת ידע מחו״ל והעברתו ארצה.

● **עובד צעיר ודינמי למחלקת החשבונות**
בעל נסיון בהנהלת חשבונות במפעל תעשייתי וכן נסיון בחשובי משכורת.

● **בוגר בית ספר מקצועי**
לאחר שרות צבאי, לעבודה ביצור כלים ומתקנים.

● **בוגרי בית ספר מקצועי**
אחרי שרות צבאי לעבודה במדור כרסום. עדיפות לבעל נסיון בכרסום מדויק.

תנאי קידום טובים למועמדים המתאימים

לפנות בכתב בצרוף קורות חיים ונסיון קודם למחלקת כח אדם, ת״ד 1165, רחובות

— סודיות מובטחת —

דרוש
מכשירן
למפעל ושרות מכשירי מדידה ובקרה חשמליים ואלקטרוניים
תנאי קידום טובים

לפנות בכתב בציון נסיון קודם לת.ד. 14095 ת״א

דרושה
פקידה להנהלת חשבונות
בעלת נסיון
עם ידע בחישוב שכר עבודה
שעות העבודה 4—8
לפנות טל. 32177 ת״א

למפעל תעשייתי בת״א
דרושים מיד

* חשמלאים בעלי נסיון
* עובדי מתכת וחשמל
* גרפיקאית מתחילה
* עובדי חוץ (עבודות הפירה וכו׳)
* עובדים ועובדות בלתי מקצועיים.
* לצעירים לפני שרות צבאי

לפנות טלפונית 37038

לחברת בניה ארצית
לעבודה בצפון הארץ

דרושים

1. **מנהלי עבודה**
מנוסים לשלד וגמר
2. **מנהל חשבונות**
עם 3 שנות נסיון

עדיפות תנתן להרשמי בגליל

לפנות: דיור לעולה רחוב הפלמ״ח 99, צפת או בטלפון 30200—067

לבי״ס תיכון חקלאי ע״ש חנה מיזל-שוחט בנהלל

דרושים
א. מדריך חברה
ב. חצרן

דיור במקום מובטח
מועמדים מתבקשים
לפנות בכתב למזכירות ביה״ס

דרושה
* **מזכירה למנכ"ל**
נדרשת ידיעת השפות עברית, אנגלית וגרמנית

לפנות בכתב בצרוף תולדות חיים ונסיון לת. ד. 3035 תל־אביב, עבור „מזכירה

דרוש
מהנדס פרוייקט תקשים

תכנון התקשים והכנת תיקי יצור ופקוח הבצוע, הכנת הצעות ללקוחות. מהנדס אלקטרוניקה (חשמל, בעל נסיון מספר שנים בשטח המוזכר, רצוי קצין לשעבר, ידיעת שפות.

נא לפנות בכתב לת.ד. 33295 תל־אביב פרטים אישיים ונסיון מקצועי.

סודיות מובטחת

למפעל תעשייתי גדול
בדרום הארץ

דרושים

1. **חשמלאי תעשייתי**
בעל רשיון „מוסמך" עם 5 שנות
2. **פקיד מגנון**
בעל נסיון בהכנת משכורות

למועמדים מתאימים תנאים טובים ועזרה ב

בא לפנות בכתב לת.ד. 1549 ת״א

למפעל גדול בסביבות תל־אביב

דרושים:

* **הנדסאי/טכנאי מזוג אויר**
לפיקוח על עבודות קבלנים.
הכישורים: בוגר בי״ס גבוה להנדסאים / טכנאים.
נסיון של שלש שנים בפיקוח על עבודות קבלנים.
כשר ניהול מו״מ.
ידיעת השפה העברית על בוריה.
* **מכונאי קרור ומזוג אויר**
* **חשמלאי אחזקה - עם רשיון ממשלתי**

מועמדים מתבקשים לפנות בציון קורות חיים ונסיון מקצועי אל ת. ד. 7132 תל־אביב.

למשרד הנדסי בת״א

דרושים

• **מהנדס אלקטרוניקה** -
בעל ניסיון של 4 שנים לפחות — להכנון ופקוח והתקנת מערכות מחשבים, כולל ציוד פריפרי וציוד העברת נתונים.

• **מהנדס אלקטרוניקה** -
בעל ניסיון של 4 שנים לפחות — להכנון ופקוח על בצוע התקנה של מערכות שליטה, פקוד ותקשורת.

התנאים יקבעו בהתאם לכישוריו של המועמד.
הצעות בצרוף קורות חיים נא להפנות ל.ת. ד. 7057 עבור ד. א.

הדר חברה לבטוח בע״מ
המחלקה לביטוח חיים

דרושים

א. **מפקח ומדריך סוכנים**
ב. **יועצים לבטוח־חיים**
מועמדים לניהול סוכנויות בטוח־חיים

על המעוניינים לפנות בכתב
ל־הדר, חברה לבטוח בע״מ
המחלקה לבטוח חיים
ת. ד. 1996 תל־אביב

סודיות מובטחת

הלוח הכפול — הארץ — ידיעות אחרונות

לקופל טורס בע"מ
רח' טשרניחובסקי 21 ת"א

דרושים

1. מרכזנית עד השעה 4 אחה"צ.
2. מרכזנית משעה 4 עד 7 אחה"צ.
3. שליח עם אופנים או קטנוע.
4. עובדי נקיון אחרי השעה 7 בערב.

— סודיות מובטחת —

דרושים
מנהלי עבודה מנוסים
לעבודה בנצרת ובתל־אביב

לבעלי נסיון — תנאים טובים;

לפנות:
„אודיון־ניר" ת"א
טלפון 235608

למפעל תעשייתי בירושלים

דרוש
מנהל עבודה/ אלקטרונאי

הכישורים הדרושים:
1. נסיון בפיקוח על עובדים וניהול מערך ייצור.
2. בוגר בי"ס מקצועי.
3. רצוי נסיון בטלויזיה/מכ"מ.

אפשרות מצוינת להשתלבות במערך מכני דינמי וקידום נאות.

מועמדים מתאימים יפנו בכתב לת.ד. 3555, ירושלים או טלפונית 522251 ירושלים.

— סודיות מובטחת —

אוניברסיטת חיפה
דרושים
2 מנהלי חשבונות

הכישורים הדרושים: השכלה תיכונית ונסיון של 3 שנים לפחות בעבודה. סוג ג'—ד' בהנהלת חשבונות.

חשב משכורות

הכישורים הדרושים: מנהל חשבונות סוג ג' או ד', השכלה תיכונית, נסיון בהכנת משכורות וחישובי משכורות, רצוי נסיון בהכנת משכורות למחשב.

חשמלאי

תאור המשרה: אחזקת מתקני חשמל באוניברסיטה.
הכישורים הדרושים: בוגר בי"ס מקצועי, בעל רשיון „חשמלאי מוסמך", נסיון מעשי של 3 שנים לפחות וידיעה בקריאת תוכניות פיקוד.

הצעות מועמדות נא לפנות למחלקת כח אדם, אוניברסיטת חיפה.

סהר
חברה לבטוח בע"מ

אם הנך
בעל השכלה תיכונית
נסיון של 3 שנים בהכנת
ובדיקת פוליסות רכב
כושר פיקוח על צוות עובדים
ובגיל 35—45

יש לנו להציע לך תפקיד מעניין עם אפשרויות קידום, כאחראי על מדור הרכב באגף האלמנטרי.

המעונינים יפנו לטלפון 54311 למר דיין
מ־8.00 — 15.00

אנו מחפשים
א) לעבודה של יום שלם:

* **מנהל/ת חשבונות**

הבקיא/ה בחישוב משכורות ונכויים ובכל העבודות הכרוכות בכך, עם נסיון של שנים בעבודה זו.

* **בחור אחראי**

אחרי צבא, לעבודות עזר במחסן.

ב) לעבודה חלקית:

* **מרכזנית**

למרכזת אוטומטית.
שעות עבודה: מ־15.30 — 19.00
ביום ששי: מ־12.00 — 15.00

רחוב אלנבי 45
תל־אביב

למשרד פרסום
דרושה
פקידה כללית

הכישורים: ידיעה טובה בהדפסה במכונה עברית, כתב יד ברור, נסיון בתיוק. ידיעת אנגליה רצויה. לאחר שרות צבאי. הופעה נאה.

נא לפנות בכתב יד בציון נסיון קודם ודרישות משכורת לת. ד. 582 תל־אביב, עבור „פקידה כללית".

להברת שיווק למוצרי צריכה
בעלת שם עולמי
דרושים
סובנים וסוכנות
למשרה חלקית או מלאה,
(סטודנטים)
בפרטים לפנות ת.ד. 1016 ירושלים
עבור סוכנים

למפעל לעיבוד שבבי בחולון
דרושים
1. כרסם
2. מסגר

לפנות טלפונים 267068; 263857

דרושה נערה
לעבודה משרדית ושליחויות
ליום עבודה רצוף.
טלפון 34456; 38616 ת"א

דרוש
שליח
בעל רשיון לקטנוע

לפנות ל"ישראליפט בע"מ"
רח' הקישון 31, בני־ברק.

מגדל־בנין
חברה לבטוח בע"מ
ירושלים
דרוש
חניך
לעבודות תיוק
מגיל 14 עד 17

נא לפנות למשרד, רח' הסורג 2, מול בנק ישראל, טל. 232471.

בית חולים אלין — ירושלים
דרוש
נהג להסעת מכונית אוטובוס זוטא
(פורד טרנזיט)
למשרה מלאה וקבועה
רצוי בעל רשיון לנהיגת אוטובוס.

מועמד מעל גיל 24 בעל רשיון ג' 3 בעל נסיון יוכל לעבור קורס הסבה לנהיגה במכונית הנ"ל. בית החולים ישא בהוצאות הקורס.

מועמדים מתבקשים להתקשר טל. 524251 ירושלים בשעות 8.00—15.00.

מוסד צבורי גדול בשרון
מחפש
מנהל חשבונות ראשי

על המועמד להיות בעל הכשורים הבאים:

רצוי בעל נסיון קודם בתפקיד של מנהל חשבונות ראשי או סגן מנהל חשבונות ראשי במפעל, מוסד או עסק כלכלי. דרוש נסיון בהכנת תקציבים, תמחיר ועבודה עם צוות.

יועדף מנהל חשבונות מדופלם או מי שעמד בבחינות הביניים לראיית חשבון. רצוי נסיון מסויים בחישובי שכר ועיבוד נתונים.

על המועמדים לפנות בכתב — תוך 7 ימים, מיום פרסום המודעה — אל הנהלת המרכז הגריאטרי, ג'והנסבורג־פלבין, נוה אבות פרדס חנה.

דרושים
1) **מסגרים מעולים**
לעבודה קבועה
2) **מסגרים סוג א'**
לעבודה קבועה

הכשורים הדרושים:
א. קריאת תכניות
ב. ידע בריתוך חשמלי (כולל פח)

תנאים טובים

לפנות ל„ישראליפט בע"מ"
רח' הקישון 31 בני ברק

למשרד אדריכלות בירושלים
דרושים
אדריכל/ית עם נסיון
טכנאי/ת או שרטט/ת עם נסיון
לפנות בשעות העבודה טל. 02—38077.

לחברת בניה ארצית
דרושים
לעבודה באיזור באר־שבע
הנדסאי/טכנאי בנין
מנהלי עבודה מעולים
מוצעים תנאי שכר טובים
לפנות: 057—2786, בשעות בין 8—15

לחברה תעשייתית בתל־אביב
דרושים
* מזכירה
ידיעת הדפסת עברית ואנגליה הכרחית
* פקיד
לטיפול בגביה.
נא לפנות בכתב לת. ד. 7121 תל־אביב

דרושה
כתבנית מעולה
להדפסה במכונת כתיבה חשמלית בעברית
תנאים מצויינים
פתח־תקוה, טלפון 910308

דרושה מזכירה בכירה
למנכ"ל בחברה גדולה בתל־אביב
ליום עבודה מלא

הכישורים הנדרשים:
* ידיעה מושלמת בשפות עברית ואנגלית והדפסה בשתיהן.
* נסיון קודם לפחות 5 שנים.

תנאים טובים ואתגר בעבודה למועמדת המתאימה

נא לפנות בכתב עם פרוט קורות חיים ונסיון קודם לת.ד. 16195 ת"א עבור „מזכירה בכירה".

למפעל לליטוש אבני־חן
דרושים העובדים הבאים:
1. מזכירה עם ידיעה בשפה העברית כולל הדפסה (רצויה ידיעה בשפות האנגלית או הגרמנית).
2. חניכה לעבודה במשרד.
3. מתלמדים למקצוע ליטוש אבני־חן, שיאומנו ויודרכו ע"י המפעל, שכר נאות בתקופת הלימוד.

לפנות: יקאם ג'ימס תובל 36 ר"ג טל' 720825
8.00—16.00.

דרושים:
לחברת „אליור" תעשית מבלטים בע"מ
1) מנהל עבודה מעל גיל 30 לצוות של 12—15 איש למבלטנות ועיבוד שבבי.
2) מבלטן מעולה.
3) כרסם מעולה לעיבוד שבבי.
4) עובד מכבש עם נסיון.

לפנות בשעות העבודה לטלפון 854946, אזור

להברה קבלנית ארצית
באזור ירושלים
דרושים
* מנהלי עבודה — לעבודות פתוח וכבישים.
* טכנאים־מודדים — לעבודות פתוח וכבישים, נסיון של 3 שנים.
* מנהל חשבונות.

מעונינים יש לפנות לטל. 02—531739

האוניברסיטה העברית בירושלים
מודיעה על משרות פנויות של:

גנן במינהל הר־הצופים
מכרז מס' 296/72
תיאור התפקיד — ביצוע עבודות ואחזקת גנים; הפעלת ציוד מכני הקשור באחזקת הגנים; העבודה עשויה לכלול ריכוז צוות עובדים בלתי מקצועיים בעבודות הגן.
דרישות התפקיד — ידיעת השפה העברית; בוגר בי"ס חקלאי; נסיון של שנתיים.
הערה — כושר גופני תקין ומתאים לעבודה בשטח.
הדרגה — יא'—יג' בדירוג האחיד.

טכנאי אחזקה במחלקה לפסיכולוגיה במדעי החברה — (מכנו חשמל)
מכרז מס' 293/72
תיאור התפקיד — טיפול ואחזקה של ציוד מחלקתי ומעבדתי; טיפול וייעוץ בהקמת ציוד; עזרה טכנית במעבדה ואלקטרוניקה.
דרישות התפקיד — ידיעת השפות עברית ואנגלית; בי"ס מקצועי 4 שנתי או בי"ס להנדסאות במגמת חשמל או אלקטרוניקה; נסיון בעבודה דומה של שנתיים לפחות.
הדרגה — ה'—ג' בדירוג טכנאים.

על המעונינים לפנות בכתב בצירוף תולדות חיים עד תאריך 16.10.72 אל: מחלקת כח אדם, קרית האוניברסיטה העברית, ירושלים ולציין על המעטפה „מועמד למשרה מס'..." (בהתאם למספר המצויין בראש המכרז המבוקש).

המשרד הראשי: תל־אביב שד' רוטשילד 99 (פנת שינקין)
טלפונים: מחלקת מודעות — 248905, 230521, 230401
המחיר: יום חול: 1.00 ל"י לשורה / יום ו': 1.20 ל"י לשורה

דרושה ל־4 פעמים בשבוע
מנהלת משק בית ומבשלת מעולה
למשפחה של 4 מבוגרים
קיימת עזרה נוספת
משכורת טובה מאד לאדם המתאים.
דרושות המלצות ממקומות עבודה קודמים.
נא להתקשר לטלפון 237179 תל־אביב בשעות הבוקר 8—9 או בשעות הצהרים 2—3

לחנות
המוכרת מוצרים מיוחדים של חברה גדולה
דרושה מנהלת
בעלת יזמה

הכשירים הנוספים הדרושים:
* הופעה נאה
* כושר איבחון תגובות הקונים
* הבנה בעיצוב מוצרים
* רצויה נטיה לגראפיקה

שעות העבודה: 8.30—17.00

לפנות בכתב עם פרוט תולדות חיים אל ת.ד. 16284 ת"א עבור „מנהלת חנות".

לחברה קבלנית בחיפה
דרושים
* מנהל עבודה לעבודות בנין בעל נסיון
* קבוצת עובדים להקמת שלד

נא לפנות לחברת דוידוביץ משה בע"מ חיפה, רחוב פבונר 17 טלפון 660505 בין השעות 7.00 — 5.00 אחר הצהריים.

למרכז הקהילתי בירושלים
דרושים
עובדים קהילתיים

תאור התפקיד: עבודה קהילתית עם תושבים בשכונות במרחב פעולתו של המרכז הקהילתי. יזום והפעלת שרותים חברתיים בתחומי שיכון ודיור, חינוך ותרבות, בריאות, סעד ופעילות בשעות הפנאי.

דרישות המשרה: השכלה אקדמאית (ב.א. לפחות) במקצועות — עבודה סוציאלית (מגמה קהילתית), מדעי החברה, התנהגות והחינוך.

הדרגה: בהתאם לכישורים.

על המעונינים לפנות בכתב בצירוף קורות חיים ותאור מפורט של השכלה, נסיון, רקע צבאי ומספר טלפון עד תאריך 13.10.72, לפי המען: ת.ד. 9273 ירושלים.

יפנאוטו בע"מ
נציגים בלעדיים בישראל

SUBARU

דרושות
עוזרת למנהל־חשבונות
כישורים: סוג ב' או ג'. נסיון בעבודה מעשית בהנה"ח — רצוי.
כתבנית עברית־אנגלית
בעלת נסיון הדפסה בשתי השפות.

● תנאים טובים ●

מועמדות מתאימות תפנינה למר בר־לב, יפנאוטו בע"מ, רחוב המסגר 64, ת"א (טל. 33184, 31051). סודיות מובטחת.

א. בוקשפן — י. הראל מהנדסים
דרושים
1. **מהנדס בכיר**
לתכנון קונסטרוקציות
המשרה מחייבת ידע ונסיון בתכנון פרויקטים גדולים
2. **שרטטים/ות**
קונסטרוקציות (נסיון לפחות שלש שנים)
3. **טכנאי בניין**
ארכיטקטורה וקונסטרוקציה, רצוי בעלי נסיון בארגון
תנאים טובים

לפנות טלפונים 265822 265109

בירושלים
דרוש
מנהל בית־קפה
תנאים טובים למועמד המתאים.
נא לפנות בצרוף קורות חיים לת.ד. 14038 תל־אביב, עבור 520.

למפעל תעשייתי גדול
במרחב ת"א
דרוש
בוחן כלי מדידה
* בוגר בי"ס מקצועי — או בעל הכשרה מתאימה — המוכן להתמחות בנושא

על המעונינים נא לפנות לת. ד. 6397 תל־אביב

סודיות מובטחת

למשרד עורכי־דין
דרושות ליום עבודה שלם ומפוצל
1. כתבנית עברית
2. פקידה מתחילה

לפנות: גולדמן ביאליק 46, רמת־גן.

למפעל בקרית־אריה פ"ת
דרושה
עוזרת למנהלת חשבונות
עם נסיון
לפנות טל': 915063
לבקש את אסתר.

בתל־אביב
דרושה אשה,
לטפל באשה חולה
מגורים + כלכלה + משכורת.
להתקשר בשעות הערב
03—612923

דרושה
מתלמדת למגזרה
לביח"ר לחזיות ומחוכים
רצויה תלמידה או גמרת קורס בגזרות אורט וכו'.
לפנות למחלקת המגזרה אלמטקס בע"מ, רחוב לבונה 6, קיד, ת"א.

דרושים
למפעל לייצור חלקי חילוף
הרצליה
1. מסגר מכני
2. רתך מעולה

לפנות ל־981387
983409 בערב

מחפשים
פועלות לתפירה
מפות ושטיחים
ביח"ר טרימקו
רח' הצפירה 5
תחנה מרכזית
טלפון 32008

דרוש
מנהל פנקסים
עם כמה שנות נסיון עבודה.
שעות העבודה מ־2—8 לפנה"צ.
ידע בשפה האנגלית הכרחי
לפנות עם המלצות לרח' פינסקר 2 ת"א קומה ד' חדר 411
בין השעות 2—9 לפנה"צ
טל. 57047 או 57031

דרושה אשה בגיל 30—45 מסורה והגונה לעבודות משק־בית כולל לינה.
העבודה בבית מרווח ומשוכלל בצפון ת"א
לפנות טל' 720825

דרוש
עוזר למנהל חשבונות
למשרה מלאה למשרד קבלני בניה.
הצעות בכתב יד לת.ד. 2562 ירושלים

ת. א. ם.
תעשיה אלקטרו־מכנית בע"מ
דרושים
1. **חשמלאי**
2. **עובדי ייצור**

להרכבת לוחות חשמל
(תינתן הכשרה במקום)
תנאים טובים למועמדים מתאימים

בפרטים נא לפנות ת.א.ם. רח' היוגב 5, אזור התעשיה חולון, טלפון 849693, בין השעות 4.00—7.00

ח.צ.ג.
חברה ליעוץ ושירותי הנדסה בע"מ

!!! דרושים !!!
1) **הנדסאי או טכנאי מכונות**
2) **טכנאי שרטט מכונות**

כישורים!!!
3 שנות נסיון במכניקה עדינה לפחות, משכורת לפי נתונים אישיים.

לפנות!!!
טלפונית 908635 פתח־תקוה, מחלקת כח אדם.

נציבות שרות המדינה
מינהל המחקר החקלאי
מודיעים על
משרות פנויות במינהל המחקר החקלאי

מכרז מס'		
		"טכנאי"
		בדרגה ד'—ג' של דירוג ההנדסאים והטכנאים (13 משרות) במחלקות:
3 (72/73)	**	למטעים סובטרופיים ב„מרכז וולקני" בבית־דגן
4 (72/73)	**	לפיסיקה של הקרקע ב„מרכז וולקני" בבית־דגן
5־7 (72/73)	**	לפתולוגיה ב„מרכז וולקני" בבית־דגן
8־9 (72/73)	**	לוירולוגיה/ריבוי מזרעים ב„מרכז וולקני" בבית־דגן
10 (72/73)	**	לטכנולוגיה של מזון ב„מרכז וולקני" בבית־דגן
11 (72/73)	**	למיכון הגידול ב„מרכז וולקני" בבית־דגן
12 (72/73)	**	לאיחסון פירות וירקות ברחובות
13 (72/73)	**	לטכנולוגיה של מזון ב„מרכז וולקני" בבית־דגן
14 (72/73)	**	למטאורולוגיה חקלאית ב„מרכז וולקני" בבית־דגן
15 (72/73)	*	לעיבוד וטיפול התוצרת ב„מרכז וולקני" בבית־דגן

הדרישות למשרות הנ"ל
למכרזים מס' 3—11:
תעודה המזכה לדירוג הנדסאים וטכנאים (במקצוע: „לבורנט כימיה" או „טכנאי כימיה")
למכרזים מס' 12—14:
תעודה המזכה לדירוג הנדסאים וטכנאים (במקצוע: „טכנאי חקלאות")
למכרז מס' 15:
תעודה המזכה לדירוג הנדסאים וטכנאים (במקצוע: „מיכון חקלאי")
רשיון נהיגה

16 (72/73) ** **"מהנדס"**
בדרגה ה'—ג' של דירוג המהנדסים
במחלקה להשבחת מטעים ב„מרכז וולקני" בבית־דגן
דרישות המשרה
תאר B.Sc. בחקלאות
רשיון נהיגה
ידיעת השפה האנגלית עד כדי יכולת קריאה והבנה
נכונות לעבוד מחוץ למקום העבודה

17 (72/73) ** **"מהנדס"**
בדרגה ה'—ג' של דירוג המהנדסים
במחלקה לצמחי נוי (מקום העבודה: ע"י תוזה)
דרישות המשרה
תאר B. Sc. בחקלאות
ידיעת השפה האנגלית

18 (72/73) ** **"מהנדס"** (חצי משרה)
בדרגה ה'—ג' של דירוג המהנדסים
במחלקה למטעים סובטרופיים (מקום העבודה: חדרה)
דרישות המשרה
תאר B. Sc. במדעי הטבע (כימיה)

19 (72/73) ** **"מהנדס"**
בדרגה ה'—ג' של דירוג המהנדסים
במחלקה לאיסום גרעינים ביפו
דרישות המשרה
תאר M.Sc. בחקלאות (מיקולוגיה)
כושר הבעה בכתב ובע"פ, כושר לקיים מגע נאות עם אנשי מקצוע
ידיעת שפות: עברית ואנגלית
רשיון נהיגה
נכונות לעבוד מחוץ למקום העבודה ולאחר שעות העבודה הרגילות

בקשה להשתתפות במכרז תוגש להנהלת מינהל המחקר החקלאי, ת.ד. 6, בית־דגן, בטופס „בקשה למשרה פנויה" (מדף 1061) אשר ניתן להשיגו בכל סניפי הדואר, בנציבות שירות המדינה ירושלים ובלשכות המחוזיות של נציבות שירות המדינה בת"א, בחיפה ובבאר־שבע **וזאת בהתאם להנחיות המפורטות בחלק א' שבטופס.**

ניתן לעיין בתאור תפקידי המשרה בהנהלת מינהל המחקר החקלאי בבית־דגן, בתחנת נסיונות „נוה־יער" (ע"י בית־שערים) ובתחנה נסיונות „גילת" (ע"י מושב גילת).

מועמדים המבקשים להציג מועמדותם ליותר ממשרה אחת מתבקשים למלא ט. „בקשה למשרה פנויה" **ביחס לכל אחת מהמשרות** אליה מבקשים להציג מועמדותם.

היום האחרון להגשת הבקשות למכרזים הנ"ל הוא: 21.10.72

* = משרה בלתי צמיתה
** = משרה בלתי צמיתה במשרה מועסק עובר אך אין לו, כל צריפות.

هكذا من الأصل

مكزا من الأمل

הלוח הכפול הארץ ידיעות אחרונות

המשרד הראשי: תל־אביב שד׳ רוטשילד 99 (פנת שינקין)
טלפונים: מחלקת מודעות — 248905, 230521, 230401
המחיר: יום חול: 1.00 ל״י לשורה / יום ו׳: 1.20 ל״י לשורה

תדיראן

לאגף התקשורת פתח־תקוה

1. **הנדסאי אלקטרוניקה.**
הנדסאי בצוות פתוח של מערכת ספרתית, הקשורה לרשת התקשורת הארצית. בוגר בי״ס מוכר להנדסאים. בעל נסיון במעגלים ספרתיים.

2. **מקדם אספקה.**
פקוח על הזרמת החומרים לקוי היצור — יזום דרישות חמרים — מעקב על ביצוע דרישות וההזמנות. טכנאי (ייצור או מכונות או אלקטרוניקה) בוגר בי״ס מקצועי, עם נסיון של 3—4 שנים. אנגלית בסיסית ניהול צוות קטן.

3. **חשמלאי תעשייתי.**
בעל רשיון חשמלי למתח גבוה, להחזק מתקן של 600 A. בעל נסיון מקצועי של 5 שנים לפחות, אחרי צבא.

4. **מתקין מרכזיות טלפונים חדישות.**
ביצוע כל העבודות הקשורות להתקנת מרכזיות טלפונים בשיטת קרוס־בר. בוגר בית ספר מקצועי במגמת חשמל, אלקטרומכניקה, מסגרות, טלפונאות. לאחר שרות צבאי. התפקיד כרוך בעבודה לתקופות ארוכות של עד שנה וחצי במקומות שונים בארץ.

5. **מסגרים.**
להקמת קונסטרוקציות מתכת עבור מרכזות טלפונים, הרכבות מכניות ועבודות התקנה שונות. בוגר בי״ס מקצועי במגמת מסגרות. נסיון מקצועי 2—3 שנים במסגרות כללית. התפקיד כרוך בעבודה לתקופות ארוכות על עד שנה וחצי במקומות שונים בארץ.

6. **בודק קבלה.**
בוגר בי״ס מקצועי במגמת מסגרות או מעונות או השכלה דומה. נסיון בעבודה כצבוד שבבי רצוי.

7. **מחסנאי.**
נסיון של 10 שנים בניהול מחסן, כולל מספר קטלוגי והעלאת נתונים למחשב.

8. **פקידה טכנית וכתבנית.**
2 שנות לימוד בבית ספר תיכון שוני (או מקצועי) — לפחות.

9. **חשמלאים.**
בוגרי בי״ס מקצועיים של 2—3 שנים במגמת השמלאות.

בפניה למשרה נא לפנות החל מיום א׳ 8.10.72 טל. 918585.
— סודיות מובטחת —

תדיראן תדיראן

למשרד עורכי דין בחיפה
דרושה
פקידה בתבנית מעולה
מועמדות רציניות מתבקשות לפנות בכתב לת.ד. 469 חיפה.

למשרד טכני
דרושה
מרכזנית
מנוסה
מעוניינות תפנינה טלפונית לשם קביעת מועד לראיון ל־39322 תל־אביב.

לחברה קבלנית לבנין בפתח־תקוה
דרושה מזכירה
הכישורים הדרושים:
* בוגרת תיכון
* בעלת נסיון בנהול משרד
* עם ידיעה בהנהלת חשבונות
* גישה נאה לקבלת קהל
שעות העבודה כמוצלות
מועמדות יתקשרו לקביעת ראיון 906216
בשעות 8.00—11.00
17.00—19.00

האוניברסיטה העברית בירושלים

הפקולטה להקלאות רחובות
מודיעה על משרות פנויות של:

טכנאי קירור
מכרז מס׳ 356/72
תיאור התפקיד — ביצוע עבודות אחזקה והתקנה במערכות קירור ומיזוג אויר.
דרישות התפקיד — בוגר בי״ס מקצועי 4 שנתי (במגמה לקירור); נסיון קודם של 3 שנים לפחות בביצוע עבודות אחזקה במתקני קירור תעשייתיים ובמיזוג אויר.
הדרגה — ד—ב טכנאים.

עובד מעבדה במחלקה לפרחים
מכרז מס׳ 357/72
תיאור התפקיד — ביצוע בדיקות וניסויים במסגרת עבודת ההוראה והמחקר של המחלקה; עזרה בהכנת מעבדות ההוראה.
דרישות התפקיד — בוגר בי״ס מוכר לעובדי מעבדה או בעל השכלה אקדמית שיש לו נסיון קודם בעבודות מעבדה וטיפול בצמחים. נסיון קודם בעבודה במעבדה כימית או ביוכימית; נסיון בביצוע עצמאי של ניסויים.
הדרגה — בהתאם לכישורי המועמד בדירוג עובדי מעבדות.
הערה — ½ מהמשרה היא תקנית וקיימת אפשרות להוסיף משרה משלימה בתוה מיוחד ע״ח תקציב מחקר.

פקיד רישום (ציוד ואספקה) — ½ משרה
מכרז מס׳ 355/72
תיאור התפקיד — טיפול בדרישות לאספקה וציוד; מעקב אחר ביצוע הזמנות בארץ ובחו״ל; רישום וסימון ציוד להוראה ומחקר; ניהול כרטסת ציוד וטיפול בקטלוגים; מעקב אחר חוזי שרות. החזקת רשומות והכנת דו״חות לפי הצורך.
דרישות התפקיד — השכלה תיכונית; ידיעה טובה של עברית ואנגלית (רצויה יכולת הדפסה); הכרת סוגי הציוד והמיכשור בשימוש הפקולטה התמצאות טובה בטיפול בקטלוגים ובניהול כרטסת.
הדרגה — ל—י״א בדירוג האחיד.

על המעונינים לפנות בכתב בצירוף תולדות חיים עד להאריך 16.10.72 אל: „הפקולטה לחקלאות, ת.ד. 12, רחובות ולציין על המעטפה „מועמד למשרה מס׳...״ (בהתאם למספר המצויין בראש המכרז המבוקש).

דרושים למוסד ילדים
1) מדריכים חינוכיים
2) מורים לשעורי עזר
3) עובדת סוציאלית במשרה מלאה
לפנות למוסד בית הילד, טירת שלום ע״י נס־ציונה או ת.ד. 25, נס־ציונה

פאן־אל — יבוא ושווק יפן
דרושים
1. **מנהל חשבונות צעיר** בגיל 25—30
עצמאי, בעל נסיון של 5 שנים עדיף בענף במוצרי החשמל והאלקטרוניקה.
2. **פקידת מכירות**
אחרי צבא, גיל 20—25
הרוצה הייקבות
3. **מחסנאי**
בגיל 20—25
רציני, מיוסד מחיל קשר
בעל ידע בחשמל ואלקטרוניקה
לפנות טלפונית 7—51486 ת״א

אלקו ELCO
תעשות אלקטרוטכנית ישראלית בע״מ רמת־גן
דרושה
כתבנית־עברית
מנוסה
ליום עבודה שלם
לפנות בכתב לת.ד. 230 רמת־גן
עבור „כתבנית״

מנהל מכירות
לסלון חדיש ומפואר
לדברי חשמל ואלקטרוניקה בעפולה
דרוש מנהל מכירות
עצמאי ומוכשר.
קיימת אפשרות של השקעה.
תנאים טובים לאיש המתאים.
לפנות: ברס בע״מ, ת.ד. 60 עפולה
טלפון 065—22688

חברת הכשרת הישוב לישראל בע״מ
דרוש
הנדסאי בנין מנוסה
הכישורים הדרושים:
א. חישוב כמויות וביקורת חשבונות קבלנים.
ב. הכנת מפרטים טכניים ותנאים.
ג. טיפול ברשויות הבניה.
לפנות בכתב בצירוף קורות חיים למשרדי החברה רח׳ הלל 14 ירושלים (ת.ד. 665 ירושלים)

דרושה צעירה
לעבודה במודיעין ומרכזית טלפון
ידיעה הינהן למועמדת בעלות ידיעה בהדפסה עברית.
מועמדות אחרי שרות צבאי או שנה לפחות לפני שרות צבאי, תפנינה אל ת.ד. 16284 ת״א עבור „צעירה״.

למפעל מתכת
דרושים מיד
1. מכופפים מנוסים ואחראיים למכונות כיפוף
2. פועלי תעשיה
להתקשר: 857879 עד שעה 5.00

לי. נ. ב.
יועצי נהול בבנין בע״מ
דרושה
כתבנית עברית
נסיון של שנתיים לפחות
המעונינות תפנינה לטל. 820102 ת״א

מנהל מכירות
לסלון חדיש ומפואר לדברי חשמל ואלקטרוניקה בעפולה
דרוש מנהל מכירות
עצמאי ומוכשר
קיימת אפשרות של השקעה.
תנאים טובים לאיש המתאים.
לפנות ברס בע״מ ת.ד. 60 עפולה, טל. 065־22688

דרוש
* מנהל מחלקת יבוא
עם נסיון בהליכי יבוא ועבודת מכס
עבור החברות „גירוסלם גרפיר״ ו„ישראגיל״ במשרדן בתל־אביב
נא לפנות בכתב עם פרוט נסיון מקצועי לת.ד. 29038 תל־אביב

להנהלת חשבונות ממוכנת בחברת שווק בת״א
דרוש/ה
מנהל/ת חשבונות צעיר/ה
בעל/ת נסיון של 2—3 שנים
שעות העבודה 8.00—16.30
מועמדים המעונינים להצטרף לצוות דינמי יפנו לת.ד. 16195 ת״א עם ציון פרטים מלאים עבור „ח/2״.

י. סלפטר ובניו בע״מ
דרוש/ה
מוכר/ת
למוצרי הלבשה
לפנות: סלפטר, רח׳ הרצל 45 ת״א בשעות הבוקר

לחברה פיננסית ציבורית
דרושים
* **מנהל חשבונות** סוג ב׳
* **מפעילה למכונת הנהלת חשבונות**
* **מזכירה למחלקת החשב**
בעלת השכלה תיכונית וידיעה בהדפסה עברית
*
נא לפנות בכתב עם פרטים מלאים לת.ד. 36236 תל־אביב. סודיות מובטחת.

למפעל תעשייתי באזור נס־ציונה
דרוש
מועמד בכיר לתפקיד
מנהל מחסנים ומשק
יובאו בחשבון גם מועמדים בעלי נסיון ניהול כללי בלי נסיון מיוחד בנושא.
שכר ותנאי עבודה בהתאם לנתוני המועמד.
לפנות בכתב יד תוך פירוט תולדות חיים, נסיון ומשכורת מבוקשת לת.ד. 33157 ת״א עבור מס. 589.

למפעל מתכת מודרני לעבוד שבבי מדויק
דרוש מנהל
הכישורים:
מהנדס ייצור או מכונות
בעל נסיון של 5 שנים לפחות
בעל כושר ארגון ונסיון בייצור.
המקום: צפונית לחיפה.
בקשות בכתב יד עם פרוט קורות חיים ונסיון בעבודה להפנות לת.ד. 10148 חיפה.
סודיות מובטחת

---

1. **דרוש/ה מתכננת אופנה**
לחליפות ושמלות מג׳רסי
עם ידע של תכנון בגדים, כגון הרכבת צבעים, למשרה מלאה.
2. **גזרן/ת**
3. **עובדת למחסן בגדים**

לפנות לאיריס, רח׳ בצלאל 27 רמת־גן מאחורי בורסת היהלומים.

המוסד הטכניון למחקר ופתוח

מודיע על המשרות הפנויות הבאות:
במרכז לחקר אוירונוטי
מכשירן־לבורנט פיסיקה
הכשרויות הדרושות:
השכלה תיכונית־מקצועית או תיכונית מלאה או חלקית.
דרושה הכשרה בבית הספר המכני של חיל האויר.
מכרז מס׳ 109/72.

במרכז לחקר בניה כפרית
אדריכל
בעל נסיון רב בתכנון כפרי ואזורי ובקרת אקלים.
קיימת אפשרות השתלמות לתואר גבוה.
מכרז מס׳ 110/72.

מועמדים מתאימים מתבקשים לפנות בכתב, בצרוף קורות חיים, פירוט ההשכלה הנסיון המעשי ליחידת המנגנון, מוסד הטכניון למחקר ופתוח בע״מ, בית הסנט, קרית הטכניון חיפה עד יום ו׳ 13 באוקטובר 1972 בציון מס׳ המכרז המתאים.

מכוניות הדר בע״מ
סוכנות ראשית של
AUDI NSU
תל־אביב, דרך פתח תקוה 24/72 טל. 30991
דרוש
איש מכירות לרכב
* בעל ידע הכיון בענף
* השכלה תיכונית וידיעת השפה האנגלית — הכרחית!
תנאים טובים למועמד המתאים
*
לפנות אישית אל מנהל מחלקת המכירות בשעות העבודה

אם אתה צעיר ודינאמי
השולט בשפות
עברית ואנגלית
השואף להתקדמות בשכר ובמעמד
הנך דרוש לנו
כמנהל מכירות
למוצרי צריכה בעלי שם עולמי הידועים באיכותם הגבוהה.
נשמח לראיין אותך בהקדם באם תעביר לנו פרטיך לת.ד. 1016 ירושלים עבור מנהל מכירות.

כור תעשיות מתכת בע״מ
דרושים באיזור תל־אביב:
1. **מנהל חשבונות מדופלם**
עם נסיון העשייתי לניהול פרוייקטים בארץ ובחו״ל.
ידיעת השפות עברית—אנגלית הכרחית.
2. **מנהל חשבונות מתחיל ג׳—ד׳**
לעבודה בהנה״ח בתעשיה באיזור חולון.
3. **מנהל חשבונות עצמאי**
לעבודה במרכז תל־אביב.
4. **מהנדס מכונות בכיר לפרוייקטים**
עם נסיון בחישובי כמויות, הגשת מכרזים בארץ ובחו״ל, מעקב אחרי ביצועים של מבני קונסטרוקציות, ידיעת השפות עברית ואנגלית.

באיזור דימונה:
1. **מנהל אחזקה בכיר**
למפעל כבייה דימונה.
נסיון באחזקת מכונות כביסה וליטוש וניהול צוות אחזקה. תנתן עזרה בדיור ובהעברת המשפחה לדימונה או ערד.

המעונינים מתבקשים לפנות בכתב לרפיח כח אדם, ת.ד. 1944 ת״א.

דרושות מראיינות
(רצוי עקרות בית)
בנות 25 ומעלה עם השכלה תיכונית לעבודת ראיון באיזורים הבאים: תל־אביב, אשקלון, כפר־סבא.
בדבר פרטים נא לפנות: למכון למחקר חברתי שימושי נורדאו 43 תל־אביב, בימים ב׳ 16.30—18.30, ג׳ 9.30—13.00, 16.30—18.30.

בעלי מתפרות
מוצעות סדרות גדולות של מוצרים לתפירה מבדים סרוגים
לפנות:
עדין ש. גוטפלד בע״מ ת״א, רח׳ לבונה 30

מ.ר.ב. — פקוח הנדסי בע״מ
למשרדנו בבאר־שבע
דרושה
מזכירה—כתבנית
למשרה מלאה 8.00—16.00
נא לפנות בכתב בצרוף פרטים ותאור נסיון קודם, למשרדנו בבאר־שבע בנין תנועת המושבים.

לחברה מסחרית בת״א
דרושים
1. **עוזר/ת למנהל חשבונות ראשי**
2. **נער שליח**
נא לפנות בכתב בפירוט נסיון קודם והמלצות לת.ד. 4252, ת״א עבור 420

למפעל תעשייתי גדול במפרץ חיפה
דרושים
* **מהנדס/טכנאי מכונות**
לפקוח על עבודות הקמה של מתקנים תעשייתיים כימיים.
הכישורים הדרושים: נסיון של 3 שנים לפחות בעבודות הקמה, ידיעת השפה העברית, אנגלית רצויה.
* **הנדסאי/טכנאי מכשירים**
לפיקוח על עבודות התקנה מערכות מכשירים פנאומטיות וחשמליות במפעל תעשייתי כימי.
הכישורים הדרושים: ידיעת עברית ואנגלית, נסיון קודם בפיקוח על עבודות התקנת מערכות מכשירים פנאומטיות וחשמליות.
* **פקיד/מחסנאי**
הכישורים הדרושים: נסיון בעבודות מחסנאות לצנרת חלפים למכונות תעשייתיות ורישום תנועתם. ידיעה בשפה האנגלית.

בדבר פרטים נוספים נא לפנות בכתב יד ובצרוף קורות חיים ונסיון קודם לת.ד. 99 חיפה.

דרושים באופן דחוף
חשמלאי בנין
לאיזור תל־אביב נתניה
לפנות טל. 053־24016
בשעות 8.00—13.00, 16.00—19.00

דרוש למשרד בירושלים
נער לשליחויות ועבודות עזר במשרד
רצוי בעל מילון/קטנוע
לעבודה בשעות 9—16
טלפון 02—64710 או 02—36902

לשרותי רכב בע״מ
המוסך המרכזי למכוניות קרייזלר
דרושים
מכונאי רכב
מכל הסוגים
תנאים טובים למתאימים
לפנות: רח׳ גבורי ישראל 82 תל־אביב טלפון 38995

לחברה קבלנית באשדוד
דרושים
1) מנהל חשבונות ראשי
2) מהנדס ביצוע להקמת בתי מגורים
3) קבוצת שלד לבתים רבי קומות
תנאים טובים למועמדים מתאימים.
הצעות בכתב נא להפנות אל חב׳ אצ־מד בע״מ, רוגוזין 28, אשדוד.

להבי ישקר בע״מ
נהריה, ת.ד. 330, טלפון: 924242
דרוש
מנהל קניות
הכישורים הדרושים:
1. נסיון וידע ברכש — יבוא וקניות מקומיות.
2. כושר ניהול משא ומתן.
3. יכולת לנהל צוות עובדים.
4. שליטה בשפות עברית ואנגלית — יתרון יד בצרפתית וגרמנית.

תנאים טובים למועמד המתאים. בעלי כשורים מתאימים יגישו מועמדותם בכתב בצרוף קורות חיים אל מנהל כח אדם ת.ד. 330, נהריה.
סודיות מובטחת

כור תעשיות מתכת בע״מ
מפעלי הנדסה אגן בת־ים
דרוש מחסנאי
בעל נסיון קודם
המעונינים מתבקשים לפנות אך ורק בכתב עם פרוט קורות־חיים וציון נסיון קודם, אל אגן, רח׳ עבודה 43, בת־ים.

למפעל תעשייתי גדול במרחב ת״א
דרושה
כתבנית אנגלית
* בוגרת תיכון
* משוחררת צה״ל
* בעלת נסיון של 2—3 שנים בכתבנות אנגלית.
● על המעוניינות נא לפנות לת.ד. 6397 תל אביב בצירוף קורות חיים.
סודיות מובטחת.

דרוש
* מהנדס אלקטרוניקה בכיר
לתפקיד בכיר ומעניין
תאור התפקיד:
* ארגון וניהול צוות הנדסי העוסק בנושאי אלקטרוניקה מגוונים ומתקדמים בתחום הצבאי ובתחום האזרחי.
* מתן גיבוי הנדסי למחלקות ייצור.
הכישורים הדרושים:
* מהנדס חשמל בעל תואר שני.
* בעל נסיון רב ומגוון בפתוח והנדסה הכולל שמוש באלמנטים וטכנולוגיות הדישים בתחום הצבאי ובתחום האזרחי.
* נסיון בניהול צוות עובדים טכני.
* נסיון בעבודות הדורשות מתן פתרונות טכניים מהירים.
למועמד המתאים מובטחים תנאים טובים
סודיות מובטחת
על המעונינים לפנות בכתב בצרוף קורות חיים ל„טלרוד״, ת.ד. 50 לוד.

טלרד
תעשיות טלקומוניקציה ואלקטרוניקה בע״מ
לוד, ת.ד. 50 - טלפון: [illegible] - מברקים: טלרד לוד - טלקס: [illegible]

הלוח הכפול | הארץ | ידיעות אחרונות

דרוש למפעל תעשייתי בר"ג

מנהח"ש עצמאי

נא לפנות בכתב, בציון פרטים מלאים על הכשרה הנסיון קודם וכן שכר מבוקש אל ת.ד. 20155, תל־אביב, עבור „אלקטרוניקה".

סודיות מובטחת

דרושים:

1. בחורים להרכבת תיקרות מאלומיניום
2. עוזרים למרכיבים (נערים)

אפשרות ללימוד מקצוע.

מעונינים נא לפנות לטלפון 244879.

דרושה
פקידה מתחילה
להנהלת חשבונות

נא לפנות בצרוף פרטים אישיים לת. ד. 18078 תל אביב.

לחברת הפצה בחיפה

דרוש
מנהל חשבונות עצמאי

לנהול מערכת חשבונות.

נא לפנות בצרוף פרטים אישיים ומשכורת מבוקשת לת.ד. 18078 תל־אביב.

מכוניות הדר בע"מ
סוכנות ראשית של
AUDI NSU
תל־אביב, דרך פתח תקוה 24/22, טל. 30991

דרושים מחסנאים
לחלקי חילוף לרכב

רצוי בוגרי בי"ס מקצועי מגמת מכונאות.
נסיון של שנתיים לפחות.
ידיעת האנגלית — יתרון.
תנאים טובים מובטחים
*
פגישה אישית בשעות העבודה לפי הכתובת הנ"ל.

למלון גדול בירושלים

דרושים:

מסגרים, חשמלאים,
שרברבים,
מחסנאי - טכנאי

נא לפנות בכתב לת.ד. 2494 ירושלים

לצה"ל
דרושים

לעבודה מעניינת עובדים באיזור ת"א במקצועות המפורטים מטה:

עורך ספרות מקצועית
דפס אופסט
עורך עצמאי
גרפיקאי

המעוניינים יפנו בכתב אל ד. צ. 1074 (עבור 1 ד') בציון קורות חיים, נסיון קודם ומספר אישי בצה"ל — הפונים שיענו על הדרישות יוזמנו לראיון אישי.

דרושים
סורגי פולי-פשן
עם נסיון של שנתיים
על מכונות שלר

נא להתקשר דחוף לטל. 962875

למפעל תעשייתי גדול במפרץ חיפה

דרושים
מפעילים

למתקנים ביטיים חדשים המוקמים במפעל.
העבודה מעניינת ונהוזה אתגר.
למועמדים המתאימים אפשרויות קידום טובות.
הכישורים הדרושים: השכלה של 8—10 כתות, רקע טכני רצוי.
*
בדבר פרטים נוספים נא לפנות בכתב יד בצרוף קורות חיים ונסיון קודם לת. ד. 99, חיפה.

לחברה תעשייתית בתל־אביב

דרושות

1. **מזכירה כללית במשרד**
העדיפות לבעלת נסיון בניהול משרד הדפסה בעברית ובאנגלית
2. **מפעילה מכונת ADDO—X**
בעלת נסיון של שנתיים לפחות בהפעלת המכונה.

על המועמדות לפנות בכתב בציון פרטים אישיים ונסיון קודם לת.ד. 7095 תל־אביב, עבור מס' 51

סברינה מפעלי
טקסטיל בע"מ

דרושים
סורגים

לאחר שירות צבאי
לעבודה במחלקה חדשה
במפעל חדיש
העבודה ב־3 משמרות.
העבודה באזור ת"א
(רמת החייל).

לקביעת פגישה נא להתקשר טלפונית לטל. 777124, תל־אביב.
סודיות מובטחת!

sabrina

דרושים
מבקרי איכות
בעיבוד שבבי

בעל נסיון של שנתיים שלוש, בוגרי בתי ספר מקצועיים.

לפנות: טלפון 6־785125 (פרט ליום ששי)

דרושים
* **נהגים סמיטריילרים**
(לרכב חדיש)
* **והייבדים**
בתנאי שותפות
באיזור תל־אביב
*
לפנות: 47421 בשעות 18—17
כל יום

הכנסה נטו
מצודה
10% לשנה
ע"י רכישת
נכס מסחרי
מדרגה ראשונה

במרכז מסחרי של ת"א, אשר שטחו 600 ממ"ר, מרוהט ומצויד היטב ואשר מושכר ל־5 שנים.

ההשקעה הנדרשת 800.000 ל"י.
ינתנו בטחונות מתאימים.
משקיעים רציניים יפנו ללא מתווכים לת"ד 2862 ת"א

דרוש
בית משרדים
בת־א או בסביבתה

המכיל 18—20 חדרי משרד או אולם הניתן לחלוקה לחדרי משרד.

„נאמן וביתו" טל. 249121 בשעות: 8—13

פיג'ו 504
מודל 1970
לפנות טלפון 33214, ת"א לבני.

דרושה חנות
בשכירות חדשית
בחיפה בהדר
שטח 30—40 מ"ר רצוי מקום חניה.

בהצעות לכתוב עבור מס' 354 ת.ד. 20 נהריה.

על
מדע האינטליגנציה היצירתית
Science of Creative Intelligence
ועל
המדיטציה הטרנסצנדנטלית
לפי
מהרישי מהש יוגי

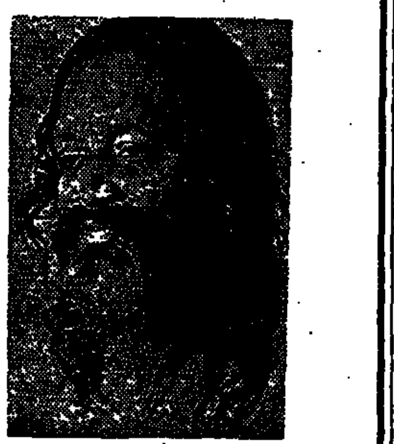

הערב בשעה 20.00 בתכנית "יום הששי" בטלוויזיה

האגודה הבינלאומית למדיטציה בישראל
רחוב ליסין 4, תל־אביב.

משרד העבודה | משרד החינוך והתרבות
המכון הממשלתי להכשרה טכנית
אורט ישראל

המרכז להכשרה טכנולוגית

למה שלא תתאמץ היום לקראת המחר...?
למד ורכוש את התואר מכנאי

בחודש אוקטובר יפתחו המגמות הבאות

אלקטרוניקה	מתכת
חשמל	תעשיות ומינהל (יצור)
בנין	

התמחויות
1. מכונות
2. קרור ומזוג אויר

פרטים והרשמה:
במשרד הראשי: שד' דוד־המלך 39, ת"א. טל. 261688/7, 267436.
בבנין ביה"ס שפע־טל: רח' שפע־טל 12, שכ' מונטיפיורי, ת"א. טל. 269360, 264292.
בבנין ביה"ס משרניחובסקי: רח' משרניחובסקי 31, ת"א. טל. 51046.
בבנין ביה"ס החשמונאים: שד' החשמונאים 6, שכ' מונטיפיורי, ת"א. טל. 32634.

למה על ילדינו ללמוד תחת כיפת השמים?

אנו הורים ל־50 ילדים במושבה מנחמיה, רשמנו ילדינו לחינוך ממלכתי דתי. משרד החינוך אישר זאת כחוק, סיפק מורים, תקן ותקציב, אך המועצה המקומית שמחובתה לספק את המבנים והציוד, סירבה לתת להם אף השרותים האלמנטריים.

ראש המועצה אחר שהופנתה אליו בקשה רשמית של משרד החינוך בנדון, נעלם לפתע, והילדים שחטאם היחידי שהוריהם רוצים לחנכם כיהודים שומרי מצוות, נאלצים ללמוד על הדשא ובחורשה ללא קורת גג.

אנו מתריעים על המצב האבסורדי ודורשים במפגיע מהמועצה לדאוג למבנים מתאימים ולכל השרותים הדרושים בכדי לא לגרום לזעזועים בלימודם של ילדינו. אנו תובעים לגשת מיד לבנית מבנים טרומיים עוד לפני תחילת עונת הגשמים.

ועד ההורים של
בית הספר הממ"ד במנחמיה

הידעת כי
עובדי המדינה
נהנים מהנחה ניכרת מדמי המנוי
באמצעות בנק "יהב"

ראה מודעה בעמוד 19

הארץ

מעונין לקנות מגרש ריק
או עם סככה להחסנה עבור מחסן
שטח מ־1 עד 2 דונמים
מקום: באחד מאזורי התעשיה בסביבת תל־אביב
להתקשר לטלפון 56015

למכירה
בית מלאכה מכני מבוסס
עם לקוחות
100 מ"ר באזור התעשייה בת־ים
אפשרות המקום בלבד.
לפנות טלפון 872557 מ־17.00 867084

דרוש מחסן
בשטח של 100 — 70 ממ"ר
בסביבות מגדל שלום, לשכירות שנתית.

בהצעות נא לפנות לטיבים כימיים ישראליים בע"מ
מגדל שלום ת"א.

האוניברסיטה העברית בירושלים

הפקולטה למשפטים
הופיע
שנתון הפקולטה תשל"ג

השנתון נמצא למכירה ב„אקדמון" — בגבעת־רם הר־הצופים.

ניתן לרכוש את השנתון גם ע"י משלוח המחאת־דאר ע"ס 5.40 ל"י לפי הכתובת: אקדמון, ת.ד. 41, ירושלים.

משרד הבריאות
יחידת האוטומציה

מודיעה, כי לאור בקשות, אשר הופנו אלינו,

אנו מאריכים את מועד הגשת ההצעות למכרז מיום 31 ליולי 1972

בדבר תכנון והתקנת מערכת תקשורת ענ"א בביה"ח ע"ש ח. שיבא בתל־השומר

עד ליום 30 לנובמבר 1972

להשכרה בשכר דירה בסביבות התחנה המרכזית החדשה בתל־אביב

2 אולמות

400 מ"ר כל אחד, קומה ב' וג' מתאים לתעשיות קלות ו/או משרדים.

להתקשר בשעות הערב טל. 286306 ת"א.

החברה לעבודות חוץ ונמלים
מיסודו של סולל בונה בע"מ

דרושים
לעבודות באפריקה
מהנדסי כבישים
מנוסים

* מנהל פרויקט עצמאי
* מהנדס פרויקט — ביצוע
* מהנדס תכנון מנוסה

נא לפנות בכתב לת.ד. 4584 חיפה ולפרט את הנסיון.

דרושים
עובדים קבועים ומגהים
למתקן רוחצת מכוניות אוטומטי
ברמת־גן, טל. 764834 לקובי.

למוסד צבורי

דרושות
1. עוזרות וגננות
2. עובדות מטבח

נא לפנות לת.ד. 4625 תל־אביב

חברה זרה העומדת להקים מפעל בארץ
מחפשת למשרה קבועה

פרוון מנוסה בעורות שפנים

מומחה במיון עורות והדרכת עובדים.
תנאי שכר מצויינים.

המועמדים בעלי כישורים מתאימים מתבקשים לפנות לת.ד. 29671 תל־אביב ולהמציא פרוט נסיונם הקודם. כל הבקשות תשמרנה בסודיות מוחלטת.

A SUBSIDIARY OF CONTROL DATA CORPORATION

אלביט
מחשבים בע"מ

דרושים

* תכנתים בכירים
4—5 שנות נסיון, שפות אסמבלר במערכות זמן אמיתי לעבודה בפרוייקטים.

* מנתחי מערכות בכירים
בעלי רקע ב־E.D.P. העבודה כוללת הבנה לשיווק הדרושה נביעה להחיל להקיפות של כבה הדשים בשנה.

רק מועמדים בעלי כישורים מתאימים יפנו בכתב בצרוף קורות חיים מלאים לת. ד. 5390 חיפה, לבהלקה כח אדם או לטלפן למס' 522211 קו פנימי 33.

— סודיות מובטחת —

מינהל המחקר החקלאי
מרכז וולקני, בית־דגן

מתכבד להזמין את הציבור
להרצאת־אורח של

Sir OTTO H. FRANKEL
(Division of Plant Industry C.S.I.R.O., Australia)

בנושא:

"Conservation of genetic resources of plants"

ההרצאה תתקיים ביום ב', א' חשון תשל"ג, בשעה 14.00 באולם ההרצאות ע"ש הארים במרכז וולקני, בית דגן.

אנו מעונינים לחכור
אדמות שלחין
בגושים מעל 200 דונם לגדולי תעשיה

אפשרות ג"כ שותפות על בסיס ערך הקרקע מהסים ל. ר. גדולי חקלאות בע"מ „סגיב" (חקלאות ומיכון בע"מ) חדרה.

טלפון 22425—063 חדרה טלפון 24956—063

שמן תעשיות בע"מ חיפה
ת.ד. 136 חיפה

מציעים למכירה

א. 128 מנועים חשמליים משומשים במצב עבודה, בגדלים 1/8 עד 120 כ"ס.
ב. 17 מנועים חשמליים שאינם במצב עבודה.

את המנועים אפשר לראות בבית חרשת שמן חיפה, בימים 8.10.72—18.10.72, ויש לפנות למנהל המחסן הטכני.

הצעות בכתב יש להגיש במעטפה סגורה עד תאריך 20.10.72 בצרוף שיק בנקאי ע"ס 10% מערך ההצעה.

הזוכה במכרז מתחייב להוציא את המנועים תוך שבועיים מיום ההודעה תכיתו במכרז.

אין אנו מתחייבים לקבל את ההצעה הגבוהה ביותר או הצעה כלשהי.

„ארקיע" קוי תעופה בישראל בע"מ
מכרז

למכירה:

1) מכונית אופל קדט מודל 1970.
בדבר פרטים נא להתקשר עם מר שפינדלר טל. 266161 — ת"א בשעות העבודה הרגילות.
2) מכונית אופל מסחרית „רקורד 1700" מודל 1970.
ניתן לראותה בסוכנות „פז" — אילת, לפנות למר יואל קליין.

הצעות נא להגיש למנהל המשק — „ארקיע", ת.ד. 16174 ת"א.
אין החברה מתחייבת לקבל את ההצעה הגבוהה ביותר או כל הצעה שהיא.

חנות לאופנת גברות
בסביבות אלנבי תל־אביב

עם מוניטין ממדרגה הראשונה

למכירה

לפנות בכתב ת. ד. 568 תל־אביב עבור מס' 2415

למכירה
כמויות גדולות
של פסולת קונוסים
פולי פרופילן

לפנות למר צבי בר שדה או מר אורי לוין מפעל ירוחם טקסטיל, סיבי דימונה, דימונה.

מרחב תכנון מקומי, חיפה

הודעה בדבר אישור שינוי תכנית מפורטת

נמסרת בזה הודעה, בהתאם לסעיף 117 לחוק התכנון והבניה, תשכ"ה — 1965, כי הועדה המחוזית לתכנון ולבניה, מחוז חיפה, החליטה, באישור שר הפנים, לאשר שינוי הכנית מפורטת הנקראת „תכנית מס' חפ/1601 — תחנת הרכבת חיפה מערב, בת־גלים" — המהווה שינוי לתכנית מס' חפ/510, חפ/600, חפ/829, חפ/860, חפ/907 — שהודעה על הפקדתו, ביחד עם התשריט המצורף אליו, פורסמה בילקוט הפרסומים 1794, תשל"ב, עמ' 808.

השינוי האמור, בצורה שבה הועדה המחוזית אישרה אותו, ביחד עם התשריט המצורף אליו, הופקד במשרדי הועדה המחוזית האמורה וכן במשרדי הועדה המקומית לתכנון ולבניה, חיפה, וכל מעונין רשאי לעיין בו ללא תשלום בימים ובשעות שהמשרדים האמורים פתוחים לקהל.

ד' באלול תשל"ב (14 באוגוסט 1972)

נפתלי אילתי
יושב ראש הועדה המחוזית לתכנון ולבניה
מחוז חיפה

פורסם בילקוט פרסומים מס' 1852 ביום 3.9.72.

هكذا من الأصل

هكذا من الأصل

הימים הללו

רופאי קופת־חולים מאיימים בשביתה, אם לא ייבחר רופא כיו"ר הקופה
(מן העתונות)

הכל למען הבריאות!

מכתבים למערכת הארץ

מצרים רוצה בשלום

מאמר־הפולמוס של הפרופ' בנימין אופנהיימר („אנו חיים בעולם של זאבים", „הארץ" 1.10) עם מאמרו המצויין של הפרופ' יעקב טלמון, שפורסם בגליון העתון ערב ראש השנה, מפתיע ברמתו הירודה, ועל כך יש להצטער. במקום להסתמך על עובדות, מתעלם הפרופ' אופנהיימר מעובדות חשובות ביחסי ישראל־ערב, ובתוליף לכך הוא מעלה מהרהורי ליבו. אציין דוגמא אחת מני רבות: כותב הפרופ' אופנהיימר: „כל הדמלל שאנו שומעים זה חמש שנים באוקטבות שונות: שלום תמורת שטחים, היא המצאה יהודית טהורה, אשליה עצמית; לעת עתה לא קם שום מנהיג ערבי והציע לנו צל צלו של שלום — ואפילו תמורת ירושלים ותל־אביב".

מדוע מתעלם הפרופ' אופנהיימר מתשובת נשיא מצרים לתזכירו של ד"ר גונאר יארינג מ־8 בפברואר 1971? הרי בתשובה על שאלתו של יארינג אם מצרים תקבל על עצמה הסכם שלום עם ישראל תמורת נסיגת כוחות ישראל אל הגבול הבינלאומי הקודם בין מצרים לבין א"י המנדאטורית, תוך הסדרים משביעי רצון שייעשו בקשר לכך (כגון כינון אזורים מפורזים, סידורי בטחון מעשיים באזור שארם־א־שייח להבטחת חופש השיט במיצרי טיראן, חופש הספנות דרך תעלת־סואץ ועוד), נתן נשיא מצרים תשובה חיובית. אמנם, הוא העלה בתשובתו גם את הדרישה לנסיגת ישראל מכל השטחים הכבושים ולהסדר בעיית הפליטים בהתאם להחלטות האו"ם, אולם אין דרישותיו אלה מבטלות את תשובתו החיובית לתזכירו של יארינג.

לעומת זה, כידוע, לא השיבה ממשלת ישראל על שאלתו של שליחו המיוחד של האו"ם בנוגע לנכונותה להסיג את כוחותיה מן הטריטוריה הכבושה של מצרים אל הגבולות הבינלאומיים, ובמקום זה הכריזה, כי „ישראל לא תפנה את כוחותיה אל גבולות שמלפני 5 ביוני 1967", אם־כי יארינג לא הציג לה שאלה בנדון כלל ועיקר.

הפרופ' בנימין אופנהיימר מקל על עצמו את המלאכה בהתעלמו כליל מן העובדות האלו בפולמוסו עם הפרופ' טלמון ומאמרו הרציני, המבוסס על עובדות ולקחי ההיסטוריה.

צבי ברינשטיין
תל־אביב

מה מפחיד את חפר

מכתבו של חיים חפר „הצעה כמורכנה" („הארץ" 4.9), המתייחס להצעתו של אברהם שוייצר בעניין העברת סמכויות המלחמה בטרור בחו"ל למשרד־הבטחון, מעורר תמיהה וגיחוך.

איני בא לתמוך או לשלול את ההצעה בדבר העברת הסמכות למלחמה בטרור. ענינים אלו נעשים על־ידי האנשים הנוגעים בדבר. אולם יש לשלול מכתבו זה של חיים חפר, על ה„פחדים" האישיים שלו שאינם נוגעים לענין. הרי אין מדובר כאן בשיר החייב להתחרז.

מה הקשר בין מלחמתו של חיים חפר על זכותו לכתוב חרוזים או מקאמות, לבין שיטות האחריות ללחימה בטרור הערבי בחו"ל?

לפי הכרזו של חפר במכתבו זה על מגעיו עם נציגי משרד הבטחון, אין להבין ממה נובע „הפחד אשר שר הביטחון הנוכחי מטיל על סביבתו".

ממה באמת פוחד חיים חפר?

יעקב זכאי
תל־אביב

לא להעלים עובדות

תחת הכותרת „אהרוני: פירוש ידין לתגליתו — בדיוני" מביא סופרכם לענייני ארכיאולוגיה, מר אבינועם חיימי, את תגובתו של אהרוני להצעתי לזהות את יסוד המבנים ברמת־רחל עם בית־הבעל שבנתה עתליהו מלכת יהודה ובת בית אחאב („הארץ" 2.10).

בין היתר כתוב שם: „אהרוני דוחה פירוש זה משום שלא נמצאה ברמת רחל קרמיקה קדומה יותר מן המאה ה־7 לפנה"ס ועתליה מלכה על יהודה זמן רב לפני המאה ה־ד'".

בדו"ח הרשמי של חפירות רמת רחל (עונות 1960—62 באנגלית) מציין אהרוני כמה פעמים שמצא קרמיקה מן המאות ה־8 וה־9. יתר על כן, בעמוד 60 כותב הוא שהשרידים של השכבה הקדומה מעידים שהישוב היה קיים במאות ה־8 וה־7 „ונוסד אולי במשך המאה ה־9". בעמוד 38 בלוח השכבות, מצויין ששכבה V—B (היא השכבה שאליה מייחס אהרוני את המצודה המלכותית הקדומה) שייכת למאות 7—9/8 לפנה"ס. בעמוד 119 כתוב שהמבנים הקדומים ביותר בשטח הם מן המאה השמינית „או לכל המוקדם מן המחצית השנייה של המאה ה־9 לפנה"ס. בתקופה זו הוקמה כנראה במקום מצודה מלכותית בנויה יפה אם כי לא גדולה במיוחד". ואילו בעמוד 122 כתוב: „עתה ברור שלא היה קיים ישוב במקום לפני המאה ה־8 לפנה"ס (או לכל המוקדם, לפני המחצית של המאה ה־9)".

ניתן להתעבדו על תיאוריות בלתי נציגות, אולם יש להיזהר מהעלים את העובדות.

יגאל ידין
ירושלים

דירות לצרכי ציבור

בעקבות המאמר „שית של חרשים" מאת גדעון אלון על הבנייה בירושלים („הארץ" 24.9) ברצוני להעיר:

משרד השיכון אינו אחראי להקמת מוסדות הציבור בשכונות החדשות הנבנות בירושלים. המשרד אחראי על איתור השטחים ועזרה במתן הלוואות. למרות זאת דאגנו לאשר דירות חדשות מבנייתנו עבור מוסדות ציבור בשכונות החדשות. להלן הפירוט:

● בסנהדריה נמצאת בבנייה תחנה לטיפול באם ובילד. כביש הגישה לשכונה קיים ● בגילה נתנו 2 דירות לגן־ילדים, דירה לתחנה לטיפול באם ובילד, דירה לקופת־חולים. בבנייה נמצא מרכז חנויות. כביש הגישה מבית־לחם נבנה בזיפות וישלם תוך שבועיים ● בתלפיות מזרח ניתנו 2 דירות לגני ילדים, דירה לתחנה לטיפול באם ובילד, דירה לקופת־חולים. כבישי הכניסה והגישה נמצאים בבנייה ויושלמו עוד לפני כניסת המשפחות הראשונות ● בנווה־יעקב ניתנו 2 דירות לגני־ילדים, דירה לתחנה לטיפול באם ובילד, דירה לקופת־חולים. במקום נמצאות חנויות בשלבי גמר ● ברמות ניתנו 4 דירות לגני ילדים ולכתות א', דירה לתחנה לטיפול באם ובילד, דירה לקופת־חולים.

לפי בקשת העיריה מבצע משרד השיכון שינויים בדירות בהתאם ליעודן כדי שישרתו בהתאמה את הקהל.

יהודה ליש
דובר משרד השיכון

הבהרה

במערכת „ידיעות אחרונות" מעירים לנו בקשר למכתב של חיים חפר שפורסם במדור זה שלשום, כי אין זה נכון שנרמז ל„ידיעות אחרונות" כאילו דובר משרד הבטחון יאחר במסירת אינפורמציה אם העתון יפרסם חומר נגד שר הבטחון.

ראיתי שמעתי

מרכז ספורט ע"ש הרוגי מינכן

מרכז ספורט לזכר 11 הספורטאים הישראלים שנרצחו במינכן ייבנה בקיבוץ ישראלי אם אירגון שהוקם בעיר מיניאפוליס בארה"ב יצליח לאסוף למטרה זו 150 אלף דולר.

הארגון להנצחת זכרם של הרוגי מינכן הוקם ע"י ראש עיריית מיניאפוליס, מר צ'ארלס סטנביק, שביקר בישראל לפני שנתיים והתרשם מאוד ממראה עיניו.

במרכז הספורט יוקמו איצטדיון לאתלטיקה ומגרשים לכדורסל, לכדורעף, להתעמלות ולפעולות ספורט אחרות. בנשיאות הארגון המתעתד לממן את הקמת המרכז משתתפים נציגי מועדוני הספורט במיניאפוליס, ברובם לא יהודים.

דרושות נערות גוגו

מנהלי שרשרת מועדוני הלילה טיפג'יס, מחפשים בישראל נערות בעלות הופעה נאה במטרה להעסיק אותן בתפקידי בארמן ונערות גוגו — במועדונים באירופה.

ביום ו' התפרסמה ב„הארץ" מודעה בזו הלשון: „חברה בין־לאומית מחפשת נערות בעלות הופעה נאה לעבודה באירופה. על המעוניינות לכתוב בצירוף תמונה לת. ד. 3032 ת"א". תיבת הדואר היא של מועדון טיפג'יס בתל־אביב.

מנהל המועדונים, מר ג'ון טסיני, אמר לי אתמול כי הוא מחפש נערות יפות בישראל מפני שנוכח לדעת כי כאן מצויות רבות כאלו. הוא מוכן לשלם להן 50 עד 100 ל"י ללילה של עבודה (מ־9 בערב עד 3 לפנות בוקר). נערות הגוגו יעבדו כשעה וחצי בלילה, לסירוגין.

מר טסיני אומר כי יכניס כמה שינויים במועדון שבמלון דן כדי לשנות את תדמית המקום. הוא מגלה עוד כי יש מגמה להוציא ירחון של טיפג'יס כדוגמת הפלייבוי. נערות הגוגו והבארמניות יופיעו בתצלומים מעל דפי הירחון — דבר שיהיה בו, לדבריו, כדי למשוך נערות לעבודה זו. הן גם יולבשו בתלבושת מיוחדת כדוגמת ה„שפנפנות" של מועדוני הפלייבוי.

הנערות שימצאו מתאימות יוחתמו על חוזה לארבעה חודשים עם אפשרות הארכה ויקבלו כרטיסי טיסה הלוך ושוב.

אליזבת השניה באשדוד

„המלכה אליזבת השניה" תהיה אנית פאר הראשונה שתעגון בנמל אשדוד. בואה של האניה לישראל ועגינתה בשני נמלי ישראל, ייכנה עם אירועי שנת יובל כ"ה למדינת ישראל.

בהבאת האניה, שתגיע באפריל 1973 ותישאר בחופי ישראל במשך 16 יום, מטפל אג"ד־תורס, המתכונן להביא בה 1,700 תיירים (באניה 900 אנשי צוות) מארה"ב ומבריטניה. במשך ארבעה ימי עגינת האניה באשדוד, יערכו הנוסעים סיורים באיזור הדרום, כולל ירושלים, מצדה, תל־אביב והנגב. מדי לילה יחזרו ללינה באניה. מאשדוד תפליג אליזבת השניה לנמל חיפה וגם בו תעגון במשך ארבעה ימים. מחיפה יצאו נוסעיה לסיורים בצפון הארץ, כולל רמת הגולן.

בתום 8 ימים יוטסו הנוסעים בארבעה מטוסי ג'מבו לבריטניה ולארה"ב ובאותו יום יגיעו בטיסה לנמל התעופה בלוד 1,700 תיירים אחרים, הם יעלו על האניה בחיפה, יפליגו לאשדוד וימשיכו לפי התכנית של קודמיהם. המחיר לסיור כזה יהיה 1,500 דולר.

ארה"ב דחתה את הסינים

המסמכים הדיפלומטיים האחרונים שנמסרו לפירסום בוואשינגטון — מסמכים המתייחסים לשנים 1945 עד 1958 והיו חסויים עד עתה — מגלים כי דיפלומטים אמריקאיים שהיו מוצבים בסין ניסו לשווא לשכנע את ארה"ב להתמך בקומוניסטים הסיניים ולשתף אתם פעולה מבחינה כלכלית, כדי למנוע נפילתם לזרועות הסובייטים.

ב־6 בינואר 1947 הודיע שגריר ארה"ב בסין, ליטון סט־יוארט, כי צ'ו אן לאי אוהב מאוד את ארה"ב, אולם משרד החוץ האמריקאי דחה כל רעיון של שיתוף פעולה עם הקומוניסטים הסיניים.

ספורט

בעריכת יחיאל ארזי

מחזור רביעי — בצל הסערה החיפאית

יפו (בבית נגד הפועל פ"ת) תצפה לכשלון האלוף ברחובות

התחתית תנסה לצבור נקודות בבית ובחוץ

מאת כותב „ספורט הארץ"

אין שבוע ללא סיבוכים בליגה הלאומית לכדורגל. עוד בטרם הסתיימה פרשת־מרמורק, וכבר החלה פרשת הפועל חיפה על כל השלכותיה, בעקבות אי ההופעה באמצע השבוע נגד הכח רמת־גן וכל המשתמע מזה במישור המשמעתי והמשפטי.

בגלל המחלוקת, שוודאי יימשך כל סוף השבוע בין עוסקי הקבוצה להנהלה, נותר רק לקוות בשעת כתיבת שורות אלה כי אמנם יופיע מחר הפועל חיפה למשחקו הביתי נגד בית"ר ירושלים בקרית חיים — משחק שהוא בעל משמעות מיוחדת הן לגבי ה„מורדים" הן לגבי הדירוג בתחתית הטבלה גם יחד. המשבר החברתי הספורטיבי הפוקד את החיפאים, שצברו רק נקודה אחת בשני משחקים, יצריך התאוששות מהירה כדי שלא להיקלע למצב ביש — אבל ספק אם דווקא בית"ר ירושלים יוסיפו להיות הקרבן, מפני שגם מעמדו אינו מזהיר.

בקרב התחתית

מבין שתי הקבוצות האחרות שצברו רק נקודה יחידה, נוח יותר מצבו של הפועל ירושלים, הנשאר שבוע נוסף בימק"א, הפעם כדי לארח את מכבי חיפה. משחק זה היה תמיד מן המרתקים, ואין כל סיבה שלא יהיה כזה גם הפעם. באותה שעה יעשה הפועל פתח תקוה, האחרון בדירוג, מאמץ גדול להפתיע את מכבי יפו במגרשו של יריבו. היפואים, במקום השני וללא שער חובה, פתחו את העונה בתנופה שיש בה משום אזהרה לפתח תקוה, החסרה מתון בהתקפה ויציבות בעורף.

תוצאות משחק זה חשובות במיוחד למכבי תל־אביב, המדורג בראש בהפרש שערים עדיף על זה של יפו. האלוף יתארח ברחובות במגרשו של הפועל מרמורק, שוודאי ינסה להוכיח כי „מה שהיה — היה", וכי מעתה יש צורך להתרכז בכדורגל לשמור כדי לשמור ללא חשש על המעמד הלאומי. אתגר קשה לעולה החדש ומבחן לא קל למוליך, במשחק שאינו מחוסן מהפתעות, העשוי לגרור תנודות בצמרת.

טבלת הליגה הלאומית				
1.	מכבי ת"א	3	3—8	5
2.	מכבי יפו	3	0—3	5
3.	הפועל באר־שבע	3	3—6	4
4.	בית"ר ת"א	3	1—3	4
—.	הפועל כפ"ס	3	2—4	4
6.	מכבי פ"ת	3	5—5	4
7.	הכח ר"ג	2	1—3	3
8.	הפועל ת"א	3	1—3	3
9.	בית"ר ירושלים	3	2—2	3
10.	מכבי חיפה	3	6—4	3
11.	הפועל מרמורק	3	5—2	2
—.	שמשון ת"א	3	9—6	2
13.	מכבי נתניה	3	7—3	2
14.	הפועל חיפה	2	3—2	1
15.	הפועל ירושלים	3	4—1	1
—.	הפועל פ"ת	3	4—1	1

מאבק על המקום השלישי בדירוג הזמני יהיה מחר ב־3 (השעה הראשית החל בשבת זו) בבלומפילד, בין בית"ר תל־אביב להפועל באר־שבע. אם הצליח הקבוצה הדרומית „לשכוח" את הפסדה הביתי מלפני שבוע וכל הכרוך בו, תוכל להוות יריב שקול לבית"ר. שמשון, ללא מלך השערים המורחק שלו, משה רומנו, ייכצא במצב נחות במשחק המוקדם (ב־1) עם הכח רמת־גן, הרשאי לראות את עצמו תיאורטית במקום השני — אם אמנם יזכה בנצחון טכני על הפועל חיפה. בכל מקרה, אחרי התחלה מאכזבת, עם מאזן של 9 שערי חובה, יהיה על שמשון להשתפר כדי לא לנחול הפסד ביתי נוסף.

הפועל תל־אביב — בנתניה

בשעתו היה כל מיפגש בין מכבי נתניה להפועל תל־אביב אירוע יוצא דופן. מחר תהיה זו התמודדות בין שני יריבים בינוניים, שנכשלו במחזור הקודם ומתקשים לצבור נקודות. נתניה ביתית אך עדיין לא יציבה, כך שצפוי תיקו.

כפר־סבא הכריזה על סלידתה מתואר מלכת־התיקו, אך מחר תואי הסתפק בנקודה אחת במשחק החוץ שלה נגד מכבי פתח תקוה, העושה רושם כי התאקלם מחדש בליגה הלאומית ומסוגל להפתיע כל יריב.

הערב מתחדש המאבק בין הסלים

הליגה לכדורסל נפתחת בסימן תיגבור אמריקאי

מאת סופר „ספורט הארץ"

עונת המשחקים בליגות בכדורסל תפתח הערב. משחקי הליגה הלאומית יתנהלו בסימן תיגבור הקבוצות בכדורסלנים זרים, שאיגוד הכדורסל נותר חסר אונים בנסיונו למנוע תופעה זו.

יש לציין, כי כבר לפני כמה חודשים נוסחו באיגוד הכדורסל הצעות שנועדו להגביל את מספר הכדורסלנים הזרים היכולים להשתתף בקבוצה אחת. ועדה מיוחדת שהוקמה בזמנו על ידי הנהלת האיגוד, אחרי המלצותיהם של שר החינוך ומנהל רשות הספורט, קבעה את אשר קבעה, אולם ההנהלה לא מצאה לה את הזמן המתאים לאשר את ההצעות.

איגוד הכדורסל, המנסה לגבש נבחרת ישראלית בעלת רוח להיכה ישראלית, כדי להצליח במבחנים בין־לאומיים, היה נוהג בתבונה אילו היה מאשר את הצעות הועדה המיוחדת.

ארבעה כדורסלנים אמריקאים ישתתפו העונה בקבוצת מכבי רמת־גן, שתופיע לראשונה במשחקי גביע אירופה למחזיקות גביע. את הקבוצה עזבו רוב הזרים שהופיעו בה בעונה הקודמת במשחקי הקבוצה. בשתי הקבוצות הירושלמיות — הפועל ובית"ר — ארבעה אמריקאים. במכבי תל־אביב קניים וגם בקבוצות הקיבוציות יופיעו כדורסלנים זרים.

מיפגש העולים החדשים

במחזור המשחקים הראשון ייפגשו שתי הקבוצות החדשות הליגה הלאומית: הפועל אשדוד / אפיקים תשחק נגד הפועל ירושלים במגרשה הביתי. כל המשחקים יחלו הערב ב־8, מלבד המשחק בין הפועל תל־אביב להפועל גיר־דוד שיחל ב־8.45.

האלוף מכבי תל־אביב יוצא השבת לחיפה בה יתמודד עם מכבי המקומי — הנציג היחיד שנותר לעיר בליגה הלאומית. מכבי רמת־גן יארח את הפועל גבת/יגור, בית"ר ירושלים יתמודד עם הפועל קרית חיים. הפועל גבעת ברנר / יתמודד נגד הפועל מגידו.

כל עונת משחקים חדשה בליגה הלאומית בכדורסל מחזירה אותנו לשאלה אם שוב תזכה קבוצת מכבי תל־אביב ביתרון נקודות גדול כך, עד שמתח המאבק על תואר האליפות יאבד משמעותו. כמובן שחלק נכבד יש למתח במאבק זה לקבוצת הפועל תל־אביב, שבעונה שעברה לא היוותה יריב חזק ומרשים בסיבוב הראשון.

מחר בכורה מסקרנת של מקדוגאל במנצ'סטר יונייטד

ג'ורג' באסט: הוא יצליח גם בליגה הראשונה

לונדון, 5 (אי. פי.). טאד מקדוגאל, שחקן הכדורגל המדובר ביותר בבריטניה באחרונה, יופיע במשחקו הראשון בשורות מנצ'סטר יונייטד מחר, ויזנק הישר מן הליגה השלישית — לליגה הראשונה.

השאלה הנשאלת בימים אלה על־ידי חובבי הכדורגל באנגליה היא, האם מסוגל מקדוגאל, מלך מבקיעי השערים בליגות המקצועניות בשנתיים האחרונות, להצליח גם בליגה הראשונה.

טאד מקדוגאל

מנצ'סטר יונייטד שילמה לבורנמות 220 אלף ליש"ט תמורת שחקן זה, בן ה־26, אשר מעולם לא הופיע בליגה גבוהה יותר מן השלישית.

תכונה טבעית

מצפים ממקדוגאל, שיבקיע שערים ויסייע לקבוצתו החדשה להינתק מן התחתית. הוא צפוי אמנם ללחץ רב נגדו, עם הופעתו הראשונה, אבל נראה שישאב עידוד כאשר ישחק לצידו של ג'ורג' באסט.

באסט טוען, כי מקדוגאל הוא הכדורגלן הבודד ביותר בכדורגל האנגלי. „הוא יודע שהוא נכנס לעולם חדש, קשה יותר ובעל אתגרים רבים, אותם לא הכיר בעבר", אומר באסט. „אבל מקדוגאל הוא מבקיע מצויין. הוא הבקיע בשלוש עונות 125 שערים לזכות קבוצתו, בורנמות. זו תכונה כה טבעית אצלו, עד כי נראה לי שיוכל לחזור עליה גם בליגה הראשונה".

כבר שנים רבות לא היתה מנצ'סטר יונייטד במצב כה נואש. ב־11 משחקיה מאז תחילת העונה ניצחה פעם אחת בלבד. חובבי הכדורגל באנגליה אינם רגילים לתופעה כזו. מנצ'סטר יונייטד מופיעה בליגה הראשונה מאז מלחמת העולם השניה, ובתקופה זו זכתה חמש פעמים באליפות הליגה, פעמיים בגביע האנגלי והפעם בגביע אירופה לאלופות.

דרבי בליברפול

בקצה השני של הטבלה, בצמרת, ממשיכות ליברפול וארסנל במירוץ צמוד לעבר אליפות הליגה הראשונה. לשתי הקבוצות 16 נקודות כל אחת, אבל ליברפול שיחקה 11 פעם לעומת 12 משחקיה של ארסנל.

ליברפול תשחק הפעם בביתה נגד אברטון. המיפגש בין השתיים מעורר תמיד ענין רב בקרב חובבי הכדורגל בליברפול. כל דבר אפשרי, בעיקר נוכח העובדה שאברטון תופסת עתה מקום שלישי בטבלה.

ארסנל יוצאת להתמודדות עם שפילד יונייטד. אבל ההצלחה הגדולה ביותר צפויה לטוטנהאם, שתארח בביתה את סטוק סיטי. טוטנהאם תופסת מקום רביעי — 2 נקודות פחות מן המוליכות. אם תנצח, היא עשויה לזנק לראש. סיכויה לכך טובים.

איגוד שופטי אתלטיקה הוקם באסיפת־יסוד, שבה השתתפו כחמישים שופטים. בין אורחי האסיפה היה גם מנהל רשות הספורט, יריב אורן.

רמת עמידר והפועל עכו יתקשו לשמור על הפיסגה

צפוי מחזור של התפתחויות בליגות א'

מאת סופר „ספורט הארץ"

המחזור הרביעי של ליגה א' עלול לגרור אחריו שינויים בצמרת שתי הטבלות, הדרומית והצפונית, כאשר יותר ויותר מתחילה להתברר התמונה לגבי היריבים העיקריים שיתמודדו על שני כרטיסי העליה לליגה הלאומית.

ההתפתחות היותר מסובכת צפויה במחוז הדרומי בה יתקשה המוליך, מכבי רמת־עמידר, לשמור על פיסגת הטבלה לאחר משחקו הביתי עם הפועל רמלה המדורג חמישי. קושי זה עשויים לנצל בני־יהודה, שגם הם עדיין לא איבדו נקודה, היוצאים לדימונה כדי להתמודד עם הפועל המקומי (המדורג 10), או הפועל חולון המדורג שלישי (איבד נקודה אחת), שיארח במגרשו את קבוצת התחתית של הפועל קרית־אונו (מדורג 14).

יתר משחקי מחוז הדרום: הפועל לוד — מכבי שעריים, הפועל אשדוד — הפועל בדים, הפועל יהוד — הפועל ראשל"צ, בית"ר רמלה — הפועל באר־יעקב, הפועל אילת — הפועל בית־שמש.

צמרת ליגה א' — דרום				
1.	רמת־עמידר	3	2—11	6
2.	בני־יהודה	3	5—8	6
3.	הפועל חולון	3	1—5	5

דרבי בהרצליה

הפועל עכו, שעלה שלשום לראש הדירוג הצפוני, לאחר נצחון החוץ שלו על הפועל טבריה (0:2) במשחק השלמה של המחזור השני, ינסה לנצל את המחזור הרביעי כדי לשמור לשבוע נוסף על מקומו בצמרת. הוא יצטרך לגלות שיפור ניכר ומשחק טוב, כדי לגבור במגדל העמק על הפועל המקומי (מדורג 11), המהווה במגרשו יריב קשה לכל קבוצה אורחת.

צמרת ליגה א' — צפון				
1.	הפועל עכו	3	1—5	5
2.	מכבי הרצליה	3	2—5	4
3.	בית"ר נתניה	3	2—4	4
—.	הפועל חדרה	3	2—4	4

שפיגלר הוביל את קבוצתו לנצחון 0:3 בדרבי הפריסאי

הבקיע שער והיה שותף לשני האחרים

פאריז, 5 (שרות „ספורט הארץ"). במשחקו השני בליגה הצרפתית העלה אמש מרדכי שפיגלר את קבוצתו, פ.ס. פאריס, למקום הי"ב בטבלה, לאחר שהוביל אותה לנצחונה הגבוה ביותר העונה — 0:3 על ר'אד סטאר בדרבי של פאריז.

שפיגלר שהבקיע את השער השני, והיה שותף להכנת שני השערים האחרים, הפגין יכולת טובה, חרף פציעתו בשריר רגלו בתחילת המשחק, פציעה שמנעה ממנו להגיע לשיא כושרו.

המשחק היה במחזור התשיעי של הליגה הצרפתית הראשונה, בה מופיעות 20 קבוצות. הנצחון העלה את פ.ס. פאריז בארבעה שלבים בדירוג. עתה מאזן הקבוצה הוא: הפרש שערים שלילי 11—14, שלושה נצחונות, שני תיקו וארבעה הפסדים.

לאחר המחזור התשיעי נותרה קבוצת ניס לבדה בראשות הטבלה, עם נצחונה 0:3 על סטראסבורג; אנג'ה שהיתה שותפה לניס בצמרת איבדה את מקומה בפיסגה לאחר שנכנעה 1:1 לקבוצת ליון.

יתר התוצאות: מארסיי — סושו 1:1, נאנט — סס. אטיין 0:1, נים — בורדו 0:2, ראן — ואלנסיין 0:2, באסטיה — אוסיר 0:1, סדאן — ריימס 0:2.

הפסד לרוזנטל ושותפיו

בורוסיה מנשנגלדבאך, הקבוצה הגרמנית בה מופיע הישראלי שמואל רוזנטל, נחלה אמש הפסד שני תוך ארבעה ימים בליגה, כאשר נכנעה במגרשה לקבוצה השלושה פורטונה דיסלדורף 3:2. ההפסד הוריד את בורוסיה מהמקום השלישי לחמישי בטבלה.

מירוצי אופניים

מירוצי אופניים לבוגרים, נוער וילדים, יהיו מחר במסלול משמר השבעה — אשדוד — צומת ראם — אשדוד — רמלה. הזינוק בשעה 6.30 בבוקר.

שידורי הסברה בטלוויזיה להתנהגות במגרשי הכדורגל

יציע מנהל רשות הספורט לשר החינוך שביקש לגבש תכנית למסע הסברה לשיפור האווירה

מאת סופר ספורט „הארץ" בירושלים

שר החינוך והתרבות מר יגאל אלון הטיל על מנהל רשות הספורט מר יריב אורן לגבש תוכנית מערכה למסע הסברה בנושא התנהגות הקהל במגרשי הכדורגל.

נודע, כי השר אלון ער לעובדה שבאחרונה חלה הידרדרות בהתנהגות אוהדי הספורט במגרשים. בד בבד עם הפגישות שיזם בין נציגי המשטרה, רשות הספורט וההתאחדות לכדורגל, במגמה לפתור את בעיית נוכחותם של שוטרים במגרשים, סבור השר אלון, כי יש לנקוט בשיטות הסברה לחינוך הקהל כדי לשפר את ההתנהגות, וליצור אווירה ספורטיבית במגרשי הכדורגל.

עוד נודע, כי מנהל רשות הספורט מתכוון להציע לשר החינוך לשדר תוכניות מיוחדות בטלוויזיה בהן יתנו בטוי להתנהגות הולמת במגרשי הכדורגל וכן הדפסת „מכתב עשה" על ספחי הטוטו וכרטיסי הכניסה למשחקים בנוסח של: „אוהד כדורגל — אל תהיה אתה גורם להענשת קבוצתך. עשה להנאת הרוחות סביבך".

צניחה חופשית

צניחה חופשית שתפתח היום בשעות הצהרים ותימשך מחר מזריחת החמה, תהיה בשדה התעופה של עין־שמר, בין נבחרת צה"ל ומועדון הצניחה החופשית. הכסוכף לקלוב התעופה.

הבנק הצועד עם שערים

קבוצת הכדורגל של בנק לאומי גברה השבת על קבוצת מרכבים 1:8 (0:3) במשחק חצי־גמר בגביע על שם קובה גרינשטיין. שתי הקבוצות משחקות בליגה למקומות עבודה.

אליפות הפועל בכדורמים

אליפות הפועל בכדורמים תהיה מחר משעה 9 בבוקר בבריכת מכון וינגייט.

שיוט לנשים

אליפות ישראל בשיוט לנשים, בסירות מדגם 420, תהיה מחר משעה 9 בבוקר מול חוף נצמן.

אליפות מכבי בהרמת משקולות

אליפות מכבי בהרמת־משקולות, שתוקדש לזכרו של דוד ברגר ז"ל, מנרצחי מינכן, תהיה הערב במועדון מכבי. תחילת האליפות בשעה 8 בערב.

באולם הספורט של מושב נהורה יהיה מחר משעה 10.30 תחרות צעד ראשון על הבמה בהשתתפות משקלאים מתחילים.

המפלגה הליברלית

יו"ר מוסדות

היום — 6.10.72 בשעה 3.15 בבקר, ישיבת יו"ר מוסדות בבית מרכז המפלגה.

הנהלה

היום — 6.10.72 בשעה 1.45 בבקר, בתכנסת הנהלת המפלגה, בבית המפלגה, קומה ד באולם כרינבורג.

תא הסטודנטים — מרחב תל־אביב

הערב, ליל שבת — 10.72. בשעה 7.30, במלון „בזל" רח' הירקון, פגישת סטודנטים בהשתתפות ח"כ גדעון פת. הפותח: בצלאל בן־דוד, רכז סטודנטים ארצי.

ארגון נשים ומחלקת עולים חדשים מרחב תל־אביב

בשבת — 7.10.72 בשעה 1 לפנה"צ „קידוש לעולים" בבית ציוני אמריקה, בהשתתפות מר ברוך וייכשטיין יו"ר ועד כ"א למדינת ישראל. הפותח: מר יעקב אלקוב - יו"ר חוג דוברי אנגלית ליד המפלגה. המנחה: גב' לינר ציטה.

ארגון נשים — המרכז

ביום ראשון — 8.10.72 בשעה 5.00 אחה"צ, ישיבת ועדת הנהלה בקפה „רוולית", קומה ב'.

ביום שני — 9.10.72 בשעה 10.30 בבקר, ישיבת המזכירות הארצית בבית המפלגה קומה ה'.

תל־אביב — נשים

ביום ראשון — 8.10.72 בשעה 10.30 בבקר, ישיבת הנהלה בבית המפלגה, קומה ה'.

טבריה

ביום שני — 9.10.72 בשעה 7 בערב, ישיבת הנהלת סניף טבריה, בהשתתפות מר [illegible] גרגו, מנהל מחלקת הארגון.

דרומים

ביום שני — 9.10.72 בשעה 3 אחה"צ פגישת רכזי כפרי הדרומים. בשעה 5 פגישה 9 נציגי אילניה בהשתתפות [illegible] המרכז.

תל־אביב — נשים

ביום שלישי — 10.10.72 בשעה 5 אחה"צ בקפה „נגה" רח' פינסקר, פגישת חברות לקראת מבצע העצומה לבטול הכופר ליהודי בריה"מ.

ביום רביעי — 11.10.72 בשעה 10.00 בבקר — פגישת חברות באותו מקום.

חיפה — נשים

ביום שלישי — 10.10.72 בשעה 5 אחה"צ ישיבת ההנהלה במועדון המפלגה, הנביאים 32

ירושלים

ביום רביעי — 11.10.72 בשעה 7.30 בערב, ישיבת מועצה מורחבת במועדון המפלגה רח' חבצלת 9

מחלקה מוניציפלית

ביום רביעי — 11.10.72 בשעה 13.00, ישיבת הנהלת המחלקה בבית המפלגה בת"א קומה ה'.

ת"א — הדור הצעיר

ביום רביעי — 11.10.72 בשעה 7 בערב, פגישת רכזי חטיבות הדור הצעיר, בהשתתפות מר ראובן ויסלה — יו"ר הנהלת הדור הצעיר בת"א. הפגישה תתקיים בבית המפלגה, אבן־גבירול 68, קומה ה'.

ת"א — ועדת הארגון

ביום חמישי — 12.10.72 בשעה 5 אחה"צ תתקיים ישיבת ועדת הארגון של המרחב בראשותו של י. ב. סלפטר ובהשתתפות נציגי הנהלות סניפי המשנה, בבית המפלגה בת"א, אבן־גבירול 68 קומה ה'.

רמת־גן — נשים

ב־15 לח.ז. ייפתח קורס לתפירה בשעות הבוקר והערב. ההרשמה במשרד הארגון, בבית האהרה רחוב ביאליק קומה ג' חדר מס' 5, בין השעות 09.00—12.00 לפנה"צ.

הטובים והמהימנים שבעיתוני בריטניה קובעים ברורות, כי הדגם החדש של „ווקסהול" „ויקטור" 73' הינו ההישג המוצלח, המשוכלל והמפואר ביותר של תעשיית מפעלי „ווקסהול" הבריטיים, בעשרים השנים האחרונות.

ה„מוטורינג מאגאזין" הבריטי קובע, כי: דגמי „ווקסהול" 73' כוללות את המספר הגדול ביותר של אבזרי בטיחות וציוד שימושי, מכל המכוניות הבריטיות המיוצרות ביצור המוני.

חברת המזרח למכוניות בע"מ

תל־אביב, דרך פתח תקוה 76, טל. 35235 • ירושלים, רח' יפו 70, טלפון 222093 • חיפה, רח' הנאמנים 2, טלפון 523086

המכון לתרגום

בהנהלת אדם ריכטר

בית ציוני אמריקה, תל־אביב

מודיע על סיום ההרשמה לקורסים הבאים:

קורס לתרגום סימולטני

קורס לתרגום בכתב

הפתיחה ב־9.10.72.

פרטים מלאים והרשמה: בית ציוני אמריקה, רחוב אבן־גבירול 26, תל־אביב, טלפון 265870, כל יום, בין השעות 9—1 בבוקר. בימים ב' ו־ד' גם בין השעות 5—7 אחרי הצהריים.

THE LIBRARY – THE UNIVERSITY OF JORDAN

הארץ

יום שישי, כ"ח בתשרי תשל"ג
6 באוקטובר 1972

תל־אביב: המערכת וההנהלה מזא"ה 56, ת. ד. 233, טלפון 623311. מח' המודעות רח' מזא"ה 56, ת. ד. 233, טלפון 611576, 623311. מח' המכה ומנויים מזא"ה 75, טל' 623312 ת. ד. 233, מס' מיקוד: 61000.

ירושלים: רח' התבצלת 2 טל' 224245-6, ת. ד. 273. חיפה: רחוב נורדוי 20 טלפון 661166-8, ת. ד. 5259.

מו"ל: הוצאת עתון הארץ בע"מ. דפוס הארץ מזא"ה 56 ת"א
העורך: גרשום שוקן. האחראי: גדעון סאמט.
אין המערכת אחראית לתוכן המודעות.

HAARETZ Daily Newspaper, Tel-Aviv, Israel - P.O.B. 233, Tel. 623311

הסדר חוזי, מציאות ודמיון

שר הבטחון ציין שלשום, בהדיבו על שאלות, במועדון של ארגון אמהות עובדות בתל־אביב, כי גם בשנה השישית אחרי מלחמת ששת הימים, אין הסדר חוזי עם אויבינו, לרבות ירדן. הוא סבור כי תקופת־ביניים הקיימת בדרך כלל בין סיום הקרבות לבין הסדר־הקבע, למעשה כבר עברה והוא רואה כי כבר הספקנו להיכנס לשלב נוסף „שגם בו אין הסדר חוזי. גם שלב זה אינו בלתי־מוגבל מבחינת הזמן, שכן, אם יעברו 10 שנים, הרי המציאות תהיה חזקה יותר מכל הסדר. בתנאים אלה אין לצפות להסדר אלא לראות מה שמתהוה, קם והולך במציאות".

לא ברור מדברים אלה אם הם מתכוונים לכל מדינות ערב השכנות, לרבות מצרים, ואם מר דיין ביקש להודיע בדרך זו ששוב אין הוא גורס הסדר חלקי עם קהיר. מכל מקום גלוי לעין כי הם מתייחסים לירדן ולאוכלוסיה הערבית ביהודה, שומרון ורצועת עזה. בתשובה אחרת הבהיר כי אין הוא סבור שניתן להגיע לידי הסדר של שלום עם ירדן (מחמת הפער בתנאים ששני הצדדים מעמידים אותם), ולפי כל גינוני דיבורו אין להטיל ספק בכך כי הוא דווקא מרוצה מן התיקו הזה. כנראה הוא אף מאמין שערביי השטחים המוחזקים יוסיפו להשלים עם מצבם הנוכחי המאופיין מצד אחד על ידי שגשוג כלכלי ויחס בלתי־סודדי של הממשל הצבאי הישראלי, ומצד שני על ידי אי־הכרה בזכויות פוליטיות כפי שהן מגיעות לכל ציבור במדינה בעלת משטר דמוקראטי.

שר הבטחון סבור כי הכלכלה זו עם ממשל צבאי ומניעת ייצוג פרלמנטארי לא תיעלם אף כעבור ארבע שנים נוספות (10 שנים אחר המלחמה). אין הוא מגלה דעתו איזה צביון פוליטי יהיה למציאות כזו, והוא הווה את התהוות, וכסתבר כי עיקר משאלתו הוא ששום הסדר חוזי לא יפריע להמשך המצב הקיים.

אולם צריך להצמיד סימן שאלה לתחזיותו של מר דיין, וכמה מדבריו עצמו אינם עולים בקנה אחד אתה. ליילה חאלד, לפי מר דיין, היא עדיין גיבורה בעיני הערבים שבמחנות הפליטים; יצא כי המציאות של יותר מחמש שנים של שליטה ישראלית לא חוללה כל שינוי בנדון. דיין ממהר להודות כי אפשר להבין שאיפות אומיות של הערבים (אפילו בקשר לטרוריסטים) והוא אינו מהסס לומר כי „חיים משותפים עם הערבים ייתכנו רק כאשר צה"ל נמצא בשטחים". כלום לא חש כי זה בדיוק מה שהתעמולה האנטי־ישראלית, מפיהם של ערבים ושאינם ערבים, טוענת השכם והערב? מר דיין עשה רבות כדי לשכנע את ערביי השטחים שהיהודים אינם דומים לתדמית אשר אויבינו מנסים לצייר אותה; אך אם הוא עדיין מאמין (בשנה השישית של אחרי המלחמה) כי יהודים „לא יוכלו להגיע לחברון אם הבטחון יהיה נתון לשלטון ערבי" — מה סיכוי להחסים ההדדיים בין שני העמים הנרקמים?

האם מאמין מר דיין כי האוניברסיטה הערבית שתקום ברמאללה, לא תעמיק בלב תלמידיה תודעה ערבית־לאומית? המציאות בעוד ארבע שנים, או בעוד עשר שנים, עשויה להיות שונה מאד מהמצב האידיאלי שהוא רומז עליו. ציבור ערבי גדול, בעל כוח כלכלי ובעל שאיפות לאומיות לא ישלים עם סידורי השלטון במדינת ישראל של עתה. הסדר חוזי עם ירדן עדיף מן המציאות שבדמיונו של שר הבטחון.

הדולרים השחורים של האוצר

העובדה כיד המודרכת על פי האינטרסים של האוצר מתערבת בצורה כלשהי בעסקי הדולרים השחורים, לא היתה במשך שנים בגדר סוד. אולם היקפה של התערבות זאת, שיטותיה, ומדרגת המיסוד שלה, כפי שהתגלו בימים אלה במשפט פלילי המתנהל בירושלים, מעוררות חלחלה גם היום, שנים לאחר שהופסקה.

מתברר, שבמשך כ־20 שנה סיפק משרד האוצר דרך שיגרה לשוק השחור סכומים, שעל פי אחת העדויות הגיעו ל„אלפי דולרים ליום". הפעולות בוצעו על פי נהלים ביורוקראטיים מוגדרים, כיאה למינהל ממשלתי, רק שהפרטנרים לא היו גורמים שהממשלה עושה עימם עסקים בדרך כלל, אלא סרסורי רחוב לילינבלום.

השאלות שמתעוררות בקשר לנושא זה רבות, ודומה שאפשר לפתור אותן במהרה. האם עובדי המדינה שטיפלו בעניין לא עברו עצמם על החוק — במה שנתנו לבנק מסחרי היתר למכור מטבע חוץ למי שלא היה מוסמך לקנותו וסייעו לכך שמטבע החוץ הגיע בסופו של דבר אל מי שלא היה מוסמך להחזיקו; ואם עברו על החוק — מי ועל יסוד מה — החליט שאין הם חייבים לתת את הדין על כך, בעוד שאזרחים מן השורה נתבעים לדין על עבירות מטבע חוץ חמורות הרבה פחות. ועוד — כיצד נהלו התחשבונות בעסקות אלה והיכן הן מתבטאות — בתקציב ובדיווחי המשק הכללי (ובקשר זה — השאלה הפיקאנטית בדבר גורל הרווחים שהפיק האוצר בעסקות אלה, הודות להפרש בין השער השחור בו קנה, לבין השער הרשמי בו מכר את הדולרים). מעל לכל קיימת שאלה של מוסר ציבורי: האם נאה ראה שהמדינה תעשה במחשכים עסקים שהיא אוסרת עליהם בפרהסיה כפסולים.

את כל השאלות האלה יש לראות גם בהתחשב בהסברים, שמשרד האוצר אמנם לא נתן עד כה במפורש, אך המשתמעים מעדויות שהושמעו במשפט: לדעתו היה אינטרס חיוני לשמור על שההפרש בין שער הדולר השחור והרשמי לא יחרוג מהסביר. אולם משקלו של הסבר זה מתמעט עד מאד במיוחד נוכח הודעתו הפסקנית של מר דויד הורוביץ, לשעבר נגיד בנק ישראל, כי התנגד לכל פעולת התערבות בסחר מטבע חוץ בשוק השחור. מסתבר, שניתן היה לשמור על האינטרסים המוניטאריים של המדינה גם בלא שהאוצר ישלח יד בעסקי השוק השחור. יתר על כן, הויכוח הציבורי על חיוניות הפיקוח על מטבע חוץ נראה עתה באור שונה לגמרי, כאשר מתברר כי משרד האוצר עצמו היה בין עוקפיו.

טרור לנצח

ארגוני המחבלים נדחפים למעשים קיצוניים בגלל חולשה

מאת שבתי טבת

גילויי המשטרה של תכניות ומ־עשים למשלוח נשק בחשאי לחו"ל לצורך מבצעי נגד־טרור וההודעות השונות של דוברי הליגה להגנה יהודית באותו הקשר זכו לגינויים ממשלתיים ומימסדיים. אולם, אם ני־קח את מעצרו של מר עמיחי פאגלין כמודד, אין לומר שדעת הקהל בכ־ללותה נקטה אף היא עמדת־גינוי. אדרבה, פה ושם אפשר היה להבחין באותות של הסכמה ועידוד.

הויכוח הציבורי על מעצר מר פאגלין גילה, לי לפחות, מה רבים ונפוצים הסבורים אצלנו, כי אין י־עילה מהשיטה של עין תחת עין. אף אלה שמתחו ביקורת על הנסיון להבריח נשק לחו"ל לצורך מלחמה „פרטית" בטרור הערבי, העניקו ל־מבקשים ליטול את הדין לידיהם התחשבות והבנה. כלומר, לוא היתה הממשלה תקיפה יותר ולוא הזרוע הממלכתית היתה נוקטת יותר, ממילא לא היה מתעורר הצורך בארגונים ובלוחמים „פרטיים" נגד הטרור. אלה היו רוצים שהזרוע הממלכתית תנהג כפי שמר פאגלין וידידיו היו מצפים לעשות — עין תחת עין.

בכל הכללה יש מידה ניכרת של טעות וודאי שפשיטת דעת־הקהל על־ידי יחיד כרוכה בהסתכנות כזאת; אף על פי כן דומה לי שרבים מאד אצלנו היו רוצים לראות פעולות־תגמול טרוריסטיות ורבים מאד סבו־רים שזו הדרך היחידה היעילה למל־חמה בטרור הערבי. טעות לייחס ד־עות כאלה רק לנהגי מוניות, לנוסעי אוטובוסים, לקונים בשוק ולמסיבות של פת שחרית וארוחות צהרים במס־עדות באזורי התעשיה המוסכנים.

לדעות אלה יש מהלכין אף ברמות היותר גבוהות של עולם העסקים המסחר, השטותים והמינהל. ולפיכך יכול היה איש מן הישוב לשמוע, בכל חוגי הציבור, כי כדי להציל את ספורטאינו במינכן צריכה היתה הממשלה להודיע שאם תיפול שערה מראשם, יוצאו להורג בישראל 250 המחבלים שאת שחרורם תבעו הטרו־ריסטים הערבים במינכן כתמורה ל־שחרור בני־הערובה הישראליים; כי בתגובה על רצח הד"ר עמי שחורי היו צריכים „להעקיף" כמה שגרירים ערביים של לבנון, סוריה ומצרים וכו' פעם אחת סוף־סוף צריך — בתגובה על נסיונות החבלה באל־על — „להו־ריד" כמה מטוסים של חברות תעופה ערביות.

הדרישה לטרור־נגדי

הדרישה לטרור־נגדי, לדעתי, קב־ועת במידה רבה את דעת־הקהל הי־שראלית בימים אלה. תכונה אופ־יינית אחרת היא שאנשינו עדיין סבו־רים שהטרוריסטים הערביים הם פוש־עים, שמעשיהם — אם לחזור על אחת ההודעות ברדיו — הם „פשעים נפשעים", „נתעבים" וכיו"ב. בדעת הקהל שלנו אין רואים במחבלים לו־חמים לחופש־גרילה, לא לוחמי חי־רות ולא לוחמי שחרור לאומי. לדי־דנו מי שמסוגל לפגוע בלא אבחנה בנשים, ילדים, זקנים ובאזרחים לא מוגנים, הוא פושע מהסוג הנתעב ביותר.

משתי בחינות אלה מפתיע, כי על אף שאנו חיים עם הטרור הערבי יו־תר מחמישים שנה, דעת הציבור שלנו לגביו לא נשתנתה ונותרה כפי שהיתה. שכן מאז ומתמיד נחלקה דעת הציבור לשתי גישות, כאשר פעם גב־רה האחת ופעם האחרת, למעשי־תגמול ולתגובה מבוקרת. מקובל לג־רוס כי רק האצ"ל, או מי שהיו עתי־דים להיות חבריו שלו, נקט תגמול נוסח עין תחת עין; זרק פצצות ב־שוק הערבי בחיפה, הרג ערבים נקיים כתגמול על רצח יהודים וכו'. אולם גם ב„הגנה" נמצאו חברים בודדים, או חבורות בודדות, שנטלו את הדין לידיהן, עוד בשנות ה־20, וגם כאשר נהגה ה„הגנה" בהבלגה, בתקופת מ־אורעות תרצ"ו—תרצ"ט, היו שהפרו את המשמעת הישובית ועשו מעשים על דעת עצמם. הפיקוד העליון של ה„הגנה" נתקל בקשיים רבים והיה עליו לעמול הרבה עד נהגה מדיניות ההבלגה.

ההתגששות בין שתי הגישות נמ־שכה אף לאחר כינונה של המדינה ויסודן של זרועות הבטחון הממלכ־תיות. אפילו בצה"ל עצמו היה כך. למעשה עד לאחר פעולת־התגמול על קיביה, כלומר עד 1954, נקט גם צ־ה"ל במעשי־תגמול נוסח עין תחת עין. כמעט כל פעולות התגמול עד 1954 כוונו נגד אזרחים ורכושם. מן הראוי שנזכור שבפעולות אלה נהרגו רוב של אזרחים ומיעוט של אנשי־בטחון ערבים. בפעולת קיביה לב־דה נהרגו 69 אזרחים, כמחציתם נשים וילדים.

על כך שהריגת אזרחים על־ידי י־חידות של צה"ל היתה מקובלת אצ־לנו כמדיניות תגובה לגיטימית — ולא כפשע „נפשע" או „נתעב" — תעיד העובדה שב„ספר הצנחנים" שיצא לאור ב־1969, בחסות הכמעט־רשמית של חיל הצנחנים, מתוארות פעולות־התגמול של יחידה 101, בהן נהרג רוב של אזרחים, במונחים של

פשיטת צה"ל לקני המחבלים בלבנון

גבורה לאומית. ספרים אחרים על יחידה 101 אף גדשו את הסאה, כך דומה, בתיאור ההרג. אבל גם מחברי „ספר הצנחנים" מצאו שהפעולה נגד שבט העזאזמה בספטמ־בר 1953 היתה „טבילת אש אמיתית". ומה שחשוב לנו יותר הוא שהאיסור על פרסום הפעולה בוטל ב־1969 על־ידי הצנזורה הצבאית.

פעמיים תקפו אנשי 101 את המ־אהל של העזאזמה, ו„ספר הצנחנים" מספר (עמ' 71): „יום אחר יום הופ־יעו כלי הרכב המדבריים במפתיע ב־ליבם של ריכוזי הערבים, התת־מק־לעים והמקלעים פרצו במכת־אש פת־אומית ומשתקת. לבסוף נשברו בני המדבר. אספו את המעט שנשאר מ־חפציהם, ובטורים ארוכים, דוממים, הוליכו את גמליהם אל ליבו של מד־בר סיני". מי וכמה מבני השבט נהרגו, על כך אין המחברים אומרים דבר. זה, כנראה, נותר הסוד האחרון, מהפעולה.

בימים של חולשה

דומה שזו אמת מקובלת שהטרור הוא ביטוי של חולשה. לוא היה לפ־לשתינאים כוח צבאי שהיה לו סיכוי להביס את צה"ל בקרבות אוויר, שר־יון וים, ייתכן שהצורך שלהם במ־עשי טרור היה מתמעט. צה"ל, על כל פנים, נקט בפעולות־תגמול נגד אזרחים, נוסח עין תחת עין, כאשר היה חלש והצבא הקטנה של יחידה 101, ובעקבותיה של עוצבת הצנח־נים 202, היו ביטוי לחולשתו. רק כאשר התחזק צה"ל יכול היה רב־אלוף דיין, הרמטכ"ל דאז, להביא ל־שינוי מהפכני בפעולות התגמול ול־כוונן אך ורק נגד יעדים צבאיים ומלכותיים. מ־1954 ואילך לא הנחתה נוסחת „עין תחת עין" את פעולות התגמול, אלא, כפי שניסח זאת דיין, הכוונה „לשים מחיר יקר על דמנו" ולאלץ את הממש־לות הערביות לרסן את פעולות המ־חבלים מחשש שאם לא יעשו כן יובסו במלחמה.

לדעת דיין אז, עצם החשש מת־בוסה או מאי־היכולת להגיב כראוי על הפשיטות הישראליות, הוא שהי־יה צריך להדריך את ממשלות ערב למגמה של ריסון. כלל זה עודו יפה במידה רבה כעקרון המנחה את פעו־לות צה"ל כיום בלבנון ובסוריה. כלומר, שוב לא מאזן הדמים הוא המנחה את המדיניות, אלא הפגיעה בממלכתיות, ביסוד הסדר הציבורי המדיני, היא עקרון המפתח.

כאשר הזרוע הממלכתית חלשה, גו־ברת הדרישה לתגמול בנוסח עין תחת עין. כנראה זו אכסיומה. שכן מעשי המחבלים הערבים באירופה — ובמ־יוחד בכפר האולימפי במינכן — הו־כיחו כי הזרוע הממלכתית הישרא־לית בחוץ־לארץ עודנה חלשה. מ־שום כך התחוללה אצלנו התביעה לתגמול עין תחת עין, אם באמצעות גורמים ממלכתיים אם באמצעים „פר־טיים" פרטיזניים.

קיים איפוא חשש לתופעה חוזרת. כשם שצה"ל החלש בשנותיו הרא־שונות נזקק לפגיעה באזרחים, כך בגלל חולשתה עתה, תידחף הזרוע ה־ממלכתית לפעולות נקם, אם בגלל לחץ דעת קהל, אם בגלל „תחרות" בגופים פרטיים ופרטיזניים. מתוך לקחת שישראל חזקה דיה למנוע פ־עילויות בלתי־ממלכתיות ושממשלתה איתנה דיה שלא תזדקק שוב למעשי נקם באמצעות הגופים הפרטים למרו־תה.

חמשים שנות טרור

על אף מה שאפשר לכנות חמישים ויותר שנות טרור עדיין עולה השא־לה כיצד לשים לו קץ. אין ספק ש־ארגוני החבלה הפלשתינאיים נדח־פים למעשים קיצוניים בגלל חולשה (היינו בסיס ממלכתי לכוחות מה־יגים) ובגלל יאוש. באחרונה נראה כאילו היאוש מדריך אותם יותר מ־תמיד. ואכן כמעט ואין דוגמה ליאוש הפלשתינאי, יאוש מהפלשתינאים עצמם, מאחיהם עמי ערב, מהמעצ־מות הגדולות ומעמי העולם ובעיקר יאוש מסיכוייהם להתכונן כעם ב־ארץ ישראל. לוא אפשר היה למעט את היאוש הזה, לוא ניתן היה להג־דיל את קרן התקוה בסיכוייהם הל־אומיים של הפלשתינאים — אולי היתה זו הדרך הטובה ביותר לפפי־לה לגמר הטרור. אולם הנסיבות כמות שהן עכשיו אינן מובילות ל־שום הפחתת יאוש.

דרך אחת להגדלת קרן התקוה ה־פלשתינאית היתה לוא פתחה ישראל לפני הפלשתינאים אופציה מדינית. אז, אפשר להניח, היה למתונים ש־בהם קרן להיאחז בה ומקילא כוח למשוך את הקיצוניים אליהם. ייתכן וזו שגיאה חמורה של ממשלת יש־ראל שאין היא פותחת כל אשנב של תקוה לפלשתינאים וכל יזמותיה מכוונות לעבר המלך חוסיין, ושוב בלא סיכוי של ממש להגיע להסדר אתו.

אולם, למרבה הצער גם הפתח ה־מדיני הרחב ביותר שייפתח לעבר הפלשתינאים, נגיד אפילו זה המוצע בארץ הצבי של אריה (לובה) אליאב, ספק אם יהיה בכוחו לתת לפ־לשתינאים תקוה כה גדולה שתש־לול לחלוטין את האלמנט של היאוש במעשיהם.

לא זו בלבד שהטרור הערבי לא פסק אף ליום אחד במשך כל הש־נים שישראל התגוננה בגבולות הקו הירוק, אלא שבשנים שקדמו למל־חמת יוני 1967 אף גבר. אפשר אפילו לומר שארגון הפתח היה פעיל יותר אז מאשר היום. יתר על כן, המ־אורעות באירלנד מלמדים אותנו ש־הסדר־חלקי, ויהיה הוא גם הנדיב ביותר, אינו הסדר סופי מב־חינת ראותם של לאומנים קיצוניים. וכך, אפילו זה נאה, צודק ואנושי לפתוח פתח רחב לדו־קיום בין יהודים וערבים בארץ־ישראל, אין בכך התשו־בה לשאלה כיצד לשים קץ לטרור. אם באירלנד נמצאו הקיצונים המ־סוגלים לטרור ולמלחמה זעירה באחד מחבלי הארץ המתורבתים המסוד־רים בעולם, אין ספק שבקרב הפלש־תינאים במזרח התיכון יימצאו די־מתנדבים ושאינם מתנדבים כדי ל־קיים את הטרור הערבי ולא לתת לו לגווע.

אם נסיון העבר מוכיח, כי באמ־צעים של כוח — על־ידי פעולות נקם פרטיות וממלכתיות, על־ידי ג־ביית מחיר גבוה לדם באמצעים ממ־לכתיים ועל־ידי אילוץ ממשלות להג־ביל את פעולות ארגוני הטרור — לא הצלחנו לשים קץ לטרור הערבי; אם באמצעים מדיניים אין סיכוי ל־הפחית את היאוש הפלשתינאי ואין סיכוי לבטל את גורמי הטרור, הרי פירוש הדבר שאין באפשרותנו לשים לו קץ.

דומה, כי נצטרך לקבל את הטרור הערבי כמו את גורמי האקלים בארץ־ישראל ונצטרך להיטיב ללמוד ולדעת כיצד לחיות אתו. מכל מקום ברור שבאמצעינו להקטינו ולמעט את נזקיו ופגיעותיו, אסור שהם עצמם יפגעו במסורות שלנו ובאורח חיינו. ייתכן והדבר הראשון שעלינו לעשות הוא לנסות ולהחזיר את הטרור ככל האפ־שר לשוליים, בהם היה רוב השנים. פירוש הדבר להימנע בכל מחיר מפעולות ישיר וראוותני על־ידי פעו־לות נגד. אין ספק שהדרך היעילה ביותר להשגת מטרה זו תהיה המא־מץ המשולב והזק־הסות שיאפשר לגופים ממלכתיים לטפל במחבלים הערביים עצמם, בלא סטיות למעשי נקם ופגיעות בערבים נקיים.

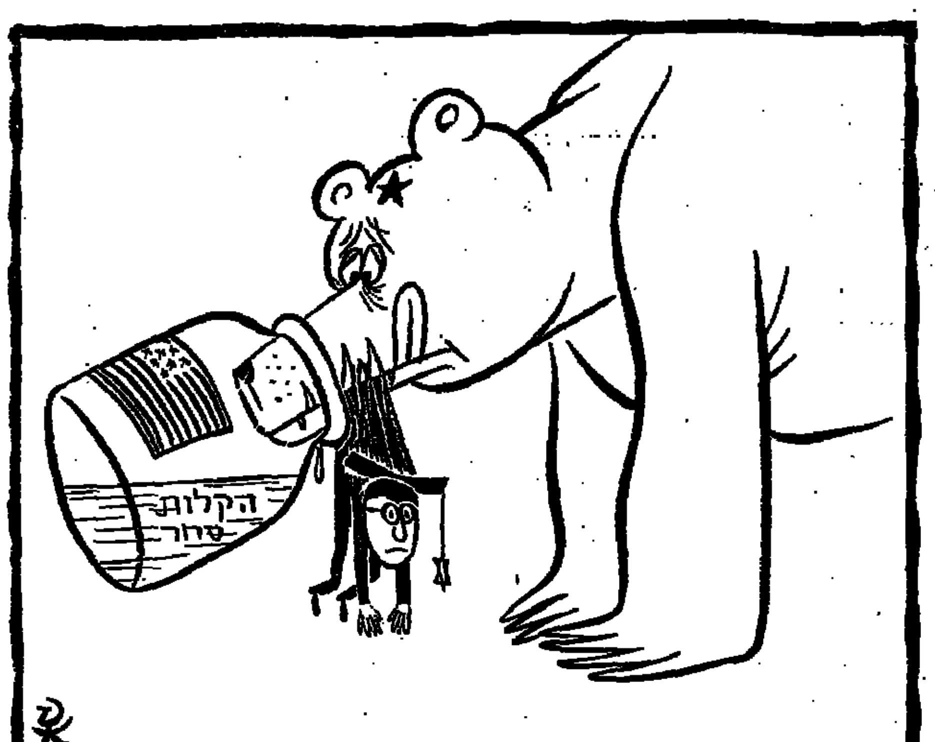

נחמות לדמוקרטים דואגים

מאת א. שוייצר

האגדה מספרת כיצד ניצלה העיר רומא הנצורה (המדובר בעבר הרחוק, כ־400 שנים לפני הספירה) הודות לעירנות אווזיה. עופות אלה ששנתם נדדה, חשו באויב המתקרב בחשכת לילה; הוזעקו איפוא הפטריוטים המכונפים לגעגע ולהקים מהומה — ואז ניעורו המגינים, נערכו לקרב והדפו את התוקפנים.

אגדה זו עולה במחשבה — וזה אמר: להבדיל — למראה גילויי הערנות הדמוקרטית של אי־אלה אישי מדינה וכותבים בעצייני ציבור, אשר נחרדו למשמע ההצעה לכפוף את המלחמה בטרור הערבי מחוץ לאיזור למערכת הבטחון. ואף כי בינתיים נעשה נושא חרדתם בלתי אקטואלי, שהרי ראש הממשלה מינתה לעצמה יועץ בר־סמכא הצריך לסייע לה בפתרון הבעייה, מן הראוי לעסוק במקימי הרעש ובנימוקיהם: רומא ניצלה ואפשר איפוא להתפנות לטיפול בעופות בני החיל.

הנושא הוא הדמוקרטיה הישראלית ושר הבטחון האימתני שמפניו יש לשמור עליה מכל משמר. לוא הועברה לידיו המלחמה בטרור גם מחוץ לגבולות האיזור, היתה מתרכזת אצלו עוצמה יתרה והדמוקרטיה היתה מתקפחת ר"ל.

ואולי זו נקודה מתאימה להעלאת תמיהה לגבי מושג הדמוקרטיה המקובלת על הדואגים לשלומה. נראה שנוצר אצל אנשים טובים אלה בלבול בין סמכות ביצועית ובין הסמכות לקבוע מדיניות. הדמוקרטיה גורסת הפרדה ברורה בין שתי סמכויות אלה — ואין שום דבר בהצעה לכפוף את הניהול האופרטיבי של המלחמה בטרור למערכת הבטחון, שיסתור הפרדה זו.

מקובל הוא לחשוב שארצות הברית היא דמוקרטיה. גם מי שחולק — ויש בימים אלה רבים מהסוג הזה — על ריבוי סמכויותיו של הנשיא, איש לא מעלה על הדעת להוציא מידיו את הסמכות לבצע מדיניות שזכתה להסכמת הקונגרס. הויכוח ניטש על הזכות להחליט מה שייך למדיניות — מה שאין כן בישראל. אין חולקים על סמכותה של הממשלה להחליט, ב־אישורה של הכנסת או ועדותיה, על אופיה, היקפה ויעדיה של המערכה נגד הטרור; גם אין חולקים על הסמכות הפרלמנטרית לפקח על מעשיה של הרשות המבצעת, מערכת הבטחון לפי ההצעה הנידונה.

היתה נוצרת סכנה לדמוקרטיה, אילו הוצע להעביר את הסמכויות המחולקות כיום בין הכנסת וכמה משרדי ממשלה לידיו של משה דיין, ואילו כך נעשה, היתה הדמוקרטיה מתקפחת גם אילולא היה מדובר בהוספת שרותי הבטחון לת־חום סמכויותיו. אך כפי ששליטתו במערכת המקיפה כיום מאות אלפי איש והאוכלת למעלה מחמישית כל המשאבים הכלכליים, אינה מסכנת את הדמוקרטיה — בשל מערכת ה־בלמים והאיזונים הקיימת בישראל — כך גם לא תסכן אותה הוספת תפקידים שמבחינת צלותם והיקפם לא מעלים ולא מורידים הרבה. דמוקרטים דואגים, נא לשים לב: פיצול סמכויות לגבי תחום בעל אחדות פונקציונית אינו גורם לדמוקרטיה אלא לבאלאגן, לחובבנות ו־למשחק בחיי אדם.

זה הכלל — אך מה לעשות כש־יש ליישם אותו כלפי איש כמשה דיין? הלה מתגלה חדשות לבקרים כסכנה — לא למצרים או סוריה או לספטמבר השחור, אלא לדמוקרטיה הישראלית ושוחריה. ומי ש־אינו רוצה להאמין, יעיין נא ב־מכתבו של מר חיים חפר („הארץ" 4.10). אנו מוזהרים באותו מכתב מפני השתלטות דיקטטורית של שר הבטחון וזה על פי מקרה שקרה לכותבו.

הוא מספר שכאשר נודע על הפ־רת חוק העתיקות על ידי דיין, הופ־על לחץ חזק על עתונו של מר חפר, „ידיעות אחרונות", לבל יכתוב על אותה הפרשה. הושמעו רמזים ש־העתון הסרבן ייענש, ושתדלנים ביקשו לסדר פגישה בינו ובין דיין שבה אמור היה זה האחרון להסביר את מעשיו. אך — ניחשתם — חפר לא נרתע, לא הלך לפגישה, אלא כתב כמי שחשב לכתוב. אחרי זה באות להיפגש עם שליחי דיין, קצין העתונות והיועץ המשפטי של מש־רד הבטחון, בנוכחות עדים. בפגי־שה זו הטיח חפר בין היתר ששר־הבטחון סילק פסל מצרי עתיק מ־אתר בסיני; למחרת טלפן שר ה־בטחון אל אחד העדים והודה במע־שה ומסר שהפסל כבר לא בידיו. אך בזה לא הסתיימו מעשיו הדיק־טטוריים של דיין: בוטלה השמעת שניים משיריו של חפר בטכס זכ־רון של צה"ל. לאחר שהתלונן אצל ראש הממשלה, כתב אליו דיין, ה־תנצל, כי לא על־פי הוראותיו נמ־נעה השמעת השירים.

אכן פרופיל של עריץ מושלם, אם כי שיטותיו נראות תלמאיות במק־צת. מדיקטטור מצפים שישלח פלו־גת טנקים לטיפול במעליביו — והנה דיין מפעיל לחץ במקום טנקים. במה לחץ, במה איים — על כך שותק מר חפר — ומהתוצאות מסתבר, שלא רק הוא, גבר עשוי ללא חת, לא נבהל, אלא אפילו ראשי עתונו, החרדים יותר, לא נרתעו. ויש לנו הרשות בשביל מר חפר: חלק זה בקינתו מעיד יותר מכל עדות אחרת על כשרונו הדמוקרטי־ישראלי של דיין. איזה שר או מנהל כללי ויהיה בעל הכשר דמוקרטי למהדרין מן המהדרין, לא ניסה להשתיק כתיבה לא נוחה, מי לא הרים טלפון, מי לא שלח שליחים להשגת מטרה זו? מה לא דמוקרטי כאן — והרי לא באסטטיקה אנו עוסקים.

יחסו של דיין לעתיקות הוא מה שקרוי בלשון בני אדם אספנות קרות. — ההוא נתון כולו ברשות הפרט. כנגד זה יש אישי מדינה דגולים שלא סוחבים פסלונים אלא קונים בזולת בסיטונות — אך על כך לא כותב חפר מכתבים נרגשים, גם לא שירים. לכך חפר תעמוד לנצח זכותו כאדם וכיהודי להחרשת קי־פות פרטית משלו (כפי שהיא זוע־קת לשמים מסיפורו על השירים שלא הושמעו) אך מכתבו ל„הארץ" לא נועד לכאורה לדון באהבותיו ושנאו־תיו, אלא בדיקטטור הבוראי משה דיין. וכאן, צר הדבר, יש פער בין הסיפור למסקנה המבוקשת: יש דיין הלוחץ, יש דיין המתנצל, יש אפילו דיין המסלק עתיקות. אך דיין, איש הזרוע החמסן והמשתלט, — אין.

וכדי לסיים: על אף ההבטחה ב־ראשית הדברים, כי הם יכוונו רק לשאלות הדמוקרטיה, יורשה נא לשוב בקיצור לעניין המלחמה ב־טרור. הנושא הוא חיי אדם, חיי יהודים סבילים, אלה שעליהם נופ־לים מעשי המרצחים, וחיי הפעילים, אלה הצריכים למנוע רציחות ולהי־לחם בטרוריסטים. השאלה האקטו־אלית היא כיצד לגונן ולתקוף על הצד הטוב ביותר; ועל אף מינויו של אהרן ידיב ליועץ ראש הממש־לה, נראה כי מערכת הבטחון יכולה לספק את התשובה הטובה ביותר לשאלה האמורה.

ואשר לדמוקרטיה. מוטב שלא ל־הכריח אותה יתר על המידה ולא באופן סלקטיבי כל כך. היא הוכיחה את חיותה — להבדיל משלמותה — ואם יש סכנה להקינותם של חיי ה־ציבור, מקורה מצוי לא בנטיות הפיכה של משה דיין, אלא במיס־תורה של הפוליטיקה, בשליטת מנ־גנונים שעיני הציבור לא פקוחות עליהם — וגם באנשים המרבים לז־עוק „זאב". הרי ידוע מה קרה לאו־תו רועה ולצאן שעל חייו ושלומו הופקד.

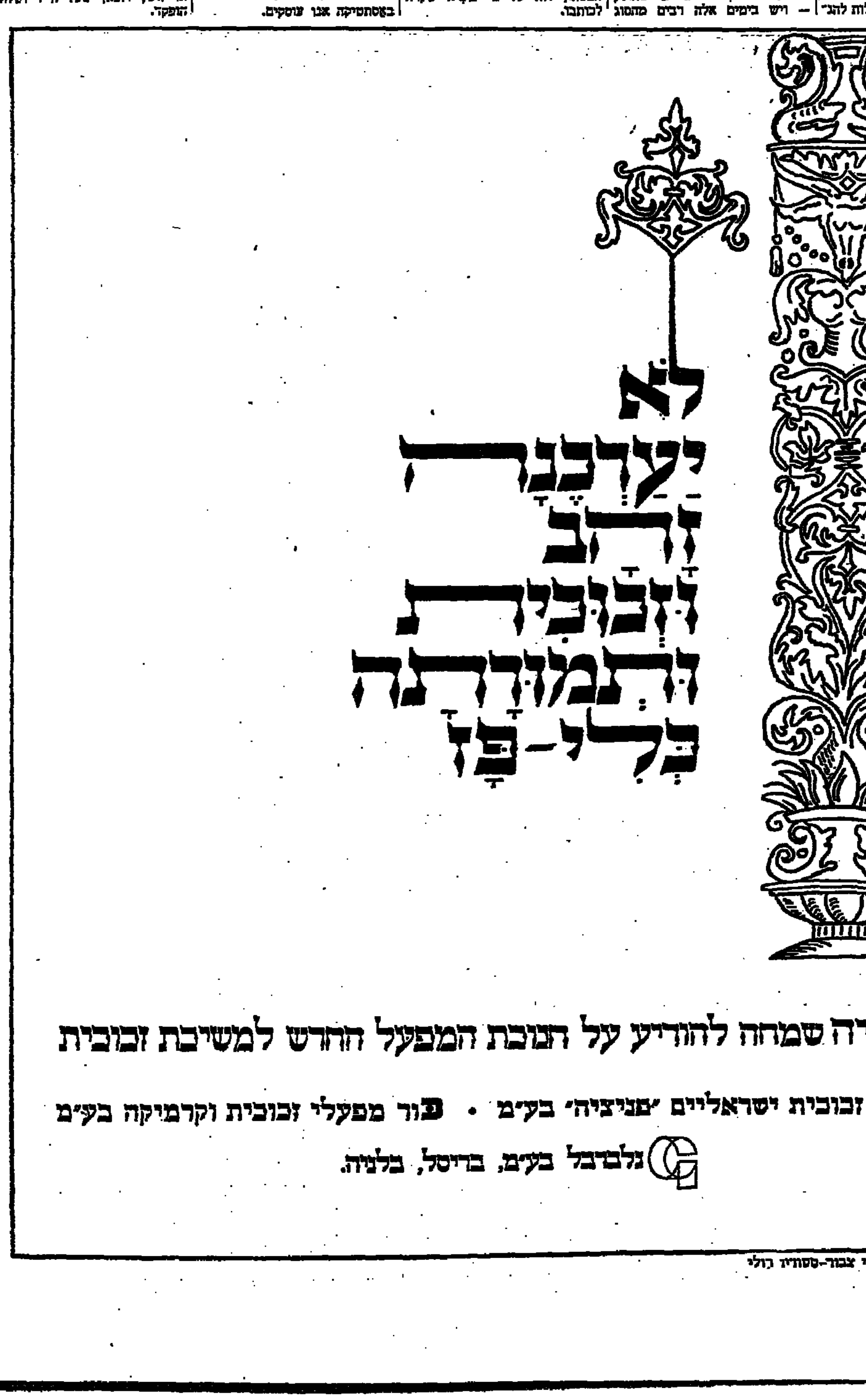

יחסי צבור-סטודיו רולי

מטאטא גדול לחצי היובל

מאת אמנון רובינשטיין

חגיגות שנת הכ"ה לעצמאות יש־ראל יעמדו, על פי המתוכנן, בסימן ההצגה המקובלות של קונגרסים ותערוכות־כנסים. שיגרה זו ... עדות למצב האומה: דווקא ב־... כחגו, כאשר הגענו לשיא של ... צבאית ומדינית, טרודים אנו ... במשטר־הגהה היומי שלנו מכדי ... לחגוג את השנה שלכל הד־... ראויה לחגיגה.

... זו אפילו הרוכה על המצ־עד הצבאי הגדול שיצוע בחוצות ירו־שלים ביום העצמאות. המצעד עצמו ... אפשר לקבלו או לדחותו: ה־... אינו רב חשיבות — הוצדק ב־... בנימוק של מסיבה היריה. ... שמצעד צבאי הוא הפ־... שבעצם ההג־... מעידה על הרוח הבאה עידהו ... האירוע המרכזי של החגיגות ... לא לכעצנו אלא גם, ואולי ב־... לתעשיית התעשייה ההירדית.

✱

... חפץ להציע להוסיף לרשימה ... החגיגיים, הקונגרסים וה־... ה, אירוע אחד נוסף. נדמה לי ... שנת הכ"ה היא הזדמנות נאותה ... את מצב את ארצנו ולהקן כפט ... העמל שפלולנו לנופינו. נדמה ... הצעתי היא מעשית, זולה יחסית, ... ותרומתה למצב רוחנו יהיה ... יותר מכל הטקסים הנפוחים ... רבבות המילים שיושמעו וייכת־בו ציון המאורע.

כל אדם שעיניו בראשו רואה מה שמתחולל בישראל, בכבישיה, חוצ־ה היה ועריה. אין כמעט מקום בו הפ־קר רשות הרבים להיות הפקר הרבים כבישראל של שנות השבעים. צער ובושה תוקפים כל מי שרואה את מראה ארצנו, הגיעו דברים עד כדי כך שהתפתחותה דות בנדוי סבבה בי־„דבר השבועי" את ישראל „כארץ הזהב". השם אולי בהתלה, אך מרתי־עה מבנו המציאות הפוגעת בנו כל איבה שאבי יוצאים מדי אמותינו.

✱

רק תמים יאמין כי ניתן לנקות את האורות האנגיאניות של ישראל במבצע חד־פעמי. כדי להקיף את הבעיה, יש לנקוט אמצעים רבים ומגוונים — החל בשינוי יסודי במ־ערכת החינוך וכלה בהפרדה בקפת של בתי המשפט — שנועדו לשנות את דפוסי ההתנהגות של הישראלי המצוי. כוונתי היא להבניה־ביצוע, שתפקידה לספר במעט בכף הרבה מאד. במסגרת הבניה כביכולים זו — אני מציע לכנותה „מבצע מטאטא" — ניתן לבצע במהירות את הפעולות הבאות:

✱ טיפוח וניקוי של מערכת הכ־בישים הבינעירונית, במסגרת שיפוץ כזה יהיה צריך לנקות את שולי הכ־ביש, לסלק גרוטאות ופסולת בניה, לצבוע מחדש את השלטים והתמרו־רים, ואפילו — רצוי מהמבני שלא צלה על דעת איש — לעקור את העצים המאיידים בכבישים הבינעשי־רוניים בצמחי ארצנו ושרידי עצי־קותיה המתגלגלים במקומות רבים כמות הפקר. צריך להדגיש כי הכ־ביש הוא חלון הראווה שלנו וכי בי־

תן באמצעים כספיים צנועים — שבר קטן מהתקציב לקונטרסים ולעצרות — לנקות וליפות חלון ראווה זה.

✱ הרשויות המקומיות לא תוי־כלנה לנקות ולתקן את כל המעון ניקוי והיקף בקו. אין להן לא הסמ־כויות ולא התקציבים הדרושים לכך. למעשה, המכו ראשי השלטון המקו־מי לפקידים של הממשלה ולמקב־צי נדבות האוצר. אך השלטון המ־קומי יכול לתרום משהו למבצע מ־טאטא ע"י כמה פעולות הצלה ולהש־המש לבוזר זה בכספים שיוצאו לריק על תעשיית הקונטרסים והעצ־רות. כוונתי לניקוי ושיפוץ של מקו־מות מרכזיים. לעיתים ניתן להשיג הרבה באמצעים זולים: הסרת הכר־זות ההכרזות המכערות את חוצו־תינו הוא עניין של פרוטות ואם פ־עולה זו תלווה בהפעלת החוק בעתיד, בכך בלבד יהיה משום שיפור.

✱ מבצע מטאטא צריך לכלול ב־ראש ובראשונה את כל מוסדות ה־חינוך: ניקוי ושיפוץ גני הילדים ובתי הספר — שהם, לאסוננו, בתי אולפנא לכיעור ולכלוך — צריך להי־עזר בתלמידים עצמם. ושוב: במעט ממון אפשר לעשות הרבה; מברשת צבע אחת ביד נכונה יכולה לשנות מראה מקום; עציצי נוי, אינם מן הפריטים היקרים; חצר נקייה אינה עולה כסף אלא מאמץ. נדמה לי כי מבצע ניקוי כזה יאמר לתלמידים יותר מהרבה נאומים מפוצצים של ראשי האומה, ההופכים נושא לעג ובדיחות בין אלה להם נועדו.

✱ ולבסוף, מבצע מטאטא צריך לכלול אותנו, הכואבים את כאב הארץ, אך גם לשם כך דרושה יוזמה

אני מתאר לעצמי שאם ראש הממ־שלה תפנה בטלוויזיה ותאיץ בכל משפחה לעשות לניקוי חצרה ואם תלווה פנייה זו בהדרכה מתאימה, יהיו לכך תוצאות מידיות.

✱

עשיתי חשבון גס ובדקתי ומצאתי כי בסכום של כ־10 עד 15 מיליון לירות ניתן לבצע את עיקרי התכ־נית ששורטטה לעיל בקיצור המהי־רב ע"י כתיבה עתונאית. זהו הס־כום המוקצב למצעד הצבאי. זהו שבר מהסכום של תעשיית הקונטר־סים והעצרות. זהו החלק העשירים של מה שנותנת מדינת ישראל — רק השד יודע לשם מה — לבנק חדש. זהו סכום העולה בסך הכל פי עשרה על הגזבה שנתנו שר ה־אוצר ושר החינוך, התרבות לגיורא גודיק. זהו סכום פעוט שתשאוהו עוצמה. ואם צריך, אפשר גם להזי־קק לנימוק המחוץ: גם מבחינת הת־יירים — שרבים מהם מתלוננים וקובלים על מראה עיניהם — לא יזיק הדבר. משהו אומר לי כי ישר־אל נקיה עשויה למשוך תיירים לא פחות מישראל מלוכלכת עם מצ־עד צבאי.

בראש מבצע מטאטא צריך להעמ־יד אדם שעיניו כואבות ושתפקידו יהיה לא להתערב בתפקידי המחל־קות הממשלתיות — לכך אין סיכוי — אלא לייעץ להן ולהדרבן. אדם כזה, בעל כושר ביצוע ומהירות החלטה המצויד בתקציב צנוע, יכול לתת משמעות מעשית ומוחשית לשנה שאחרות תשקע לשיגרת העצרות העגיניות והמילים הריקות.

هكذا من الأصل

مكذا من الأمل

לחישות בצמרת

מה הציג בר-לב ומהי מטרת מינוי האלוף יריב * שמועות נגד יגאל אלון * „כשיריב יתפטר — נדע שישראל עומדת 100 ימים לפני הבחירות"

מאת דן מרגלית

„האם הפכה הדיבה לאמצעי לגי-טימי בפוליטיקה הישראלית?", שאל השבוע אחד המשקיפים הבכירים בירושלים, „הרי אי-אפשר לצ-בור לסדר היום על מה שעשו ליגאל אלון". תחילה היו לחישות ורמזים, ולבסוף נאמר בפומבי כא-לו סגן ראש הממשלה ושר החינוך והתרבות אחראי לשירותי הבטחון.

היה זה המקרה השני של שרשרת לחישות-דיבה בשנה האחרונה. לפני כמה חודשים נפל שר הבטחון משה דיין קרבן למסע רמזים ולחישות, כאשר ניסו „להדביק" לו את האח-ריות לכל חריג, מעשה, או מחדל

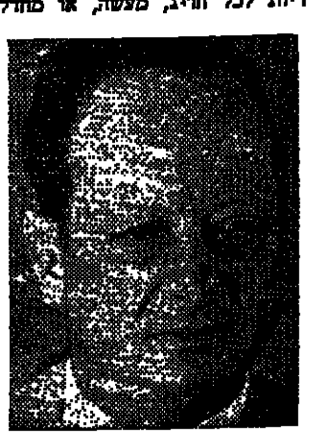

יגאל אלון

ברפיח ובעקרבה. עכשיו נעשה נס-יון להטיל את האחריות לפרשת מינכן על אלון. ברור שלא כל מי שכעס במקרה הראשון רטן עתה — ולהפך. אולם בסך הכל היה רושם כי יותר משנה לפני הבחירות ל-כנסת הבאה חודרת לפוליטיקה הישר-ראלית השמצה מכוערת וחסרת-תק-דים.

הנסיון להציג את אלון כאחראי לשירותי הבטחון היה מנוגד לעוב-דה הבסיסית, שראשי הממשלה אי-נם נוטים להעביר את הפיקוח על שירותי הבטחון לאיש מהשרים. איך ניסו לגולל את האחריות על אלון? צירפו קטעים וחיברו עובדות שאינן קשורות זו בזו. מישהו זכר כי לפ-ני כמה שנים נעשה מינוי מסויים בשירותי הבטחון בהשפעתו. מישהו אחר רצה לראות בו אחראי בתפ-קידו כיושב ראש ועדת השרים ל-ענייני בטיחות בתעופה. בגלל תפ-קיד זה — ולא בגלל היותו שר החינוך — הוזמן אלון לשיחה בפני ועדת-קופל.

היו לאלון סיבות להצטער על שהוטל בתפקיד יושב-ראש הועדה לעניני בטיחות התעופה במיתקנים הישראליים בחו"ל. כבר בעבר אמ-רו לו כמה מידידיו כי ועדה זו עלולה ליהפך לו למכשלה. יש לה מעמד טפל בלבד. חלק חשוב מ-חבריה אינו משתתף בישיבותיה. לא שר הבטחון דיין ולא שר האוצר פנחס ספיר אינם פעילים בה. ועדה כזאת אינה מקנה ליושב ראשה ית-רונות.

צירוף מקרים זה יצר את הרקע אשר איפשר להציג את אלון כאח-ראי לעניין שאינו בתחום סמכותו. כפי שעתיד להיגלות מהדיונים ב-ישיבת הממשלה, אשר תדון בדו"ח-קופל, הבעיות אשר נחשפו והוארו בפרשת מינכן אינן ענין לדרג של שרים דווקא.

אפשרויות תגובה מוגבלות

בישיבות שהתקיימו בירושלים מ-אז הרצח במינכן נאמרו כמה דב-רים קשים אך כנים: אין לישראל אפשרות להגן על כל אזרחיה, מש-לחותיה ומיתקניה. המחיר כבד מדי. על כן הגיעה הממשלה למסקנה כי פעולה ישראלית עצמאית ודרכי-מניעה המשותפות לממשלות זרות ולגורמים ישראליים הם האמצעי ל-בלימת הטרור. התפרסות על פני כל מיתקן והגנת כל אזרח ישראלי ב-אירופה, אינן אפשריות. עובדה זו החודרה לתודעת הממשלה בעקבות מינכן.

כשקרה הדבר לא היה עוד לראש הממשלה גולדה מאיר צורך להמתין לתוצאות דיוני ועדת-קופל. היא זכרה כי כבר לפני כחצי שנה הציע לה שר המסחר והתעשיה חיים בר-לב לעשות שימוש במידע ובכישו-רים של האלוף אהרן יריב שעמד ערב פרישה מתפקידו. הצעתו לא נתקבלה. הוא חשב כי יהיה זה מו-עיל אם יעסוק יריב בתכנון לטווח רחוק. אך עתה נתברר כי נוצר צו-רך בתפקיד המתאים לו.

הגב' מאיר שוחחה עם כמה שרים בכירים. ביניהם היה שר הבטחון שעמד — לפי הפרסומים — להציע ליריב להמשיך בתקופה הקרובה ב-מגע עם משרדו, ויעד אותו לתפקיד סגן-שר אחרי הבחירות הבאות.

אהרן יריב

כאשר הציעה מאיר ליריב לשמש לה יועץ לתפקידים מיוחדים, ביקש שהות לשקול את ההצעה — והשיב בחיוב רק מקץ יומיים. הרעיון הת-קבל ברצון על ידי כל השרים, ש-חלקם שמעו על כך עוד לפני ישי-בת הממשלה, וע"י מנכ"ל משרד ראש הממשלה שמחה דיניץ והמזכיר הצבאי ישראל ליאור.

בכך לא תמה פרשת המינוי. בסוף השבוע היו בירושלים תכניות לפר-סם בצורה ברורה וחד-משמעית את נוסח כתב-המינוי של יריב. בצורה זו יוברר כי תפקידו המוגדר וה-מדוייק הוא להתאם את פעולת כל השירותים והגורמים אשר יכולים להשתתף במלחמה נגד המחבלים. אין זאת פגיעה בראש מראשי שירותי המודיעין האחרים, שימשיכו בתפ-קידם כרגיל. כפי שהדברים מוסב-רים, לא מדובר הפעם במינוי יועץ לענייני מודיעין, כפי שלוי אשכול המנוח מינה בשעתו את איסר הראל וגרם מריבות בצמרת. הפעם — ה-תחומים מוגדרים.

מינוי יריב עשוי להרגיע את הרו-חות. אין ספק כי גם הרצון להבהיר לציבור שהענינים באו על תיקונם מילא תפקיד בבחירתו של ראש ה-מודיעין לשעבר לתפקיד החדש. מינוי זה הרגיע במידה רבה את הרוחות, שכן מצאה ועדת-קופל שה-יו כשלונות, מחדלים וסדרי פיקוח לקויים — אך ראש הממשלה מי-נתה את האיש המתאים לטפל בכך.

מינוי מקצועי

יריב עצמו ישאר כחוץ למשרד ראש הממשלה, סמוך לגורמים הבט-חוניים. עד מתי? דיפלומט ותיק אמר השבוע לאישיות ממשלתית: „כאשר יריב יתפטר — נדע שישראל עומ-דת 100 ימים לפני הבחירות לכנ-סת". עם זאת אין המינוי סוף פסוק. גולדה מאיר הבטיחה לאחרונה כי היא „לא תטייח" את העובדות. ב-ירושלים שמעו מפיה שתסיק את מלוא המסקנות מדו"ח ועדת-קופל. היות והדו"ח מותח ביקורת חריפה על שני גורמים — יש להניח כי צפויים שינויים. יהיה מי שיצטרך לפנות את מקומו ויהיה מי שיקבע סדרי עבודה ומבנה חדשים.

חלק מן האנשים שלגביהם יוסקו מסקנות ישארו אלמונים. חלק מן החילופים לא יוודעו. אפילו יפורסם דו"ח-קופל כפי שהוגש, ישמטו ממנו עובדות הנוגעות לעניינים וסו-דות בטחוניים.

יש להניח כי בעיקרו של דבר לא יידע הציבור אלא מעט מהתכ-ניות, השינויים והמסקנות שהוסקו. המבחן למינוי יריב ולתכניות אח-רות יהיה ביכולת להגביל את ה-טרור הערבי — ולהכותו. התוצאות המעשיות יוודעו רק לאחר זמן רב.

התחום שייחשף יהיה דווקא במי-שור המדיני. אמנם הויכוח שיתקיים מחרתיים בממשלה יטשטש את ה-מחדלים הישראלים, אך לא ישחרר גם את הגרמנים מן האחריות לרצח מינכן, אחריות שנגלתה בעיקר ב-כשלון מאמצי החילוץ של בני ה-ערובה הישראליים. הממשלה תצטרך לקבוע מה יהיה אופי התגובה היש-ראלית לדו"ח המכפיש שנחתם על ידי הבונדסטאג של בון.

מורה במבוך ההיסטוריה הציונית

אור חדש-ישן על הריאליזם של וייצמן
והויכוח בתנועה הציונית בתקופת המנדט

מאת ש. גרוס

יגאל עילם מציג את ספרו „מ-בוא להיסטוריה ציונית אחרת" * כמבוא להיסטוריה ציונית בתקו-פת המנדאט. הספר עוסק בשלבים העיקריים של התפתחות המפעל ה-ציוני עד להקמתה של מדינת יש-ראל, לאו דוקא בצורה סיפורית. ר-צופה (אם כי כמה פרקים מתקר-

זאב ז'בוטינסקי

בים למתכונת זו) אלא תוך הבל-טת הנושאים המרכזיים של הווי-כוח שבתנועה הציונית. יחד עם זה מנסה עילם לעצב מין היסטור-יוסופיה ציונית שתיסוב סביב בע-יית היחס שבין בנין ארץ-ישראל, מצד אחד, לבין שאלת היהודים שבגולה, מהצד האחר.

עילם מתאר בצורה משכנעת מאד את השתלשלות העניינים מהצהרת בלפור עד לדו"ח ועדת פיל, בעי-קר באספקלריה של הויכוח הבל-תי-פוסק שבין ז'בוטינסקי לוייצ-מן (תנועת הפועלים בארץ צידדה באחרון). כשם שהרצל היה נאלץ לחפש נוסחה שתסתיר את כמיהת התנועה למדינה יהודית ריבונית, כדי שלא לחסום בפניו מראש כל דרך למשא ומתן בעל סיכויים עם טורקיה העותומנית, כך לא יכול היה ד"ר וייצמן להתעקש על הגד-רה ברורה של המטרה הציונית ב-ימי המערכה על הצהרת בלפור ועל ניסוחו סופי של כתב המנדאט.

לו דרשו מנהיגי הציונים בש-נות 1917—1922 הפיכת ארץ-יש-ראל למדינה יהודית, היו פוסלים את עצמם כצד רציני למשא ומתן עם בריטניה. עילם משרטט בקווים בולטים את קרב-המאסף שההנהגה הציונית היתה נאלצת לנהל נגד המדיניות הבריטית: עד שהיתה מו-כנה, בלית ברירה, להשלים עם הספר הלבן של שנת 1922, אשר לא השאיר לציונים אלא את המי-נימום שבלעדיו היה על התנועה להתחסל: הכרת הבית הלאומי ו-הזכויות להמשיך, ולפתחו על ידי עליה והתיישבות.

הסכסוך וייצמן-ז'בוטינסקי

מבחינה פוליטית היה פירוש ה-דבר כי נגוזו התקוות שבריטניה תראה את עצמה שותף פעיל בקי-דומו של המפעל הציוני בארץ. ה-סכסוך בין ז'בוטינסקי לד"ר וייצמן בקונגרסים הציוניים בין 1923 ל-1933, נבע מן הפלוגתא אם אפשר להכריח את הבריטים להיות נאמ-נים לתפיסתם המקורית, או אם יש להשלים עם העובדה כי המדיניות הבריטית תתמיד בפירוש מצמצם של הצהרת בלפור וכתב המנדאט, היינו תגביל את עצמה לתפקיד של שמירת חוק וסדר בארץ, במעמד של כוח פוליטי ומשטרתי שיקיים מחיצה בין יהודים וערבים, ישאיר בידי היהודים לעשות את אשר ב-יכולתם לעשות בכוחות עצמם, אך לא יסכים בשום אופן לסייע ליהו-דים לפי המתכונת של „משטר קו-לוניזציה", כדרישת ז'בוטינסקי.

עילם אינו משאיר ספק מי מבעלי הפלוגתא ראה לדעתו את המצב ה-פוליטי לאשורו: הוא מצדיק את וייצמן ואת תנועת הפועלים ש-ריכזו את כוחם למען ניצול האפ-שרויות המעשיות אשר המדיניות הבריטית לא מנעה מאתנו, ואינו מאמין כי מאמץ הסברתי-מדיני מו-גבר מצד הציונים היה מסוגל ל-שנות את דרכה של לונדון.

כלום לא מוטב בלי בריטניה

יש בספרו של עילם כמה קטעים המאירים יפה את התלבטויות המנ-היגים הציונים כבר בשלב מוקדם בשאלה אם המדיניות הבריטית אמ-נם תאפשר לנו לפתח את הבית הל-אומי. יוצא בבירור כי ז'בוטינסקי לא היה היחיד ואף לא הראשון ש-התחיל לפקפק בכוונות הבריטים. עילם מצטט (ע' 54) מה שכתב ד"ר דוד אידר, ראש המחלקה המ-דינית בוועד הצירים בארץ ישר-אל במאי 1921:

התפיסה הזוחלת

„אני מהרהר במדיניות אחרת: לבקש מן הממשלה הבריטית ש-

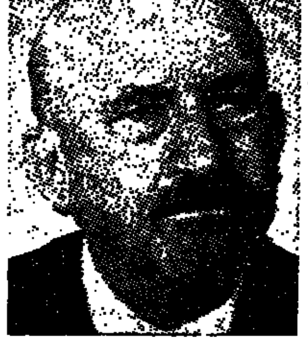

חיים וייצמן

תתפטר או תוותר על המנדאט על ארץ-ישראל, כיוון שאינם יכולים להגשים אפילו מינימום ממנו. לא נבקש משום מדינה לקבל את המנ-דאט, אלא שישאירו אותנו היהודים לגמור את העניין עם הערבים. אני מעריך שיש לנו 10,000 איש המ-סוגלים לשאת נשק בארץ הזאת. נ-ראה ש-3,000 מהם שירתו כחיילים (בגדודים העבריים). אם לא יתע-רבו מבחוץ (לא נוכל לעשות כלום נגד צרפת או בריטניה), נוכל להלח-ם כהלכה. אם נגזר עלינו לאבד את ארץ-ישראל, אני מעדיף ליפול תוך לחימה מאשר לכלות בהדרגה. אני חושב שאנו יכולים להצליח ותהיה לנו הזדמנות טובה להקים ממשלה משלנו, שתטפל בערבים ב-אופן הוגן לא פחות משמעשה זאת ממשלת מנדאט. אם נחזיק נמל, יגיעו אלינו ציוד ואספקה. כמובן, מושבות רבות יאבדו לנו בהתחלה ונאבד אנשים על ידי רציחות ב-ערים. אך הערבים הפלשתינאים אי-נם גיבורים גדולים".

ציטטה זאת מאלפת לא רק משום שהיא מקדימה בתאור את המצי-אות שלנו בתש"ח 1947/48, אלא גם משום שהיא מראה שהתפיסה „ה-לגיוניסטית" או „הלוחמתית" של ה-ציונות היתה קרובה בראשית המנ-דאט גם ללבותיהם של אלה שנת-חשבו מתונים. הניגוד בין אלה לבין ז'בוטינסקי נעוץ בכך שהוא המ-שיך להאמין כי עדיין ניתן לשכנע את הבריטים שישובו לקונצפציה המקורית שלהם ויתנו לנו מעמד ממלכתי בארץ, בעוד שוייצמן ומנ-היגי תנועת הפועלים בארץ הקדימו להעריך את התקוה הזאת כבטלה-יסוד.

וייצמן הגיע למסקנה זו משום התרשמותו ממגעיו הקרובים עם ה-הנהגה הבריטית שבלונדון: הפו-עלים בארץ הגיעו למסקנה דומה על סמך מה שראו במו עיניהם, כ-אשר חיילי הגדודים היהודיים ב-רובם המכריע לא יכלו לחוש לעזרת תל-חי וירושלים בשנת 1920, ולא ליפו בשנת 1921. ז'בוטינסקי הסת-בך, מתוך דבקות באמונתו שבברי-טניה זקוקה לציונות מסיבות אימ-פריאליסטיות, בסכסוך עם תנועת הפועלים. הוא סרב להאמין כי ארגון הגנה בלתי-לגאלי יהיה מ-סוגל לערוב לבטחון הישוב והמ-שיך להוסיף לגירסתו כי רק כח לגאלי, פומבי, יצלח לכך.

יגאל עילם אינו מפקפק כי היה זה וייצמן שהכיר נכון את מגבלו-תיו של המפעל הציוני. הוא השיג הישג ענק כאשר עלה בידו למנוע בריחת לונדון מהצהרת בלפור, ש-עה שהיה גלוי לעין כל שכל ה-גורמים הבריטיים שנמצאו במזרח התיכון ובארץ-ישראל, נטו לצד ה-ערבים. הפועלים בארץ הסכימו ל-הקפיא ציפיות מדיניות מרחיקות-לכת ולהתמסר לבנין הארץ במס-גרת הצרה של „בית לאומי". זהו יסוד הברית שבין תנועת הפו-עלים לבין ד"ר וייצמן ושבזכותו בעיקר, הפך משטר המנדאט למס-גרת אשר המפעל הציוני הצליח ל-גדול ולהתעצם בתוכה באופן שה-פסימיסטים ומבקרי הברית ההיא בשנות העשרים לא האמינו כי תי-תכן.

„הצהרת בלפור מן הערבים"

עילם אינו מבקש לטשטש את ה-עובדה כי התנגדות הערבים היתה הגורם המכריע לנסיגת בריטניה מן התלהבות הציונית הראשונה שלה. אין הוא מוצא דופי בקו המדיני של ההנהגה הציונית כלפי הערבים ב-שנים ההן. אותו ד"ר אידר אשר ב-מאי 1921, כלומר אחרי ההתפרעו-יות ביפו שבהן נהרג, בין היתר, יוסף חיים ברנר, העלה תחזית של הקמת ממשלה יהודית תוך לחימה בערבים, היה בשנת 1922 (עילם אינו נוקב בתאריך מדוייק), האכז-בה אשר הספר הלבן של צ'רצ'יל גרם לציונים, בדעה מנוגדת בתכ-לית. ד"ר אידר, כך מספר עילם (ע' 46, הערת-רגל), „קיים מגעים עם

וינסטון צ'רצ'יל

נציגים מתונים בקונגרס הפאן-ער-בי שהתכנס בקהיר, והוא היה ס-בור על רקע סימני הכרסום במדי-ניות הממשלה הבריטית, כי יש מ-קום להחליף את הברית עם ברי-טניה בברית עם העולם הערבי ו-אולי גם לקבל „הצהרת בלפור" מן הערבים".

גם ז'בוטינסקי היה גמיש

ומה שד"ר אידר העלה להרהור, מצא ביטוי מגובש למדי אף אצל ז'בוטינסקי. עילם מגלה כי האמיר עבדאללה הציע בנובמבר 1922 שה-ציונים יסכימו למינויו כ„נסיך ירד-ן שלם", תמורת ערובות מתאימות. ההנהלה הציונית דנה בהצעה זו, והנה נתברר כי אין אחר אלא ז'בו-טינסקי שהיה מוכן שלא לדחותה על הסף. בישיבת ההנהלה הציונית ביום ה-12 לדצמבר 1922, כך מגלה עילם (ע' 65, הערת-רגל) „הביא ז'בוטינסקי תכנית ערוכה משלו ל-הסכם עם האמיר עבדאללה, למקרה שהסכם כזה ייכפה על ההסתדרות הציונית מטעם הממשלה הבריטית (הוא לא הציע סירוב חד וחלק ל-נסיון כפיה כזה) וכך מוסר הפרו-טוקול את דברי ז'בוטינסקי: „הוא אינו מאמין שמבחינה מדינית אפ-שרי שלום עם הערבים; מצד שני, הוא מאמין בתוקף שבריטניה ל-עולם תישאר בארץ-ישראל. אך ב-עת ובעונה אחת הוא בדעה, כי ה-אכסקוטיבה חייבת לנסח את ת-ביעותיה ביחס לערובות שהיא תד-רוש במקרה שהממשלה או הנסי-בות יכפו עליה להכנס למו"מ כדי להגיע להבנה מדינית מלאה עם ה-ערבים. בעצם לא יתנו לערבים כוח של ממש אם יסכימו ליצירת אמיר ערבי, שהרי תהיה להם ע-רובה בצורת ראש ממשלה יהודי (לפי תכניתו של ז'בוטינסקי). ע-רובה אחרת תהיה שתובטח שליטה של 50% ברשות המחוקקת — ול-בסוף — לצביון יהודי".

אמנם הוסיף ז'בוטינסקי כי „ל-האמינו ספק אם הערבים יקבלו עכשיו הצעות כאלה, אך זה יוכיח מה שטען תמיד: שהסכם מדיני עם ערבים משיותי לבית הלאו-מי היהודי, הוא בלתי אפשרי, הב-עיה היא על כן בעיה של כוח".

אבל, מקרה זה מוכיח בעליל כי גם מי שהיה לאחר מכן מנהיג ה-רוויזיוניסטים, לא פסל עקרונית צורת ממשל בארץ שתהיה שונה ממדינה יהודית, הנעניק לערבים ש-וויון ואף קצת יותר מזה — לפחות מבחינה ייצוגית — ולא ראה במו-עצה מחוקקת, דרישה שיש לבטלה לחלוטין. די כי 50% יהודים ב-מועצה כמו היה בשנת 1922 משום הישג כביר (שעה שאחוז היהודים באוכלוסיה היה בסביבת 15).

דו"ח ועדת פיל — סוף תקופה

קיצורו של דבר: כל המנהיגים הציוניים גיששו באפלה בין 1917 ל-1922, וייצמן ובני בריתו היו ה-ראשונים להיפרד מן התקוות הה-אשליות של שנת הצהרת בלפור, בעוד שז'בוטינסקי המשיך להיא-חז בהן שנים רבות. זכותם של וייצמן, תנועת הפועלים וכל יתר חלקי התנועה שהלכו אתם, היא ב-כך שהחליטו לנצל עד למכסימום את האפשרויות שנשארו. הם הב-חינו, מי באופן בהיר יותר ומי פ-חות, שז'בוטינסקי היה האימפריא-ליסט הבריטי האחרון, שעה שברי-טניה עצמה כבר התרחקה מדפוסי המחשבה של האימפריאליזם הק-לאסי. דו"ח ועדת פיל בשנת 1937 נועד לאשר נכונות האבחנה הזאת.

עילם מתאר את הדו"ח הזה כמפ-נה בתולדות הציונות של ימי ה-מנדאט, ואהדתו נתונה לדוד בן-גוריון אשר היה הראשון מבין מנ-היגי התנועה והישוב להבין כי אין יותר טעם בנסיון להחזיק את ברי-טניה בכבלים של התחייבויות ש-שאפה להשתחרר מהן. הוא היה ה-ראשון לגלות את הישוב היהודי בארץ-ישראל ככוח שיהיה מסוגל

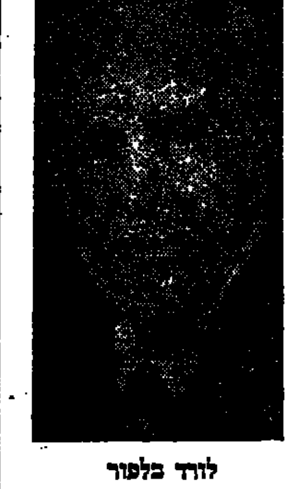

לורד בלפור

למנוע הפיכת הארץ למדינה ערבית (ע' 132), הוא השכיל להפעיל את יהדות ארה"ב כגורם מסייע למא-בק הישוב, הוא הפך את ארגון ה-הגנה לצבא בדרך של מדינה יהו-דית, והוא הכין אותו למלחמה נגד צבאותיהן של מדינות ערב שפלשו לארץ והוא היה הראשון להעלות זאת על דעתו. כך בא בן-גוריון ב-מקומו של וייצמן כמנהיג הציונות; היה לו העוז לומר לעצמו ולכל האחרים בשנת 1947/48: „זהו הרגע — קפוץ!" (ע' 162).

(מאמר ראשון)

* יגאל עילם, „מבוא להיסטוריה ציונית אחרת", הוצאת א. לוין-אפ-שטיין, 190 עמ'.

המועמד הסודי של גח"ל

מאת יאיר קוטלר

לגח"ל יש מועמד לראשות עיריית תל-אביב בבחירות שייערכו בשנה הבאה. שמו של המועמד — אישיות צעירה שמילאה תפקידים בכירים בהצלחה — ייחשף רק מספר חודשים לפני הבחירות. ראשי המפלגה הליברלית — בעיקר איש צמרת אחד — ניהלו את המו"מ עם המועמד בסודיות מירבית. בלחיצת ידיים הוסכם על הצבתו בראש רשימת גח"ל לראשות העירייה. המועמד נהנה מפופולריות בחוגים רחבים בתל-אביב ומחוצה לה. הוא מתכנן מערכת בחירות נמרצת, חוגי-בית, שיטות מיוחדות לרכישת קולות. ראשי המפלגה הליברלית מרבים להתערב עם כל חפץ, כי בבחירות 1973 יזכה גח"ל בבחירות, עשוי להגיע לרוב מוחלט במועצת העירייה — 16 מנדטים מ-31.

מועמד חזק מטעם גח"ל עשוי לכבוש את תל-אביב בהוויה „עיר אד-רוזית" כימים ימימה. מ-31 חברי המועצה רק 13 משתייכים לשלוש מפלגות הפועלים — מפא"י, אחדות-העבודה, מפ"ם (המערך). 12 נב-חרו מטעם גח"ל (המפלגה הליבר-לית ותנועת החרות), 3 מפד"ל, 1 אגודת ישראל, 1 המפלגה הליברלית העצמאית, 1 הרשימה הממלכתית. אין לשייך את הדתיים, ל"ע ומ"ע, לגוש הפועלי. בדעותיהם הם יותר קרובים לגח"ל. יוצא, איפא, כי ל-גוש האזרחי יש בתל-אביב 18 מנ-דטים במועצת העירייה, אמנם מפו-צלים.

בבחירות 1969 השיג גח"ל בתל-אביב בראשות מנחם סבידור הישג נכבד מאד. הטבלה הבאה ממחישה זאת יפה:

שנה	כנסת	אחוז	עירייה	אחוז	הסתדרות	אחוז
1965	68,133	31	73,906	34	17,552	18.6
1969	64,000	30	74,162	36	14,115	17.8

לא חסרו הרבה קולות לגח"ל כדי שיהושע רבינוביץ, שהחליף את מרד-כי נמיר בראש רשימת המערך, יפ-סיד במערכה על אף המכונה המפ-לגתית המשומנת — לרבות הגוש התל-אביבי — שסעדה אותו. המר-כז החופשי (דויד יוסף) קיבל כ-4,000 קולות, אך הם אבדו גם כעו-דפים (מנדט היה כ-6,000 קולות) בגלל עמדתו הנקמנית של מנחם בגין כלפי המפלגה שבראשה עמד יריבו בלב ונפש: עו"ד שמואל תמיר. מר בגין אסר כל התחברות בין גח"ל בתל-אביב לבין המרכז החופשי.

מנחם סבידור היה מועמד של ה-רגע האחרון. גח"ל הציגו לפני ה-בוחרים 34 יום לפני הבחירות. הוא הועמד בראש הרשימה על פי יוז-מתם של המנוח יוסף ספיר וגזבר הסוכנות אריה לייב דולצין. סבידור ניגלה כמועמד נמרץ שהצליח לגרוף קולות, אולי מפאת העובדה שהמת-חרה בו — יהושע רבינוביץ — לא הצליח לבנות לעצמו תדמית אהודה גם אחרי שצירף לעצמו „צוות חדש".

מאמר אחרון בסידרה תל-אביב — כרך עובר על גדותיו

לפני שנפל הפור על מנחם סבי-דור בחרו הליברלים בשמחה ארליך כמועמד גח"ל לראשות העיר, אך תנועת החרות (קרי: מנחם בגין) הסתייגה ממועמדותו. ראשי חרות לא שוכחים למר ארליך את הביקורת שהוא מותח פעם בפעם על מר בגין. האמת היא, כי המועמדות נכפתה על מר ארליך בהיעדר מועמדים. הוא שמח „להפטר מצרה", כי ביקש להקדיש את זמנו לעבודה בכנסת, בעיקר בוועדת הכספים.

*

אם אמנם היה ארליך המועמד, לא מן הנמנע, כי היתה קמה בעיר קו-אליציה בין המערך לגח"ל. בשנים 1961—1965 היתה קואליציה בין ה-מפלגה הליברלית למפא"י (מרדכי נמיר). מר ארליך היה סגן ראש ה-עירייה. לפני הבחירות האחרונות פנה יהושע רבינוביץ ביוזמתו לשמ-חה ארליך, יעץ לו להבחר לעירייה, כדי שיוכלו השניים לעבוד בצוותא, כפי שהיה בתקופת מרדכי נמיר. הוסכם על דעת השניים, כי מר רבי-נוביץ יתקשר בטלפון עם מר ארליך מייד אחרי הבחירה כדי להקים קו-אליציה בין המערך לגח"ל, אך רבינוביץ אץ לדתיים בתקווה לר-כוש אותם בנזיד עדשים.

אחרי הבחירות, כאשר אפסו הסי-כויים להרכבת קואליציה בראשות גח"ל, הוזמן מנחם סבידור להנהלת הגוש. הוא הודיע כי אם אין אפ-שרות להקים קואליציה עם הדתיים, מוטב שגח"ל ישאר באופוזיציה. הוסכם לקבל את דעתו. מנחם סבי-דור הפך להיות ראש האופוזיציה.

למנחם סבידור לב כבד על מפלגתו. הוא מבקש להציבו מ-חדש בראש רשימת גח"ל בב-חירות הבאות, אך דעתם של ראשי המפלגה הליברלית ברורה וחד-משמעית: „לא נהמר על מפסיד" — אמרו לי והוסיפו: אם אנו רוצים לזכות בראשות תל-אביב עלינו להעמיד בראש הרשימה מועמד לא קונטרוברס-לי.

המפלגה הליברלית השיגה מע-מד כחפצה, אך מנחם סבידור מסרב להכנע.

אומר מר סבידור: אני משוכנע, כי אכבוש את העיר אם יתנו לי שוב לעמוד בראש רשימת גח"ל. לא קיבלתי פרוטה שחוקה מגח"ל לניהול הסיעה. בבחירות הקודמות הקציבו רק 65 אלף ל"י. בסכום זה ביקש גח"ל לכבוש את העיר. רבי-נוביץ קיבל 750 אלף ל"י.

— כמה כסף דרוש לך לכיבוש העיר?

סבידור: תן לי 10,000 ל"י בחודש במשך ארבעה חודשים לפני הבחי-רות, והוסף לזה אחר כך תקציב בחירות מיוחד, ותל-אביב תיפול בידי כתפוח בשל. אחשוף לפני תושבי העיר את מחדליה האיומים של ההנהגה הקיימת. רבינוביץ שו-לח לכל תושב חוברת פירסום על חשבון העירייה ואילו אני לא יכול להביא לידיעת הבוחרים, או אפילו רק לפני חברי מפלגתי, את הנעשה בעירייה.

— ודאי שמעת כי לא תהיה יותר מועמד גח"ל לראשות העירייה.

סבידור: לא הודיעו לי על כך דבר. אני שומע זאת ממך. מדברים מאחורי גבי. יש לחדול מכך. מו-דעים כי יש מועמד, או מועמדים אחרים, אך כי כבר עשו העסקה מסויימת. אם יתנו לי תקציב נאות אכבוש את העיר. לפני שנבחרתי כמועמד סבר גח"ל כי יקבל 10 מנ-דטים. קיבלתי 12. בלמו אותי כאשר עליתי קשה על רבינוביץ במסע הבחירות.

— אחרי שלא הצלחת להקים קו-אליציה עם הדתיים, האם היה מ-כוי להתחבר עם המערך?

סבידור: עוד לפני הבחירות, בטרם נבחרתי מועמד, נגשו עם המערך להקמת קואליציה. אחרי הב-חירות הוליכו אותנו הדתיים שולל, רצו רק לסחוט. הצעתי ליוסף ספיר המנוח שאתפטר ואפנה את הדרך לקואליציה עם המערך כדי שתל-אביב לא תיפול בידי הדתיים. אך לא נגררו לשותפות עם רבינוביץ, השיטות והמושגים שלנו שונות. השיבו לי בגח"ל: בשום פנים ואופן לא. תל-אביב ורמת-גן — או שיהיו בידי גח"ל או בכלל לא, אך לקואליציה לא נלך בשתי הערים.

*

אישיות בכירה במפלגה הליברלית מספרה, כי הבחירות לעירייה עלו לגח"ל „כמה מאות אלפי ל"י". בעיצומו של המסע למען סבידור התערב מנחם בגין, תבע להפסיק מפירסום המודעות-פלקטים של סבידור בעתונים ובחוצות העיר. „לא צריך ללכת עם תמונות אלא אידיאות" — פסק בגין (לדברי המקור). ראש חרות גרס (ועודנו גורס), כי יש רק מנהיג אחד בגוש.

היום, בתום שלוש שנות ניהול האופוזיציה במועצת העירייה, אין שלום-בית בסיעת גח"ל. חבר ותיק בסיעה כמו נתנאל מטלון, שהוא גם יו"ר המחלקה המוניציפאלית של המפלגה הליברלית, יוצא נגד ראש הסיעה מנחם סבידור: „אנו רוצים יותר את מנחם סבידור [...] אין מקציבים לו תקציבים. אך כל הופעה שלו במועצה עלי לבקש את סליחות ראש העירייה".

— אבל סבידור הצליח לגרוף קולות בתל-אביב.

מטלון: גח"ל הצליח, לא מנחם סבידור.

מרעיון מדעי לנשק חדיש

הריאורגניזציה במערכת הביטחון באה לקצר את הדרך

מאת אליהו סלפטר

עברו מזמן הימים בהם אנשים מ-סוגו של אדיסון נטלו תגלית מדעית מופשטת, מצאו דרך להפכה למוצר שימושי, פיתחו התהליך לעשותו ל-מצרך מבוקש בשוק — ונכנסו ל-היסטוריה כממציאי פאטיפון, נורה חשמלית או מכשיר אלחוט.

גם עברו הימים המסובכים יותר, בהם צוות שלם במעבדה פיתח מוצר — מיוזמתו או לפי הזמנה — ואחרי בדיקת טיבו ותכונותיו היו מחליטים אם ליצר אותו ייצור תעשייתי.

כיום התערבבו שלבי התהליך. כל שהמדובר במוצר או במערכת מסובכת ומתוחכמת יותר, בהכרח משתבש הסולם ההגיוני והכרונולוגי של רעיון — המצאה — מוצר שי-מושי — מצרך מותאם לדרישות. ל-עתים הדרישה קודמת להמצאה או אפילו לרעיון — ולעתים המצאה או מוצר שימושי אינו מתאים עוד לדרישות השוק. גורם לכך, באופן כללי, מעין פרדוקס טכנולוגי: ככל שגובר קצב השינויים בדרישות ל-מוצר או מצרך מסויים — מתמשך יותר תהליך המחקר והפיתוח.

תופעה זאת מורגשת במיוחד בכל הנוגע לפיתוח מוצרים צבאיים ומער-כות-נשק חדשות. כיום מגיע לעתים לעשורים עד שלושים שנה המרחק בין העלאת רעיון ועד הכנסת הנשק המבוסס עליו, לשימוש סדיר ביחי-דות.

הריאורגניזציה שבוצעה לאחרונה במערכת הבטחון הישראלית, ושעליה פורסם השבוע עם מינויו של תת-אלוף יצחק יעקב לראש היחידה המשותפת למחקר ופיתוח של צה"ל ומשרד הבטחון, מיועדת לקצר אצ-לנו את התקופה ע"י ביטול ההפר-דות הקיימת בין הגורמים העוס-קים בתיכנון ופיתוח של ציוד צבאי. התיכנון בימינו נעשה בשני מי-שורים:

* התכנוני-צרכני — המבוסס על הגדרת המטרות והמגמות הנד-רשות מהמוצר החדש.
* הטכני — שכולל צבירת ידע, פיתוח המכשירים המתקדמים והניסויים — תהליך שהוא יקר ומחירו עולה והולך.

העבודה בשני המישורים חייבת להיעשות במקביל. הדרישות ש-נקבעו תחילה משתנות עם התפ-תחויות פוליטיות או צבאיות: סוג המלחמה שלמענה מיועד הנשק החדש משתנה בהדרגה פיתוחו — ומשתנים גם סוגי הנשק ואמצעי הג-נה העומדים לרשות האויב. ומצד אחר, במרוצת הזמן משתנות גם הא-פשרויות הטכנולוגיות בהן ניתן להשתמש: המצאה מתכת חדשה, פותח מחשב קטן יותר — או נמצאה שיטת ייצור זולה יותר.

כמו שהמחיר המכסימאלי שבגבו-לותיו כדאי פיתוח ושימוש בנשק חדש הוא חלק מהדרישות ההתכנותיות מדיניות, כך היכולת להשאר בגבו-לות אלה הוא מרכיב יסודי של ה-תכנון הטכני של המערכת. לשום מדינה — ודאי לא למדינה בגודלה של ישראל — אין אמצעים כספיים בלתי מוגבלים גם אם המדובר ב-תקציב בטחון. לכן כל שיקול ה-אלטרנטיבות, אם להוציא את הכסף על סוג נשק זה או על סוג אחר, הוא שיקול מרכזי בקביעת תיכנון ופיתוח בטחוני.

אך נחזור לשאלת התאום בין שני המישורים של תיכנון ופיתוח, ה-מדיני והטכני. העובדה הבסיסית היא — שאין כאן עניין במדע מדוייק. מה ערכה הצבאי של תוספת 10% בדיוק הקליע של טיל? כמה מוסיפה ליעי-לות מטוס-קרב הגדלת המהירות ב-5%? איך מגדירים זאת במושגים כספיים — ובאפשרויות של העסקה אלטרנטיבית אפשרות של כח-אדם מדעי וטכני?

הדו-שיח בין הצרכן ליצרן

דברים אלה מוכרים, כך או כך, בדו-שיח בין הצרכן (הצבא) לבין היצרן (גורמי המחקר והפיתוח). ב-עבר נעשה הדבר בשתי מסגרות נפ-רדות: בצה"ל נקבעו הדרישות — קודם בכל חיל וחיל ואח"כ ביחידה שהיתה אחראית במטכ"ל על הכוונת מחקר ופיתוח; ובלישכת המדען הראשי של משרד הבטחון ריכזו מאמצי המח-קר והפיתוח המיועדים לענות ל-דרישות שהציג צה"ל.

כעת ירוכזו שני התהליכים — מ-הגדרתן ראשונה של הדרישה ע"י ה-מטכ"ל ועד ההחלטה הסופית ע"י משרד הבטחון אם לגשת לייצור המ-שיתי של המוצר שפותח — בידי יחידת מחקר ופיתוח המשותפת של מערכת הבטחון. לתת-אלוף יצחק יעקב יהיו שני „בוסים" — שר הבטחון (המיוצג בעניני רכש) והרמטכ"ל.

נקח דוגמה — במקרה זה היפו-תטית לגמרי. נניח שהמטכ"ל מציג דרישה למחשב אלקטרוני קומפקטי המסוגל לשמש גם צרכי חיל האוויר, גם צרכי חיל הים וגם צרכי חיל התותחנים — ומחירו חייב להיות בסביבות 100,000 דולר.

בעבר הועברה הדרישה ללישכת המדען הראשי של משרד הבטחון והוא מסר את הנתונים למפתחים, אז החל התהליך הארוך של מחקר ו-פיתוח עם כל השאלות המתעוררות בתהליך כזה. יתכן, למשל, שאפשר לפתח מחשב במשקל הדרוש ובמחיר שנקבע אבל גודל „הזכרון" לא יכול להגיע למה שנראה חיוני. השאלה עברה מהמפתחים ללישכת המדען — מלשכת המדען למטכ"ל — המטכ"ל לחילות המזמינים: האם אפשר ל-הקטין את הדרישה לגודל הזכרון?

במקרה הטוב — התשובה (חיובית או שלילית) אחידה; אך יתכן שחיל הים ישיב „כן" — חיל האוויר ישיב „לא". ואם „לא" — על חשבון מה לשפר: על חשבון המחיר, הגודל — או (מה שקשה ביותר להחליט) על חשבון זמן של מחקר נוסף? התשו-בות חוזרות מהחילות למטכ"ל, מ-המטכ"ל למדען הראשי, מהמדען ה-ראשי למפתחים. שוב מתכננים, בו-דקים, מוצאים תשובות — שהן מ-ספקות לא בדיוק מה שהמזמין רוצה. התשובה חוזרת אל המזמין באותה דרך, עם שאלות חדשות וחוזר חלי-לה.

ואח"כ כאשר נבנה כבר האב-טיפוס, מתעוררות בעיות נוספות: המחשב אמנם עונה על כל הדרישות, אך מתברר שבתנאי טלטול או בתנאי חום מסויימים (שלא כמצופה בחי-שובים) ישנה ירידה בדיוק או עליה בשיעור השגיאות. ושוב מתחדשת ה-דרישה: להוסיף בידוד או קירור (ומשקל והוצאה) או להשלים עם ירידה בביצועים?

המחקר והפיתוח של ציוד או נשק מסויים לא נעשה בנפרד מכל יתר תהליכי ההצטיידות. הם חלק של ה-תוכנית הכללית — הו חלק של ה-תוכנית הרב-שנתית של מערכת ה-בטחון. מובן שעובדה זאת מגדילה את מספר השאלות והתשובות והאפ-שרויות ומסבכת את תהליך התאום וההידברות בין הצרכן והספק.

וככול שמתרחב טווח הזמן שבמס-גרתו נעשה התיכנון, מסתבכת גם השאלה של מקורות אלטרנטיביים. האם לא יפתחו האמריקאים, האנגלים או הגרמנים, מחשב העונה על ה-דרישות — לפני שישראל תצליח לפתח אותו? האם הם עובדים בנושא זה ואיך הם מתקדמים? (המדובר במקרים רבים במידע גלוי המתפרסם בעתונות המדעית). ואם הם מקדימים את ישראל — האם הפיתוח בחו"ל נעשה במסגרת שלגבי קניית המוצר או המידע עליו יתעוררו בעיות פו-ליטיות או שהגישה תהיה חופשית?

הבעיות האלה אופייניות לכל תה-ליך של מחקר ופיתוח, אזרחי וצב-אי, בכל מדינה בעולם, הן לא ייעלמו אצלנו גם עם הריאורגניזציה החדשה במערכת הבטחון. אך בשיטה החדשה יתנהלו שיחות אלה „תחת כובע אחד", בצינורות הרבה יותר קצרים ולכן, כך סבורים, יקצר במידה ני-כרת הזמן הדרוש לפיתוח נשק או ציוד חדש — למשל מהצגת הדרי-שה לאותו מחשב קטן עד להתקנתו בכל התותחים ארוכי-הטווח.

גם בעלי
שמיעה מצויינת...

לא יופרעו מהמזגן SILENTAIR

כשהמזגן השקט סיילנטאייר פועל —
אפשר לחבר סימפוניה,
או לעבור על חשבונות מס הכנסה,
או סתם לישון במנוחה.
כי ה„סיילנטאייר"
הוא מזגן המתחשב בסביבתו.
נוסף לפעולתו השקטה,
מצטיין סיילנטאייר
בעוד יתרונות בלעדיים:
* נצב על הרצפה כרהיט בעיצוב נאה.
* התקנתו יכולה להיעשות
גם ללא פריצת קיר.

מיזוג אויר אלקטרה — בכל שיטה לכל מידה

אלקטרה

שרות נאמן שעמד במבחן

שיפרין-נעמן

כך פועל ספטמבר השחור (א')

איטליה: בסיס פעילות אירופי

המחבלים קשורים עם שגרירויות של מדינות ערב

מאת חולדה ליברנומה
סופרת „הארץ" באיטליה

רומא

איטליה משולבת ברשת בסיסי „ספטמבר השחור" באירופה אם כ־אחד כבסיסי פעילותו החשובים של ארגון (ואולי החשוב שבהם), כפי שגורסים כמה מהגדולים ביומונים האיטלקים ואם כקרש קפיצה אחרון ונקודת מעבר לחבלנים, כפי שסבורה המשטרה. ואומנם, רוב הפעולות ה־חשובות של „ספטמבר השחור" היו קשורות בדרך זו או אחרת באיטליה. להזכיר את פגה לוד או את נסיון לפוצץ את מטוס אל־על ב־16 באוגוסט, רוצחי הספורטאים במינכן שהו בקשר טלפוני עם איטליה, ומכאן ברור כי כל מאבק ישראלי או בין־לאומי נגד טרור ערבי חייב לראות באיטליה שדה פעולה חשוב ביותר.

החשש מפני שיתוף פעולה בין ספטמבר השחור" לבין תנועות מרי איטלקיות, לחץ, מצד ישראל והוגים ה־ישראלים בממשלה, הביאו לציר־נות גוברת והולכת של המשטרה האיטלקית במאבק נגד הטרור הער־בי מאז אוגוסט שעבר. לאחר כשישה שבועות של עירנות משטרתית מיו־חדת במאבק נגד הטרור הערבי על אדמת איטליה הגיעה המשטרה למס־פר מסקנות שאיטניות כרוכות במש־טרת רומא בידיה הופקד התיק הב־קה בפני.

— „האם קיים קשר בין ספטמבר השחור לבין הסטודנטים הערבים הלומדים באיטליה"?

התשובה היתה שלילית. לדעת ה־משטרה חוששים מאוד אנשי ספטמ־בר השחור, כולם מקצועיים, מפני חבבנות הסטודנטים ואף הידידים הקיצונים שבהם. למעשה פועלים אנשי ספטמבר השחור בחוליות קט־נות מנותקות זו מזו. למשל: מוחמד זייד, העציר עתה באשמה מתן גר־מופון עמוס חומר נפץ לנערות אנ־גליות שטסו על מטוס אל־על ב־16 באוגוסט, קנה בעצמו מכשירים בחנות כלי חשמל ולא פנה לעזרת אח־רים.

מאידך, טוען איש שיחי, שעצם נוכחותם של אלפי סטודנטים ער־בים התומכים, בדרך זו או אחרת, במאבק הפלסטינאי, מקשה על זי־הוי המעורבים ישירות בפעילות חבלה ובבנות להן. זה ועוד: ידוע על מקרים אחדים בהם נכנסו לאיטליה חבלנים או אנשי קשר שלהם עם תעודות סטודנטים.

חוליות החבלנים נצורות, כפי ה־נראה, בתנועות מרי איטלקיות וכן בשגרירויות מדינות ערב ברומא וב־מיוחד שגרירויות לוב ואלג'יריה. מקור זה בא להם, לפי הנחת המש־טרה, לא רק הכסף הרב אלא הד־רכונים המזויפים.

מעניין לקבוע, מוסיף איש שיחי, שרוב רובם של אנשי ספטמבר ה־שחור אחריהם עוקבת המשטרה האי־טלקית או שנפלו ברשתה, הם ילידי אירביד לפי הכתוב במסמכיהם.

משטרת איטליה יודעת היום על מספר דיפלומטים המעורבים אי־שית בפעילות החוליה שבקשה ל־פוצץ את מטוס אל־על אך אין להניח,

האשם זייד

מטעמים של מדיניות בין־לאומית, שאיטליה תדרוש רשמית את שובם למולדתם אלא תסתפק בלחץ מאחורי הקלעים. יתכן עם זאת ששמותיהם, השמורים כיום בסוד, יובאו בפני הקהל כשיערך המשפט נגד זייד וה־אשם.

החבלנים הערבים אינם נצורים רק בשגרירויות ערב ברומא אלא, עד כמה שידוע למשטרת איטליה, יש להם בסיס איתן (ואולי החשוב שבהם באירופה) ביוגוסלאוויה. ואומנם, ה־אשם זאהר בקרו פעמים מספר ב־יוגוסלאוויה ואליה ביקשו להימלט כשנוכחו לדעת שעוקבים אחריהם ברומא, לאחר שנכשל נסיונם. זייד אף עשה ביוגוסלאוויה חודשים אח־דים כאשר פג תוקפה של אשרת כניסתו לאיטליה שלא הוארכה אש־תקד מטעמי בטחון. האדם השלישי הקשור בפרשה, והידוע למשטרה בשם יוסוף (הוא שפלשו לדירת שני הצעירים לאחר מעצרם) גם הוא היה בא ויוצא מיוגוסלאוויה בה הוא נמצא עתה, לפי ההנחה, וכמותו גם נערה הקשורה הבאה מוודה שמסרה חומר נפץ לישראל באוגוסט 1971, מוחזה אשר לא התפוצצה בדרך נס.

ידוע למשטרת איטליה גם על קש־רים אחדים שהיו לחולית החבלנים עם מרכז פעולה ביוגוסלאוויה אך המשטרה היוגוסלאווית מסרבת ל־שתף פעולה באיתורם ובמעקבה אחר מעשיהם.

לדעת איש שיחי מנוסים מכשולים רבים על דרך שיתוף פעולה בין־לאומי במאבק נגד הטרור. ראשית, יש להוציא את פעולות החבלה על אדמת מדינות שאינן קשורות בסיכ־סוך, מתחום פשעים פוליטיים שעלי־הם לא חלים הסכמי ההסגרה בין־לאומיים, ולכלול אותם במסגרת פשע רגיל, בצורה ברורה שאינה משתמעת לשתי פנים.

בעיה לא קלה אחרת היא העובדה שכל פניה לאינטרפול באה לידיעת מדינות ערב, שלפחות שתיים מהן מעבירות את הידע לארגוני הפלס־תינאים. מכאן החשיבות המיוחדת בשיתוף פעולה בין־משטרתי מוגבל, שהוצע על־ידי שרי החוץ של השוק המערב אירופי בישיבתם ברומא ב־אמצע ספטמבר. על שיתוף כזה יש להניח שיחובר מעשית בקרוב בהגי־שת הצמרים. אך גם דבר זה לא יו־שיע את משטרת איטליה בכל פעם שהחשודים ימלטו ליוגוסלאוויה או לצ'כוסלובקיה, כפי שאירע עד כה.

קושי רב העומד בפני המשטרה האיטלקית היא בעית הפיקוח על הגבול הצפוני דורכו עוברים מידי שנה מיליוני תיירים ומאות אלפי פועלים איטלקים בדרכם או בשובם ממקומות עבודתם. בעוד הפיקוח על הנמלים ועל נמלי התעופה פשוט יחסית, הרי שעד כה נתפסו חשודים שנכנסו לאיטליה דרך גבולותיה ה־יבשתיים רק אם היו ברשימות ה־משטרה. הדבר מתייחס לפושעים, ל־חברי תנועות מרי ואף למבריחים רגילים. עובדה היא שחומרי הנפץ והנשק בהם השתמשו אנשי ספטמבר השחור באיטליה היו בכל מקרה מ־תוצרת־חוץ והוכנסו לאיטליה ללא קושי, כי אנשי חוליות „ספטמבר ה־שחור" שנתגלתה על־ידי המשטרה, נכנסו ויצאו לאיטליה ללא קושי, עד שעוררו חשד מסיבות מיוחדות.

שיתוף פעולה בין־לאומי הדוק ו־עירנות המשטרה יוכלו, ללא ספק, להגביל את פעילות ספטמבר השחור באיטליה כבארצות אחרות באירופה, אך בחוגים פוליטיים המקורבים ל־ממשלה, כבחוגי הסוציאליסטים שב־אופוזיציה, מבשילים לגרוס, לכרוח רצח מינכן, שללא הסכם פוליטי לא יחוסל הטרור הערבי על תופעותיו השונות.

המאבק בטרור אינו צריך איפוא להיות הסכם ישראלי־ערבי אלא ל־זרוז, סוכנים בחוגים רחבים ברומא הפוליטית, ורבים מחשובי היומונים האיטלקים מבישים את כמעט מידי יום.

כרוז ספטמבר השחור הגביר ב־רומא את ההרגשה, שהודגשה גם בישיבת שרי החוץ של עשר מדי־נות השוק, שאירופה חייבת לפעול למען כהוס ויואגדי במזרח־התי־כון. זאת לא רק לטובת העניין עצ־מו, אלא גם כדי להיבנות — אם אפשר — מתהלך שהביאו אחריהם המובניים באבתם ממצרים.

הית מנסה לרפא האינפלציה

מציע ריסון מרצון של עליות שכר ומחירים

מאת אלף שם,
סופר „הארץ" באנגליה

לונדון

לא רבות הן הממשלות שהצליחו להתגבר על אינפלציה בעולם המו־דרני. לא קשה למצוא את הסיבה לכך: בארצות הסובלות מן האינ־פלציה הגבוהה ביותר היא נגרמת בדרך־כלל על־ידי הממשלות עצמן ולרוב ממשיכות הן במדיניות הגו־רמת לאינפלציה, ובד בבד מנסות להשליט מדיניות אנטי־אינפלצי־ונית. כדי לזרוק את הסימפטומים של האינפלציה, כלומר עליית מחי־רים. מובן שהן נכשלות, כשם שכל נסיון לרפא סימפטומים בלי לטפל בסיבותיהם מועד לכשלון.

אולם במדינה הנמצאת בירידה, הזורה אומץ־לב אינטלקטואלי ומר־סר. נחשב הדבר כ„לא יאה" מבחי־נה פוליטית להצביע על כך; למע־שה אלה הסובלים שמדיניות־ההש־עיה תיכשל, נחשבים משום־מה כ־אשמים בכשלון זה (הומוריסט ברי־טי העיר פעם שאם יאמר לך החזאי שמזג־האוויר יהיה יפה, תודה לו, ואז, אם יירד גשם, תרגיש שמכל־מקום עשה מה שביכולתו. אך אם יאמר לך שיירד גשם ואכן כך יקרה, תראה אותו כאחראי איש־שית לכך). סטטיסטיקות בתקופה האחרונה מראות, כי גורם חשוב של האינפלציה בבריטניה הוא הוצאו־תיה הרבות של הממשלה, אותן היא מממנת בהדפסת כסף חדש בבנק של אנגליה. הוצאות אלו מיועדות בחל־קן לממן שרותים סוציאליים ולכסות גרעונות בסקטור הציבורי, ובחלקן להגביר את הביקוש, בתקווה ש־הדבר יקטין את האבטלה (רוב ה־מומחים מטילים ספק בהצלחת הד־בר, שכן אבטלה היא בחלקה תופעה סטרוקטוראלית ובחלקה היא תופעה רצונית, וזאת כיוון שתשלומי הסעד למובטלים שווים אם לא עולים על המשכורות בענף השרותים. אך אין בדעתי להיכנס לנושא זה).

מכל מקום עומדת הממשלה בפני העובדה, שלאחר למעלה משנתיים בשלטון היה עליה להתחלק מכמעט כל אחד מפתרונותיה המובטחים ו־פתרונות אחרים שנכשלו. חוק יחסי העבודה הוא בגדר פגע רע. נמש־כת מדיניות הממשלה הקודמת להעה־ניק סובסידיות לתעשיות מפגרות. המשכורות עלו במהירות רבה יותר מאי־פעם בעבר, עליית המחירים לא פסקה, לכן החלה הממשלה להיא־חז בכל קנה רצוץ.

הרעיון שניתן לקום „מדיניות הכנסות" מעצבן ומעורר תמיהות. מובן, איש אינו מוכן לומר מה ה־כוונה ב„מדיניות הכנסות". אם ה־כוונה היא למדיניות כלכלית, ש־תעשה את הביקוש מותנה בהיצע, הרי ממשלה זאת אשמה כקודמו־תיה בבקשת מדיניות אנטי־כלכלית על־ידי העלאה מכוונת של ביקוש הוצאות הממשלה. אם פירושה של „מדיניות הכנסות" הוא התערבות המדינה בכל התחום הכולל של שכר, מחירים ורווחים, יש להודות שניסו לעשות את הדבר מספר פעמים, הוא נכשל תמיד וראה כי הוא נדון לכשלון. סיבה אחת לכך היא ש־פיקוח מחירים מוחלט לפי החוק הוא ענין מורכב כל כך, שמנגנון ממשלתי אינו מסוגל לקיימו. יכול להיות לחם „אחיד", אך על כמה מו־צרים ניתן להכריז כ„אחידים"? ה־מחירים האמיתיים חבויים בתנאי השלום, אשראי, הנחות וכו'.

הממשלה לא הצליחה לפקח על המחירים, וממשלה זאת מסוגלת ל־השפיע על איגודים מקצועיים וסכ־סוכי עבודה עוד פחות מאשר קוד־מותה. מכל מקום להסכמי שכר ארציים, יש רק השפעה המוגבלת על השכר הריאלי. דבר זה לא מנע את ראש הממשלה, אדוארד הית מל־הציע הקפאת מחירים ושכר „מר־צון". בסוציאליזם־למוצצה החוש „מרצון" פירושו חובה; כלומר אם לא יסכימו אנשים לנהוג כך מר־צונם, כופים עליהם. אכנם הוא חייב היה לדעת שהאיגודים המק־צועיים ידחו מיד את הצעתו, אם זאת. בינתיים תקף הרולד וילסון ב־חריפות, בוועידה מפלגת הלייבור, את הצעותיו של הית למלחמה ב־אינפלציה. יש הסוברים, כי הממש־לה הציעה „מתרוך" שידעה כי ה־איגודים ידחוהו, דווקא כדי שיהיה לה על מי להטיל את האשמה.

אין זה מקרה שההצעה הושלכה לחלל האוויר ללא דיונים קודמים או אזהרה, שלושה ימים לפני תחי־לת הוועידה השנתית של הלייבור ושבועיים לפני ועידת השמרנים, בה יאלצו מר הית ושריו לעמוד מול ציבור ביקורתי יותר ויותר. הוא יוכל אז לומר: ניסינו במיטב יכולתנו, הצענו הצעה, אך האיגו־דים דחו אותה. יתכן שיזכה לכך בכמה שבועות הגונה, אך כמובן לא יסייע הדבר ליחסיו עם האיגודים, וגם לא ליוסיף עם אותם מחברי מפ־לגתו הרואים אותו כמשחק בתרופות־פלא במקום לנהל מדיניות כל־כלית.

זה משמעות הדבר כשמאבדת ממשלה את שליטתה. ולכך יש גם השלכות על מדיניות החוץ ומדיניות חבר־העמים הבריטי. התקופות המ־דומה, ההבטחות, ההתנהגות, הרדי־פה אחר „הצלחה מיידית", כל אלה אינם חלים רק על מדיניות הפנים. שותפותה של בריטניה חייבת לצ־קוב ביותר תשומת־לב אחר לבעיה של מה שהיתה פעם מעצמה גדולה. ביותר לומר שעניני החוץ והפנים משולבים בהודה של המדינות האי־רופיות לגבי גודל המטבע הבריטי. ב־1 בינואר (כאשר תיכנס בריטניה לשוק המשותף) יש לקבוע שער חדש ללירה שטרלינג. אך הולך ו־גדל הספק אם כל שער־חליפין שהוא יחזיק מעמד יותר משנה, כאשר ה־אינפלציה דוהרת בשיעור הקרוב ל־10%. אך ללא שער קבוע לשטר־לינג, כיצד תוכל להצליח חברותה של בריטניה בשוק המשותף?

התשובות לכך עדיין דורשות עיון, לנבוך ההיסוס לנסח את השאלות. אך השאלות קיימות במחשבתו של העם ואי־אפשר יהיה להוסיף ולהד־חיקן עוד זמן רב.

ביקורת על ישראל בפי תיירים

התרשמו שיש בזבוז, ראוותנות וחמרנות

מאת שלמה שמיר

ניו־יורק

פחות התפעלות, יותר ביקורת ו־מידה לא מבוטלת של קנאה, יש ברשמים של יהודים שחזרו לאח־רונה מביקור בישראל. גם אלה ש־נסעו לישראל בפעם הראשונה ב־חייהם, לא נשמעו נלהבים ממה ש־ראו. כמה מהם היו מאוכזבים. תיי־רים יהודים ששבו לניו־יורק לאחר חופשת קיץ בישראל, כמעט לא הז־כירו את יפי הנערות ברחוב דיזנ־גוף ואת חוסנם של החיילים הצעי־רים והשזופים. הם דיברו על פגמים וצללים בחברה הישראלית.

נראה שהתייר היהודי הממוצע חדל להתפעל מהקיבוצים, מקצב הבניה ואפילו מישובים חדשים באזורים שוממים. הוא נבוך, והורדות אותו כמה שאלות.

יש להניח שהרוב המכריע של תיי־רים יהודים מאמריקה עדיין מוכנים לקבל בהבנה וסלחנות תופעות שלי־ליות שנפגשו בישראל. אך אם לש־פוט לפי שיחות ורשמים ששמעתי לאחרונה, הולך ונוצר טיפוס חדש של תייר יהודי. תייר זה, כמו ה־ישראלי, פסק לחשוב על ישראל ב־מונחים של ארץ תנ־כית. הרבה דב־רים שראה ושמע בביקורו הרגיז אותו והותירו בו משקע מר. אך אין הכוונה לתלונות על שירות רע בבית מלון יקר.

גם תיירים עשירים נבוכו נוכח בזבוז וראוותנות שראו, לדבריהם, אצל מכרים וקרובים בישראל. היהו־די האמריקאי רגיל לתכנן היטב את הוצאותיו ומניח כל חודש סכום כסף ים בבנק. התכנון מקנה למשפחה היהודית בטחון. רכישה שהיא ל־מעלה מכוחותיו ויכולתו של היהודי האמריקאי נראית בעיניו הצגה שאי־נה משתלמת. הוא באה בבית חדש מחוץ לעיר שרכש, במכונית יקרה יותר מקודמתה, בטבעת יהלום ש־קנה לאשתו, משום שבכך הוא מפ־גין את העובדה שמשכורתו גדלה, עסקיו התרחבו, מעמדו הכספי הש־תפר והוא יכול להרשות לעצמו חיים נוחים יותר.

ללא תחושת הסכנה

יהודי כזה, לאחר שהות בישראל, נדהם להיווכח עד כמה חסר הישר־ראלי תחושת החסכון, והוא אינו מבין כיצד מצליח קרובו לקיים רמת חיים בלי שום יחס ליכולתו הכספית.

יהודים בניו יורק ששמעו במשך שנים מפי נואמי המגבית המבוגים על מצוקותיה וצרכיה הדחופים של ישראל, נסעו בעקבות כספי תרומו־תיהם לישראל וגילו ארץ ואנשים שונים כמה שתיארו לעצמם. הם פגשו עולים חדשים מרוסיה, ראו שכונות עוני, שמעו צרות של מש־פחות נחשלות ושיכבתו כבורכי הבט־חון המתיקים על ישראל. אך הם הופתעו ממספר המכוניות הפרטיות בכבישי הערים הגדולות, מווילות הדורות, מדירות מרוהטות בפאר ו־מצויידות בהתקני נוחות יקרים, ו־כאורחיה של חסתי ואכול שלדבריהם קיימת בין ישראלים רבים.

התייר שבילה את חופשת הקיץ ה־אחרונה שלו בישראל, אמר לי כי הרדיפה אחרי לוכסוס ויצר הראוו־תנות שראה בארץ היכו אותו ב־הלם.

התמצאות בפרשיות מפוקפקות

שמעתי מפי חוזרים מישראל פר־טים מלאים ומעודכנים על שערו־ריות כלכליות שאירעו לאחרונה ב־ארץ. הם גילו התמצאות בכל מיני פרשיות מפוקפקות, ציטטו סיפורי רכילות על חיי מותרות של אנשי ציבור, נבהלו ממדי הפשע ומהת־פשטות השימוש בסמים.

היהודי האמריקאי אינו כה נאיבי שיאמין שיצר הרע אינו שולט ב־תחומי ישראל. הוא מבין שישראל גם פתוחה להשפעות שליליות ה־באות מאמריקה ומארצות אחרות. אבל הוא חוזר עם רושם שישראל מחמיצה את היתרון של היותה מדי־נה צעירה ואינה לומדת משגיאות ומצרות של חברות אחרות. הוא תמה שבבעיות חברתיות, אין הישראלים מגלים אותה הרגישות שפורסמת ש־הוציאה להם שם כלוחמים טובים.

יהודים שחזרו מביקורים בישראל מגלים בקיאות בשאלות כמו מיהו יהודי. הצגת החוק של חייב האזרחי בנישואין ונישואין אזרחיים. הם מדב־רים על מעמדה השפל של הרבנות הראשית בידענות מפליאה ובתסוכ־תים על מעצרם של שני בחורי ה־ישיבה.

יהודים באמריקה ימשיכו לתרום למגבית ולרכוש איגרות מפעל ה־בונדס. רבים מהם, משום שערכי ישראל לא קטנו בעיניהם גם לאחר הפגישה עם הישראלי הבזבזן. אח־רים משום שהתרומה למגבית היא חלק מסמל למעמד כספי וחברתי איהן והיהודי האמריקאי רגיש מאד בנקודה זאת. יהודים גם ימשיכו לנסוע לישראל לראותה ולפגוש ב־קרובי משפחה וידידים.

השפעה אפשרית על העליה

הנסיעה והשהות בישראל זולות מבילוי חופשה באיי באהמה הקא־ריבים. עשרות מחנות קיץ לנוער נסגרו השנה במדינת ניו יורק, ל־אחר שהורים גילו כי זול יותר לקחת את האשה והילדים ולנסוע לביקור בישראל.

אך אם תדמית מאכזבת של יש־ראל, שחלק מהתיירים החוזרים מבי־אים עמם, תתפשט כאן, היא עשויה להזיק לעליה, שבלאו הכי חלה בה נסיגה. צעירים אמריקאים בעלי מש־פחות המחליטים לעלות לישראל, עו־שים זאת בעיקר מטעמים אידאו־לוגיים, משום שנמאסה עליהם ה־חמרנות האמריקאית הם סולדים מהסגידה לכסף. אם גם בישראל מתחילה להיות חמרנות יאבד במי־דה מסויימת כח משיכתה.

שחיתות במפלגת השלטון בהודו

מאת ק. סרינוואסאן
סופר „הארץ" בהודו

ניו־דלהי

מעשיה של ראש ממשלת הודו הגב' אינדירה גאנדי בזמן האחרון מתנקמים בה עתה, ומאסאם עד מיסור בקצה הדרום יש תסיסה ב־מפלגת הקונגרס שנראתה מלוכדת כביכול מאחורי הגב' גאנדי. קשה לומר לאילו ממדים יגיעו חילוקי הדעות, וכל מה שאפשר לדעת הוא שזוהר־המשיח של הגב' גאנדי הת־חיל להתעמעם.

הגב' גאנדי עשתה הון פוליטי בשתי בחירות, בחירות כלליות מ־חוץ למנגנון לפרלמנט הכל־הודי ו־בחירות לכל הפרלמנטים של המ־דינות ההודיות. כתוצאה מכך חיס־לה מבחינה פוליטית את הוותיקים שניהלו את הפוליטיקה כל אחד במחוז הבחירות שלו.

הגב' גאנדי רוצה ראשי ממשלה ב־מדינות ההודיות שיהיו בובות שיבק־שו את הדרכתה ועזרתה מדי יום ולא יהוו איום בשבילה. ואכן, ה־ממונים על ידה עלו לרגל לניו־דלהי ולא רצו לקבל בעצמם כל החלטות, אף בענינים שגרתיים.

נראה שעתה עומד להקיץ הקץ על כמה ענינים זה הנוח לגבי גאנדי. היא היתה בטוחה שמיניס־טר שרותי הרכבות שלה, ק. האנו־מאנטהאיה לא יהווה לגביה כל א־יום, אם האנומאנטהאיה הוא איש מינהל הנוף בעל לשון חריפה. הוא הרגיז את גרעין המפלגה שהיה ב־ישיבה בגבהים הקרירים של סי־מלה, כאשר פיטר ללא כל גינונים את יושב ראש מועצת שרות הרכ־בות. דרגתו של היושב ראש שווה לזו של מזכיר מלא במיניסטריון. מר ב. קאנגולי, היושב ראש לשע־בר, ערך שביתת שבת באולם המו־עצת הרכבות שלו, על שסולק מעמדתו הרשמית. הגב' גאנדי הדאי נבוכה בשל כך, אך העמידה פנים של סר לידידות עם המיניסטר שלה, כי־וון שהיותה מעוררת רושם רע לוא תמכה בפקיד. עכשיו החליטה ל־השליך את האנומאנטהאיה ככלי ש־אין חפץ בו.

אך להאנומאנטהאיה היו תכניות אחרות. הוא הלך למדינתו ופתח בהתקפה פראית. הוא אמר שקיימת שחיתות ללא גבול וכי יש לטהר את מפלגת המדינה. את הסימוכין לדבריו סיפקו המיניסטרים, שלא־חר חצות שוטטו בבתיהן של נע־רות טלפון, ואילו מיניסטר אחד תבע שתתלווה אליו „נערה טובה" כל פעם שייצא למסע.

בלי שהזכיר את מעלליהם המי־ניים של המיניסטרים, דיבר האנומנ־טהאיה על „מנהגים מגונים". דרי־שתו הגלויה לשים קץ לאורגיות ה־מין יצרה מצב חדש.

גב' גאנדי אינה יכולה לגלות נוקשות כלפי האנומנטהאיה, כיוון שמפלגת הקונגרס הוותיקה, אותה הפכה גב' גאנדי כמעט לצל של עצמה, עומדת בצדי הבמה ומצפה לבאות.

יש מקום לחשוב כי דבר זה יו־ביל לצרות במדינות אחרות, למ־של אסאם, ראש הממשלה שם, ס. ב. סינהא, היה איש בטלן ופטור מ־דאגות עד עתה. הוא אינו יודע דבר על ממשל, ויחד עם בני חבורתו עט בשמחה רבה על כרי הכרעה ה־חדשים. אך המנהיגים הוותיקים ה־חלו לעמוד על זכותם.

איש אינו יודע לאן יתגלגלו הד־ברים. באוריסה, שם שלחה גב' גאנ־די את עוזרתה הנאמנה, גב' נאנ־דיני סאטפאטי, לשעבר מיניסטר ה־הסברה ושרותי השידור, מתנהל מרד גלוי. המפלגה שם אינה פועלת ב־תיאום עם הגב' סאטפאטי ועומדים לבחור בנשיא שלא יהיה לרוחה של גב' סאטפאטי. נערך מסע התהמות נגדה, וכל רגע עשויים לסלקה.

השערוריה האחרונה המזעזעת את המדינה היא פרשת התאחדות המון. יושב ראש האיגוד, מיניסטר ממפ־לגת הקונגרס, הובס בבחירות. הוא כבר אסף 60 מיליון רופיות.

מנהיגי האופוזיציה מצפים ליום בו יתמלא העם בחילה מהמיליונים הנצברים בכל פינה, ויתנפל על ה־עלית הנבחרת, אלא יום זה עשוי עדיין להיות רחוק. אך עובדה היא שבגוש שמאחורי הגב' גאנדי מת־חילים להיגלות סדקים. ודבר זה כשלעצמו הוא ציון־דרך.

Jeep

אנשים כאלה משתמשים ביותר מכוניות ג'יפ מאשר בכל סוג של רכב ממונע בעל הנעה קדמית ואחורית. הם הוציאו לנו מוניטין במשך 32 שנה. רכוש לעצמך ג'יפ

Jeep International Corporation
A SUBSIDIARY OF AMERICAN MOTORS CORPORATION

ייתכן ופריטי ציוד מסוימים אינם ניתנים להשגה באיזורי הרכבה מקומיים

هكذا من الأصل

סיוט באולימפיאדה

המתאבק גד צברי משחזר את קורות מינכן, השבוע לפני חודש

גד צברי, אלוף ישראל בהיאבקות במשקל עד 48 ק"ג, נולד לפני 28 שנה, אולם למעשה נולד מחדש דקות מספר לפני השעה חמש בבוקר ב־יום ה־5 בספטמבר 1972 ברחוב קונולי 31 בכפר האולימפי במינכן, עת הצליח לחמוק מצרור היריות ש־כוון אליו על־ידי מחבל.

את הסיפור המלא כיצד הצליח לחמוק מידי המחבלים שרצחו 11 מחבריו לא יכול היה לספר מיד לא־חר ליל הדמים. רק לפני ימים מס־פר, במלאת חודש לרצח, מצא מי־לים לתאר את אשר אירע דקה אחרי דקה.

חודש לאחר האסון סיפר גד צברי לאבי ולנטין את סיפורו האישי המבהיל:

„בלילה של ה־4 בספטמבר הלכנו לתצגת „כנר על הגג" בה הופיע שמואל רודנסקי. כאשר עלינו על האוטובוס שהוביל אותנו לאולם, אמר לנו ראש המשלחת, שמואל ללקין, לא לקבל דבר מאיש ולא לפתוח חפצים חשודים. אינני מבין גרמנית לכן, למען האמת, לא נהני־תי כל כך מההצגה. אולם בהפסקה שמחתי להיפגש עם רודנסקי. כאשר חזרנו לכפר האולימפי היתה השעה 1 אחרי חצות. טיילתי עם דוד ברגר ז"ל כדי להעביר את הזמן. לא רצי־נו לישון. חזרנו לחדרים בשעה 2.

„אני ישן שינה קלה. בבוקר שמע־תי פיצוץ שדומה לנקישה על קופסה. הפיצוץ היה בכניסה מספר 1. אנחנו גרנו בכניסה 3. רבע שעה לאחר מכן שמעתי פיצוץ נוסף, קרוב יותר ל־חדרי. ברגר, שהתגורר איתי, ואני, התעוררנו. מיד אחרי הפיצוץ השני צלצלו בפעמון של הדלת. הסתכלתי בשעון: השעה היתה 4.55. הצלצול בדלת הסב את תשומת ליבי מהפיצוץ שהיה ממש קודם לכן. לא חשדתי, כי סיבה בלתי־שיגרתית עלולה לה־יות המניע לצלצול בדלת. משה ויינ־ברג ז"ל, מאמן המתאבקים, היה אמור להעיר מוקדם את מארק סלא־בין ז"ל, כדי לקחת אותו להשיקל לפני יום התחרויות הראשון שלו באולימפיאדה. לבשתי את המכנסיים ופתחתי את הדלת. יצאתי מהדלת למסדרון. ראיתי מחבל שהפנה אלי תת־מקלע שהחזיק בידו. הוא כבר הספיק ללכוד את מארק סלאבין ואת אליעזר הלפין ז"ל. החדר שלהם היה מול החדר שלי בקומה ב' בכניסה 3. המחבל עמד עם הגב להלפין וסלאבין. לפתע יצא גם דוד ברגר מהחדר. הוא לא ידע מה מתרחש בחוץ כי איש לא דיבר.

„בין החדר שלי ושל סלאבין הול־פין היו מדרגות לוליניות שבעזרתן יורדים לקומה התחתונה. המחבל הורה לסלאבין ולהלפין שהיו מאחו־ריו להתקרב אלי ואל ברגר ולהי־צמד. המחבל לבש חולצת גולף צהו־בה וניתן היה לזהות את פניו.

„קיבלתי כדור"

„ירדתי ראשון במדרגות. ברגר, סלאבין הלפין צעדו אחרי. בסוף המדרגות — כאשר הגעתי לקומה ה־ראשונה — ראיתי עוד שני מחבלים עם תת־מקלעים וניתן היה לזהות את פניהם. בקומה התחתונה התגו־ררו יוסף רומנו ז"ל וזאב פרידמן ז"ל.

„ראיתי את משה ויינברג. פניו היו כבראה פצוע, כי מטפחת היתה קשורה סביב ראשו. מולו עמד יצי־ב. התקרבתי אליו והוא זרק לעברי משפט קצר: „קיבלתי כדור". כאילו מתנצל על כך שהביא את המחבלים לחדרים שלנו. שני המחבלים עמדו ליד דלת הכניסה לחדר של רומנו ופרידמן. שני המשקולאים עמדו יחד עם מתני ליד חדר השרותים ממש בסיום המדרגות הלוליניות היורדות מהקומה השניה. הצטרפנו אל חברי־נו הישראלים. ברגר ואני היינו הקרו־בים ביותר לשלושת המחבלים. מתני ושניגו — עם הפנים למחבלים. ה־שאר הפנו את פניהם לקיר. אינני יודע מדוע.

גד צברי

„הם איימו עלינו באנגלית, ושאלו היכן כל שאר הישראלים. זו היתה הפעם הראשונה ששמעתי אותם מדב־רים באנגלית. כאשר הגיע המחבל השלישי, הם החליפו מספר משפטים בערבית. לא הצלחתי להבין דבר. המחבל השני פנה אלינו בתקיפות וביקש לדעת היכן כל שאר הישרא־לים. לאחר כמה שניות היסוס אמר ברגר בעברית את המילים האלה הזכורות לי היטב: „חברה, הוא רוצה את כל הישראלים. בואו נסתער עליו, אין לנו מה להפסיד".

אני משוכנע שאחד מהם הבין עב־רית, כיוון שמיד אחרי שברגר אמר זאת, ואנחנו עוד לא הספקנו להת־ארגן, הפנה אלי מחבל את רובהו, נתן לי מכה והורה לי להתקדם. הוא לא דיבר. פקד עלי בתנועות ידיו ורובהו. התקדמתי.

בבגדים תחתונים

„ארבעה מאתנו היו לבושים רק בבגדים התחתונים. פרידמן והלפין לבשו רק תחתונים. סלאבין לבש מכנסיים קצרים, וברגר מכנסיים אדומים קצרים. הוציאו אותנו מחוץ לבניין; מחוץ לכניסה 3. בכניסה 1 היו מאמנים ושופטים ואנחנו לא ידענו, כי המחבלים הספיקו כבר להשתלט עליהם. בכניסה 2, שעד היום אינני יודע מדוע דילגו עליה, השתכנו הקלעים, הסייפים, ד"ר שאול לדני ואברהם מלמד. בכניסה 3 — אנחנו, בכניסה 4 ד"ר מתי קרנץ וד"ר קורט ויגל ובכניסה 5 היה משרדו וחדרו של ראש המש־לחת שמואל ללקין.

„יצאנו לרחוב. השעה היתה מספר דקות לפני 5, „שתיים" או שלוש דקות. לא ראיתי איש. צעדנו בשורה עור־פית. הם הובילו אותנו לכיוון כניסה 1, משם יש גישה לכביש של ה־כפר האולימפי. הלכתי ראשון ואחד המחבלים הורה לי להכנס לכניסה 1.

נכנסתי. התחלתי לרדת במדרגות המובילות לכביש היציאה. בסוף שו־רת המדרגות השלישית, ראיתי מו־לי דמות שחורה. לא ניתן היה לז־הות את פניו של המחבל שגם הוא היה מוזיין. הוא לא דיבר ורק סימן בידיו. עמדתי מולו. פניו השחורים הגבירו את היאוש שתפס אותי ברגע שהיה לי ברור שנלכדנו על ידי מחבלים ערבים.

באותם שבריר שניות חשבתי על ההצעה של ברגר להסתער, כי אין מה להפסיד. חשבתי כי כאן, בפינה החשוכה הזאת, הוא יוכל לחסל או־תי, או אותנו, ואיש לא ירגיש בכך. פניו היו עבורי כדקירת סכין בליבי, בגלל החשש לבלתי־נודע. כאשר אתה לא רואה את פניו של האיש אינך יכול לדעת מה מסתתר מאחורי המסכה השחורה. שלושת המחבלים שעמדתי מולם לא הפחידו אותי כ־מו שהצליח מחבל זה לעשות.

ניצול ההזדמנות

„הוא כיוון אלי את התת־מקלע שהיה בידו והורה לי להצמד לצד הפנימי של החדרון הקטן שבדרך ליציאה מכניסה מספר 1. הוא הורה לי להצמד לקיר הגובל במעלית, ולשם כך הפנה את הנשק שלו מכי־וון הדלת לכיוון הקיר. לא חשבתי הרבה. ניצלתי את ההזדמנות שהוא הפנה את הקנה לקיר ולא לדרך היציאה. דחפתי את הרובה לצד הקיר ועפתי החוצה. קפצתי בשני דילוגים מעל המדרגות שעוד הפרידו בין החדרון לכביש, ורצתי. שמעתי צרור יריות לכיוון שלי. מרוב יאוש חשבתי: „מתי ישיגו אותי הכדו־רים?" באיזה שהוא מקום בליבי האמנתי, כי אכן הם ישיגו אותי. רצתי. רצתי בין הבניינים שהיו ב־כביש ובכך הקשיתי על המחבל לכוון אלי את נשקו ביעילות. יתכן כי הוא לא ירה יותר מ־4 כדורים.

„אני מאמין כי הוא הפסיק לירות מפני שהגעתי לחדרון שאר הספור־טאים הישראלים. הגעתי לגדר של הכפר האולימפי — מרחק כ־100 מטרים ולא מצאתי זקיף ליד השער. השער היה נעול. לא היתה לי ברירה אלא לטפס על הגדר — בגובה של כשני מטרים — כדי לצאת מאזור הסכנה. רצתי עד לביתן השרות וה־מודיעין.

תפסו את חברי

„עם האדם הראשון שפגשתי מתוך לבנין לא יכולתי לדבר. כיוון שהוא ידע רק גרמנית. הסברתי לו באנ־גלית מה שקרה והוא לא הבין. הוא לקח אותי לבנין ושם מצאתי איש שהבין אותי. אמרתי לו: אני איש ספורט מישראל. ארבעה ערבים תפ־סו את החברים שלי. אני בורח. הם ירו עלי. מסרתי להם את כתובת הביתן הישראלי וביקשתי לאפשר לי להתקשר לללקין. עדיין לא ידעתי, כי המחבלים הצליחו להשתלט על כניסה 1. הם התקשרו למשטרה. שם לא ידעו את מספר הטלפון של ללקין. חיפשנו את המספר. גם אחרי שגילינו אותו לא הצלחתי להתקשר אליו אלא רק אחרי 20 דקות. שוטר אחד, שהיה מזוין באקדח, ביקש ממני להראות לו את המקום ממנו ברחתי. השבתי לו, כי אינני מסוגל לעשות כן. אחרי שהצלחתי לברוח משם אתה רוצה שאחזור? שאלתי את השוטר. אולם למרות זאת התקרבתי עמו עד לגדר הכפר וכיוונתי אותו לביתן הישראלי.

„נשארתי שם שעתיים. נתנו לי קפה חם. המשטרה הקיפה את הבנין. נתנו לי נעליים וחולצה. לאחר מכן העבירו אותי למרכז העיר. מסרתי שם עדות קצרה. בערך בשעה 8 נפ־גשתי לראשונה עם אנשי המשלחת הישראלית, עם יוסף ענבר יו"ר הועד האולימפי הישראלי, עם ללקין ועם יצחק פוקס, יו"ר ההתאחדות ל־ספורט.

הרבה דם

כשחזרתי לביתן ברחוב קונולי 31, אחרי שכבר היה אפשרי הדבר, היי־תי במקום. היה הרבה דם. דם של חברים שלי. ראיתי ארבעה חורים בקיר מכדורים שנורו לעבר אנשי המשלחת הישראלית. לא האמנתי שהצלחתי לצאת מהמקום הזה ומה־סיום הזה. רק בשעת הביקור הר־בשתי את הפחד הנורא הזה להיות לכוד על־ידי מחבלים ערבים. חלמ־תי. לא האמנתי שאני חי, עומד ומביט על המקום ממנו יצאו חברים שלי חיים ולא חזרו עוד. שוטר גר־מני שעבר במקום החזיר אותי למ־ציאות. עכשיו הם כאן. ישבתי לא־רוז את החפצים של החברים. הכל עבר שוב כמו בסרט בלהות.

שמירה על מוסדות ישראליים בפאריס

מספר השומרים שהופקד על השגרירות הישראלית, סוכנות אל־על וצים קטן באחרונה

מאת סופר „הארץ" בצרפת

פאריס

מזה כמה ימים קבעו השוטרים והעתונאים, שמספר הפריצות וה־מעשים האלימים ברובעים מסויי־מים של פאריס הצטמצם במידה ניכרת. הם תהו על סיבותיה של „דיסקרטיות" פתאומית זאת מצד הפושעים, וכמה מהם חושבים ש־מצאו את התשובה: מאז ההרג ב־מינכן, מאז גל המעטפות הממול־כדות, מאז ריבוי האיומים הטלפו־ניים נגד הדיפלומטים, אישי ציבור ואפילו מפעלים עסקיים התרבו סיו־רים של המשטרה ונוכחותה מורג־שת יותר מהרגיל.

עם זאת אין לחשוב שבפאריס שלטת פסיכוזה של טרוריזם: ב־תקופות מסויימות של השנה ובנסי־בות מסויימות רגילים הפריסאים לראות את הופעתם של שוטרים חמושים וחובשי קסדות, שמשימתם היא „להרתיע" הפגנות אפשריות. תפקיד הרתעה זה יכול להשפיע על המחבלים הפלשתינים כיוון שאף אחד מהאיומים הטלפוניים (בסגנון „כאן ספטמבר השחור, אנחנו הלמ־נו ונוסיף להלום") לא התממש, אמ־נם המשטרה איננה מתייחסת לאיו־מים אלה ברצינות רבה וסבורה, כי המדובר בהלצות גרועות או בפעו־לות של „משוגעים". היא אף איננה מאמינה שיד המחבלים היתה ב־שריפה הענקית בה עלה באש ב־שבוע שעבר רב־הקומות של „פוב־ליסיס", חברת הפרסום הצרפתית השנייה בגדולה, ובה נספה אדם אחד ואחרים נפצעו. עם זאת היא נקטה באמצעי בטחון במפעלים שו־נים השייכים לחברה זאת, בעיקר ב„דראג סטורס" — חנויות גדולות לשרות עצמי הפתוחות עד שעה מאוחרת בלילה, שבהן רבה הצ־פיפות.

שגריר ישראל בפאריס, מר אשר בן נתן, אמר: „המשטרה הצרפתית נענתה בחיוב לכל בקשותינו להב־טיח את הגנתם של מוסדות יש־ראליים". הגנה זאת בולטת בעיקר ליד בנין השגרירות: מכונית מש־טרה ובה כ־20 שוטרים חונה דרך קבע בכניסת הרחוב הקטן רי ראַ־בלא, בו שוכנים באותו בנין השג־רירות והקונסוליה. השגרירות שו־כנת סמוך לשאנז אליזה, במרחק 100 מטר מארמון הנשיא פומפידו, והיא שמורה איפוא היטב בידי ז'נ־דרמים חמושים. גם בתוך הבניין הוגברו, כמובן, אמצעי הבטחון, כיוון שאל הקונסוליה באים עשרות אנשים בכל יום.

אמצעי זהירות ננקטו גם לגבי מוסדות ישראליים אחרים בפאריס: אל־על, צים, משרד התיירות, בנק לאומי, אך נראה שמזה שבוע קטן מספר השומרים. מיד לאחר מינכן חנו מכוניות משטרה ליד מוסדות אלה במשך כל היום, כרגע עומדים אך שוטר או שניים בפתח המשר־דים, כשהם מצויידים בטלפון נייד.

לשכת התיירות הישראלית שוכ־נת באותו רחוב בו נמצאות חברות התעופה הירדנית והכוויתית — רי־דה לה פה המפורסם — ומרוחקת מהן מטרים מספר בלבד. על חברות ערביות אלו לא הושם משמר. אמנם נכון שהנהלת הלשכה דרשה למחרת רצח מינכן מן המשטרה הפריסאית להציב שם שמירה. ספר תנחומים נפתח בלשכת התיירות ומאות אנ־שים בלתי־ידועים באו מדי יום לחתום בו. מצד שני התקבלו משך כמה ימים איומים טלפוניים בצר־פתית ובערבית.

אשר לתיירים הישראלים המבק־רים בפאריס, יש להודות שלא נע־שה כל צעד להבטיח את בטחונם. קשה לפקח על תנועותיהם, כיוון ש־אין הם מגיעים תמיד ישירות מלוד. אך הישראלים בפאריס עומדים על המשמר, ובעוד שהם ממשיכים לד־בר בקול רם עברית ברחוב, הם נמנעים באחרונה מלקיים מגעים עם אנשים בלתי־מוכרים.

בעוד קיימת שמירה קפדנית על מוסדות של מדינת ישראל בפאריס, אין הדבר כך לגבי הסוכנות ה־יהודית והארגונים יהודיים שונים ב־צרפת. לאחר מינכן הוצב שוטר ליד הבנין בו מרוכזים משרדיהם של רוב הארגונים המייצגים את ה־יהודים הצרפתים, אך מזה כמה ימים אין הוא עומד שם יותר. מקור ב־הסתדרות הציונית אמר שהיא לא ביקשה את הגנת המשטרה הצרפ־תית. „אנשינו — כך נאמר לנו — נוקטים בעצמם באמצעי הזהירות הדרושים".

התנגדות להצעת סאדאת

רעיון הקמת ממשלה פלשתינאית גולה נדחה על־ידי אירגוני המחבלים המתנגדים לכל הסדר עם ישראל

מאת חואן דה אוניס
מיוחד ל„הארץ"
מ„ניו־יורק טיימס"

ביירות

הצעתו של הנשיא אנואר סאדאת להכיר בממשלה פלשתינאית גולה, זרעה מבוכה ומחלוקת בשורותיהם של אירגוני המחבלים הפלשתינאים. במטות האירגונים השונים בביירות היתה ההצעה לנושא השיחה המר־כזי של חברי „הועדות הפוליטיות" וחברי מערכות הבטאונים של האיר־גונים.

דובר של אירגון השחרור הפלש־תינאי, שהוא האירגון המגונן את רוב קבוצות הקומנדו, אמר שהצעת סאדאת באה כ„הפתעה גמורה". „ה־דבר ידרוש דיון ולימוד מרובים", אמר הדובר, בהוסיפו כי הוא מצפה שהועד הפועל של הארגון המונה 13 חברים ייפגש ב־1 באוקטובר כדי לדון בעניין.

סמוך לקורניש מאזרעה, רחוב הומה המלא בתי־קפה שבהם מת־גודדים חברי האירגונים, עומד ה־מטה של החזית העממית לשיחרור פלשתין. ממול — בנין האירגון ל־שחרור פלשתין, שעל פתחו שומרים אנשי קומנדו צעירים הנושאים רו־בים אוטומטיים, הבודקים את כל המבקרים.

„אנו דוחים לחלוטין את הצעת סאדאת", אמר תיאסיר קובה, חבר הועד הפועל של החזית העממית. בביירות סבורים שסאדאת לא הת־ייעץ בסוריה כאשר השמיע את הצע־תו. העתונות הורדין בדמשק, עלי־הם שולט המשטר הסורי השמאלני שלטון גמור, לא מסרו על חלק זה של נאום סאדאת. הנציגים הסוריים בתנועת המחבלים כאן אמרו שהם מתנגדים להצעה המצרית.

היריבים לא יתלכדו

סיבה אחת למבוכה ולבלבול היא שהקמת ממשלה פלשתינאית גולה תתבע מהאירגונים השונים והירי־בים לעתים קרובות, להסדיר את חילוקי הדעות שביניהם ולהתלכד בגוף רשמי.

דבר זה לא היה אפשרי באירגון השחרור הפלשתינאי, בו נלחם ה־פתח — ארגון המחבלים הגדול ב־יותר — על השפעתו נגד אל־צאעקה הקיצוני יותר הנתמך על ידי הסו־רים. דיפלומטים ערבים אמרו ש־הצעת סאדאת העלתה בעיות מכרי־עות ביחסים בין ממשלות ערביות, וכן אף לגבי ממשלות מחוץ לאזור, כגון ברית־המועצות, הקרובות ל־בעייה הערבית.

ממשלה פלשתינאית גולה תהיה חייבת לדרוש שטח טריטוריאלי לעם הפלשתינאי. הדרישה הגדולה ביו־תר מושמעת בפי הפתח, ולפיה תש־תרע מדינת פלשתין על שטחו של המנדט הבריטי לפני 1948, או ב־מלים אחרות על שטחה של ישראל והגדה המערבית שהיתה חלק מירדן עד מלחמת ששת הימים.

ברית המועצות מכירה במדינת

אנואר סאדאת

ישראל אף שלא קיימים ביניהן יח־סים דיפלומטיים. דרישתה של ממ־שלה פלשתינאית גולה לריבונות טריטוריאלית על שטחה של ישראל, תעמיד כל מדינה המכירה בישראל בעמדה מביכה.

פירוק ודאי

אין בכוונתו של ירדן לוותר על תביעותיה לגבי הגדה המערבית ל־טובת ממשלה פלשתינאית גולה, כך שכל מדינה ערבית תיאלץ ל־יישב את יחסיה עם ירדן. זאת בעייה העלולה לפלג את הממשלות הער־ביות עוד יותר, כיוון שערב הסעו־דית תתמוך כמעט בוודאות בעמדת ירדן, ואילו מדינה אחרת, כגון סו־ריה, לא תעשה זאת.

אירגוני המחבלים הקיצוניים יותר דוחים את רעיון הממשלה הפלש־תינאית הגולה, כיוון שלדעתם מחיי־בת תוכנית כזו את הפלשתינאים להסדר פוליטי עם ישראל המבוסס על ויתורים, כדי שמצרים וירדן יוכ־לו לקבל חזרה כמה מהשטחים ש־איבדו ב־1967. הקיצוניים סוברים שהשבת הטריטוריה הפלשתינאית תושג אך ורק באמצעות ניצחון צבאי על ישראל.

אם אתה מחפש...

◀ דירה טובה
◀ בסביבה טובה

בוא לגור בנוה־דן
שכונת הפאר של תל־אביב

באזור וילות מקסים ורוגע, בשיכון דן תל־אביב, מוקמים עתה 5 בניני פאר בני 6 קומות כ״א

* מרווח של 16 מטר בין הבניינים (הסטנדרט 6—8 מטר).
* סטנדרט בניה גבוה 2—3 מרפסות גדולות בכל דירה.
* מגרש חניה צמוד לכל דירה.
* שטח פנים הדירה גדול במיוחד.
* שיא הפאר והשלמות, פרט לא חסר.

— 3½ חדרים 116 מ"ר
— 4 חדרים 130 מ"ר
— 4½ חדרים 147 מ"ר

לפרטים נוספים
בירנבוים מיכלסון ושות' תל־אביב, אבן־גבירול 46, טל' 268625

הידעת כי
כסטודנט באחד המוסדות להשכלה גבוהה אתה זכאי להנחה ניכרת מדמי המנוי שלך.
ראה מודעה בעמוד 19
הארץ

בצלאל
אקדמיה לאמנות ועיצוב
ירושלים

טקס פתיחת שנת הלימודים תשל"ג והענקת תעודת בוגר למחזור תשל"ב יתקיים ביום רביעי, 11.10.72, בשעה 11.30 בבית העם רח' בצלאל ירושלים

לטקס מוזמנים כל בוגרי וידידי בצלאל

משרד ראש הממשלה
המועצה הלאומית למחקר ולפתוח
הקרן לעידוד ויזום מחקרים

הודעה על אפשרות לקבלת מענקי מחקר בנושא זהום אויר

החוקרים בישראל מוזמנים בזה להגיש בקשות למענקי מחקר בבעיות זהום האויר.

יתקבלו לדיון הצעות מחקר שיטפלו בנושאים הבאים:
(1) ניטור ובקרה של זהום אויר
(2) מניעת זהום אויר
(3) מטאורולוגיה של זהום אויר
(4) נזקי זהום אויר

על החוקרים המעונינים בקבלת מענק מחקר להגיש את הבקשות ב־20 עותקים למועצה הלאומית למחקר ולפתוח משרד ראש הממשלה, הקריה, בנין ג' ירושלים עד 5.11.72. הנחיות ושאלונים להכנת הצעות המחקר ניתן להשיג אצל מזכיר הקרן לעידוד ויזום מחקרים.

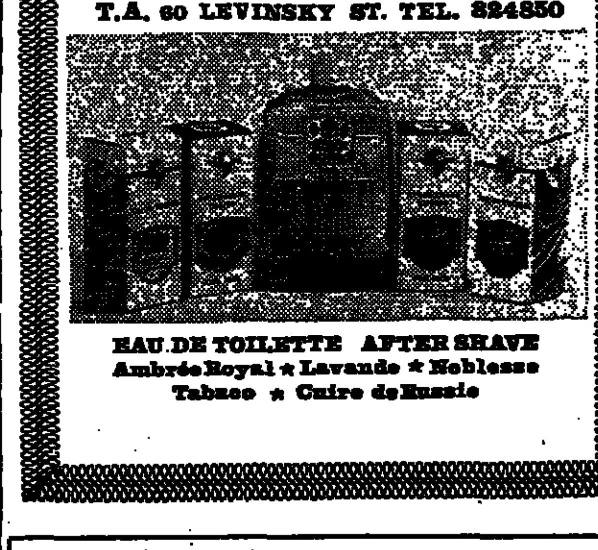

מכרז למכירת מכוניות

1. מכונית שברולט אימפלה,
צבע תכלת, שנת יצור 1968, 5 מקומות, 4 דלתות, רדיו, כל הצמיגים שלמים.

2. רנו 12 TL,
צבע אפור, שנת יצור 1971, 5 מקומות, 4 דלתות, רדיו, כל הצמיגים שלמים.

את המכוניות אפשר לראות בחצר המוסדות הלאומיים בירושלים, בין השעות 09.00—14.00.

בדבר פרטים נא לפנות לחדר מס' 2.

הצעות יש להגיש עד 16 באוקטובר 1972, בצרוף ערבון בנקאית בגובה של 10%, ע"ש הכתובת: קרן היסוד ת. ד. 583, ירושלים עבור „מכונית".

להשכיר
ברח' קרן היסוד בירושלים
בקומת קרקע
שטח של כ־200 ממ"ר
המתאים למשרדים.
פרטים בטלפון 02-36207
בין השעות 8.00—12.00.

בככר המדינה
רח' ה' באייר 20 פינת ויצמן 36 (ע"י בית לסין) ת"א
נותרו להשכרה ללא דמי מפתח
דירות חדשות בגודלים מ־3 עד 6 חדרים ופנטהאוז
* בכל דירה שרותים כפולים, מזוג אויר, טלפון חוץ ופנים.
* בדירות המרוהטות — ריהוט מלא חדש ומודרני, כולל גם תנור גז, מקרר ומכונת כביסה.

לפנות:
ח.א.ל.
חברה להשקעות בככר המדינה בע"מ
שד' דוד המלך 53, טל. 233131
בשעות 10 — 12.30, 19 — 16.30

חנות גדולה
כ־140 ממ"ר, ברח' אלנבי בתל־אביב
למסירה בדמ"פ
מתאים לעסק קמעוני גדול
(פרט לקונפקציה לגברות)
בא לפנות לת.ד. 1263 ת"א, עבור מס' 290.

חמצן
לחולי לב
אלקטרו־סיגנל
גאולה 42, ת"א. טל. 57614

עגורן לבנין
למכירה
במצב מצוין
לפנות: א. ברגרס רח' מקוה ישראל 2 ת"א, טל. 615652.

מעל **100.000** לקוחות משרת
המגדל בנחום
המרכז המסחרי הגדול והמרכזי
בבת־ים
מציעים למכירה:
* בית מלון * סאונה
* אולם למופעים ומבתר
* חנויות
* אולמות
* משרדים

אפשרות התאמת גודל השטח לפי דרישת הלקוח

בדבר פרטים לפנות למשרד החברה:
מגדל נחום בת־ים, שדרות העצמאות 67,
ליד בנק לאומי חנות 3 בפסל, טל. 869373
מגדל נחום בת־ים - עסק טוב במקום טוב

מוסד כספי רציני
מעוניין בהצעה לרכישת
שטח קרקע מתאים לבנייה
כיום או בעתיד, במחיר הזדמנות,
בירושלים, בתל־אביב או בקרבתן
מוכנים להשקיע עד —1,500,000 ל"י במזומן.
בהצעות מפורטות נא לפנות אל: "מוסד כספי", ת. ד. 7311 ירושלים.

וואשינגטון והיהודים – לפני 30 שנה (ד׳)

תקוות שנתבדו וחזון מרחיק ראות

מאת ישעיהו ברלין

נימוקי ויצמן נראו בעיניי כטיעון שאין להפריכו. ברור היה כי נצחון במלחמה הוא המטרה המשותפת ה־עליונה. זריעת מחלוקת בקרב בעלות הברית היתה אווילית ומוטעית. שאיפות היהודים היתה קשורה, על אף הכל, לזו של בריטניה. צ׳רצ׳יל ורוזוולט לא ימכרו את השאיפה ה־לאומית היהודית לאחר שתסתיים ה־מלחמה. אמריקה על כל פנים, לא היתה תחליף מתאים לבריטניה. טק־טיקות קיצוניות — העמולה אלימה (על טרוריזם מלא טרם שמעו), דרישות בלתי־אפשריות — הן בלתי אחראיות, ובשעה שהיטלר עומד ב־שער, הן מטורפות ומכשילות את עצמן. אשר לדעת הקהל היהודית ב־ארצות הברית, אפילו היתה מאורג־נת ארגון פוליטי טוב הרבה יותר, ומוסכת בלב שלם במדינה יהודית בארץ־ישראל, ודאי לא הוכל להשיג בה הרבה כמו דמות־מפתח בוו־שינגטון.

רוזוולט היה אלילם של הרוב ה־גדול של הבוחרים היהודים. בשנות המלחמה, לכשל ב־1944, היה ל־קולות משקל, אך הם לא הספיקו שלעצמם כדי לקבוע קווי־מדיניות גדולים של ארצות הברית, כפי ש־הוכיחה ההתעלמות ב־1940 מרגשות הפולנים או הבוהמים. היה ספק אם אפשר יהיה להפוך את השאיפה הציונית לגורם המשפיע על דעת הקהל האמריקאי כפי שהשפיעו, למשל, הודו או אירלנד; עד כה — אני מדבר על 1942/43 — טרם הצליחו מבקריה ואויביה של בריטני־ה מקל חובלין זה כדי להכותה בו.

ויצמן צדק: „מדיניות הגשמה", מדיניות ההדרגתיות של שטרזמן שניהל את מדיניות־החוץ של גר־מניה הוימרית, היתה התקווה היחידה לתנועה, אשר היו לה פחות יהודים אף מאשר לאפיפיור. יהודים אמריקאים בעלי השפעה פוליטית עמדו מחוץ לתנועה הציונית אך נראו לה כשילו — מורגנטאו, פרנק־פורטר, בן כהן, הרברט להמן, ה־ימן רוזנמן — היו באותה גישה זו, ולא הרגשת בדידות או חשש מפני הסיום של נאמנות כפולה, היא שגרמה לאנ־שים כאלה להירתע כשמנהיגים צ־יוניים בלתי־מרוסנים יותר הביכו את הממשל האמריקאי בהתלהבות יתרה, או בהתעלמות מן האמת בהפרת הכללית של התנועה לתמיכה הוגנת. פקידים יהודים אמריקאים בעלי נטיה פרו־ציונית ראו זאת בצורה חריפה מאד. אני זוכר יפה מה היו הרגשותיהם, כש־פגשתי בוואשינגטון מצעד הרבנים ביום לשמחה — דומני שהיה זה ב־1943. לא רק מר רוזוולט נתמלא זעם.

על פי עדות השנים 1942—1944 נראה לי, אף עתה, כי היתה זו עמדה מיוסדת. המאורעות ששינו את כל את המצב והורידו את ויי־צמן מן השלטון, היו עדיין בחיק העתיד הבלתי־ידוע. אולם אין ספק שמנהיגות מאורגות יותר הוא אלה, עברו כמשפטות הנחות שאותן הי־ו כולנו, המסקנה שהוסקו מהן; בחינה מסויימת טעה ויצמן, ובן גוריון היה קרוב יותר להבנת הכר־חת הפועלים.

החזון של בן גוריון

ביום א׳ אחד בדצמבר 1941 היתה לי שיחה ארוכה ומרתקת עם בן גוריון. השיחה היתה כה ארוכה ומרתקת, שהשעה כבר היתה הרבה אחרי 5 אחרי הצהרים כשקמנו מ־ארוחת הצהרים; רק אז נודע לי דבר המנות, שכמה שעות קודם לכן הודיעו על ההתקפה בנמל הפנ־נים.

לא שמרתי על רשימות משיחות עם מנהיגים יהודים ידועים בארץ ישראל, דוד בן גוריון, משה שרת, אליהו אילת ואחרים; עליי לסמוך על זכרוני בלבד הבלתי־נאמן מאד. בן גוריון היה נראה לי כמאמין קשר עם בריטניה הוא בלתי־נמנע וצי כאחד. מבחינה שונות חלק חריפות על ויצמן: על אף הער־כתו העצומה לצ׳רצ׳יל לא כל כך הכיל הפרו־ציונות של צ׳רצ׳יל, כמו של היותו אדם בעל אומץ לב עי־קר, שכמו טיטו ודה גול התייצב בהם נגד כח עדיף מכריע, הוא לא נתן אמון באדירי ארץ, לא בצ׳רצ׳יל ולא ברוזוולט ולא בשום מנהיג או מפלגה או ארץ לא־יהו־דית.

בן גוריון האמין שיהודי ארץ ישראל יהיו מסוגלים להדוף בכו־חות עצמם התקפות ערביות בלתי־נמנעות, לפחות למשך זמן־מה; והוא נתן אמון רב בתמיכת יהודי אמריקה — ההמונים היהודים, ולא המנהיגים, שהיו בעיניו אנשים קטני אמונה ואופי. ההמונים, משולהבים על ידי דמותה של מדינה עצמאית, יוכיחו את עצמם כבעלי ברית חז־קים הרבה יותר בלבם, ויעילים הר־בה יותר, מן הפוליטיקאים החוקים שאותם עשוי ויצמן לשכנע או להקסים.

כשבן גוריון דיבר בנימה זו, בהתפרצויות קצרות וחריפות מדו־גשות על ידי הפסקות־שתיקה אינ־טנסיביות אף יותר, שבהן היה שקוע בתוך עצמו ומהורהר — היה זה כאילו חזון אחרית הימים שאחז בו, עלה על כושר הביטוי שלו.

יש לגייס את דעת הקהל היהודית בכל מקום, ובמיוחד בארצות הב־רית; דבר זה לבדו יעזור. אם יגי־עו הדברים לידי משבר, ידע הישוב היהודי בארץ ישראל להחזיק מעמד בכוחות עצמו, כפי שעשו הבריטים ב־1940. הדיפלומטיה, פגישותיו ה־סבלניות של ויצמן להיסטוריה ד־לתבונה, הן נשק מיושן; מדינאי העולם מאזינים, אך אינם עושים מאומה.

בימי שמש ובימי סגריר

ניסיתי להתווכח עמו: היהודים האמריקאיים, אף הלא־ציונים, הם בעד עליה לארץ ישראל, גם מתוך מניעים אידיאליסטיים וגם — בין מודעת בין שלא מודעת — כאמצעי של התגוננות עצמית. הם יודעים שהקונגרס לעולם לא יעלה על דעתו לפתוח את שערי אמריקה לפני הפ־ליטים היהודים. לא פזרנות אלא ריאליזם, כך חושבים הם, מחייב הי־מנעות מלדרוש את הדבר. אך דרי־שה של מדינה יהודית — כמה תמי־כה תוכל לגייס ?

מספר הציונים האמריקאיים המו־דהים, אמרתי, הוא בקושי 10% מן האוכלוסיה היהודית. אם ממשלת ארצות הברית, ובמיוחד רוזוולט ש־הוא אליל בעיני היהודים, יכריזו (כפי שהם עלולים לעשות) שאין זה בהתאם לאינטרס הלאומי האמ־ריקאי לריב, למען שאיפות לאו־מיות יהודיות, עם אנגליה או עם הערבים או עם שניהם; שהלחץ הציוני מעורר מבוכה במדיניות ה־חוץ של ארצות הברית — כלום לא ירתעו אז היהודים מפני הסיכוי להיחשב למחבלים במדיניות ממ־שלתם, ובמיוחד במדיניות הנשיא הגדול שרבים מהם מעריצים אותו מעומק לב, ובמקרים שונים חשים כלפיו נאמנות אישית עמוקה ?

בן גוריון דחה את כל אלה. שימשיך־נא ויצמן לחזר אחרי רוז־וולט וסאמנר ואלס; בסופו של דבר ינהגו אנשים כאלה בהכרח — אף ידידים בדוקים כמו צ׳רצ׳יל וסמאטס ואמרי השאר — לפי האינטרסים הלאומיים של ארצותיהם; הם לא יהיו מוכנים לעזור ליהודים בימי שמש וסגריר; אולי בימי שמש, אך לא בימי סגריר. רק היהודים עצמם, רק כוחם המרוכז בארצות הברית ובישראל, יעמדו להם בכל מצב — בסופו של דבר תוכל התנועה לסמוך עליהם בלבד.

טענתי שהציונים האמריקאים מפ־ריזים מאד בכוח האוכלוסיה היהו־דית בארצות הברית להשפיע על מ־דיניות החוץ של וושינגטון. לסמוך על כך ולהיכשל, פירושו להזמין אסון העלול להשיב את התנועה כולה אחורה לתקופה של דור.

כך התווכחנו סחור־סחור. על פי העדות של שנות המלחמה אין ה־תיזה שלי נראית לי בלתי־סבירה אף כיום. היא נתבררה כמוטעית ו־אמונת בן גוריון בהמונים הוכיחה את צדקתה. אך המפנה במאורעות ששינה את המצב, היה עדיין סמוי מן העין, לפחות מעיני.

עתה הכרתי את הלך רוחו של בן גוריון.

תוכנית בילטמור

החלטת בילטמור מ־1942 נעשתה סיסמת ההתלכדות להרגשות היהו־דיות, ונתבררה כצעד הגדול הרא־שון בעליה הגוברת של הציונות בדעת הקהל היהודית באמריקה. גו־לת הכותרת של התפתחות זו היתה הוועידה היהודית האמריקאית, ש־ויצמן היה אדריכלה הראשי. תכ־נית בילטמור פורקה פירושים שו־נים, ההתקפה רק על ידי קבוצות אנטי־ציוניות קטנות. הפירוש ה־„מכסימליסטי" שנתן לה בן גוריון היה נראה לי כאוטופי; בסופו של דבר נתבררה אמונתו הלהוטה כ־מוצדקת מבחינה פוליטית. באותו זמן נראתה בלתי־מציאותית כמעט באותה מידה כמו דברי החזון של תיאודור הרצל יותר מ־40 שנה קו־דם לכן.

התעמולה הציונית הרגיזה מאד את רוזוולט

בינתיים נראה היה שנוכח תבוסת רומל בצפון אפריקה יצאה ארץ־ישראל מכלל סכנה מידית. ב־1943 כבר התקדמו בעלות הברית. בריטנ־יה לא היתה יותר במצור. גברה האינטנסיביות של התקפות ציונים אמריקאיים על המדיניות הבריטית. יותר ויותר רגזו השלטונות הברי־טים על הזרם הגובר של גינויים ב־כנסים ציוניים, במחאות בעתו־נים, ובהחלטות שנתקבלו על ידי אגודות הומניטריות ופוליטיות שו־נות.

כן גדל הרוגז בסקציה למזרח ה־תיכון של מיניסטריון החוץ האמ־ריקאי, שהיתה אנטי־ציונית, אם לא לומר אנטי־יהודית. אנשיה טע־נו שבמוקדם או במאוחר ירגיז הד־בר את הערבים, לרעתם של מאמץ המלחמה של בעלות הברית ושל ה־מדיניות של ידידות אמריקאית־ע־רבית. היה נסיון לרסן את ביטויין בפומבי של דעות ציוניות, על ידי הודעה משותפת שצריכים היו ל־פרסם ראש הממשלה והנשיא. תוכן הודעה זו עמד להיות שיש לחכות

הנשיא פ. ד. רוזוולט

בהסדר במזרח התיכון עד סוף המל־חמה, וכי עד אותו זמן רק יוכלו דרי־שות פוליטיות לבלבל מצב שהוא בלתי־נוח בלאו הכי — בקיצור, שעל הציונים להפסיק את צעקותי־הם.

אך בינתיים היתה, למשך זמן־מה, עליה ניכרת בהרגשות פרו־ציוניות אצל אישים יהודים בעלי עמדה ב־וואשינגטון. יהיו אשר יהיו רעיו־נותיהם בדבר מדינה יהודית, הם היו מאוחדים בהתנגדותם לספר הל־בן, וברצונם בעליה מורחבת לארץ־ישראל — שורש הבעיה, כפי ש־ידעו זאת יהודים וערבים כאחד. התכנית לפרסם הודעה לפי הקווים הנ״ל נודעה לאחדים מהם, והיא התנוקה באיבה — לרגזם של פקי־דים בריטים ואמריקאים שונים — על ידי התערבותם (כפי שמסורה השמועה) של הנרי מורגנטאו, פ־ליכס פרנקפורטר וברנרד ברוך. ה־רעיון לבחור דווקא ביהודים מבין קבוצות הלחץ השונות בארצות הב־רית, כדי לנזוף בהם, עורר התמ־רמרות אצל אישים אלה.

זוכר אני שניסיתי לשכנע את הממונים עלי בשגרירות שהתנועה הציונית קונה לה ידידים ומשפיעה על אנשים בוושינגטון הרשמית. יהיו אשר יהיו הרגשותיהם או דעותיהם של הפקידים במיניסטריון החוץ ה־אמריקאי — בדרגים העליונים של הממשלה האמריקאית גברה האהדה לרעיונות ציוניים. דמיונם של כמה מאנשי „ניו־דיל" הוותיקים נשתלהב נוכח הרעיון שמיליון עולים יהודים, בתמיכתו של הון מספיק ומצויידים במרץ ובכישורים, יוכלו לשנות את פניו של המזרח התיכון כולו מבחי־נה סוציאלית וכלכלית, על ידי יי־שום השיטות שעל פיהן יובשו בי־צות הטורות שבעמקים בארץ ישראל.

תכניות נועזות בקנה־מידה גדול וערוכות יפה — שכדוגמאות פוטנ־ציאליות להן שימשו הכוונת מי ה־ירדן, המתקת מים, פיתוח הנגב — יוכלו להביא לפרוייקטים נרחבים של השקיה, חישמול, יעור ותעשיות חדשות שיביאו חיים חדשים וטובים יותר לכל עמי האזור.

ברובד אישי יותר עורר סאמנר ואלס אצל אורחיו הציונים את ה־רושם שהוא אוהד את מטרותיהם הפוליטיות. כך נהג גם אדוארד סטיטיניוס, שיתכן והיה כעין „משקל קל", אך כנראה שיקף את הגישה הליברלית והנדיבה יותר ויותר בק־רב חוגים שליטים באמריקה כלפי הבעיה היהודית.

גם ויצמן הרגיש בכך. הוא הבהיר שוב ושוב שמוכן הוא לדבר עם ערבים אם הדיפלומטיה האנגלית־אמריקאית תכשיר את הדרך לכך, ואם יובהר שהתביעות מינימום יהו־דיות אינן נושא לויכוח. הוא חשב שאבן סעוד עשוי להיות מוכן לעזור (דבר שנתברר כאשליה), ושהערבים יהיו נכונים לאיזו פשרה ראציונ־לית אם לא תהיה להם הרגשה ש־הבריטים עומדים בתקיפות כזאת ל־צדם.

באותו זמן ודאי כבר ידע ויצמן משהו על תכנית־חלוקה חדשה לארץ ישראל שנדונה על ידי ועדה של הקאבינט הבריטי. זכורני כי שאל אותי, מה לדעתי מידת הסבירות ש־יבוטל הספר הלבן. אני לא הספק־תי באותו זמן לשמוע שום דבר על רעיונות החלוקה (שאותם לא גילה לי), השבתי לו כי איני רואה סימן לשינוי במדיניות הארצישר־אלית של הקאבינט.

לפי כל הסימנים לא נתן ויצמן אמון רב בשיחות הקאבינט באותו זמן, כי באבגוסט 1943 הוא נראה היה מדוכא ומתוסכל. הוא עורר רושם שהוא מרגיש את עצמו חסר־אונים כל זמן שמוסיף לשלוט ממשל מק־מייקל; לדעתו נעשו היחסים בין הבריטים ליהודים בארץ ישראל בל־תי־ידידותיים יותר משהיו בתקופה כלשהי בעבר. 20 שנה קודם לכן היו לו חילוקי דעות עם הרברט סמואל, אולם עתה נזכר בתקופה זו באנחה־געגועים, כבתור־זהב.

רושם אופטימי הרבה יותר מן ההתקדמות הציונית קיבלתי מידידי ד״ר נחום גולדמן שראיתיו לא מעט באותו זמן. ניסיתי להעביר מזה מ־שהו לעמיתי. מה שאיש רבגוני ופיקח זה היה מספר לי מוכן לזמן על תקוה ונישות ציוניות. הוא לא גילה סודות, אך „סקירות האופק" שלו הקסימו אותי.

הד״ר גולדמן היה באותו זמן אחד מנציגי הסוכנות היהודית בוושינג־טון, ונהג להתראות עם עוד שנים או שלושה מפקידי השגרירות, חוץ ממני. מזגו הידידותי השופע ונע־ם הליכותיו, וכן דעותיו החייכ־ניות, בלטו לטוב, לדעת פקידים אי־לה, על רקע הרעמים והברקים של ד״ר סילבר מטיל־האימה מקליב־לנד שאותו לא הכירו באופן אישי, אף שהיה מבקש בהזדמנות ראיונות עם הלורד האליפאקס. גם אני הוק־סמתי הן על־ידי התוכן הן על ידי התבונה מרוממת־הנפש של הסבר־י ד״ר גולדמן, ואני חושב שנימת די־בורו היתה מידבקת עד שלא יכלו לעמוד בפניו.

זוכר אני כיצד הייתי מנסה להס־ביר לעצמי את הניגוד בין הלך הרוח השופע של ציוני זה, המתון שבכולם, שכמו עזריו זכה בעדוד בוואשינגטון, לבין הבסיסי התהגו־נגות הנוקשה של הממשלה הבריטית שכולנו בשגרירות היינו נאלצים לשקפם, והבינות הדיפלומטית ה־זה חייבת לבטאם. הדבר היה נראה לי כמיוסד על הפער נמשך של התשומת־לב למציאות.

הציונים ידעו יפה שעד כמה שאין הם מפיקים סיפוק ממיניסטריון ה־חוץ או מן השגרירות של בריטני־ה, יש להם ידיד נאמן בצ׳רצ׳יל. אולי לא יכול היה לעשות הרבה בשעה זו שכל מרצו ומחשבותיו היו מרוכזים בהשגת נצחון במלחמה — אך הוא לא הסתיר את דעותיו. סיפרו סיפורים לאין מספר כיצד היה מכחיש באופן פורמלי את האשמה של דיבורים בלתי־דיסקרטיים, ב־שעה שאיזה מיניסטר מזועזע בממ־שלה טען נגדו שהביע הרגשות פרו־ציוניות לפני אורח זה או אחר (יאן מאסאריק, או סמאטס, או אף ויצמן עצמו) — ואחר כך היה מוסיף ב־צורה אופיינית: „לא אמרתי כמובן שום דבר מסוג זה, ואין הוא מוסמך לחזור על כך, אך זה בדיוק מה שאני חושב למעשה".

הבטחות רוזוולט

נודע כי גם הנשיא רוזוולט אמר ליוג׳ין מאיר — המדינאי הקשיש הרפובליקאי המכובד מאד, המו״ל של „וושינגטון פוסט" — שצ׳רצ׳יל עודו מתנגד לספר הלבן כפי שהת־נגד אי־פעם, וגם הוא עצמו, רוז־וולט, מתנגד לו: הוא היה רוצה ש־היהודים יתנו בו אמון רב יותר — הוא ידאג להם ויניע את הערבים להתפשר עמם אחרי המלחמה.

באותו זמן נודע לשוריו של ויי־צמן, כי נדונות תכניות חלוקה ב־ועדת הקאבינט הבריטי; ושסמאטס ואמרי וכמה ממיניסטרי הלייבור, ובמידה מסויימת גם מיניסטר המו־שבות אוליבר סטאנלי, הם בעד ה־רעיון של שטח יהודי בעל שלטון עצמי בארץ ישראל. מיניסטריון ה־חוץ הבריטי עלול היה ללעוג לר־עיון, אך הציונים האמינו שצ׳רצ׳יל לא ירשה שמשוב יחבלו בתכנית ש־נתקבלה על ידי הקאבינט והפרל־מנט, כפי שחיבלו בתכנית פיל.

אף כי ניסיתי בהזדמנויות שו־נות להביא עובדות אלה, לפחות בשיחות, לידיעת עמיתי, לא הצלי־חו עמיתי אלה לראות את הבעיה כיותר משולית. ואכן, בהקשר של מאורעות גדולים אחרים אולי לא נראתה הבעיה כיותר משולית. אין לי מושג מה חשב על כך מיניסטריון החוץ הבריטי, שבכללו היה בעל גישה אנטי־ציונית עמוקה. נראה שהוא היה מעוניין בעיקר — כפי שמעוניינים בכך תמיד כל מיניסטרי־וני החוץ — בהורדת הטמפרטורה, בהתחמקות מבעיות בלתי־נוחות, ב־המתנה להחלטות ממשלה שלא באו, ובמניעתן, בינתים, של אינדיסקרטי־יות, או — אם הדבר לא הצליח — בנסיונות לפזר את תוצאותיהן.

והיו בהכרח חלוקי־דעות בין הצי־ונים. ויצמן ושרת לא תמיד היו בדעה אחת עם בן גוריון, ולשתיים היו היחסים מתוחים למדי. לוויז ולגולדמן לא נראה, כשסילבר ביקר אצל הלורד הליפאקס ולא סיפר להם מה נתרחש (כל מי שהכיר את ה־לורד הליפאקס היה יודע, ששום דבר בעל חשיבות כלשהי לא יכול היה להתרחש לגבי נושא שאותו הוא ראה בלתי־חשוב (ובלתי־בטוח). ש־רת נהג להתאונן מרות על אדישות רוב היהודים האמריקאים אשר על אף הצהרות נציגיהם הרשמיים לא עשתה עליהם הציונות רושם מספיק, ושכנראה לא עמדו על המזימות נגד השאיפות הציוניות שזממו אויביהן בין פקידים בריטיים ואמריקאיים.

צ׳רצ׳יל הבטיח שזיף של ממש

עמיתי כנראה לא שמו לב לאהדה הגוברת כלפי השאיפות הציוניות ב־1943/44 מצד אישים חשובים ב־וואשינגטון ובמקומות אחרים: ה־סיעה הפרו־ערבית בממשל לא השי־גה בשום פנים את כל מה שרצתה: ואלס, סטטיניוס, ויינאנט (ששימש באותה שעה שגריר בלונדון) ואולי (כך אמרו, אף כי ללא הוכחות מס־פיקות) אף יועצו הקרוב של הנשיא הארי הופקינס, התייחסו בעין רעה להשקפות ולפעולות של פקידים פרו־ערביים במיניסטריון החוץ האמרי־קאי כמו ואלאס מארי ואנשים בע־לי דעות דומות.

יתכן שמבחינה מוחשית לא היה משקל רב לנאומים ולהחלטות ה־פרו־ציוניות המתנגדות לספר ה־לבן מצד סנאטורים חברי קונגרס ו־אישים ידועים אחרים; אך אפילו היו רק ביטויים של רצון טוב ותו לא, היה בהם כדי לרסן פקידים מלהר־חיק לכת יותר מדי, מחשש שיות־קפו בשמם בקונגרס ובעתונים.

גם בלונדון היו סימנים שהצביעו על כיוון פרו־ציוני. כלום לא נאמר לוויצמן על־ידי צ׳רצ׳יל שעתה הוא „יסיק (בשבילו) שזיף של ממש מן הפשטידה הארצישראלית"? ואטלי, שהיה נוכח בפגישה, כלום לא נמנע מאי־הסכמה, אף שהתאונן על לחץ יהודי מופרז באמריקה? וכלום לא אמרו על אמרי שאישר לד״ר ויי־צמן כי בשלה תכנית־חלוקה חדשה, מתקבלת יותר על דעת היהודים אף יותר מתכנית פיל, ושהוא יגיש אותה בקרוב לקאבינט? וכן הלאה.

אמת שהתעמולה הציונית, במיו־חד כשהוטרצה על־ידי קיצונים בל־תי־אחראים מחוץ־לארץ — אחדים מהם מארץ־ישראל — הרגיזה מאד, כפי שאמרו, את מר רוזוולט, במיו־חד כשהעוסקים בה גייסו את יריביו הרפובליקאים נגד מדיניות ממשלו. יתר על כן, אף אישים ידידותיים כמו סטטיניוס כנראה היו שותפים לאמונת השלטונות הצבאיים הברי־טיים, שהחלטות פרו־ציוניות באר־צות הברית עלולות להרגיז את ה־ערבים בצורה מסוכנת; אכן, הרב סילבר סיפר, שסטטיניוס אמר לו לרסן את סוסיו לפחות עד שתתחיל פלישת בעלות הברית ליבשת אי־רופה. עם זאת היתה זו רק שאלה מתי יורשה לסוסים אלה להדהר, לא אם ידהרו אי־פעם.

שמועות אלה, אפילו התייחסו אלי־הם ביותר מקורטוב של זהירות, וה־הערכות המיוסדות עליהן, אפילו נב־עו מאופטימיות מופרזת אצל רואי־הוורודות בין המנהיגים הציונים, בכל זאת הצביעו על התקדמות דיפ־לומטית מוחשית. אלא שארץ־ישראל לא עמדה במרכז התעניינותי; לא היה טעם לראות בשמועות אלה יו־תר ממה שהיו.

תפקידי היה לתאר את הנוף הצי־בורי האמריקאי כולו, ולשמור אגב כך על פרופורציה נאותה של הד־ברים. חזק מאד היה אצלי הפי־תוי, שבה שטיפלתי במדיניות של וושינגטון, לנקוט לעתים נימה קצת סטירית חסרת יחס־כבוד (בהזדמנות אף חצופה כלשהי), במיוחד כשדנתי באישים. נוכחתי שסגנון זה נתקבל יפה אצל כל הממונים עלי, חוץ מא־שר לרשמיים־בהתנהגותם וחסרי־ההומור ביותר שביניהם. אף על פי כן, התוכן של דיווחי הוסיף להיות רציני, והתייחסתי אל תפקידי בכ־בוד.

הופיע הספר

„דרכים בהוראת השירה"

מאת ד״ר אדיר כהן

ספר עזר ראשון מסוגו בעברית המבוסס על נסיון עשיר בהוראה ובמחקר

חיוני לכל מורה לעברית בבתי־ספר יסודיים ובחטיבות־הביניים

ניתן להשיגו בכל חנויות הספרים החשובות

הופיע

סימן קריאה

הרבעון של הספרות העברית

בעריכת מנחם פרי ומאיר ויזלטיר

360 עמודים גדולים, ממיטב הספרות שנכתבה בארץ בזמן האחרון, תרגומים של יצירות מופת מן הקלאסיקה המודרנית, ביקורת ומחקר של ספרות השנים האחרונות.

בשירה — אמיר גלבע, זלדה, אבות ישורון, אבידן, אורי ברנשטיין, הורביץ, ויזלטיר, גלדמן, סיון, זקס ויעקב שטיינברג.

בסיפורת — יהושע קנז; ארבעה סיפורים של חנוך לוין; פרק מתוך רומאן של א. ד. שפיר (הרומאן יפורסם בהמשכים); נפתלי יבין.

סיפורת מתורגמת — רגע של אל המגדלור — הסוף ברומאנים של וירג׳יניה וולף בתרגום מ. ויזלטיר (הרומאן יפורסם בהמשכים); שני סיפורים של פוקנר; פרקי סיפורת של ריצ׳ארד בראוטיגן (מן הבולטים שבסופרים הצעירים בארה״ב); סיפור של המספר הסובייטי פלאטונוב ותרגומו המפתיע של ברנר לפרק מ׳טוביה החלבן׳ לשלום עליכם, הרואה אור לראשונה.

התוודעות — מדור שיציג סופר שאינו מוכר לקוראים בארץ. הפעם: אורי ברנשטיין מציג את בראוטיגן.

שיר מתוכו — התבוננות מקרוב בשירת השנים האחרונות: אינטרפרטאציה של שיר של גבריאל פרייל ותיאור צד מרכזי של שירתו; על „שיר אביבי" לאיר הורביץ; על שירים של זך ושל אבידן ותיאור אחת מדרכי הקומפוזיציה של השירה המודרנית. כתבו: מנחם פרי ובעז ערפלי.

מסביב ליצירה — ג. שקד וי. האפרתי דנים בצדדים של ׳בתחילת קיץ 1970׳. האפרתי מתאר כיוונים מרכזיים בהתפתחות הסיפורת של יהושע.

מחקר וביקורת — מחקר על יחסים בין צבעים אצל פוגל: תופעה מרכזית בשירת פוגל והנחום לא ידוע של חוויה אסתטית בקריאת שירה; בעיות תרגום ׳דבליאנים׳ לעברית; תיאור ייחודו של ברנר כמתרגם שלום עליכם וברנר כהומוריסט; מאמרים קצרים על עוז, אפלפלד, ע. כהנא־כרמון, אלתרמן, עמיחי, קרוק ועוד (מאת נסים קלדרון, ברינקר, זהדבק, האפרתי, אבן). במרכז מדור הרצנזיות ביקורת על „קלקלות" בסיפורת העברית בשנים האחרונות.

בימים האחרים — זכרונות של ג. מוקד על ההוויה הספרותית בארץ בשנות החמישים.

גנזך — שירים לא ידועים של יעקב שטיינברג.

להוברת מצורף ילקוט ליטוגרפיות מאת ז׳אק גרינברג.

׳סימן קריאה׳ מבקש לקבוע רמה חדשה של עריכה ספרותית בארץ.

חתום על ׳סימן קריאה׳ עכשיו!

מחיר חוברת בודדת: 9.50 ל״י.

דמי חתימה ל־4 חוברות (1200 עמודים גדולים): 29 ל״י. השולח 30.50 ל״י כדמי החתימה יקבל (בנוסף ל־4 חוברות של הרבעון) גם את המחזה ׳חפץ׳ מאת חנוך לוין.

לרכישת חוברות בודדות או לחתימה יש לפנות לכתובת:
מפעלים אוניברסיטאיים להוצאה לאור, יצחק שדה 34, ת״א, טל. 39267 (03).

אל״ף

הוצאת ספרים בע״מ
ת״א רח׳ נחמני 49
טלפון 612003

ספרים חדשים

שירה

רבקה אהרן
„חמש יונות בירושלים"

*

אלה פלדמן־בלפר
„רפרופים"

*

משה חיטוב
„בתי, אני עייף מן המלחמה"

*

לאה אלגום
„להט הכאב"

*

פרוזה

יהודה שקדני
„חיי תעתועים"

*

יקותיאל דגון
„אגדת אנשי החול"

*

ניר שוחט
„עוד לילה"

*

אהרון מוסקונה
„מחזה קצר אחד"
(צלע ויריעה)

תולדות עם ישראל ב־3 כרכים

הוצאת דביר

מאת: פרופ׳ אטינגר * פרופ׳ בן־ששון * פרופ׳ מלמט
פרופ׳ ספראי * פרופ׳ שטרן * פרופ׳ תדמור

בהנחה רק עד סוף חודש זה
52.50 ל״י במקום —.66 ל״י

אולפן גרג (בר־קמא)
פותח ב־9.10.72 קורס ל־

קצרנות

עברית ו/או אנגלית

הצלחה מובטחת! פרטים:
ת״א: גורדון 5, טל. 236209
או „ידעפון", טלפון 252425

יצא לאור

עיונים בספר ירמיהו חלק ב׳

דברי חוג העיון בתנ״ך בבית נשיא המדינה

העורך
בן־ציון לוריא

* מחיר 16.80 ל״י

להשיג בחנויות ספרים ובבית ההוצאה

ההוצאה לאור
משרד הבטחון החברה היהודית העולמית לתנ״ך

ספרית פועלים בע״מ
תל־אביב, אלנבי 73, טל. 611431

ספרי לימוד, עיון וספרי עזר
לקראת שנת הלימודים:

קרסל ג. / לכסיקון הספרות העברית א׳, ב׳
דוד כנעני (עריכה) / אנציקלופדיה למדעי החברה (5 כרכים)
אבלי ה. / דידאקטיקה פסיכולוגית
שרן שלמה ויעל / ליקויי למידה ותיקונם
אקסלין ו. / דיבס — הילד המחפש את זהותו
סויסדורף א. / על המין — מה הספר לילדיך?
פיאז׳ה ז׳. / תפיסת העולם של הילד
פיאז׳ה ז׳. / 6 מסות על ההתפתחות הנפשית
פיאז׳ה ז׳. / הפסיכולוגיה של הילד
פריברג ס. ה. / השנים המופלאות
לוין גדעון / תינוקות מחייכים
בן־ישראל ב. / מכתבים למחנכת
בן־ישראל ב. / מכתבים לאם
בן־ישראל ב. / ילדי הנבחר
ריבל מ. ס. / אישיותו של הילד הקטן
רות מ. / הילד האחה
אייזקס ס. / צמיחה שכלית של ילדים קטנים
אייזקס ס. / התפתחות חברתית של ילדים קטנים
אריקסון א. א. / ילדות וחברה
הרטלי, פרנק, גולדנסון / פסיכולוגיה של משחקי ילדים
גולן ש. / סוגיות הקיבוץ
אלתרמן — לחב ל. / מסדנת החינוך המשותף
כהן א. (עריכה) / שכנינו הערבים
צוליגר ה. / ילדים מקשים
יעקב קסת / חינוך ריתמי
אלפא פ. / המעון

סידרת ספרים בכימיה חדישה:
אותן ק. / מהירויות של תגובה ושווי משקל
ברדפורד ד. / חומציות ובסיסיות
סילק ס. / אלקטרוכימיה
רוג׳רס מ. / אנרגיה בכימיה
מילן ג. / מולקולות גדולות

וינצ׳סטר א. מ. / יסודות הגנטיקה
אייג, זהרי, פיינברון / מגדיר לצמחי א״י
הובגן / מתמטיקה למיליון
יפת ב. / עולם הכימיה ב׳
הורן א. / החיים במים מתוקים
(למורה ולתלמיד)
פיאז׳ה ז׳. / הסטרוקטורליזם
לוי זאב / תרבות סין
רוטנשטרייך נ. / על הקיום היהודי בזמן הזה
הורוביץ דוד / הקץ לעוני
רינג ישראל / דרכים להבנת השירה
חלוי בנימין / ניצת אביב (אנתולוגיה ספרותית על ריעות ואהבה)
חלוי בנימין / כחותם על לבך (אנתולוגיה ספרותית על אהבה ומשפחה)
גולדברג לאה / הספרות הרוסית במאה ה־19
ברנהום ד. / רשות הזעקה (תורה לבנה)
ברזל א. / השירה הגדולה
שקד ג. / גל חדש בסיפורת העברית
שביד א. / הערגה למלאות ההוויה בשירת ח. נ. ביאליק וש. טשרניחובסקי
ורדי דב / וויליאם שקספיר ומחזותיו
צינברג א. / תולדות ספרות ישראל (7 כרכים)
מאהלר ר. / דברי ימי ישראל (5 כרכים)
טובין י. / לשאלת היהודים על סף שנות ה־70
טובין י. / האנטישמיות צורותיה וגורמיה
מרחב פ. / תולדות תנועת הפועלים בא״י
בארי א. / הקצונה והשלטון בעולם הערבי
רוזן, בנדור / מוצא המלוכה בישראל
(ביקורת המקרא)
אבינרי ש. / רשות הרבים
אבינרי ש. / פרקי חברה
מהדורה לבתי ספר של יצירות שקספיר / המלט, המלך ליר, אותלו, חלום ליל קיץ

מחלקת ההספקה ע״י ספרית פועלים
ת״א, רח׳ אלנבי 73, טל. 611431

הודעה חשובה

אנו מספקים ספרי לימוד מכל ההוצאות לכל מקום שיידרש וכן ציוד לגני ילדים, משחקים וצעצועים וכו׳. למוסדות ולבתי ספר הנחות מיוחדות.

Deutsche Botschaft
Kulturzentrum

הורסט לבה
HORST LOEBE

ירצה על

מחזה משודר ותסכיתים חדשים

ביום רביעי
11 באוקטובר 1972
בשעה 8.30 בערב

ההרצאה והויכוח בגרמנית

הזמנת מקומות (ללא תשלום)
טלפון. 23 13 70

19 Kikar Malchei Israel
TEL AVIV

שגרירות גרמניה

מודיעה על 4 הקרנות של הגירסה הקולנועית

חתונת פיגרו

אופרה מאת מוצרט

בניצוחו של HANS SCHMIDT-ISSERSTEDT
ובבימויו של Prof. R. LIEBERMAN

תל־אביב: בית בני ברית, רח׳ קפלן 7,
ביום ראשון 15.10.72 וביום שני 16.10.72
בשעות 5.00 אחה״צ ו־8.30 בערב.

מכירת כרטיסים: ״אניון״ רח׳ דיזנגוף 118

דמי כניסה —.1 ל״י

להשכיר מחסן ביקנעם

250 מ״ר

נא לפנות: טלפון 04—993355.

הופיע

פתחים ד־ה (22)

דת ומדינה
סימפוזיון של חברי מערכת „פתחים"

*

ההלכה ומציאות החיים
פרופ׳ מ. זילברג, פרופ׳ י. צ. גילת ואחרים

*

התבונה ומקורות הדת
אליעזר שביד על הרמן כהן

*

מאמרים על יהדות, נצרות ואיסלאם * דיונים על התודעה היהודית * ביקורת ספרים * שירים * סקירות

*

להשיג בקיוסקים או ת.ד. 7295, ירושלים.

אוניברסיטת תל־אביב

היחידה לרישום ולקבלה

מודיעה

על מועד נוסף של בחינת המיון בעברית

הבחינה תתקיים ביום א׳ 8.10.72 בשעה 09.00.

חייבים להיבחן מועמדים ללימודים לקראת תואר ראשון ולקראת תואר שני לשנת הלימודים תשל״ג, אשר אין בידם תעודת בגרות ישראלית בעברית, ושלא נבחנו בבחינה זו במועד יולי, או שנבחנו במועד הנ״ל ולא הגיעו לרמה הנדרשת.

רשימת חדרי הבחינה תתפרסם על לוח המודעות שעל יד היחידה לרישום ולקבלה בבנין מכסיקו, חצי שעה לפני תחילת הבחינה.

הזמנות אישיות לא תישלחנה

ספרית פועלים
ספרים חדשים

באד שולברג
מקלט 5

רומאן מרתק של התרחשויות פוליטיות ביבשת אמריקה הדרומית. קנוניות מדיניות, אכזבות, ארוטיקה במחנה הסגר לנרדפים פוליטיים וכו׳. המחבר הוא סופר מפורסם שזכה בפרסים על ספריו ותסריטיו.

צביה בן־שלום
הוא ברח מהבית

ציורים: יחזקאל קמחי

סיפורו של הנער ערן, שברח מביתו כיום שהוריו לא יכלו למלא את כל דרישותיו (המוגזמות), והכרותו עם העולם שמחוץ לבית ההורים החמים. הספר זכה ב„פרס זאב" מיועד לבני כתות ה׳—ח׳.

*

בסידרת הספרים על יסודות הביולוגיה החדישה
הופיעה זה עתה חוברת כפולה

ממלכת הצמחים

מאת הארולד צ׳. בולד

ערך, תירגם והוסיף הערות ותיקונים למהדורה העברית:
דוד צחור

החוברת הקודמת:
גדילה והתפתחות מאת מוריס זוסמן

בהוצאת ספרית פועלים ויחדיו

مكبرة من الأصل

هكذا من الأصل

גרשום שוקן

דברים במועדון „מלוא"

כאשר אנו מנסים לקוות לנגד עינינו את דמותו של ברוך קורצ־וייל, עלינו להשתדל להתעלם מן הרושם המדכא והמעציב שמותו ה־בלתי צפוי עשה על כולנו.

כל עוד היה קורצוייל מצוי ב־תוכנו, חיכינו לתגובותיו, להבעת דעותיו הפסקניות, אך המנומקות ו־המבוססות על ספר חדש או על אירוע אקטואלי, שבו גילה מש־מעות רוחנית לקיומנו התרבותי או הלאומי, ציפינו לשמוע את קולו במחלוקת שהעסיקה את הציבור או גם במחלוקת שהוא עצמו עורר או־תה.

עכשיו עלינו להתרגל לעובדה, שהוא איננו עוד בינינו. מה ש־חייב להעסיק אותנו עכשיו הוא, שקורצוייל לא השאיר אותנו בידיים ריקות. בידינו נמצאים פירות עבו־דתו, אשר עם הסתלקותו היו ל־מפעל חייו, למפעל חיים המונח לפ־נינו עכשיו בשלמותו.

היינו רשאים לקוות שקורצוייל יפעל בתוכנו עוד שנים לא מע־טות, אך מאחר שנגזר שהיה עליו ללכת מאתנו, יש לומר, כי לא עזב אותנו כאדם שהיתה בו הבטחה ש־לא באה למימושה.

קורצוייל זכה להשלים מלאכה גדולה, במידה שבכלל מותר לדבר על שלמות לגבי מלאכה של בן תמותה.

עלינו לשאול את עצמנו, מהו טיבה של המלאכה שברוך קורצ־וייל עשה בתוכנו במשך למעלה משלושים שנה, המלאכה הגדולה הזאת שאליה עלינו להתייחס עכשיו כעזבון וכפקדון גם יחד.

נדמה לי, כי עלינו לראות את קורצוייל כאחד מן החבורה הלא גדולה של אנשים, אשר בשניים־שלושה הדורות האחרונים, נתנו את דעתם והיו מוסמכים לתת את דעתם, על בעיות הרוח החשובות והבסי־סיות ביותר של חברתנו ושל עמנו.

ואם אני מדבר על חבורה לא גדולה זאת, אני מתכוון לאנשים כאחד העם, כיעקב קלצקין, כמר־טין בובר, כיחזקאל קויפמן, כפרנץ רוזנצוייג וגם כגרשום שלום. מהו המשותף בין אנשים אלה וביניהם לבין ברוך קורצוייל?

כל האנשים האלה נתנו במפעלי חייהם את דעתם על בעיות היסוד שעמדו בפני עמנו בימי חייהם.

הם ניסו לענות על השאלה: שו־מר, מה מליל?

והם עשו זאת, לפחות בעיקר פו־עלם, לא כעסקנים או מנהיגים פו־ליטיים כהרצל, כחיים ויצמן, כדוד בן־גוריון, כמשה דיין, שתפקידם היה ההגו להיאבק בשאלות הקונ־קרטיות של יום־יום, כי אם כאנשי־רוח, כלומר כאנשים שהם גם בעלי יכולת חשיבה מקורית ובעלי כושר אבחנה לגבי השעה ההיסטורית של העם בזמנם, והם גם אנשים בעלי השכלה יסודית ורחבה, הן בתחום היהדות הן בתחום התרבות המער־בית.

כל אנשי־רוח אלה היו בעלי יכו־לת חשיבה ממשמעת האמונה על תורת היהדות ועל הפילוסופיה ו־מדעי הרוח האירופיים.

אנו רגילים לראות את קורצוייל כמבקר ספרות וכחוקר במדעי ה־ספרות, אך יש לומר, כי יצירות הרוח שהעסיקו אותו ושעליהם כתב מסות מעמיקות ומקוריות תורגנו ב־הרבה מתחומי הספרות היפה והי־שירה.

די, אם אזכיר שמות אחדים: אחד העם, הרב קוק, מרטין בובר, פרנץ רוזנצוייג, גרשום שלום. כל אלה לא כתבו לא סיפורים ולא שי־רים, וקורצוייל כתב על כתביהם

תרבות וספרות

בהרחבה ומתוך גישה מקורית ומע־מיקה. הוא עסק בכתבים פילוסופיים, תיאולוגיים והיסטוריים אלה מאותן הסיבות ומאותם המניעים שבגללם כתב על ספרות עברית או ספרות אירופית. התעניינותו הלוהטת בכל היצירות האלה נבעה מן השאיפה ומן היכולת הסוברנית שלו לאבחן בעזרתם את מצבו הרוחני והנפשי של היהודי המודרני ושל האדם ה־מודרני בכלל.

אפשר לומר, כי שני הנושאים ה־גדולים שהעסיקו את קורצוייל בכל שנות עבודתו היו ה־condition juive וה־condition humaine.

וכאן יש לנסות ולענות על ה־שאלה, על שום מה היה קורצוייל כל כך מוסמך ומצוייד, כדי לעסוק בשני נושאים גדולים אלה. ואם אומר זאת, אף אומר, מה גדולה האבידה עם הסתלקותו, כי איני רו־אה, מי יכול היום להמשיך את מפעלו בתוכנו.

קורצוייל היה גם יהודי בכל ישותו וגם אירופי, בן התרבות המרכז־אירופית בשפה הגרמנית. משתי בחינות אלה איני רואה, מי יכול להשתוות אליו.

אחד העם לא ידע גרמנית. משה גליקסון למד בהיידלברג. יחזקאל קויפמן היה אמון על ביקורת ה־מקרא של ולהאוזן. קורצוייל לא היה אחד מהם. הוא לא היה יהודי ממזרח אירופה שנסע לגרמניה, כדי ללמוד באוניברסיטה. קורצוייל היה בן התרבות הגרמנית בגירסתה ה־אוסטרית וגרמנית היתה שפתו כמו שהיתה שפתם של שטיפטר, של היינה, של קפקה, של פרויד.

קורצוייל נולד לפני 65 שנה ב־עיירה מוראבית והוא בנו של חבל ארץ שנתן לתרבות הדוברת גרמנית במאה השנים האחרונות אחדים מ־מאורותיה המזהירים ביותר, שכולם היו יהודים.

אזכיר אחדים שכולם נולדו בשכ־נות קרובה לעיר מולדתו של קורצ־וייל: הפילוסוף אדמונד הוסרל, מיסד האסכולה הפנומנולוגית, פריץ מאוטנר, מאבות הפילוסופיה הלינ־גויסטית, המלחין גוסטב מאהלר, זיגמונד פרויד, קרל קראוס. כל אלה נולדו בעיירות בבוהמיה ומוראביה, לא רחוק מעיירתו של קורצוייל. אין לי ספק, שאילו היה קורצוייל נולד חמישים שנה מוקדם יותר, היה שמו מצטרף אל כוכבים אלה בשמי התרבות המרכז־אירופית.

פירושו של דבר: קורצוייל לא רכש לעצמו את התרבות המרכז־אירופית כאדם הבא מן החוץ. הוא היה חלק שלה באותה המידה בה היה יהודי שומר מצוות ויודע תורה כבנו של רב אורתודוכסי. הרי אין זה מקרה שקורצוייל היה גם דוק־טור לגרמניסטיקה מאוניברסיטת פרנקפורט וגם בעל סמיכות לרבנות מן הישיבה האורתודוכסית של הרב שמואל ברויר.

שאלו פעם את פרנץ רוזנצוייג, אם הוא יותר יהודי או יותר גרמני. תשובתו היתה: אינני יודע, אם אפ־שר לעשות בי ניתוח, שיפריד כל מה שיהודי בתוכי מכל מה שגרמני. אך אני יודע, כי אחרי ניתוח כזה לא אחיה.

אימרה זאת נכונה גם לגבי קורצ־וייל. כמובן שבהבדל החשוב שהוא לא היה גרמני מן הרייך, כי אם בן התרבות הגרמנית של הקיסרות ה־אוסטרו־הונגרית הישנה.

ובכן, קורצוייל היה יהודי ובן התרבות המרכז אירופית בעת וב־עונה אחת. בקובץ יופיע כרך של סיפורים שלו, שנכתבו גרמנית ו־תורגמו לעברית בידי שמואל גילאי בהשתתפותו של קורצוייל. אני קרא־תי אותם במקורם, ואני יכול להע־יד ששפתו של קורצוייל איננה פחות גרמנית מן הגרמנית של שטיפטר או של קאפקה. כשקוראים סיפורים יפים אלה, אפשר להבין, למה גרם

קורצוייל — בניגוד לגרשום שלום — שאצלם היתה סימביוזה יהודית־גרמנית בתחום התרבות.

קורצוייל ידע, כמובן, כי שורשיה ועיקר דרכה ההיסטורית של היה־דות היו מחוץ לחוגי התרבות ה־מערבית. אך נדמה לי, כי הוא גרס, שהיהדות המודרנית — כולל היהו־דות המסורתית בימינו — קשורה קשר בל יינתק אל התרבות המער־בית המודרנית, ומשום כך היא אף נוטלת חלק מלא במשבר של תרבות המערב. לקורצוייל היו קשרים אמו־ציונאליים חזקים אל היהדות ההל־כית והוא היה סקפטי ביותר להמ־שך קיומם של חיי תרבות וחיי חב־רה המוסרים זיקה אל ערכים טראנ־סצנדנטאליים, אך יחד עם זה הוא חש בתוך התרבות המערבית — ו־אולי גם בתוך עצמו — את הת־מוטטות של יסוד האמונה.

היצירות הספרותיות, דברי ההגות והמחקרים ההיסטוריים שהיו הנוש־אים של עבודותיו, היו בשביל קורצ־וייל המימצאים שבהם הוא איבחן את התהליך של החלשתם, של הת־דלדלותם, של התרוקנותם של אותם הערכים הרוחניים, הנפשיים והמוס־ריים שקיימו את יציבותה של ה־תרבות האירופית ושל היהדות עד למאה התשע־עשרה.

וכאן בעצם אין הבדל, אם קורצ־וייל כתב על גיתה, על סטאנדאל, על באלזאק, על שטיפטר, על תו־מאס מאן או על קאפקה, על ביא־ליק, על פיארברג, על ברנר ועל עגנון — היצירות של כל הסופרים האלה היו בשבילו מעין בארומט־רים שמחוגיהם גילו לפניו את שע־תן ההיסטורית של התרבויות ש־יצירות אלה ביטאו אותה וגם את התמורות של התפתחויות שהיו עד צפויות.

קורצוייל הראה, שיצירות אלה, אשר כתביהם העידו על השתחררותו של האדם האירופי ושל היהודי מן המגבלות המקפיאות של מסגרות המסורת ושל הסדרים החברתיים של משטרים היאראכיים, גם נתנו בי־טוי לחשיפת האדם המודרני לכו־חות הרס בלתי־מרוסנים שלפניהם עומד האדם המודרני מחוסר־הגנה.

כל זה מוכיח שעבודתו של קורצ־וייל חורגת מן התחום של ביקורת ספרותית במובנה המקובל. או אולי יותר נכון: קורצוייל הראה, שאין ביקורת ספרותית ראויה לשמה, ש־איננה כוללת גם ביקורת של התר־בות שהולידה את היצירות הספרו־תיות וביקורת של החברה שבתוכה נכתבו היצירות. באמצעות כתיבתו על ספרות ועל דברי הגות ומחקר היה ברוך קורצוייל למבקר התרבות ללא חת של החברה היהודית, של החברה הישראלית.

הוא כאילו בא אלינו ממרחקים. הוא לא גדל בצל קורתה של תנועת התחייה הלאומית שלנו כאחד העם, כביאליק, כעגנון. כאשר הוא עלה ארצה לפני שלושים ושלוש שנה, הוא מצא כאן מן המוכן יישוב יהודי מאורגן עם מוסדותיו הציבוריים, עם ההסתדרות, עם הקיבוצים, עם ה־אוניברסיטה, עם ההגנה, ואחר־כך הוא היה אתנו אורח המדינה שבוס־דה התבססה תוך כדי מלחמות ו־מאבקים חיצוניים ופנימיים.

וכאיש שבא מן החוץ, אך כיהודי וישראלי שהזדהה עם המדינה ועם בעיותיה וכמבקר המצוייד בכלים חדים ומלוטשים לניתוח של תרבות ושל חברה הוא אמר לנו:

מדינה, ממשלה, צבא וכל שאר האביזרים הממלכתיים, כל זה נחוץ, כל זה אולי הכרחי, אך אין זה מס־פיק, כדי לפרנס עם מבחינה רו־חנית, כדי לקיים חברה לאורך ימים. וללא רחם הוא הפריך מוסכמות והרס אשליות.

אל תשלו את עצמכם — הוא קרא אלינו — שאתם חיים בתקופה של רנסאנסה יהודית, והוא הראה לנו שהספרות העברית החדשה מביאליק ועד עגנון מסמנת הרבה יותר סיום של תקופה שעברה ללא שוב מאשר התחלה חדשה.

אל תשלו את עצמכם — הוא אמר לנו — שהספרות העברית הצעירה של שנות המדינה מעידה על הת־הוות של תרבות לאומית אותנטית. הוא הראה לנו באיזו מידה היא אפיגונית, חקיינית ואף לימד אותנו, כמה קשה ליצור בישראל ספרות בעלת רמה, בגלל העדר שורשים עמוקים בתרבות הדורות הקודמים. והוא הזהיר אותנו בפני תהליכים; אל תשלו עצמכם — הוא אמר לנו — שפולחן ההיסטוריה והארכיאו־לוגיה יכול לספק לכם ערכי רוח היכולים לקיים תרבות של ממש.

ודווקא כאיש דתי, כיהודי שומר מסורת, כפרופסור באוניברסיטה ה־דתית בר־אילן הציג קורצוייל וחזר והציג את השאלה: האם בכלל עוד קיימת היהדות? דווקא כיהודי דתי חש וכאב קורצוייל את התאבנותה של היהדות הרבנית בימינו.

אך לא פחות קטלנית היתה ביקור־תו כלפי תורות הישועה שבאות מ־כיוונים שמאליים, בין שהיה זה השמאל הזקן של ההתיישבות ה־עובדת וההסתדרות בין שהיה זה השמאל החדש המוצא פסול במל־חמת־הקיום של החברה הישראלית.

בעצם, היה קורצוייל שמרן מוש־בע שהוא התיחס בחוסר אמון מוחלט לכל מי שתולה תקוות בקידמה החברתית והטכנולוגית. אך הוא היה שמרן שלא היה מסוגל להאמין ב־אפשרות של רסטוראציה. הרי היה זה קורצוייל שחידש את המושג של השיבה המאוחרת, שהיא תמיד שיבה מאוחרת מדי. יושרו האינטל־קטואלי לא הרשה לו לחפש מקלט בנחמות קלות והוא לעג לנסיונות של ראייה הארכאיסטית של מצבנו הרוחני ושל תחזיות עתידנו.

אך דומה, כי החשיפה הבלתי־גלאית של ערכים מדומים, בה עסק, ניזונה מאיזו אמונה כמוסה במע־מקי נפשו בערכים בעלי תוקף של ממש שאף־על־פי־כן ולמרות הכל יתגלו מחדש ביום מן הימים ולפני שיהיה מאוחר מדי — בחברה ה־ישראלית וגם באירופה שאת מורש־תה התרבותית הוא ייצג באורח כה אותנטי.

*

ניסיתי לשרטט בקווים אחדים את הדעות ואת המסקנות, שקורצוייל הגיע אליהן בעבודתו ושלהן נתן ביטוי בכתביו. אך אין בדברים אלה כדי להסביר את סוד כוחו של קורצ־וייל האיש ואת השפעתו המרתקת שהיתה לו על כל אדם שידע להקש־יב לו.

הוא היה בעת ובעונה אחת, אדם בעל כושר חשיבה צלולה ואנאלי־טית, בעל יצרים עזים ובעל רגי־שות אסתטית דקה ביותר.

אלה הן הכונות שאינן דרות ב־דרך כלל בכפיפה אחת. ויתכן, כי משום שתכונות אלה נועדו יחדיו באישיותו, היה קורצוייל לא רק אדם שאצר בתוכו אוצרות תרבות רבים כל כך, כי אם אדם שהיה מסוגל להקרין השפעה תרבותית חזקה ביותר על הזולת.

בדבריו בכתב, ואולי עוד יותר בעל־פה, הוא ידע להעלות מתהום הנשייה תקופות ומצבים תרבותיים שעבר זמנם מן העולם, והוא ידע תוך כדי כך לנטוע בליבותיהם של קוראיו ומאזיניו את התחושה לחי־שיבותם החיונית של שלבי התפת־חות תרבותית אלה, מאחר שלכל אחד מן השלבים האלה חלק בעיצוב האדם המודרני על הישגיו ועל בעי־יותיו.

הוא היה מורה גדול. ועכשיו, כאשר נדם קולו החי, עלינו לקוות שבין תלמידיו הרבים, שבליבותי־הם הצית ניצוצות, יימצא מי שירים את הלפיד שנשר מידיו של ברוך קורצוייל.

פרופ' ברוך קורצוייל ז"ל - שלשים לפטירתו

דן לאור

כאש בוערת בעצמותיו

הדראמה הגדולה שנתחוללה בעת שהיה ברוך קורצוייל מהלך בתוכנו, באה בימים אלה לידי חיתום. הרי־צים אשר שולחו מן הקמפוס של בר־אילן אל הקמפוס שבירושלים, וחזור חלילה — תוך ססייה לקמפוס של תל־אביב — יושבו, מטבע הדברים, לאשפתותיהם ומשניטל מעט עוק־צה של המחלוקת, שהיתה לשם שמים ושלא לשם שמים, הכשר אולי השעה לגשת לעיון מחודש בכתביו הביקורתיים של ברוך קורצוייל, בצד עיון המושתת על ראייה זהירה ומד־דוקדקת של הנוסח הכתוב, והגהה מיותרון בחינתו של המפעל הביקור־תי בשלמותו. סופו של עיון זה לחי־שוף ולהדגיש את העיקר ואת המהות של הביקורת נוסח קורצוייל, בצד אבחונו של הטפל והבלתי־ענייני — שיש שהעבידוהו משום־מה כעיקר.

מבקריו של קורצוייל, אשר הת־מודדו עמו על־פי רוב בכתב — הרבו, במרוצת השנים, למנות את המחדלים הגלויים־לעין של עבודתו הביקורתית. קורצוייל הוקע, דרך משל, על שנטה לעתים תכופות לערבב מין בשאינו מינו: דיון ש־ראשיתו בבירור התמורות שנתחוללו בספרותנו החדשה בדורות האחרו־נים נתתם בשרשרת של התקפות אישיות על אחד מחכמיה של ירו־שלים, שלא היו נצרכות לגופו של דיון. מענה אחרת: הסתירות הפני־מיות שנמצאו בגזרות רבות של דיו־נו הביקורתי, שנתגלטו בעיקר בא־תואם שבין ההערות התיאורטיות, שהיו משמעות בראשיתו של מאמר או ספר, בין העשייה הביקורתית שבהמשך. יש שנתלו בעירוב הבלתי־רצוי של ניתוח היצירה הספרותית הנתונה עם הערות וטיעונים שיש בהם משום הטפה מוסרנית ודתית. קורצוייל הותקף אף על התרשלות באוטוריטות המדעית; למשל: בדונו בסופר מסוים הציג את מחקרו כרא־שוני, שעה ששרשרת ארוכה של מחקרים קדמה לו. לשונו גם היא הועלתה לא אחת על המוקד — לא רק בשל הנימה האמוציונאלית שבה, אלא גם בשל מידת הסרבול שאיפ־יינה את ניסוחיו. תחבירו, מטבעו רבים, הוא יותר „גרמני" מאשר „עברי". אולם כל הטיעונים האלה והדומים להם לא היו, כמדומני, אלא השאור שבעיסת הויכוח. שכן שור־שו של העימות הדרמאטי בין ברוך קורצוייל ובין הכופרים כנגדו נעוץ ביסודי השקפת־עולמו הרוחנית אשר עיצבה את שיטתו ואת טבע עמידתו בשדה ביקורת־הספרות בפרט וביקו־רת־התרבות בכלל.

קורצוייל אבסולוטיסט היה. אמי־תותיה של דת ישראל, כפי שנשת־מרה במסורת ישראל, היו לדידו בגדר ערכים מוחלטים שמכוחם נג־זרת מסכת חייו של העם היהודי. על־יסוד הנחה זו העריך קורצוייל את מלוא חומרתו של תהליך החילון שפקד את החברה היהודית בשתי ה־מאות האחרונות — מתוך זיקה ברו־רה לתהליכים מקבילים בחברה ה־מערבית בעת החדשה; הוא תפס את משבר ה„סקולאריזציה", כמאורע ה־מכריע הקובע בתרבות היהודית ה־מודרנית, ולפיכך ראה את חובתה של הספרות העברית החדשה, במידה שהיא ספרות „אותנטית", להתמודד פנים־אל־פנים עם משבר זה ועם מכלול השאלות הנגזרות ממנו.

תורה זו, שלא אחת ביטאה קורצ־וייל בגלוי ובפה מלא, הפעילה, ב־סמוי, את דרכי הניתוח, הפרשנות וההערכה שציינו את מפעלו הבי־קורתי. ההערכה העמוקה שרחש קורצוייל ליצירתו של עגנון, אשר לה הקדיש את מיטב כחו, נבעה מכך שבכתבי עגנון נימצאים, במידה מירבית, מן הפרובלמטיקה התרבו־תית שקורצוייל ראה בה את עיקר העיקרים. נעלה מכל ספק שגם הצ־לחתו הגדולה בפירוש כתבי עגנון — בהשוואה עם דיוניו ביוצרים אחרים — מקורה בתואם שבין המידות שמודד המבקר ובין המלבוש שהתקין המספר. יצירת עגנון היתה נקודת־הזינוק, שממנה הסתער קורצוייל על יתר דבריה המרכזיים של ספרו־תנו החדשה, מתוך מגמה ברורה לחי־שוף ולהאיר את מידת היענותם של־הם לאיתנה שלתוכה נקלעה משעה שהסבינו עורף למסורת ישראל. בני־תוח יצירותיהם של מספרים כברנר או משוררים כשלונסקי, הבליט קור־צוייל בעקשנות את מרכזיותה של החוויה הזאת, אשר עצם נוכחותה ביצירה הטתה את מאזני השיפוט האמנותי לכף זכות.

חוקה על מבקר הנסמך על התש־תית האידיאית המתוארת שאין כתי־בתו סובלת את אדישות־הדעת. הבי־קורת הספרותית ראויה לו כמשימה רוחנית מן המעלה הראשונה, שמ־חובתה לחשוף את האמיתי ולהוקיע את השקרי בכל הקשור להכרת עצ־מנו. ביקורת־הספרות היא, איפוא, מיקוד של ביקורת התרבות; ובהיו־תה כך היא מרכיב מרכזי במערכה על עיצוב ערכי־היסוד של עולמנו. הפאתוס המוסרי, הטון האמוציונא־לי, הנימה הפולמוסנית הם, במידה רבה, גילויי־לוואי הדרושים לו ל־מבקר, שהוא בגדר פרשן ומוכיח גם יחד.

קורצוייל הופיע על בימת הביקו־רת העברית בשעה שנשאה עמה קו־שי כפול — לפחות לגבי עבודתו: ראשית, תהליכי חילון, שמהם חרד כל־כך, עצמו במידה רבה בימי מלחמת־העולם השנייה ובעת הקו־מתה של מדינת ישראל כמדינה מו־דרנית וחילונית; האקלים הרוחני ששרר אצלנו מאז היה נוח פחות מ־תמיד לקלוט את שיטתו האורתודוכ־סית. שנית, הביקורת העברית שב־דור האחרון, אשר עמדה בסימן של צמיחת התרבות יוצאות מגדר ה־רגיל, ניזונה בעיקר מאותן אסכולות ספרותיות, אירופיות ואמריקניות, אשר הטעימו את ה„ספרותיות" של היצירה הספרותית. והתבוננות ב־אוביקט האסתיטי, אגב תהייה על התכונות המייחדות את האמנות המי־לולית ציינה את נקודת־המוצא של מרבית המבקרים בני־זמננו, אשר ביקשו לתת ספר־כריתות לפרשנות הביקורתית המסורתית שנאחזה במי־דה רבה יותר בהיסטוריה, בסוציולו־גיה ובתולדות־הרוח. מגמות אלה, שקנו להן שליטה רבה והולכת בנוף הביקורתי שלנו, גזרו מן־הסתם על בידודו הרוחני של ברוך קורצוייל; דוגמת הבידוד הרוחני שידע המבקר האנגלי ת.ס. אליוט משעה שהעלה את ביקורתו על פסים דתיים ומוס־ריים, תוך בחינת היצירה הספרו־תית המערבית בשקף אמיתותיה של הכנסייה הקאתולית, להבדיל. זה שורשה של המחלוקת שבין קורצוייל ובני־דורו, שצמרתה בחישוף ליקויים אחרים, שבהם פתחנו.

אך כל עוד המחלוקת היא לשם שמים ועיני המע־ערים לא כהו מר־אות, לא יקשה עלינו להבחין בערך הגבולי והקיים של הביקורת נוסח קורצוייל — מעל ומעבר לחילוקי הדעות העקרוניים וההסתייגויות ה־נספחות אליהן. דומני כי משלוש בחינות עיקריות יש לראות את חשי־בות מפעלו הביקורתי של קורצוייל: בחינה אחת — כתיבתו הביקורתית במיטבה היא משמעותית, והיא תו־סיף להיות משמעותית, גם לדידם של אלה שאינם מקבלים על עצמם את הגיונה של המסכת כולה. הדר־כתו ועצתו בקריאת כתבי עגנון ובי־קריאתם של סופרים ומשוררים אח־רים הן מאירות עיניים, בעיקר בכל הכרוך בחישוף הפרובלמטיקה הרו־חנית של היוצרים הנדונים, וגם אם הקריאה מלווה בהסתייגויות מכל סוג שהוא — לעולם איננה קריאת שווא. בחינה שנייה — מבחינת־ראות היסטורית עשה קורצוייל גדו־לות לא רק להעלאת קרנה של ביקורת הספרות בחיבוב האקאדמיים והציבוריים, אלא בעיקר באישושה של הדיסציפלינה הזאת בתוך מ־הותי ממארג חיינו התרבותיים. הטמפרמנט הביקורתי העצום של קורצוייל, חושיו הציבוריים הספ־רותיים ועמידתו הכפולה בתחומה של האקאדמיה ובתחומו של העתון ה־יומי — כל אלה העמידו את ביקורתו הספרותית במרכזה של התעניינות ציבורית גדולה, אקאדמית וחוץ־אקאדמית — חזיון שבדלות חיינו הספרותיים איננו מן השכיחים. ואם נתחולל שינוי מה במיגור זה של נופנו התרבותי, הרי לברוך קורצוייל יש בו חלק של ממש. בחינה שלי־שית, ואולי עיקרית — כתיבתו הבי־קורתית של קורצוייל היתה כאש בו־ערה בעצמותיו. היא היתה „רלי־באנטית" במשמעותו העמוקה בי־ותר של המושג, שכן מקורה בבודון הנפשי והרוחני להתמודד עם הדו־דות בת־זמננו תוך בחינתו של מרב הצצבים — היצירה הספרותית הל־אומית. קורצוייל כתב מתוך סער נפשית גדולה ומתוך התרכזות עצו־מה בחומר הספרותי שעיין בו: מ־כאן הטבע האינטנסיבי של יצירתו ומכאן, אולי, הסרבול הלשוני וה־להט הפאתטי. ודומה כי ראוי הן שדווקא אלה שאינם דבקים בשיטת־קורצוייל, יראו במפעלו השלם אמת מידה מוסרית לפעילות אינטלקטו־אלית וביקורתית המעיזה אל מו הסאלות הקרדינאליות של התרבו

יהושע מן פי

קטיעות

לזכר שאול בני

א

אֲנִי עוֹשָׂה עַד הֲלוֹם, עַד קָצֶה,
עַד אֶפֶס קָצֶה. הֲלוֹם עָגֹל.
וּבְתוֹךְ הַצֵּל שֶׁמִּתַּחַת לַצּוּק.
וּבְתוֹךְ לִבִּי הַצּוּק עַל הַצֵּל.
מִי יִתְּנֵנִי הַךְ עַל הַצּוּק שֶׁבַּלֵּב
וְהַצּוּק לֹא גָּל מֵעַל פִּי הַצֵּל.
זֶהוּ צֵל קוֹרָתִי. זֶהוּ צֵל קוֹרוֹתַי.
עַד הֲלוֹם. עַד קָצֶה. עַד אֶפֶס קָצֶה.

ב

אֲנִי עוֹשָׂה בִּקְהַל עֲדַת אֲנָיִים.
כָּל אָנֹכִי כּוֹרֵת בְּרִית עִם עַצְמוֹ.
כָּל אָנֹכִי הוֹדֶה עַצְמוֹ לְזוּהוּת בְּרִית
וּמוֹצִיא עָשָׁן יוֹמָם וְנִיצוֹצוֹת לַיְלָה.
כָּל־אָנֹכִי לֹא שׁוֹמֵר אֶת אָחִיו
בְּחָרוֹן וּבְגַל פָּנָיו.
אֶחָד אֶחָד וּבֵישׁ רוֹאִים
אֶל הַפֶּרֶק, אֶל חֲלִיצַת הַפֶּרֶק,
אֶל עֲצֶרֶת הַפָּנִים הַנּוֹפְלִים,
אֶל עֲצֶרֶת הַמְּסִיבִים שְׂאֵת,
אֶל עֲצֶרֶת יַעַר עָשָׁן וְנִיצוֹצוֹת,
אֶל עֲצֶרֶת קֵן וָהֶבֶל וָרִיק,
אֶל עֲצֶרֶת עֲדַת אֲנִי הַבְּדִידוּת.
מִי יִתְּנֵנִי הוֹדֶה וְכוֹרֵת קְהַל־קָהָל
הָעֵץ הַבּוֹדֵד בַּעֲצֶרֶת הַיַּעַר.
מִי נָתַנֵּי אָח לֹא מוֹדַע קְהַל־אָח,
מִי נָתַנֵּי עוֹשָׂה בִּקְהַל הָעֵדָה
קְהַל־קָהָל בְּצֵל קוֹרָתִי.
קוֹרָתִי הַנּוֹפֶלֶת, קוֹרוֹתַי הַנּוֹפְלוֹת
אֶל פִּי הָאֲדָמָה — —

ג

...כל הנביאים ראו מתוך אס־פקלריה מלוכלכת...
(ויקרא רבה ד')

אֲנִי עוֹשָׂה בְּצֵל קוֹרוֹתַי, עַד הֲלוֹם,
עַד קָצֶה, עַד אֶפֶס קָצֶה,
עַד פִּי הָאֲדָמָה, עַד כִּי הַצֵּל
וְהַצּוּק לֹא גָּל מֵעַל פִּי הַצֵּל.
נִבְכֵי קוֹרוֹתַי כְּנִבְכֵי נַפְשִׁי,
צֵל קוֹרָתִי כְּצֵל נַפְשִׁי.
הַצְּלָלִים הָרוֹדְפִים מֵהַנְּבָכִים,
הַקּוֹרוֹת הַנּוֹפְלוֹת אֶל פִּי הָאֲדָמָה,
הַנְּפָשׁוֹת הַתְּלוּיוֹת בֵּין הַקּוֹרוֹת וְהַנְּבָכִים —
אֲנִי אֲנִי הַבְּדִידוּת הָעוֹשָׂה בַּנְּבָכִים,
הָעוֹשָׂה בַּנְּפָשׁוֹת, הָעוֹשָׂה בַּכֵּלִים,
הַבּוֹקֵעַ קְסָמִים בְּאַסְפַּקְלַרְיָה מְלֻכְלֶכֶת,
מַרְאָה בְּחִידוֹת, מַבִּיט בַּתְּמוּנָה — — —

קְטִיעָה, קְטִיעָה, עַד הֲלוֹם.

(מתוך ספר שירים העומד להופיע בהוצאת „עם עובד")

ז'קלין כהנוב

מה אירע לתרבות צרפת?

כאמור חושפני ועצוב למדי על מצבה של התרבות הצרפתית נתפר־סם לפני זמן־מה ב„לה מונד". המא־מר, שכותרתו היתה „האם נשעינו כולנו אידיוטים?" ומחברו פיאר ויאנסון־פונטה, נפתח כך: „אפשר היה לצפות לזיקת אהבה, כוח, עב־אה, יאוש, תקווה — לא חשוב אי־זו. אך הקולנוע הצרפתי אינו מסו־גל עוד לזעזע. כתבי־העת הצרפ־תיים כולם מקוננים על נדירותם של סופרים ממדרגה ראשונה. אמנם מאלרו, מונטרלאן, אראגון וסארטר עדיין חיים בינינו, אך הצעיר שב־הם, סארטר, הוא בן 66 והאחרים הרבה למעלה משבעים. הם שרידיה של תקופה שחלפה, ואיש מבני ה־דור הצעיר בצרפת לא תפס את מקו־מם. המצב גרוע אף יותר בתחום התיאטרון. לדולן, באטי, דילן ו־פיטואף אין יורשים. ואשר לציור — רק פיקאסו עדיין עומד... והוא הדין כמעט לגבי כל אחד משטחי האמנות..."

לאחר שהייה של כמה חודשים ב־פאריס, אין לי אלא להסכים לתי־אור זה של המצב. מרבית המחזות שהוצגו כאן בחורף שעבר היו מח־זות מתורגמים מאנגלית או הצגות מחודשות של מחזות צרפתיים יש־נים. הסרט "Clock-work Orange" הוקרן במשך חודשים רבים, אך לא היה אפילו סרט צרפתי אחד שיש־וה לסרטיהם הטובים של ז'אן רנו־אר או ז'אן־לוק גודאר, למשל. אפי־לו בתחום העתונות הלה ירידה. „לה מונד", אף כי עודנו מצטיין מבחי־נת הבידע, נעשה כמסורבל כל־כך: כאילו נכתב כולו בידי פרופסורים, הקריאה בו היא מלאכה מייגעת. עתונים רבים שוב אינם מפרסמים מוסף ספרותי קבוע, משום שבסוף השבוע הבריות שנהגו לעיין בו יוצאים מן העיר ומשחקים קריקט על הכורסאות שליד בתי־הכפר שלי־הם. רבים מעתוני הפרובינציאה התמ־זגו זה בזה או נסגרו, בשל מיעוט ה־קוראים וגודל הוצאות הייצור.

הצרפתים המשכילים שוב אינם קוראים, כמדומה, במידה שנהגו לק־רוא. מעולם לא היו בצרפת סטודנ־טים כה רבים והם קוראים את ה־ספרות הטכנית הקשורה עם לימו־דיהם, או רובצים מול מקלט הטל־ביזיה, מתווכחים על התכניות, רוט־נים על הצנזורה המדינית השמה בסד את רשתות הרדיו והטלביזיה הממשלתיות — ואף־על־פי־כן אינם יכולים להיחלץ מכבלי קסמן. גם ה־פולמוסים הכתובים כמעט שאין בהם כדי לעורר סערת־רוחות. היה מבול של סרטים על מלחמת־אלג'י־ריה, אך הוא נסתיים כבר לפני עשר שנים. ואין זה נושא אקטואלי, די או מרוחק דיו להצדיק שיבה אליו או אינטרפרטאציה מחודשת של ה־מאורעות. „תנועת המרי" היא עדיין עניין המעסיק את הציבור, בעיקר בשעה שאחד ממשתפי־הפעולה מת־גלה וזוכה בחנינה — אך רמת ה־ויכוח נמוכה. פרנסואז ג'ירו, כתבת ה„אכספרס", מדברת על „ריח הריקב הנודף מן המשטר, כריח העולה מ־פח־אשפה", אך שערוריות פינאנ־סיות ושחיתויות אינן נושאים מעור־רי השראה במיוחד, וביחוד שה־ציבור חי חיים טובים למדי ואינו רוצה להסתבך. ואף כי עתונים רבים כותבים על שיפור „איכות החיים", הרי איכות החיים בצרפת ירדה. אין עוד עניין שלמענו מוכנים בני־הא־דם להילחם או ערכים שלמענם הם נחלצים להגן. הם חיים, בנוחיות, באוירה של אדישות ואי־שביעות־רצון אמורפית. הדבר משתקף ב־תחומי האמנות. הלוא אמנים אינם יוצרים בחלל ריק, ואף כי קשרי־הם עם החברה הם סובטיליים וק־שים־להגדרה, הרי אפילו כאשר הם יוצאים נגדה, הם וקהלם חייבים להיות „מעורבים", להרגיש בחריפות ולא להיות שווי־נפש. ומרבית האנ־שים בצרפת, דומה, אינם ערים ו־רגישים לגבי שום דבר.

ירידה זו של היצירתיות בצרפת היא תופעה מוזרה, כי היו רק תקו־פות מעטות בתולדותיה של צרפת, שלא נוצרו בהן יצירות גאוניות. המהפכה הצרפתית ותקופת נאפוליון היתה אחת מהן, אך לפניה ולאח־ריה חלו פרצי יצירה עצומים: ה־פילוסופים שלפני המהפכה והרו־מאנטיקאים לאחר נפילת נאפוליון.

הצרפתים מעלים שפע של סיבות להסברת תופעה מדכאה זו, אך אף אחת מהן איננה משכנעת ביותר, ו־לאמיתו של דבר קשה לקבוע, אם תרבות מסוימת סובלת מירידה זמ־נית או מהתנוונות שאין לה תקנה, ומדוע.

יש המטילים את האשמה על הח־יים המודרניים והמוגם, שאינם מו־תירים לאדם שלווה ותנאי להתבונן סביבו ולהרהר; או על העייפות ש־גורם האיום המתמיד של המלחמה, על האימה האפוקאליפטית של תקופ־תנו. אך בארצות הברית מתנהלים החיים המודרניים בקצב חריף יותר ואותיים ה„אפוקאליפטי" דירבן את הבריות למתאה הרת־יצירה. אחרים מאשימים את המשטר, טוענים כי

פרנסואז סאגאן

דה גול הצמית את רוחה של צר־פת בסוג סובטילי של דיקטאטורה וכי פומפידו אפילו אין בו גדולתו של דה גול. אך הלוא שני אישים אלה ומפלגתם הועלו לשלטון על־ידי ציבור הבוחרים ופומפידו הוא אולי הביטוי, ולא הסיבה, לבינוניות ה־אופפת עתה את חייה של צרפת.

פ. ויאנסון־פונטה המשתדל להמ־עיט ככל האפשר את ערך שקיעתה התרבותית של צרפת, מציין כי לא תמיד זכו האמנים הגדולים להער־כת בני־זמנם, וכי השפעתם ניכרה רק כעבור זמן. הוא טוען כי מאו־רעות מאי 1968, אף כי לא הוכתרו בהצלחה, החיו את הדיון, הנמשך עדיין, על אספקטים שונים של ה־חיים המודרניים: הנוער, זיהום ה־סביבה, העיוניים, הדיכוי והדרכים לשינוי אורח־החיים. אלה, אומר הוא, אינם חשובים פחות מגילויי העבר. אך מאי 1968 נסתיים חיש־מהר, ואחד החיבורים החשובים ביותר בנושא זה, חיבורו של המו־רה הצעיר לפילוסופיה פאסקאל

רומאן גארי

לאנג, קרוי בשם רב־המשמעות „האי־רבולוציה"... ואשר לדיון ב־נוער, בזיהום וכוח־הכפייה של ה־שלטון, הרי לאמיתו של דבר החל דיון זה בארצות־הברית, וצרפת אך הלכה בעקבותיה.

ייתכן שאמנם צודק פ. ויאנסון־פונטה באמרו שכמה צרפתים צעי־רים עוסקים היום ב„יצירה שקטה", אשר יתנו להכרה מהר, אך כנגד זה הן בנעמות מופלגות למדי. כמוסים שיצירותיהם של האמנים הכופרים הגדולים בני הדורות הקודמים עור־רו בדרך־כלל מיד תגובות חריפות — הערצה, זעם או לעג. "La condition humaine" של מאל־רו היתה יצירה, שדור הכיר בה את עצמו, ולכל כרך מכרכי ה־אפוס הגדול של ז'יל רומאן ציפו בקוצר־רוח והתגובות עליו בלהט. עתה אין תגובה כעין זו לגבי שום דבר הנעשה בתחום התרבות.

איש אינו יכול להסביר, מדוע צר־פת מסוגלת פחות מאשר היתה, מוצפת במגדלי־בניינים צנולים כפועלים, במספר גדול יותר של מכוניות, בהמון גדול יותר של בני־אדם המסבב ברחובותיה, והמדהם כבבואה חלומית של העבר, משת־קפת בסעגה. אולי תבליט „ההתפו־צצות האוכלוסיה" הרגישה, כשרונות חדשים, משכבות חברתיות שאינן בורגניות דווקא. אולי ימצאו הצר־פתים דרך לבטא את גאוניותם ב־הקשר אירופי חדש, שעתה הם תומ־כים בו רק בחצי־לב. הם עדיין כבו־לים באזיקי מסורת העבר שלהם, מסורת ששוב אינם מוכנים לקיימה, ועם־זאת הם שמרניים מכדי לפנות לה עורף.

שני ספרים משקפים, כל אחד לפי דרכו, את שקיעתה הנוכחית של תרבות צרפת: האחד הוא ספרה של פרנסואז סאגאן "De bleus à l'âme" (נפש חבולה, בערך), והשני — „אירופה" של רומאן גארי.

סאגאן עדינה חוסרת האלגנטית להפליא, המלאנכולית־למחצה והלה־נגיה־למחצה, כפי שהיתה תמיד, ב־ספרה הזה, ... על „יסודות האוטו־ביוגראפיים. הבגים, היא מבוכה אל חיבה אל מבקרים ומספרת כמה נהנתה מחייה, מהצלחותיה, ממכו־נות־המירוץ, הכסף, ואגב כך לועגת לכל מטיפי המוסר. אולם כבר בע־מוד הראשון היא מוכירה את ה־„קורא" שירה על פאריס, הבינר־בית הינצה. שום דבר אינו משמעו עוד. היא מערבת כאן אוטוביוגרא־פיה עם בדיון, נוטלת שתיים מן ה־דמויות שכתבה עליהן בעבר — את האח והאחות המוהדים, המגיעים כמעט לקירבה של גילוי עריות, אשר במחזה „טירה בשוודיה" — ומתייחסת אליהן כאילו היו אנשים חיים ולא דמויות בדויות. הם עד־יין חסרי־פרוטה ומקסימים, אך פחות שאננים משהיו, מוטרדים כלשהו באותו סטודיו קטן, שהשכיר להם ידידם ההומוסכסואל, השמן והמצ־ליח, אשר שולח לבסוף יד בנפשו משום שאהובו זנח אותו. האח מו־צא לו גברת אמריקאית עשירה ש־תדאג לקיומו ואילו האחות מנהלת פרשת־אהבים חולפת עם הנהג של אותה גברת ואחר־כך עם אותו צעיר יפהפה שבגללו התאבד ההומוסכ־סואל. והכול מסתיים בלוויה בפא־ריס זו, ששוב אינה מסעירה, קלי־לה ועליזה, אך גם כבדת־ראש באמת אינה. שם הספר קולע עד מאוד, משום שהמלה "Bleus" מר־מזת גם על הנוסטאלגיה של ה־בלוז האמריקאי הישן, מלבד מש־מעה בצרפתית: חבלה או חבורה. ואכן, הנפש הצרפתית כאילו חבולה, כמו פרי עדין, בשל יותר מדי.

ספרו החדש של רומאן גארי הוא דוגמה לבשלות־יתר זו. הוא כתוב בסגנון רומאנטי בולט ועם־זאת מחקה את הטכניקה של „הרומאן ה־חדש" — כך שאין הקורא יודע ב־וודאות היכן ומתי מתרחשת העלי־לה (אם יש כזאת) ומי לוקח בה חלק. הוא עוסק בשגריר צרפתי ב־איטליה בשם דאנטאס, אשר בצעי־רותו היה מאוהב עד לשגעון ב־מאלווינה, גברת אוסטרו־הונגארית קשישה ממנו, וזנח אותה לאחר שנפגעה בתאונת מכונית ונעשתה נכה. הגברת עדיין חיה ושואפת נקם. דאנטאס מתאהב עתה בבתה, הדומה בדיוק למאלווינה בצעירותה. מאלווינה היא גלגול של גברת מן המאה ה־18, שהיתה מכשפה וזונה, היא משתלטת על נפשו של דאנ־טאס והעולם העבר ההוזה של אי־רופה בלילות הבדיונים שלו וכמיתד העיברים עליו בקסם־הנועם. הוא נפגש כאמור, עם בתה של מאלווי־נה ומתאהב בה, והיא מודיעה לו אהבה. האם אמורה מאלווינה לסמל אירופה? אינני יודעת. על־כל־פנים הספר שופע למדנות, משרב את גופיה של מוסיקאנט בהרהורים אימפוטיים על אירופה וכולפים ב־צחצח־לשון במתח של דאנטאס, בשמי כתמכים עמוקים הוא נו־שק את שפתיה של בת מאלווינה היפהפיה, לפני שהוא שב ושוקע בהמזימה. דאנטאס מצטער על כי לבורת כל אמנויה הגאוניים הגדולים, בגדה אירופה בטוב ביותר אשר בה — באנושיותה — ואינה יכולה לחי־יות על־פי הערכים שהיא עצמה יצ־רה. כל אירופה נראית כתצוגה של המצי־אמנות הציירים, אשר כל מה שהיה בה לפנים נהדר ונפלא, אי־בד עתה את משמעותו. אם כן, אולי נשתבש משהו לא רק בצרפת, אלא באירופה, שגרעה היתה מתפאר־תה. בקראך ב„אירופה", הרי על אף כשרון הכתיבה שרומאן גארי מצ־טיין בו, אין ספק שתגיע למסקנה כי אירופה באמת איבדה קצת את שפיותה.

חיים בן־עמרם

נמל שהיה ואיננו עוד

דומני שלא רבים שמעו על „ה־מכון לידיעת הארץ על שם חיים אבשלום". אך רבים (אלפים ואף רבבות) נהנו ממפעלי התרבות ה־ענפים שלו מאז יוסדו (1952) ועד היום. דומני שלא אטעה אם אכתוב, שהמכון הזה, של הסתדרות העובדים הכללית, שעבר זה לא כבר להס־תופף בין כותלי אוניברסיטת תל־אביב, הוא מפעל של איש אחד, הלוא הוא ד"ר שמואל אביצור. אני כותב „דומני", כי איש זה, ההולך בלאט, נזהר מלציין זאת בפרסומי המכון. אביצור הוא אחד מאותם מ־יוסטים ותיקים, שלפני שנים רבות החלו לשוט בארצנו ולהתהלך בה, כדי להכירה היכרות בלתי־אמצעית. אבל אופיינית לו העובדה שבספרו האחרון, על נמל יפו*), הוא משלים כיתור מהודק של עירו תל־אביב — יחד עם „נחל איילון" (הוצאת מרכז לתרבות והסברה, תשי"ב) ו־„הירקון" (הוצאת הקיבוץ המאוחד, תשי"ח) — עיר זו שנס התפתחותה ממקור יפו הנה כפלא היוולד „תל־צה" מן הפרופר...

אכן, נמל הוא נושא מצויין ל־מחקר גיאוגראפי־היסטורי, ויפה כתב המחבר בהקדמתו: „בחיי העולם של נמל יפו, בפרוזה של פריקה ו־טעינה, של עליה לחוף והפלגה ל־מרחקים, מקופלת ההיסטוריה של ארץ־ישראל בכל הימים, וביחוד של התקופה שבין מסע נפוליון בשלהי המאה השמונה־עשרה לבין קום מדי־נת ישראל... ניתן ללמוד על דרכי התפתחותן של החקלאות, על גי־דוליה השונים בארץ, של התעשיה, המלאכה והבנייה המקומית ועל ה־סיכויים באורחות החיים בה ורמת־החיים בה דווקא מלוחות היצוא וה־יבוא, המושפעים בלשון מספרים יב־שה אך משכנעת, את רזי התהלי־כים הכלכליים של הימים ההם". אני חושד באביצור, שאותה לשון מס־פרים יש בה כדי לספק לו הנאה מלאה, ועל־כן מה טוב שנתן את הדעת „לעשותו (את הספר) קריא ומעורר עניין גם אצל הקורא ה־רגיל" ולאפשר אף לקורא כזה „ל־הפיק שמץ הנאה מהקריאה". מטרה צנועה זו הושגה לדעתי, אם כי מ־בחינת העניין „לקורא הרגיל" יש, כמובן, הבדל בין פרקים שונים של הספר. נעימים ביותר למקרא הם קט־עי תיאור הפורים מה־שם, כמו ה־קטע הבא בפרק „מראהו החיצוני של הנמל": „תמונה סטטית ומר־שימה היתה מתגלה לעיניו של הנוסע המתקרב באניה לחופה של יפו. כפה (כף צריחית) של העיר העתיקה, זה עוטה כולו בתי אבן של כורכר צהב־הב, העומדים צפופים וממלאים את כל המדרון, כשכיפותיהם העגולות וקמרונותיהם המחודדים מזדקרים ב־אפרוריותם מעל הגגות. נוף זה השת־נה במקצת לקראת סוף המאה ה־19, עם הופעת גגות רעפים אדומים ומשופעים. במרוצת הזמן נעלמו ה־מצודה שבראש הפיסגה על תותחיה המיושנים, וכן חומות העיר ושני שעריה, הישן והחדש. נוספו עוד כמה צריחי מסגדים ומגדלי פעמו־נים של כנסיות, ומצד דרום החלו לגדול ולהתארך שני פרברים חד־שים — עג'מי וג'בליה. נראו גם 'אצבעות' השלוחות צפונה — שכו־נות נווה־שלום, מזרחית יותר נווה־צדק, ובמקביל לים מנשיה; ואי־שם, בין החולות, כבר נולדו מציצים ב־תיה הלבנים של תל־אביב" (עמ' 111). או למשל הקטע הבא מפרק בשם „סירות הנמל — הצי הפנימי": „ובאמת, איזה רושם יכול היה לקבל נוסע נבוך ועייף מתלאות המסיעה בים וטלטולי האניה, כאשר הוציו נחטפו לפתע ונזרקו אגב צע־קות שנשמעו לו פראיות — ושתו־כנן המילולי והאי שלא היה מובן לו — שהגונים לסירה ואחר־כך ל־חוף. יש ובריקן כזה (כפי שהוא נראה לו במבטאו הרוחבים, שפמו הארוך ופניו המאיימים), היה גוזר גם אותו בלי אומר ודברים, או אומר לו דבר־מה לא־מובן בקול רם ואף בצעקות וממש משליכו לתוך הסי־רה" (עמ' 76).

באמת, איזה רושם? אני מתפתה להביא כאן קטע מספר אחר, מזמנו של נוסע, שנכתב לפני יותר ממאה שנה: „שם הורידו שנן לשעות את־זות, ושלטלנו על גב גל אדיר שהתנפץ בכוח אל החוף, ומנע כל נסיון להטיל המימה את סירת ספי־נתנו. לבסוף הושענו בסירת־משא שחורה, אשר הונהגה באמצע כלשהו אל החוף דרך רכסי המשברים, וב־היכנסנו מעבר לשוניה צרה למים שקטים יותר, נמצאנו פתאום מתחת לפיגום של מרישים שהודקו לתוך הים. על המרישים הצטופפו המון ער־בים שחומים, מעורטלים למחצה, טרם היה סיפק בידינו השוב. כיצד נרד ליבשה, וכבר נתפסו זרועותי וכתפי מלמעלה; הורימוני כחבילת סחורה, רגלי נתפסו אף הן כמו זרו־עותי, וכך התעופפתי מיד ליד. לא יכולתי להתנגד או להתעשת, כי כל אחד השתוקק להיות בעסקים, ולתבוע כמובן בזכות כך בקשיש מן ההוגאניה; ותוך זמן קצר מש־בדרש לסיפורי מצאתי את עצמי על הרציף של יפו, כשרעשי בחזהו עלי במקצת מרושם כניסתי הבלתי־מכוב־דת ולא רומאנטית לארץ כנען**)".

אבל נחזור אל ספרנו. מה־רושם אותו מוצא בו קריאתו שנו לא רק מעניינות, אלא אף מנוחיות ממש, כגון זו: „תנועה בירושלים (המיפו) לגליל העליון, למשל למעלה, הת־הלה באנייה לביירות ומשם לצידון, ולבסוף ברכיבה, למקום המיועד" (עמ' 30). או, למשל, הידיעה שארץ־ישראל היתה מייבאת לפנים מלח... (עמ' 34, 57). במקום אחד אתה למד לדעת שהמפעלה הראשונה למניעת „הפסלה" בוקפת „לוכתמי" של מבי־שלת תודכיה התשונה במזיכת ל־העלאת יהודים היתה דווקא גברת אנגליה. אותה גברת פנתה אל ה־שלטונות בבקשת רשות להקים תח־נת־הצלה בקירבת הנמל, אבל „תשו־בה על הפנייה לא נתקבלה כלל. ב־אופן בלתי רשמי היה ידוע, כי ה־טעם להתנגדות מתוך תשובה, ש־כמה כסיתרב, הוא החשש מן התחנה זו תשמש למפשה להעלאת יהודים שינסו להסתנן לארץ באורח בלתי חוקי" ועל אף גזירות הפיתוקה האנד־טה". זאת היתה פעולת מניעה ראי־שונה נגד 'מעפילים' אלא שהגברת האנגליה לא חלמה להביאם כלל. „הסיבה לחשד נבעה מכך שה־מקום, שבו הציעה הגברת פאלמר ל־הקים את תחנת־ההצלה, היה מחוץ לנמל וסמוך לשכונה יהודית, ליד ה־מלון המפורסם המודרני ביותר ביפו בעת ההיא („בלה ויסטה"), מלון ש־הוקם בכספה על־ידי „היודע בצי־בור" שלה, המומר... מיבנולד הנהל בידי חוכרים יהודיים. בתיקי ה־קונסוליה הבריטית בירושלים, השמו־רים בגנזך המדינה שבלפורגדון, הש־תמרה חליפת־מכתבים ארוכה סביב הצעה זו. הקונסול תמך בבת ארצו... הוא גם הגדיר נכונה את סיבת הש־תמקותם של השלטונות התורכיים" (עמ' 125).

מקוצר המצע, אציין יתד רק את העניין המיוחד שיש בתכניה לפי־תוח הנמל. שהציעו בעלי יוזמה שו־נים, בעיקר לפני קום מדינתנו (ל־אלה מוקדש הפרק „תכניות לפיתוח נמל מודרני ומשוכלל ביפו", עמ' 93—111), ומשהו אף בראשית המדינה („התכניות האחרונות לבניית נמל גדול ליפו — תל־אביב", עמ' 205—208).

אשר למלאכת ההוצאה והתקנת ה־ספר לדפוס (בידי ניני אבאלי), ה־רושם הכללי נאה, אבל ראוי לציין, לדוגמה, ליקויים אחדים, שאפשר היה למונעם:

א. אי־אחידות בכתיב: בעמ' 13 „טאאהר (קרי דהר) אל עומר", ו־אילו בעמ' 20 ובעוד מקום: „ט־אהיר (קרי דהיר) אל עומר".

ב. בספרות המחקר שלנו אתה מו־צא לא פעם צירוף כגון של מליצה ולשון־פילגים, כמו במשפט הבא, ש־אמנם אינו אופייני לסגנון הספר כו־לו: „בצמרת המאה ה־19 גדל הדוך נמל יפו יצואן של יהודיות פשו־טוחי מוביכות הארץ" (עמ' 21).

ג. ניסוחים לא מדויקים כאילו הם פליטות־קולמוס, כגון: „חמש אניות של קווי קבע: צרפתית, רוסית ושתי אוסטריות" (עמ' 29) או: „ובבואו ל־שטח הפנימי שמעבר לשוניות, בי־נן לבין החוף" (עמ' 114); או: „שלא היו יהודים בארץ... עוד ב־מוצאת השנה של המאה ה־19 ו־אפילו ברבע השלישי שלה" (עמ' 50). הדוגמה האחרונה לקוחה מתוך ביתה מעורר של היבוא דרך נמל יפו עד מלחמת־העולם הראשונה (עמ' 49—59), ביתה יבש, לכאורה, אך רב־עניין, המשקף יפה את תחום ההתעניינות המיוחד של אביצור, ה־מכונה בשיר „תרבות המעירית". אכן, לא מקרה הוא שהתצוגה הנתמדה של „מכון אבשלום" קרויה „אדם ועמלו".

*) שמואל אביצור. נמל יפו ב־גאותו ובשקיעתו 1865—1965 (הו־צאת מלוא, תשל"ב), 225 עמ' + תמונות, מפתח ו־29 לוחות סטאי־טיסטיים.

**) מתוך „ארץ־ישראל", יומן ה־מסע של חוקר־הטבע האנגלי טרי־סטראם. יומן זה, בתרגומו לעברית, מוגן מוכן לדפוס ב„מוסד ביאליק", וכל מי שמעוניין לקראו במהרה מוזמן לשלוח „סטיצקה" אל הוצאה זו.

ספרים חדשים

מקור

לאור הכתוב — מאת רבקה גור־פיין. מבחר מאמרים המתייחסים ל־שלבים מוקדמים ביצירתם של סופרים ומשוררים בישראל, בין השאר: אהרן אפלפלד, יוסף אריכא, דבורה בארון, חנוך ברטוב, אהרן מגד, עמוס עוז, יהושע קנז, א.ד. שפירא. הוצ' הקיבוץ המאוחד, 206 עמ'.

כבר בחצי יומי — שירים מאת עוזי שבים. הוצ' הקיבוץ המאוחד, 88 עמ'.

בית האילם — סיפור מאת שלמה סבועני. סיפור אותנטי מחיי החיים בכרם התימנים בתל־אביב בשנות ה־שלושים. הוצ' הקיבוץ המאוחד, 186 עמ'.

שמיר ירושלים — שירים מאת אל־עזר טורבים. שירה שראשיתה אדמת נכר והמשכה על קרקע המולדת ונקו־דת המוקד שלה — ירושלים המנצחת על הגולה והנכבר שלה. הוצ' אגודת שלם, 98 עמ'.

תולדות האדריכלות — מאת זאב הרפל. במבחר על לידת האדריכלות ב־עולם העתיק דרך ביזנטיון, הרומנסק, הגותיק ועד לאמנות הבנייה היהודית כולל מצפה לקורות ירושלים והבנוה. הוצ' ראובן מס, 344 עמ'.

מחקרים בתולדות היהודים בארץ־ישראל ובאיטליה — מאת דוד תמר. הדפסה שניה, הוצ' ראובן מס, 290 עמ'.

קורות בית העלמין הישן בחולון — מאת ישראל קלויזנר. הוצ' ראובן מס, 114 עמ'.

האבן החלקה במבצעת — סיפורים לילדים מאת נורית זרחי. הוצ' דביר, 44 עמ'.

מכנסים עם כיסים — שירים ל־ילדים. סיפור וציור אברהם ... הוצאת „עם עובד".

ספר חיים שפירא — כרך א' — כרך ב' — ערוך בידי ח.ז. הירשברג בהשתתפות מ. בר, י. רוז, ל. וולד. דברים שנאמרו באזכרות ובעצרות עם, וכן אסופת מחקרים ב־תחומים שונים של מדעי היהדות. הוצ' אוניברסיטת בר־אילן.

תרגום

המאהבים הצעירים — רומאן מאת יסונארי קאוואבאטה. סופר יאפאני גדול רוקם עלילה לירית מעורבה המשקפת את המאבק בין מורשתה הרוחנית של יאפאן ובין קצב החיים המודרניים, בין צורות חברתיות מיושנות לבין תבר עתידו של החברה התעשייתית. תירגם מגרמנית: צבי ארד. הוצ' „עם עובד", ספריה לעם, 195 עמ'.

ילדים זקוקים לאהבה — ההו־רים לעזרה — מאת ד"ר א. הוסו. עב־רית: א. אורון. הצעת דרכים להבנת אישיותו של הילד ובעיותיו מיום היוולדו ועד הגיעו לבגרות. הוצ' אחיאסף בע"מ, 216 עמ'.

כתבי עת

בית מקרא — ד' — כתב־עת של החברה לחקר המקרא בישראל ושל ה־מחלקה לחינוך ולתרבות בגולה בהו־צ... מאמרים על ספר יחזקאל ואיוב, על דינה בת לאה, על כלב בן יפונה ועוד.

מולדת — ג' — כתב־עת בנושאי תורת ישראל, עם ישראל, ארץ־ישראל. בחוברת מאמרים על זיהוי הבוהל הים מערבי, העומר ושתי הלחם מבעד הר־רי, נחל מצרים, חינוך ועוד. יו"ל ב־"י המחלקה לדור הצעיר בממרי"ל, ... עמ'.

העורך: אברהם יבין

צבי יעבץ

ירושלים בימי המרד הגדול – הארה חדשה

מתוך שורת המחקרים המעמיקים והמאלפים של פרופ' יצחק בער, ה־מוקדשים לתקופת בית שני, המת־פרסמים בכתב־העת ההיסטורי „ציון" ראוי לתשומת־לב מיוחדת, בגלל גישתו החדשנית, מחקרו שהופיע ב־ימים אלה הדן במצבה של ירוש־לים בימי המרד הגדול (בשנים 66—70 לספירה *).

במחקרו זה מתייחס פרופ' בער לפרשיות מספרו של יוסף פלוויוס „מלחמת היהודים", המתארות את המתרחש בבירת ישראל בזמן המ־רד הרומי ובימים שקדמו לו. כי־דוע, מתאר פלוויוס את ירושלים כ־נתונה בתסיסה חברתית־פוליטית גרו־שה, משוסעת ומפולגת במחלוקת גוברת והולכת בין שוחרי שלום, מרדנים, ובין מחייבי המלחמה, הקנאים, אשר התגלגלה עוד לפני המצור למלחמת־אחים אכזרית, עקו־בה מדם, שהגיעה לשיאה בזמן ה־מצור. מלחמת־אחים זו הקלה על הרומאים את מלאכת החורבן. ה־תיאור של פלוויוס נתקבל כמקור היסטורי המהימן ביותר על ידי ה־היסטוריונים בכל הדורות ומכל ה־אמונות — יהודים ולא־יהודים — אף על ידי אלה שראו בו בוגד בעמו, אשר השתעבד לאומה שהמ־יטה כביכול מהשמים על העולם הלז.

פרופ' בער מותח ביקורת נוקבת ומדוקדקת על סיפורו של פלוויוס ופוסל אותו באופן קטיגורי מ־לשמש מקור להיסטוריה. גילוייו של בער מ־הפכניים ותובעים מהקורא ל־הרהר אחר דעות שאליהן הורגל ו־להסיק מסקנות שונות בהחלט לגבי מצב המעשי הרוחני ששרר ב־ירושלים בקרב השכבות והחוגים השונים, שהיו מצויים בה בתקופה טראגית ביותר בתולדותיה הארו־כה, ואף מביאים אותו ליצירת ת־מונה היסטורית שונה בתכלית מזו הנראית עד כה בספרות ההיסטו־רית ובספרי הלימוד.

כנקודת־מוצא למסקנותיו המרחי־קות־לכת של בער משמשות עבודו־תיהם המצוינות של המלומד האנ־גלי הנודע בגין תקרי וההיסטוריון שאולי המנוח פרופ' א. צ'ריקו־בר. תקרי ** הוכיח, כי פלוויוס העתיק ב„מלחמת היהודים" את ספ־ריהם של סופרי אתונה מהמאה ה־חמישית והרביעית לפני הספירה ו־חיקה את סגנונו הרטורי של תו־קידידס. צ'ריקובר הבליט במאמרו הידוע *** את שיטתו המיוחדת של פלוויוס, שהתבטאה בשימוש במונ־חים של „פוליס" יוונית, כגון: אר־כונטס (כהנים), בולה (מועצה) טירנים, אוליגרכים, דמוס וכיוצא ב־אלה, וישם אותם לגבי ירושלים. שניהם לא הסיקו מגילוייהם כל מסקנה לגבי עצם מהימנותו של ה־סיפור ההיסטורי של פלוויוס. תקרי לא מצא כל פסול בחיקוי סגנונו ה־ספרותי של תוקידידס וצ'ריקובר ראה בשימוש בטרמינולוגיה הפוליטית של ה„פוליס" היוונית, כביטוי, רק „מלבוש חיצוני ללא פגם בתוכו". בער חולק על דעתם זו. לדבריו הי־תה בשני אלה שיטה מתוחכמת ומ־כוונת, שאיפשרה לפלוויוס להחדיר להוך סיפורו מושגים זרים ומעשים שלא אירעו אשר סילפו את השתל־שלות המאורעות ההיסטוריים, עיוו־תו את דמותה של החברה היהודית האידיאלית באור מזויף את דמות מנהי־גיה.

לא כחיבור האוטוביוגראפי של פלוויוס „חיי יוסף" הוא ספרו „מל־חמת היהודים". את סיפור חייו, וב־מיוחד את פרשת ההתרחשויות בגל־יל, שעמד במרכזן כמפקד של הגנת צפון הארץ, כתב פלוויוס על סמך רשימות שרשם יום־יום, ואילו על המצב בירושלים בזמן המצור, אשר לו הקדיש את מרבית הפרקים ב־„מלחמת היהודים", לא ידע פלוויוס ממקור ראשון ולא יכול היה לדעת. הוא כתב את הפרקים האלה על־פי שמועות, שהגיעו אליו דרך צינורות מפוקפקים — מפי אנשים שונים, פליטי חרב, שהצליחו להימלט מן הבירה הנצורה ורצו לשאת חן ב־עיני ההיסטוריון בעל השפעה במ־חנה הקיסר. שהיה ידוע בשנאתו לקנאים היהודים ובאהדתו לרומי. הם השמיעו באוזניו דברים מקוטעים (ומה שרצה לשמוע) ואת החוליות החסרות לו בשרשרת המאורעות ב־ירושלים, מילא על ידי כך, שהעתיק אליה, פשוטו כמשמעו, התרחשויות מזירת המאבק הבינמפלגתי (בין ה־דמוקראטים לטירנים) באתונה, ב־שלהי המלחמה הפלופונסית. את תיאורי ההתרחשויות האלה מצא ב־ספרות הפולמוסית של היסטוריו־נים יוונים ופובליציסטים ובעיקר ב־„היסטוריה" של תוקידידס. הכלי ה־ספרותי המתודי שהשתמש בו — הסגנון הרטורי המחוקה של הקלא־סיקונים היוונים והטרמינולוגיה ה־פוליטית של ה„פוליס" היוונית — סייע לו לפלוויוס לעשות מה שבשבר מכוונו. ללא כל היסוס, בשם גניבה ספרותית, (ובדיעבד היסטורית).

*

בדרך גלותו זו, טוען פרופ' בער, תיאר פלוויוס תמונה מסולפת של מלחמת־אחים אכזרית בירושלים. הוא העביר לבירה היהודית מושגים קונסטיטוציונאליים של אתונה מתוך התעלמות מוחלטת מהבדלי הרקע בין יוון וישראל. וכך, לדוגמה, מ־ייצגים הכוהנים הגדולים את הדמו־קראטיה הקנאים הולכים לטירנים (או ליסטים, לפי המטבע הלשוני של פלוויוס).

אופייני במיוחד לטכניקת הזיוף של פלוויוס הוא תיאור דמותו של יוחנן מגוש־חלב. יש בתיאור זה מ־שום רצח אופי (אם להשתמש במי־נוח של ימינו) וקשה למצוא דוג־מתו בהיסטוריוגראפיה היהודית. ל־פרשת יוחנן מגוש־חלב, שבו רואה פלוויוס את האשם העיקרי לזוועות מלחמת־האחים, מקדיש בער את ה־פרקים המרכזיים במחקרו. בעיני פלוויוס, יוחנן הוא רפרודוקציה מו־שלמת, ממש כפיל, של קליאון, ה־דמאגוג האתונאי המפורסם, כפי ש־מתארו תוקידידס. כמוהו, אף הוא איש מזימות, היודע לקנות את דעת הבריות בלשונו החלקלקה, השואף לשלטון־יחיד וכדי להשיגו הוא מוכן לכל מעשה מרמה ורצח. מלכתחילה מעמיד יוחנן פנים כאילו הוא שייך למפלגת העם המתונה. הוא מסייע לחנן, הכוהן הגדול וראש ההנהגה ה„דמוקראטית", אך הוא נחשד ב־מסירת סודות פוליטיים וצבאיים ל־קנאים, ומשום כך הוא נאלץ למ־סור שבועת־אמונים לעם בפני חנן. נוסח השבועה שלו זהה לשבועה ל־הגנת הדמוקראטיה, שבה התחייבו מנהיגים אתונאים, החשודים בש־איפות אוליגרכיות. לפי פרופ' בער, לשבועת־אמונים מסוג זה לא היה מקום בתולדות עמנו. והזיוף הזה היה דרוש לפלוויוס, מאחר שהוא מעיד, כביכול, כי הקנאים זממו ל־התמרד נגד ההנהגה הדמוקראטית ולהקים שלטון של טירנים. בנסיבות אלה, ממלא יוחנן תפקיד של מרגל, מחרחר מלחמה, ההולך אל „דמוק־ראטים" כדי לגנוב את לבם ולמסור את סודותיהם לידי הטירנים, המת־כוננים להשתלט על המדינה. חילופי השלטון והקרבות בין הדמוקראטים לטירנים — כל אלה שייכים להיס־טוריה הריאלית של אתונה בסוף המלחמה הפלופונסית. המוביליות ה־הפכפכה של יוחנן ממחנה אחד ל־משנהו היא מקווי האופי של האב־טיפוס שלו, קליאון, ואינה בשום אופן מתכונותיו של יוחנן מגוש־חלב. גם התארים הגנובים, שבהם קישט פלוויוס את אישיותו של יו־חנן, עומדים בסתירה לאחד הפרקים הראשונים בספרו, שבו הוא טוען את ההיפך. מלכתחילה, עם היכנסו לירושלים הנצורה, התייצב יוחנן ב־גלוי, שהוא מתייצב לימין הקנאים באשר הוא מאמין בעקרונותיהם ה־פוליטיים והדתיים.

בעיני פרופ' בער גם מצוץ מן האצבע סיפורו של פלוויוס בדבר מלחמתו של „הטירן" שמעון בר־גיורא נגד הדמוקראטים בירושלים. הוא מוכיח, כי גם תיאור המלחמה הזאת הוא פלאגיאט של כתבי היס־טוריונים יוונים (איסוקראטס ודיו־דורוס), שהתייחסו אף הם לריב מפ־לגות בימי המלחמה הפלופונסית. הוא מוצא בכתוב הדוגמה את סיפורו המזוייף של פלוויוס על כיבוש עין גדי בידי הסיקרים של בר־גיורא בליל חג הפסח ועל השמדת תושביה, לרבות נשים וטף. כנגד סיפורו של פלוויוס, הוא מביא את עדותו של פליניוס, שהיה במחנה של טיטוס בימי המצור על ירושלים (ובוודאי גם נפגש עם פלוויוס), שבמחקרו הנודע Naturales Aistoria דוחה ב־סגנונו היבש והסרמליציות, כי עין גדי נחרבה בידי הרומים.

במחקר השוואתי בין דברי פלו־יוס ודבריו של טאקיטוס המתייח־סים לימיה האחרונים של ירושלים, מוכיח בער, כי שניהם התבססו על מקור רומי משותף. אומנם תיאורי שניהם זהים בקוויהם היסודיים, אך מתוך עיון מדוקדק בטכסטים, מסיק בער, כי המקור המשותף הזה סולף וזויף בידי פלוויוס, שהוסיף דברי רשעות והשמצות כלפי הלוחמים ה־יהודים, שלעומתם מתונים דבריו של טאקיטוס, שכידוע לא הצטיין בחיבה יתירה לעמנו.

על־ידי ניתוח המקורות הספרו־תיים של פלוויוס מגלה פרופ' בער גניבות ספרותיות, שקרים וסילופים לרוב (הבאנו כאן רק פירורים מ־הם), שיש בהם כדי לקעקע את עצם מהימנותו של סיפור מלחמת־הא־חים האכזרית, שפלוויוס מתארה תוך שנאה לעמו. הוא אף סבור, כי התגליות הארכיאולוגיות האחרונות מאשרות את ניתוחו הספרותי: מל־חמת־האחים בירושלים הנצורה היא בדותה זדונית של פלוויוס. התגליות הארכיאולוגיות במצדה ובמערותיה מעידות על הקשר בין כנויי ירו־שלים וקנאי מצדה. כמו במצדה כך גם בירושלים: בני כל המעמדות, כוהנים, חכמים, יהודים פשוטים, גברים ונשים, כולם היו תמימי דעים לגבי ההגנה על חירותם הלאומית־הדתית.

*

בפרקים האחרונים של מחקרו דן פרופ' בער באגדות החורבן שב־תלמוד, הרומזות למלחמת־אחים ב־ירושלים הנצורה. הוא שולל את ערכן ההיסטורי, באשר הן יונקות מכתביו הכתובים של פלוויוס — אם ממהדורתם המקורית ואם ממהדו־רותיהם המאוחרות, ומאגדות נוצריות מאוחרות, שמטעמים מובנים אינן יכולות להיות מהימנות. במרכז דיו־נו עומדת האגדה המפורסמת בדבר בריחתו של רבי יוחנן בן זכאי מ־ירושלים הנצורה אל מחנהו של אס־פסיאנוס. בער מוכיח, כי סיפור ה־פגישה בין ר' יוחנן בן זכאי לאס־פסיאנוס הועתק ממה שמספר פלווי־יוס על עצמו, על פגישתו עם מי שעתיד להיות קיסר רומי ועל בשו־רת הנבואה שהביא לפניו. בער ס־בור, כי האגדה הזאת נוצרה (לא־חר שהועתקה מסיפורו של פלוויוס) בשלהי המאה הרביעית או בראשית המאה החמישית. היא נכתבה בא־ווירת הגלות וסגנונה מתקרב לסגנון ההיסטוריוגראפי של ספר „יוסיפון". מכל־מקום היא אינה תואמת את פר־שת המאבק ההרואי על חירותו הפו־ליטית של עמנו בשנות היסוד הגור־ליות.

* יצחק בער, ירושלים בימי המרד הגדול. ציון, רבעון לחקר תולדות ישראל, שנה ל"ו, חוב' ג—ד.

** A. St. John Thackeray: Josephus the Slave and the Historian

*** האם היתה ירושלים „פוליס" בימי הפרוקוראטורים, ארץ ישראל, מחקרים בידיעת הארץ ועתיקותיה, א (תשי"א).

בעולם הספרות והאמנות

„השד"

גיבור הנובלה החדשה של פיליפ רות „השד" (הוצ' „הולט, ריינהרט אנד וינסטון") הוא אדם פאסיבי. „הנני שד", מחזה דוד אלן קאפאש בסראגיוזה, אחרי שתיאר את הערב הנורא שבו תלו בגופו כמה שדי־גיים מטורפים. „ההופעה שהוס־ברה לי פעם כשפיעה הורמונלית מאסיבית", פעם כאסון 'אנדוקרינו־לוגי' ו/או „התפוצצות הארמאפרוד־יטית של הכרומוזומים" התרחשה ב־גופי בין חצות לארבע בבוקר של השמונה־עשר בפברואר 1971, הפ־כה אותי לבלוטת שד, מנותקת מ־כל צורה אנושית, מעין בלוטת שד שעשויה להופיע, כך היינו חוש־בים, רק בחלום או בציורו של דאלי. אומרים לי כי עכשיו הנני אורגאניזם בעל צורה כללית של כדור־רגל; אומרים כי אני בעל חומריות ספוגית, משקלי כ־80 קי"ג וגובהי הוא עדיין כמטר ושמונים, ואף־על־פי שממשיכים להתקיים בי בצורה פגומה, ו„לא סדירה" חלק משרידי הלב ומערכת העצבים ה־מרכזית, מערכת המתוארת כ„מצומ־צמת ופרימיטיבית" — צינורות עור־רים לי להתרוקן — וכן מערכת ה־זעה המסתיימת באמצע גופי... הרי הארכיטקטורה היסודית שמה קבו־רים באי־סדר קווים אופייניים אנו־שיים אלה היא זו של השד של ה־נקבה".

גיבור הנובלה הוא איפוא יצור פאסיבי, תלוי כבבובה בסל־רשת, בחדר פרטי בבית־החולים לנוקס היל. אכן הפאסיביות היא מרכז־הכובד של הסיפור, שכן במידה שיש לסיפור של רות איזושהי אחיזה במציאות, הרי זה בצמצום הסיפור לאבסורדיות של נגעוניו האינטלק־טואליים של העיבור לתלות. ומה בקשר למסורת הספרותית: גוגול, קאפקא? דוד קאפאש, גיבורו של רות, טוען: „אני קפקאי יותר מ־קאפקא"... „הוא צייר בדמיונו אדם שהופך למקק, אבל תראו מה אני עשיתי... הפכתי את המלה לבשר־ודם".

אולם לאחר שורות מדהים את הצופה בהמצאתו המבריקה, שוב אין הוא בטוח, כיצד ימשיך. וכך, מה שמתחיל כהמצאה קומית נהד־רת, מידרדר לאליגוריה פוליטית עם הברקות של סאטירה, סוראלי־זם ופאנטאסיה מינית, עד שברגעיו האחרונים של הסיפור הוא מתפורר לחידודים אקאדמיים והקורא נשאר לא מרוצה. („ניו־יורק טיימס").

דמויות לא רגילות

באמריקה יצא זה לא כבר קובץ סיפורים ראשון בשם „הרבי הפאגא־ני" מאת הסופרת היהודיה סינתיה אוזיק, (הוצ' „סאקאר אנד וארבורג"). דמויותיה של סינתיה אוזיק הן לא־רגילות, ואף כי קיימת קטיגוריה ב־ספרות הידועה כ„רומאן היהודי־האמ־ריקאי", קשה להניח שהדמויות ה־ללו תרגשנה בנוח בחברת האנשים המופיעים בספריהם של מלמוד, בא־לו, רות ודומיהם. דבר זה יאמר לזכותה, ואפשר שיגרום להוציאה מההתבניינות בצורה ספרותית, שקצת נתיישנה. המשיה כולה מבדיות אתניות מורחבות. אוזיק כותבת על אנשים ומצבים שכמעט אין נתקלים בהם ברומאן האמריקאי. איזאק קור־נפלד, הרבי הפאגאני, תלה עצמו בפארק בניו־יורק. המספר, ידידו ה־ותיק, עורך ביקור אצל אלמנת הרב זו מוציאה מן המגירה את יומנו. מתוך היומן מסתבר כי לרבי קשר עם הטבע וכי הוא נקרע בין חוש־ניות ויראת־שמים וגופו, שנעשה קל האוורירי בהשפעת האל פאן, חושב את נשמתו למשהו סרי־טעם.

כסיפור זה, כן גם השאר סיפורים עתירי־דמיון, נוטים להתפלספות. ב־סיפור „מכשפת הרצקי" עובד המספר במחברת ספנות. הוא פוגש את אנדין — אשה בגיל העמידה המשוטטת עירומה על הרציפים כשבידה ניט־רה, הופכת בסופו של דבר לדמות חקוקה בעץ על חרטומה של ספינה. הסיפורים המעניינים ביותר והטו־בים ביותר בקובץ הם „קנאה, או ידיש באמריקה" שהוא ציור דיוקנו של אדלשטיין, משורר אידי שהקללה הרובצת עליו היא שלא למצוא מתר־גם בארץ אשר בה זוכים להצליח רק אלה הזוכים לתרגום אנגלי; וה־סיפור „בבריות" על משורר פלאגיאט ריסט.

הביקורת גומרת את ההלל על סי־פוריה של סינתיה אוזיק, שהיא סו־פרת רבת־עצמה וראויה לקהל־קור־אים רחב.

סופרים על עצמם

בהוצאת „פנגווין" יצא זה עתה ספר בשם „סופרים בעבודתם" הכו־לל 15 ראיונות שנתפרסמו ב„פריס ריביו" באחת־עשרה השנים האחרו־נות. המעניינים שבראיונות הם ה־ראיונות עם אלן גינזברג, הרולד פינטר, בוריס פאסטרנאק האולין ו־הראיונות הלא־מוצלחים הם עם פוק־נר, פורסטר, סימנון, אנגוס וילסון, רוברט פרוסט, מאופר, אליוט, בלו ונורמן מילר.

גינזברג מספר, בראיון עם תומאס קלארק, על הטכניקה הפיוטית, ועל נושאים אחרים. שיחתו מבריקה. היא שורה בדימויים ההומוסכסואליים רבי־חיות. בראיון עם פאסטרנאק, הוא אמר על ז'יוואגו: „חשתי רגש עמוק של חוב כלפי בני־דורי. זה היה נס־יון לשמו... רציתי לספר את העבר ולכבד בספרי על ז'יוואגו את הצ־דדים היפים והרגישים של רוסיה מן הימים הם. ימים אלה של אבו־תינו ואבות־אבותינו לא יחזרו עוד. אבל בפריחה הגדולה של העתיד אני חוזה שהערכים שבהם דבקו, יש־בו לתחיה. בראיון עם פינטר, אומר המחזאי, בין השאר: „הפוליטי־קה משעממת אותי. אני חושד בכל הצהרה אידיאולוגית, תהיה אשר תה־יה... אומר לך מה אני באמת חושב על הפוליטיקאים. אמש התבוננתי בכמה פוליטיקאים ששוחחו בטלוויז־יה על ויאטנאם. השתוקקתי לפרוץ דרך המסך עם להביור ולשרוף או־תם ומיד לאחר־מכן לשאול אותם מה דעתם על פעולה זו מנקודת־מבט פוליטית".

תיקון טעות

בשל תקלה בהדפסה נשמט בחלק מגליונות „תרבות וספרות" מיום 29.9.72 שמה של גילי מירסקי, מח־ברת המאמר „האמן כהיסטוריון ו־כמוכיח־בשער".

מחזה חדש של תום סטופארד

מחזהו החדש של תום סטופארד האנגלי, שנתפרסם מאד במחזה „רוזנקרנץ וגילדנסטרן מתים", הוא קומדיה אבסורדית חכמה ומשכרת ו־מחקר פילוסופי על קיום האלהים וטבע האומה, הטוב והרע; שם המח־זה "Jumpers" שם המחזה מת־ייחס ללוגיקנים הפוזיטיביסטים ול־פילוסופים של הלשון ונטייתם ל־התעמלות לשונית, אשר המחזה שו־פע כדוגמתם. הזמן הוא העתיד ה־קרוב. ראדיקאל מן המפלגה הלי־בראלית, שהנו ראציונליסט בנטיו־תיו משתלט על אנגליה וממנה את שר החקלאות לשעבר למשרת הכו־מר מקנטרברי. הרעיון העיקרי של המחזה הוא שעולם ללא מוחלט מוליד אנארכיה מוסרית; ההנחה הדוסטוייבסקאית שבעולם ללא אלו־הים הכל מותר. („טיימס").

התקלה תוקנה (ב)

בר־שימתנו הקודמת עסקנו במר־כיב הראשון של הביטוי שבכותרתנו. ראינו, כי חלה התפתחות מסויימת ונוצר עימות משמעים בין 'תקלה' ל'תקנה' — לבד מקירבת ההגיים שבין שתי המלים. מכאן, שהוכשרה הקרקע. לקירוב משקלים — ואין לדבר על שיבושי משקל לגבי לשון דורנו. מכך הסקנו, שלשון 'תקלה' בפתח־דגש אין לפסלו.

טור הלשון

כך גם הוכשרה הדרך להמשך התפתחות. כיוון שנוצר עימות ני־גודי בין השמות 'תקלה' ו'תקנה', הרי נוצרה גם זיקה בין הפעלים ובין שמות לפעלים. אם כנגד 'תק־לה' יש 'תקנה', הרי אין להתפלא, כי גם אפשר 'לתקן תקלה'. אולם דומה, כי במקרה זה השאלה סבוכה יותר.

אם נבדוק מצד המקורות, הרי נעמוד על כך, שה'תקלה' מצומצמת למדי מן הצד הסימנטי. 'תקלה' היא מכשול שנמצא, שנוצר, שמת־ארע. ומאחר שהתחום המשמעי של 'מכשול' נשאר סגור יחסית, אין אפשרות 'לתקן'. אין מתקנים מכ־שול. ממכשול צריך להיפטר — אבל אי אפשר לתקן אותו. ממילא דומה, כי מה שיתגלה לנו הוא ענין של מעבר סימנטי מסויים — והוא המכריע. אם לעניין הניקוד יכולנו לומר, כי כבר במסורות קדומות יש חילופים — והיה לנו קל לקבוע גבולות של אסור ומותר — הרי לעניין המשמע אין לומר כן. כל מקום בספרות חכמים שמצויה בו לשון 'תקלה', אין היא מציינת איזה קלקול שאפשר לתקן אותו. כמובן המשמע מתקרב — אבל אינו מגיע לידי ציון קלקול ופגם.

דוק ותמצא, כי לא מעט תקלות יש במקורותינו. אבל הלשונות ה־פעליים המשמשים ליד שם זה קבו־עים למדי. תקלה 'יוצאת' — וכמובן אפשר לומר: היה תקלה לישראל. תקלה יכולה לקרות — ומכאן כל הביטויים שהם בלשון 'אירעה תקלה על ידי...' ולפי זה גם אפשר ל'עשות' תקלה או ל'המציא' תקלה. כל אלה הם בפירוש הבמצומצם בי־טויים של הוויה, אירוע, ביאה ל־עולם וכד'. זה מצב של מכשול, מצב שמשהו אינו מתוקן, אינו כדין — אבל אין זה פגם שאותו אפשר 'לתקן'.

ואם תרצה אפשר לתאר את הדב־רים מצד ביטוי התפילה. הרי ב־ימים אלו ממש חזרנו ואמרנו בסוף חזרת הש"ץ לפני ברכת 'מודים': 'כלה דבר וחרב... וכל מחלה וכל תקלה...' כמובן: זו שורה שלמה של ביטויים, אך בכל זאת היא יוצאת ללמד. 'תקלה' היא מצב שאותו יש לחסל, להוציא מן העולם — ולא לתקן. מה שמתבקש הוא ביטוי ה־מציין חדילה — לא 'תיקון'.

כבר הורנו ורמזנו בכמה מקומות במשך דיוננו זה, כי מאז לשון חכמים ועד לשון ימינו חל מעבר סימנטי קל. אם בלשוננו חלה 'תק־לה' בקשר טלפוני — הרי המלה יצאה מן המעגל המשמעי של 'מכ־שול' ונכנסה: הפרעה, פגם. 'תקלה' בטלוויזיה או באספקת חשמל היא 'קלקול' ולא מכשול. הוא אשר אמרנו: יש תזוזה מסויימת, המרחיקה לשון 'תקלה' ממשמעי 'מכשול' ומקרבת אותו למשמעי 'קלקול' ו'פגם'. האין צריך לחזור ולהדגיש, כי מעבר זה קשור כמובן באותו קשר ניגודי עם לשון 'תקנה', שעליו כבר הצבענו.

מה המסקנה להלכה? בעוד שלא התקשינו להתיר את הצורה 'תקלה' בפתח־דגש, הרי בשאלת שימוש הלשון מתוך ההיתר קשה יותר. אין כל סיבה, מדוע לא נוסיף להשתמש בביטויים שציינו: הסיר, חיסל וכד'. הראוי לפי רוח המקורות שי־אמר: התקלה הוסרה, חוסלה וכד'. אבל יש ויש להעיר, כי אותו מע־בר סימנטי שציינו פותח שערי היתר. כיוון שחלה תזוזה משמעית בלשון 'תקלה' לצד המשמע: קלקול ופגם, שוב אין לעצור בעד ההידמות הניגודית. יפה להקפיד ולהשתמש בלשונות הטהורה; אבל כיון שמשתמש כיום בלשונות 'תיקון' לענין תקלה שוב אינו מתבטא.

משה גושן־גוטשטיין

עורך המדור עונה על שאלות קוראים בבעיות לשון שיש בהן ענין לכלל. את השאלות יש להפנות למדור „טור הלשון", מערכת „הארץ", ת"ד 233, תל־אביב.

ציור ארצישראלי משנות העשרים

באולמות „תיאטרון ירושלים" מו־צגת תערוכה מקיפה של ציור ופי־סול, פרי עבודתם של חברי „אגודת אמנים עבריים", שפעלו בין השנים 1929—1921. בתערוכה למעלה מ־120 עבודות משל 54 אמנים, והיא מתקיימת במסגרת חגיגות היובל של אגודת הציירים והפסלים, במלאות חמישים שנה ליסוד „אגודת אמנים עבריים", שהציגה לראשונה ב„מגדל דוד" בשנת 1921. בצד עבודותיהם של אמנים ידועים כפלדי, גוטמן, ראובן, שמי, ליטבינובסקי ואחרים, ומוריהם בוריס שץ, רבן, אבל פן — מוצגים ציוריהם של אמנים, שרק יחידים זוכרים את שמם או את יצי־רתם: אורי צבעוני, צוקרמן, תד־אוש ריכטר, צרפין, בריקס.

העבודות הושאלו לתערוכה זו — המקיפה ביותר שנערכה עד כה ל־ציור שנות העשרים — על־ידי מו־זיאונים, גלריות, אספנים ובני מש־פחות האמנים. ערך את התערוכה אמנון ברזל, והיא תינעל בסוף חו־דש אוקטובר.

תמונות

תערוכה מתמדת של מיטב ציירי ישראל:

לבנון, גוטמן, קסטל, מוקדי, ארכקל, כהנא, ליפשיצבסקי שור ואחרים

ליטוגרפיות: מרסל ינקו, יוסל ברגנר.

המוטה שמן קלסיות־פיגורטיביות בגדולים שונים מהמאה XIX עד תחילת מאה XX.

נא לבקר

רוז גלריה לאמנות

Rooz

סמטת בית השואבה 1 (פינת אלנבי 94) תל־אביב, טל. 613924

שעות עבודה: 13.00—9.30, 19.00—16.30

קשת

רבעון לספרות, עיון וביקורת

הופיעה חוברת נו (קיץ 1972)

יגאל תומרקין: גם לי יש קונצפציה; פרופ' ש. שוהם: על ז'ן ז'נה; אסתר נתן: על "הצוענים של יפו"; יצחק אורן: הומו היסטוריקוס; פרופ' י. אגסי: גישה מדעית וגישה דוגמאתית; ד"ר מ. אסר: לשון בני־אדם

סיפורים: אלישע פורת, ת. התלגי, ג. תלפז, יהואש ביבר, עבד אל־רחמן, אל־שרקאווי

שירה: יחיאל חזק, אהרן קומם, רוני סומק ועוד

196 עמ', 6 ל"י. חתימה לשנה: 18 ל"י

"קשת", רח' ביאליק 9, טל. 53040, תל־אביב

האקדמיה הלאומית הישראלית למדעים

יצא לאור החלק הראשון באוסף ספרי־הפתרונות המקראיים בלעז צרפתי של ימי־הביניים:

Le Glossaire de Bâle

(ספר־הפתרונות מבאזל)

בשני כרכים

מאת מנחם בנית

כרך המבוא: xv + 194 + ז עמ', 3 לוחות

כרך הטקסט: xv + 440 עמ'

ת"ד 4040, ירושלים

ספרים חדשים בעם עובד

הנסיעה

ברוך קורצווייל

קובץ ספרים של אחד מגדולי מבקרי הספרות העברית בדורנו המספר בדרך לא שגרתית, לא עובדתית ממה שקרה לבני עמו.

הנאהבים הצעירים

יסונארי קאוואבטה

עלילה לירית מעודנת המתרחשת על רקע התמורות שחלו ביפן במאה האחרונה. מאת בעל פרס נובל שהתאבד לפני שנה.

(הספריה לעם)

מוח האדם

נייג'ל קולדר

המסתורין של המוח האנושי חדיר פעולתו — דווח בהיר מוסמך ומרתק.

(ספרית אופקים)

בכל חנויות הספרים

הפצה ראשית: עם עובד רח' מזא"ה 22 ת"א טל. 611526

ק"ס

הוצאת ספרים קרית־ספר בע"מ

רח' ארלוזורוב 15, ת.ד. 370, טל. 60000, 521141 ירושלים

רח' אלנבי 66, תל־אביב, טל. 621954

נמצא למכירה

צבא הצללים

מאת: ז'וזף קסל. תרגום: י. לבנון

ספר מרתק ובו עובדות בדוקות ומהימנות על תנועת השחרור בצרפת בתקופת הכיבוש הנאצי.

המחיר: —.4 ל"י.

בקולנוע „פריר" בת"א מוצג סרט ע"פ ספר זה.

הוצאת ספרים אחיאסף בע"מ

רח' יוסף נשיא 13, ת"א, טל. 283339

הופיע

ד"ר ויליאם הומן — רופא ילדים

ילדים זקוקים לאהבה - והורים לעצה

המחבר, רופא נודע בארה"ב, מביא בספר זה את נסיונו הרב שצבר עצה שטיפל ביותר מעשרת אלפים ילדים במשך עשרים שנות עבודתו. בספר מוצעת דרך של אהבה, משמעת והדרכה כדי להבין את בעיותיו של הילד ואישיותו, מיום היוולדו ועד הגיעו אל סף הבגרות. השקפותיו של המחבר הן „ארובקטיביות" לעתים, אולם, בין אם תסכים עמו ובין לאו, ישנם כל הסיכויים שתביט על ילדך ובעיותיו בצורה שונה מאשר עד כה.

המחיר: —.13 ל"י

להשיג בחנויות הספרים או ע"י משלוח המחאת דואר להוצאה.

מכתבים לעורך

„מלחמת תרבות"

מאמרו של פרופ' אוריאל טל („ספ־רות ותרבות", 15 בספטמבר 1972), הוא תיאור מעמיק ומרתק ביותר של סוגיה גורלית בחיינו.

המסקנה העולה ממחקר מזהיר זה, היא שחיים רוחניים אינם מתפתחים תחת לחץ, אונס, כפייה או חוקים ומשפטים המוטלים על הצורה בכוח המשטר המדיני. משהגיע הכותב למסקנה זו, סתם ולא פירש, אם אמנם מסקנה זו ממחקרו תופסת גם לגבי הכתב בישראל. אוריאל טל גזר על עצמו שלא לפרש מה היא דעתו ה־אישית, ובזאת הלך בדרכם של אנ־שי־מדע רבים החוששים לפגום ב־אוביקטיביות של מלאכתם. בארה"ב השתחררו אנשי הרוח והמחקר מ־נזירות זאת, וטוב יעשו מורינו אם ילמדו מעמיתיהם בארה"ב בעניין זה.

הרב ד"ר יעקב י. הויים

ברוקלין — ירושלים

טוב שם משמן טוב

השם שניתן לרבעון הספרותי ה־חדש „סימן קריאה", נראה לי כ־„מעשה כשל" פרוידיאני. שם זה מצוי בספרו של אהרן מגד, „החי על המת", שיצא לאור לפני כמה שנים. שם, בעמוד 143 נאמר:

„כן, העברנו את הופעת החוברת הראשונה של „סימן קריאה". העבר־נו אותה מיד ליד והגינו מצורתה, מעטיפתה; שסימן קריאה בצורת יתד גדולה וטיפת דם לרגליה הבהיקו בה; מן האותיות הנוצצות, מריחה ריח דפוס טרי. — — — בפתח החו־ברת מודפסת היתה באותיות גדולות מעין הצהרה בשם „שלושה עשר עיקרים של איני מאמין"; בדפים ה־באים באו שירים של אביתר, של אבנר, מאמר גדול של גומפל על שירתו של נקדימון, פרק מסיפור של שאול נון ועוד וכו' וכו'.

קשה לשער שבחירת השם על־ידי העורכים נעשתה במכוון, כי הוא מצוי בקטע סאטירי, שבו הסופר מלגלג על החבורה ועל במאנה; לעומת זאת, קשה גם לשער שאיש מהם, או מעוצת המערכת, שיש בה מבקרים נכבדים, לא קרא את הספר. מסתבר איפוא שזהו „מעשה־כשל" סימפטי, מקרה מצויין של יחס אדי־פאלי של „בנים מתמרדים" כלפי אבותיהם הספרותיים...

יגאל פריישמאן

צהלה

תערוכות בחיפה

פסלוני זהב של ג'ורג' בראק

גלריה גולדמן, חיפה

פסלוני הזהב הקטנים של ג'ורג' בראק, שהוצגו לראשונה בלובר ב־שנת 1963, הם עדות נוספת לגישה הטוטאלית של יוצר זה אל האמנות והאומנות, שבה דגל. לדידו, מלא־כת הצורף אינה שונה במהותה מ־מלאכת הפסל. הצר צורות חדשות מהחומר הגלמי. בראק מצא בעבודו־תיו הפלאסטיות ארגעה ונופש, כי כדבריו „מלאכת הפיסול משחררת את הצייר מהמאגיה הציורית". פסלוני־זהב, שהם למעשה תכשי־טים דקוראטיביים, חוזרים על המו־טיב המיתולוגי, האהוב על בראק, שניתן למצאו בעבודתו הטיפוגראפית העשירה. בעיצוב התכשיטים מתרחק בראק מעקרונות הקוביזם הגאומט־רי; הסכמאטיות היבשה, הגיאומט־רית, מפנה מקום לקומפוזיציה חופ־שית לירית.

ג'ורג' בראק: אטלנטה (פסלון זהב)

ש' רפאלי

ציביה ווינמן־אופק

גלריה גרפיקה 3, חיפה

הדפסי המשי, הפחים והבדי־ניים, של ציביה ווינמן־אופק מצ־טיינים בנקיון צורני, גראפי ותוכנם בנוי על תימאטיקה ארוטית עדי־נה, המשתמשת על קטעי נוף דיס־סים, מאוכלסים דמויות־עירום איטיות, המזכירים מבחינה צור־נית איור קלאסיציסטי.

צבע המאסה, ירקרק־כחול, מק־נה ליצירה בכללותה אווירה של נוסטלגיה, הולמת עולם של את־מול. דמויות העירום, נתפסות כאן תוך מרוק. הגופות המסורבלים נתונים בתנוחה איטית. הדמויות נטו־לות זהות קונקרטית ומבע אינדיבי־דואלי ומה שמתגלה לעיני הצופה הוא קולקטיב אנאטומי של גופות ללא געגועים ואהבה. חבל, שלעתים הגישה הציירת את המסאה באיכ־ות הנוסם בדמויות. האיורים ה־גולנים הנגדוים בנוסח של אי־יה רוגעת על הנושא „העגלה ד־סה", אינם הולמים ציירת מסוגה.

אהוד בן עזר / ספרי דורות קודמים

וידוי לאיסדורה דונקן

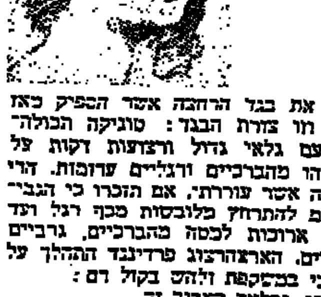

„וכימים ההם הנהגתי את בגד הרחצה אשר הספיק כאן לקבל את הסכמת הרבים. וזו צורת הבגד: טוניקה כחולה־בהירה, קרפ־דה־שין דק עם גלאי גדול ורצועות דקות על הכתפיים, שמלה, גבוה משהו מהברכיים ורגליים ערומות. הרי תשערו בוודאי את הסנסאציה אשר עוררתי, אם תזכרו כי הגבי־רות היו נהגות בימים ההם להתרחץ מלובשות מכף רגל ועד ראש בבגד שחור, שמלות ארוכות לכסה מהברכיים, גרביים שחורים וסנדלי־רחצה שחורים. הארצהרצוג פרדיננד ההולך על פני גשר הרחצה, התבונן בי במשקפת ולהט בקול רם:

— מה נפלאה היא דונקן, נפלאה כאביב זה.

כעבור זמן־מה, כשרקדתי בוינה ב„קארלתיאטר", היה הארצהרצוג מופיע בכל ערב בתא של כבוד מוקף אופיצרים ושלישים יפים. ומעצמו מובן, שהאנשים התלחשו. ואולם התעניי־נותו של הארצהרצוג היתה אסתיטית בלבד. ההתעניינות באמנ־תו, כנראה, היה מתבסם בכלל מחברת גברים והיה מוצא סיפוק גמור בחברת האופיצרים הצעירים והיפים הכ־ים אותו. לימים הרגשתי בצערו של פרדיננד כשנודע לי, כי חצר המלכות האו־סטרית החליט לכלוא אותו בארמון הקודר שבזאלצבורג. יתכן, כי נבדל במשהו מאחרים, אולם, היש אנשים סימפטיים שאינם יוצאים דופן? (עמ' צ"ד).

קטע זה אופייני לספר זכרונותיה של הרקדנית האמריקאית איסדורה דונקן (1878—1927), שפירסמה שני ספרים: „אמנות הריקוד" ו„חיי" (וידוי) בשנים 1926/27. היא היתה ממחדשי הריקוד בתקופתנו, והתעניינה בריקוד באמנות היוונית (יותר מכל אהבה להתהלך בשמלה יוונית, נעולה בסנדלים ורגליה חשופות!) והורתה לתלמידיה את ריקוד הטבע החופשי, הנובע מן הלב ומוצא ביטוי בהנעת הגוף. היא נולדה בסאן פראנציסקו למשפחה בת ארבעה ילדים, אשר אביה נטשה. קיבלה חינוך פוריטאני אשר הטביע חותמו בכל חייה. מילדותה החלה רוקדת, והיתה הרוח החיה במשפחה, ובגיל צעיר החמה אחריה את אמה, ואחר־כך גם את שני אחיה ואת אחותה, לשיקאגו ולניו־יורק, בנסותה לפלס לעצמה דרך כרקדנית בעלת סגנון עצמאי ואסכולה משלה. היא רקדה בפני עשירי אמריקה. ואחר־כך בפני אצולת היחס והאמנות של בירות אירופה: לונ־דון, פאריס, וינה, בודאפשט וברלין. ואולם, „אמריקה היא אשר עיצבה את דמותי, כדמות רוב הנוער שלה, וצאצאתי כמוהו סאנית, מיסטית ושואפת לגבורה יותר מאשר להודיות". (עמ' י"ג). אפילו וולט ויטמן, שיצירותיו היו בין האסורות בשעתו, אשר הטיף פעמים רבות לתענוגות הבשר, הוא בעיניה פוריטאני. מה הסיבה לפוריטאניות האמריקאית? — אולי צלו של אברהם לינקולן, המרחף עדיין על בני־עמו; אולי שיטת החינוך שמצמ־צמת את התשוקות במעט עד כדי ביטולה המוחלט. אך האמרי־קאי אינו משולל חושים לגמרי. „אדרבא: האנגלו־סאקסים, ובכלל זה האמריקאים עם מעט תערובת של דם קלטי, הגומים ברגע המכריע הרבה יותר מהאיטלקים, חושניים יותר מהצר־פתים, מסוגלים למותרות שאין להם שחר יותר מהרוסים. אך ההרגל של כיבוש היצר עוד מימי הילדות חבש אותו בין חומות ברזל המכוסות קרח, וכל זה מתפרץ אצלו רק בשעה, שאיזה מאורע בלתי מצוי בחייו בוקע את הקליפה האטומה הזאת. כמו כן אפשר לומר, כי האנגלו־סאקסי והקלטי הם האהבנים בעלי התאווה ביותר. ידעתי סוביקטים, שהיו הולכים לישון כשהם מלובשים שני זוגות של פיג'מות, אחת של משי, כדי לחוש נעימות, ואחת של צמר לשם חמימות, בידם עתון 'טיימס' ובפיהם מקטרת, ופתאום הם נהפכים לסאטירים העולים על כל הסאטירים היווניים ומתלהטים במין תאווה של געש, העלולה להטיל על האיטלקי אימה במשך שבוע ימים" (עמ' ע"א).

נסיונותיה הארוטיים של הגברת איסדורה נשארים אפלטו־ניים. נסיונה הראשון להיפטר מבתוליה מסתיים בכשלון. הסופר הצרפתי אנדרה בוניה בורח ממנה, כשהוא קורא בהתרגשות: „הה, למה לא הגדת לי? והרי עוד מעט ועשיתי מעשה פשע. לא! עליך להישאר תמימה, התלבשי, התלבשי מהר!" (עמ' ס"ו). הנסיון השני הוא עם אוגוסט רודן. היא באה לבקרו ורוקדת לפניו (היא רוקדת לפני כל אנשי הספרות והאמנות שהכירה, שחוזה עמם שיחות עמוקות על האמנות היוונית ועל קאנט, שופנהאואר וניצשה). רודן התבונן בה, נטל רגב חומר והחל ממעכו בידיו ונושם בחוזקה. „חום שפע ממנו, כמתוך כבשן לוהט. במשך דקות מספר עיצב שד אשה שנראתה כמרט־טה בין אצבעותיו... אחר־כך התחלתי להרצות לפניו את תורתי על הריקוד החדש, אך ראיתי כי אין הוא מקשיב. הוא נעץ בי מבט להט מתוך עיניו המושפלות ונגש אלי, ארשת פניו היתה כבשעה גישתו אל יצירותיו. הוא התחיל מלטף את כתפי ומחליק בידיו על צווארי, שדי, שוקי ורגלי ומשמשות. הוא החל ממעך את כל גופי כשם שהוא ממעך את החומר, וצורבני כאש עד כי נמוגותי כמעט. חפץ אחד תקפני — למסור לו את כל יכולתי, ולולי חינוכי המגוחך, כי עתה עשיתי כן, אך אני המקתי, לבשתי את שמלתי על הגלימה והוא נדהם. מה צר לי! לעתים קרובות הצטערתי אחר־כך שטעויותי הילדותיות הפריעוני למסור את ילדותי לאל הגדול, לפאן, לרודן האדיר". (עמ' ע"ט—פ').

סוף־סוף בבודאפשט, בחברת אנשים חושניים נטולי כל דאגה, מוסיקה צוענית, גולאש הונגארי ויינות הונגריה החרי־פים, מתעוררת בה ההכרה, כי גופה אינו רק כלי־נגינה המביע את ההארמוניה הקדושה של המוסיקה. „שדי הקטנים החלו גופלים והביאוני לידי מבוכה בתחושות נעימות, מוזרות. שוקי שהיו דומים לא כבר לשוקי ילד, החלו מתעגלים, כל ישותי נתמלאה תשוקה אחת כבירה, מסערת, עקשנית — אשר היתה ברורה מאוד". (עמ' פ"ז). ממצוקתה גואל אותה, על כוס יין טוקאי, שחקן הונגארי צעיר בעל קווי־פנים אלוהיים אשר משחק בתפקיד רומיאו. איסדורה נמשכת אליו בנפשה ובגופה ומזמינה אפילו את ריקודה למענו. האולם הולום הקצר מסתיים שמתחיל רומיאו לשחק במחזה חדש בתפקיד מארקוס אנטוניוס. איסדורה נוחלת משברון־לב. ובחלימה מסדר לה אמרגנה הנאמן אלכ־סנדר גרוס הופעות בברלין. מברלין היא נוסעת עם בני מש־פחתה, אמה ואחיה ואחותה, להשתקע ביוון, לגלות את האמנות היוונית העתיקה ולחיות כיוונים הקדמונים. הם מתחילים לבנות ארמון בראש אחד ההרים הקירחים, ובלילות היא מרקדת בתיא־טרון של דיאוניסוס ומנסה לחיות את המקהלה היוונית ואת המחולות הטראגיים. כשאזל כספה, היא יוצאת, עם מקהלה של עשרה ילדים יוונים, למסע־הופעות בבירות אירופה. ואולם הילדים עושים לה צרות צרורות. הם דורשים תמיד לחם שחור, זיתים ובצל חי, ואם לא נמצאים להם המטעמים האלה, הם מתרתחים וזורקים את הביפסטייקים בפני המלצרים או מתנפלים עליהם בסכינים. בברלין היא יוצאת עמם, מקושטים בתלבושת יוונית עתיקה ובסנדלים, לטייל בגן־החיות. בדרך מזדמנת להם המלכה, רכובה על סוס, ומרוב רוגז ותדהמה למראה התהלוכה צונחת המלכה מעל הסוס הפרוסי האציל, שלא ראה מעודו משהו דומה לזה ומרוב פחד נרתע הצדה. לאחר שילדי יוון מתחילים לקפוץ בלילות דרך החלונות ולהתרועע בבתי־מרזח עם בני עמם המשודים ביותר, משלחת אותם איסדורה לביתם.

היא נוסעת למוסקבה, שם היא פוגשת את גדולי הבאלט הרוסי. היא מעריכה את כשרונם ועבודתם, אך מתנגדת לסג־נונם. קודם־לכן היא מבלה תקופה בביירויט עם גברת קוזימא, אשתו של ריכארד ואגנר, ומנהלת שני רומאנים אפלטוניים עם הסופר תודה ועם הפילוסוף ארנסט הקל. היא עורכת מסיבה לכבוד הקל ורוקדת לכבודו והוא מסביר את ריקודה, למד גזירה־שווה בין הריקוד ובין חוקי הטבע המרצקים ואומר כי הם ביטויים אשר מקורם אחד והם מתפתחים בכיוון אחד. במוסקבה היא מתאהבת אהבה חושנית בסטאניסלבסקי, בדמותו האצילה והיפה, בקומתו הכבירה, בכתפיו הרחבות ובשערותיו המכסיפות בצדעים. „כשסטאניסלבסקי התכונן לצאת מחדרי, פרשתי את ידי וחיבקתיו בערפו החזק, משכתיו אלי ונצמדתי אל שפתיו. הוא השיב לי בנשיקה קלה ועגוגה. אולם על פניו ריחפה תמיהה, עיניו שוטטו על פני החדר כמו ביקשו עזרה ומפלט. לא ידעתי את נפשי ולא נתתי לו לשאוף רוח ולהתעשת ממבוכתו ובעבור רגעים מספר שלחתי זרועותי לחבקו שנית. כליותיו ייסרוהו, כנראה, כי הוא נסוג אחור וצעק בתמהון: 'לא יתכן! ומה יהיה גורלו של הילד?'... התאמצתי להבין פשר דבריו: 'איזה ילד?' — שאלתיו. 'כלומר, הילד שלנו. מה נעשה בו? התבינני, הרי זהו אסון' — הוסיף סטאניסלבסקי לאט — 'לעולם לא אסכים כי בני יקבל חינוך אי־שם בארץ נכריה, ומצב משפחתי לא מרשה לי כעת, ומוצא אחר אין!...'" (עמ' קמ"ב).

*

על רשימתי במדור זה מיום ה־22.9.72 על ספרה של פאולה ואליש „מות גיבורים" (1935), כותב לי מתרגם הספר ד. שטוק, הוא דב סדן: „ועתה לספרה של פאולה ואליש, שתירגמתיו, ובתנאים משונים תירגמתיו — הרשיון לתרגמו נתקבל חמישה ימים לפני מלאת שנה למרד וינה ומן ההכרח היה להוציאו בדיוק באותו יום, והתמתי עצמי לתרגמו — עבדתי ארבעה ימים (לדקדוקו של דבר: שלושה ומחצה) רובה של היממה, כל שעה בא שליח מבית־הדפוס (הוא עתה ראש בית דין לענייני עבודה) ונטל את שתירגמתי. לרשותה של העבודה הועמד מגיה, הטוב שבמגיהים (ב. לייבל) וכן סדר, הזריז שבסדרים (זפירא, שהלך אחר־כך לדפוס „השומר הצעיר") כשפקתי ביום החמישי מצאתי לפני דלתי גליון ידבר' וטופס של הספר, שנמכר בו ביום באלפי טפסים. המעורר לכך היה ביליגסון (הוא גם קיצר מעט את הספר למנוע דיבורים יתירים דרך נשים) והמעורר, גם העצם, ר' בנימין — הוא ראה, אף הראה, את מרד וינה ותבוסתו בזיגת יום שהתבקשה החומה והאחרונה בפני מצעד הוודאה של הבארבאריות הישנה־חדשה".

*) איסדורה דונקן: וידוי, תרגם א. שלונסקי. הוצאת „כתובים", תל־אביב, תרפ"ט, 1929. קס"ד עמ' (ואולי יותר, דומני שהקונטרס האחרון חסר בספר שבידי).

هكذا من الأصل

مكذا من الأمل

האולימפיאדה בעיצומה

בתרוב 8 סיבובים בתחרויות הגמר, הקבוצה הישראלית האחישה במי־דת־מה אם כי עדיין היא רחוקה מן ההישג שהיה לה באולימפיאדה הקודמת. סיוע בלתי צפוי הוענק לנו ע״י קבוצת אלבניה אשר סירבה להופיע נגדנו בשנים פוליטיים וכך סיפקה לנו 4 נקודות חשובות (אלא אם כן תהליך הנהלת האולימפיאדה להוציא את אלבניה בכלל מהמשך המשחקים ולבטל את התוצאות אותן השיגה עד כה).

בשבעת הסיבובים הראשונים של תחרות הגמר ניצחה ישראל 4 פעמים (נגד אוסטריה ואיסלנד 1:3, נגד יוון 3:1, נגד הונגריה 1:3), הפסידה לפיליפינים (2½:1½), סיימה בתיקו עם קולומביה (2:2) והמשחק נגד פרו הופסק במצב 1½:1½. אין זה רע, אך יכול היה להיות טוב יותר. גלר טרם השיג ולו מחצית הנקודה, כגן ירד מתחת ל־50%, קריידמן — בינוני, פרידמן — כביה את הרצה. שומרי השדרה, צליהם מוטלתת הד־קבוצה — קלדור ובלשן — השיגו להעלה כ־80% ויתכן כי יש להם סיכויים לזכות לפרס על הרישג ה־טוב (בלוח רביעי וחמישי).

הדירוג בצמרת הגמר ב׳, אחר 8 סיבובים (כולל הנקודות נגד אלבניה): איסלנד 22, ישראל 20½ (1), נורווגיה 20, אנגליה 19½ (2).

בגמר א׳ נטוש המאבק בצמרת בין יוגוסלביה, המובילה עם 23 נקודות, הונגריה עם 20½ (1), וברית־המועצות עם 18½ (4). הרוסים הפסיקו את כל משחקיהם נגד שוויץ בעמדות עדיפות.

באולימפיאדת נשים שובצו הישראליות לגמר ג׳, לאחר שסיימו במקום שלפני האחרון בתחרות ה־מוקדמת. במשחקי הגמר סיימו הישראליות בתיקו 1:1 עם שוויץ ועם סינגפור.

התחיל דירוג הקבוצים של פיד״ה. לשני ישראליים — אבשלום יושע מתל־אביב ונהן יונגרייס מקיבוץ העוגן — הוענקו תוארי שופטים בינלאומיים.

חזקים מול חלשים

רוב משחקי התחרויות מוקדמות ב־אולימפיאדה נערכים בסימן הבדלי רמה ניכרים. בשלב זה אין זה נדיר שרב־אמן נודע מתמודד עם חובב אלמוני. מן ההגיון שהתמודדות בלתי מאוזנת זו יוצרת מצבים פיקנטיים והתפתחויות למיניהן. כאשר ה־מתקן השחק יכול להכניע את החלש בדרכים שונות הוא בוחר לרוב בדרך הנאה ביותר.

הנה כמה מן ההתפתחויות הללו:

את יריבו היפני — אינה הפתעה. וגם המסע, הפותח את ההתבולה ה־מכריעת, נחשב כיום לשיגרה בדרכים שונות של הגנה סיציליאנית. עם זאת, בתרגו בהתבולה זו משום ש־היא תובעת מן הלבן חשיבה מדוייקת של סידרה ארוכה של מסעים.

18. פ—ד5!, ה:ד5; 19. ה:ה5, ר—ר3;

לא 19... פ:ד5; 20. ג:ד5, מה:ד5; כי אז 21. ר—ה3.

20. מה:ה5, צ—ח8; 21. מה:ה6, צ:ד5; 22. ר:ה6, ז:ה6; 23. מה:ה5, צ:ד5;

לכאורה יתרון חומרי לשחור. אך פריצת הרגלים סביב המלך השחור מבשרת כי ההתקפה טרם נגמרה.

24. מה—ה4+, מ—ח8; 25. מה—ה4, צ:א2; 26. מה:ה6+, מ—ח8; 27. צ־ד—ה1, מה—ד8; 28. צ—ה6, מה—ה8; 29. צ—ה7

מוגע 29... מה—ח7 ומאיים מט ב־שנים.

29..., ח6; 30. צ—ה7+, פ—ח7; 31. צ—ה1, פ—ב5;

יאוש. הלבן איים 32. צ—ח7. אילו שיחק 31... פ—ה8; כי אז 32. צ—ה8!

32. ג:ב5, א:ב5; 33. ה7, צ־ח8—פ8; 34. צ—ה8, השחור נכנע.

פתיחת קווי התקפה

סיום משחק מס׳ 773

אולימפיאדת סקופליה, 1972

הכאנ׳

רדולוב

הלבן הציב שתי סוללות — צג צריחים בטור ד׳, מלכה ורץ באלכסון הארוך. לשתיהן — מפריע הרגלי ד5 למעלה.

19. פ:ה5!, ה:ד5; 20. מה:ה5

איום כפול על ד7 ועל ב7. אם ימשיך השחור 20... ר—ה3; אז 21. מה—ג6+ וזוכה בכלי.

20..., 0—0—0; 21. מה:ה7+, מה:ה7; 22. ר:ב7+, מ:ב7; 23. צ:ד7+, מ—ב8; 24. צ:ה7, השחור נכנע.

חישוב מרחיק לכת

סיום משחק מס׳ 774

אולימפיאדת סקופליה, 1972

גוהרה

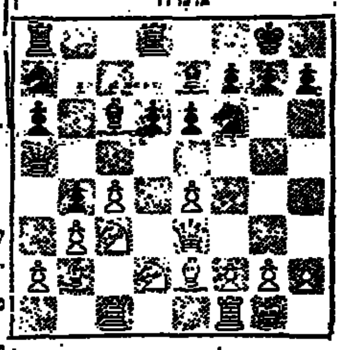

ליובוייביץ

העבודה שרב־אמן יוגוסלבי מנצח

שחמט

מאת משה צ׳רניאק

כשהמלך תקוע במרכז

מעשה במלך שנשאר ללא הצרחה

לבן: כאפס

שחור: קוקס

גורוויץ 1972

1. ה4, ג5; 2. פ—ה3, פ—ג6; 3. ד4, ג:ד4; 4. פ:ד4, ג:ה4; 5. פ:ד4, פ—ג3; 6. פ־ה—ב5

המסע המקובל; אין זה כדאי להמשיך 6. פ—ב5? בשל ד5!; אך בא בחשבון גם 6. פ—ג3 או 6. פ־ד—ה2.

6..., ד6; 7. ר—ה5, א6; 8. ר:ה6, ז:ה6; 9. פ—א3.

„נוסחת פאליקין", פרי המצאתו של השחמטאי הצעיר המתגורר בארגנטינה. כנגד 9... ב5 ימשיך הלבן 10. פ—ד5 ובעקבותיו 11. א4. התיאוריה ממליצה על 9... ד5!! עם קרב חריף ומסובך.

9... ד5; 10. פ:ה5, ה:ד5?

מאוחר מדי. עתה הכה הלבן ביד־מה יוקה.

11. ה—0—0, ד:ה3; 12. ב:א3; מה—א5; 13. פ:ד5, ר—ה5;

הבאת הרגלי בשח תרחיק את הד מלכה מתגנה על ג7.

14. פ—ו6+, מ—ה7; 15. ר—ג4!!

יפה מאד. אם 15... ר:ג4; אז 16. צ—ד7+ ומט במסע הבא. ובינתיים מאיים הלבן צ—ד7+! ובעקבותיו מה—ה6×. בנחון הלבן מובטח גם אחרי 15... מה:א3+; 16. מ—ב1, מה—ג4+; 17. ר—ב3, מ:ב6; 18. צ—ד7! צ־ח—ה8; (אחרת מה—ה6×) ; 19. צ:ד7+! וזוכה.

15... פ—ה7; 16. פ—ה5+, מ—ח8?

מפסיד מיד. גם אחרי 16... ר:ד5; 17. ה:ד5, מה—ג3; 18. ד6+!, מ:ד6; 19. ר—ב3 צפוי נצחון הלבן. הרע במיעוטו נראה 16... מ—ח7; אם כי מעמדו של המלך במרכז אינו מבשר לו טובות.

17. מה—ה6+, מ—ח8; 18. מה—ה6; מה:א3+; 19. מ—ב1, שחור נכנע.

אין לו הגנה מפני האיומים הרבים.

שחמט באופנה

אחרי הדו־קרב ספאסקי־פישר

שחמט בישראל

באליפות בקבוצה ראשונה קרבים של מתקרבת אל סיומה. בחירי שני סיבובים הנידיוע הוא כדלקמן: צמליך 7, בר־ניר 6½, רוזנברג 6 (1), גינסברג, עין דור 6 כ״א, גרוס, סלפין 5½ כ״א, בן־ציון 5 (1), ריכטר, דייטמן, הס 5 כ״א ● בחיפה נערכת התחרות הצי־הגמר של אליפות המועדון „לסקר". התוצאות מיועדת לשח־מטאים בעלי הדרגות 3,2,1. אחרי 11 סיבובים מובילים גורה האנדרמן עם 7 (2), גולדשטיין 6½. ארבעת הראשונים יתמודדו בגמר עם טובי שחקני המועדון ● הדירוג בתחרות „מרכז הנוער" אחרי 5 סיבובים: ציגר 3½, פוס, מלצמן 3, קופולוביץ, אבני 2½ (1).

הקרב על הכתר ב„ספרית מעריב" יצא לאור ספרו של שאול הון על הדו־קרב ספאסקי־פישר. ב־128 עמודי הספר מובאים כל משחקי ה־דו־קרב עם הערות מפי מומחים סובייטיים וכן סיפור־רקע רבים. ציבור השחמטאים בארץ, שליווה את כל אחד מן המשחקים תוך צפיה ומתח, היה זקוק לספר כזה ובוודאי יקבלו בברכה. עם זאת, עלינו לציין כי ניר שקיף, הדפסה גרועה ותצלומים מטושטשים אינם עושים שירות טוב לספר החדש.

פתרון הבעיות

בעיה מס׳ 693 (קראמר): 1. ח3!, צ—ה5; (אחרת — 2. ר—ה4) 2. ה4!, צ—ח1; 3. ר—ה6!, צ:ה6; 4. ח5, אחרי־כן 5. ה6 ואין מגוס מ־6. מה—ח7+.

בעיה מס׳ 694 (גולדמן): 1. א6!, א6; (מגמה ליצור עמדה פט) 2. מ—ג5!, ה6; 3. מ—ג4! (לא 3. מ—ה4?, ה5+; 4. מ—ד3, ה4; 5. ר—ה2, ה3; תיקו) 3... ה5+; 4. מ—ה3!, ה4; 5. ר—ה3, ה3; 6. ר:א6, ה2; 7. מ—ה2 הלבן זוכה.

בעיה מס׳ 695

ה. ואינינק, 1923

הלבן מתחיל וזוכה

פענח את הצופן (5)

להלן אימרה של סופר ומחזאי אנגלי. מתחת לאימרה רשום שמו של הסופר. האימרה ושם אומרה רשומים במספרים שכל אחד מהם מייצג אות מסויימת. המספר 2, למשל, מייצג את האות „ס". זיהוי שמו של הסופר יעניק לך מפתח ספרות לגבי שש אותיות. רשום את שש האותיות האלה מעל למספרים מתאימים בתוך האימרה. את האותיות המתאימות ליתר המספרים עליך למצוא בדרך ההגיון והניסוי.

האימרה

6 3 8 4 15   15 8 14 6 9   12 9 18 13   4 5 13 11

31731   416   874   391059   123107   51113

(9439   217931)

הפתרון בשבוע הבא

פתרון פענח את הצופן 4

האימרה והשם

לעולם אל תלבש את מכנסיך הטובים ביותר שעה כאתה יוצא ללחום למען האמת והחרות. (הנריק איבסן)

השוויונים

$2\times8=16;\ 16^2=2^8=256;\ 2\times5\times6=60$

$16+16=2^5=32$

הדוור הארגנטינאי הראשון

בולים

מאת שמואל שליט

נים להפעלת שרותי דואר מודרניים בסוף המאה הקודמת בהנהלתו של היינריך פון סטיפאן; עתה טוענים בארגנטינה, כי לפני מאתיים שנה מונה ברונו ראמירז כנושא־המכתבים הראשון.

לכבוד המאורע הנפיק הדואר ב־ארגנטינה בול־זכרון בודד, בתבנית מלבנית־אופקית ובערך נקוב 25 סנט, במלאת מאתיים שנה למינויו של ברונו ראמירז, יליד סיביליה, לנושא־המכתבים הראשון בארגנטינה. הבול מראה במרכזו תיק עור, מהסוג בו משתמשים דוורי ארגנטינה עד היום. מתוך התיק „מציצים" צרורות דואר ובחלקו השמאלי של הבול רשום ה־תאריך 14.9.1771 ושם המדינה — ארגנטינה.

ברונו ראמירז שחלק מכתבים ב־באונס־איירס, חזר לספרד, כי עיסוקו כנראה לא הספיק לפרנסתו. הוא נהג לקבל חצי ריאל (מטבע מקומי) בעד מסירת כל צרור, אך שכר קבוע לא היה לו.

האנגלים היו הראשונים שהנפיקו בולי דואר בעולם. היה זה במאי 1840. מאז שומרים הבריטים לעצמם זכות ראשונים ובולי ארצם הם גם היחידים בעולם שלא רשום בהם שם המדינה עד היום.

היוגוסלבים, הרוסים ואפילו הגרמנים טענו במשך שנים, כי הקדימו את הבריטים בהנפקת בולי דואר. אבל, בתוגים הרשומים של הבולאים, בכל הקטלוגים ובספרות המקצועית, מוכר ה„פני השחור" של בריטניה כבול הדואר הראשון ב־עולם.

הפרסים היו הראשונים להעברה סדירה של ידיעות באמצעות שליחים שרכבו ב„דרך המלך" בתקופת המלך כורש; הגרמנים היו הראשו־

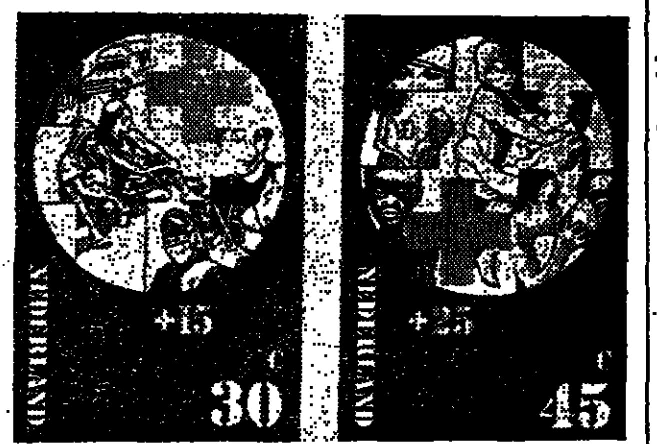

חיות בבולי פולין

הדואר הפולני הנפיק לאחרונה סדרה בת תשעה בולים שציוריהם מתארים חיות הנמצאות בגני החיות בפולין.

הבולים, המצטיינים בביצועם ה־גראפי ובצבעיהם הנפלאים, מתארים: נמר, ג׳ירפה, קוף, קנגרו, תניך, ברדלס ומיני ציפורים. הבולים צוירו בידי י. גרבינסקי ונדפסו בשיטת דפוס־קסת (אופסט) במהדורה בת שמונה מיליונים עותקים, בגודל 39×51 מ״מ, אצל המדפיס הממשלתי בוורשה.

קטלוג צומשטין לבולי אירופה

לישראל החלו להגיע קטלוגים „צו־משטין אירופה 1973" המהדורה ה־53 המשקפת עליה במחירי הבולים שחר־פיגו בשנת 1971 ובהחילת שנת 1972, עד לסגירת הקטלוג.

„צומשטין אירופה 1973" המופיע בשוויץ, בשפה הגרמנית, נדפס ב־תבנית גדולה וב־1324 עמודין נסקרים כחידויים ופרטיהם של מיליוני בולים בלווי אלפי תצלומים. קטלוגי צומשטין אינם סוקרים בולים מאר־צות שמעבר ליבשת אירופה. אספנים רציניים זקוקים לשם כך לקטלוג מישל, שאף הוא מופיע בשפה גרמנית ונפוץ מאד בארץ.

שני קווי דואר־נע חדשים

אספנים הבהעגינים בחותמות דואר נע יוכלו להוסיף לאוספיהם שתי חותמות חדשות, עם הפעלת שני קווי דואר־נע חדשים, אתמול יום המישי 5.10.72 דואר־נע הלוצה ר־דואר־נע משקמים.

קו דואר־נע הלוצה שבסיסו בבאר שבע ישרת את הצרים, כשאבי שדה, רביבים, כתנה יפה, צה״ל, צאלים, גבולות, אורים ונבטים. קו דואר־נע קמים, שבסיסו באשקלון ישרת את כפר אחים, הלמי יחיאל, ינון, כפר אריך, בטמיע, הצב, בני ראם, בני עיש, כרם יבנה, כפר אביב, בניה ותה מבטח.

בהבדל קטן

יד השבוע: כחולק צפון, אין פגיעים.

צפון

♠ Q 9 8 7
♥ A Q
♦ J 9 8 7 4 2
♣ 8

מערב

♠ 5 2
♥ 10 8 5 2
♦ A 10 6
♣ K Q 6 3

מזרח

♠ A 4
♥ K 9 7 4
♦ Q 5
♣ J 9 7 5 2

דרום

♠ K J 10 6 3
♥ J 6 3
♦ K 3
♣ A 10 4

ברידג׳

מאת ב. גשרי

בתחרות קבוצות הגיעו דרום—צפון לחוזה סופי של „4 ספייד" בחולק הכרזה זהה. דרום פתח בקריאה של „1 ספייד" וצפון הכריז מיד „4 ספייד". בשני השולחנות התחיל מערב את ההגנה עם ספייד.

בשולחן הראשון זכה מזרח בלקיחה הראשונה עם ה־A ספייד והחזיר ספייד שנלקח בדומם. הכרוז המשיך עד דיאמונד נמוך מהדומם. מזרח שם דיאמונד נמוך וה־K דיאמונד מיד הכרוז נלקח על־ידי ה־A דיאמונד של מערב. זה חזר בהארט נמוך. העקיפה נכשלה כאשר ה־K הארט של מזרח לכד את ה־Q הארט כהדומם. מזרח זכה בלקיחה הרביעית של ההגנה עם ה־Q דיאמונד, התוצה הכשל.

גם בשולחן השני התחיל מערב את ההגנה בספייד שנלקח על־ידי ה־A ספייד של מזרח. חזרה ב־ספייד שוב נלקחה בדומם, אולם עתה שיחק הכרוז את ה־J דיאמונד מהדומם. מזרח כיסה עם ה־Q דיאמונד (אחרת היה ה־J דיאמונד מר־ויח), וכאן שם הכרוז מידו דיאמונד נמוך ואיפשר ל־Q דיאמונד לזכות בלקיחה. מזרח לא יכול היה, כמובן, לחזור בהארט והוא חזר בקלאב נמוך שנלקח ביד הכרוז עם ה־A קלאב. עתה שיחק הכרוז את ה־K דיאמונד מידו נלקח על־ידי ה־A דיאמונד של מערב. חזרה בהארט מצד מערב היתה עכשיו מאוחרת מדי. הכרוז לא נתפתה לנסות את העקיפה, אלא עלה מיד עם ה־A הארט בדומם. עתה שיחק הכרוז דיאמונד שלישי מהכרות וחתך בידו כאשר ה־10 דיאמונד נופל מיד מערב. הכרוז חתך קלאב מידו עם ספייד בדומם, ועתה יכול היה להשליך מידו שני קלפי הארט על קלפי הדיאמונד שהוגבהו בדומם. הקלאב האחרון מיד הכרוז נחתך בדומם עם הספייד הרביעי, והחוזה בוצע בהצלחה לאחר שהכרוז מצא דרך להימנע מלהפסיד לקיחה בהארט.

תחרות זוגות ארצית בנתניה

מחר תתקיים תחרות זוגות ארצית לזוגות על גביע „נתניה" במלון פלס בנתניה. בתחרות שני סיבובים, אחד מ־10 בבוקר והשני מ־3 אחה״צ. בתחרות זו יתמודדו זוגות מכל חלקי הארץ.

לפתיחת עונת 1972/3 בתל־אביב

סניף תל־אביב של ההתאגדות הישראלית לברידג׳ פותח ביום רביעי הבא ה־11 באוקטובר את עונת 1972/3 בתחרות זוגות חגיגית במרכז „דוכס". באותו מעמד יחולקו הפרסים הגביעים למנצחים של ה־תחרויות השונות בתל־אביב בעונת 1971/2.

ללמד אנגלית ושפות אחרות

לפי שיטת הלימוד היעילה והמפורסמת ביותר בעולם

בבתי ספר „ברליץ"

קורסים חדשים

MODERN ENGLISH BUSINESS CORRESPONDENCE

קורספונדנציה אנגלית מסחרית

15.10 ,18.10

ברליץ

BERLITZ

תל־אביב, נחלת בנימין 2, טלפון 56347

תל־אביב, שדי דוד המלך 1, טלפון 266443

חיפה, החלוץ 27, טלפון 69265

10 יתרונות

בלימוד לפי שיטת „ברליץ"

על פני כל שיטה אחרת

1. בכל כתה לומדים רק 5—14 תלמידים ועל ידי כך ניתנה אפשרות לכל התלמיד להשתתף באופן פעיל ואינדיבידואלי בשעור.
2. במרכז כל שעור עומד תמיד נושא הקשור ב־חיי יום יום והסביבה.
3. כל נושא מוגש בקורטוב של הומור המוסיף להנאה מהשעור.
4. הדקדוק נלמד תוך כדי שימוש מעשי בשיחה ולא על ידי שינון כללים.
5. לאחר חודשי לימודים ספורים נוכח התלמיד בשליטתו העצמית והמגוונת בשפה.
6. על פי שיטת „ברליץ" לומדים שליחים ישראליים לחו״ל, אנשי עסקים וקציני צה״ל.
7. שיטת „ברליץ" סייעה לחיילים משוחררים ל־קבל מישרות חשובות ומשכורות גבוהות ל־אור לימוד מהיר של השפה האנגלית והצרפתית.
8. בין תלמידי „ברליץ" בארץ נמנים מדינאים, חברי כנסת, מדענים, רופאים, עורכי־דין, שחקני במה ובד ואנשי סגל שגרירויות.
9. שיטת „ברליץ" עוזרת לישראלים היוצאים לחו״ל להתמצא בנסיעות, בקניות, במסעדות ובבילוי.
10. אם למדת שפה אחת לפי שיטת „ברליץ" תלמד כל שפה נוס־פת בקלות מירבית לפי אותה שיטה.

מה מבדיל את שיטת „ברליץ" מכל יתר השיטות?

- כל מורה מלמד רק בשפת האם שלו ולפני שהוא מוסמך להוראה הוא נאלץ לעבור קורס מושלם בשיטת „ברליץ".
- ל„ברליץ" נסיון הוראה ברחבי תבל מאז 1878.
- לכל שעור לפי שיטת „ברליץ" יש ערך מעשי ומיידי.
- שיטת „ברליץ" היא ההתאמה שיטתית להליך פסיכולוגי המאפשר לילד ללמוד את שפת האם שלו, אבל היא מות־אמת לשלבים שונים כל הפיסה שבלית בהתאם לגיל הלומד.

• • •

קורסים חדשים:

קורספונדנציה אנגלית • הכנה לבחינות באנגלית לאוניברסיטה ולטכניון • קורסים מזורזים • עזרה לתלמידים באנגלית. צרפתית וערבית • קורסים מיוחדים לפני־הצהרים לעקרות בית ומשעה 1.30 עד 3.00.

שעורים פרטיים

אוניברסיטת תל־אביב

הפקולטה ללימודי המשך ברפואה

מודיעה

על הופעת החוברת לשנת תשל״ג ופתיחת ההרשמה

שנת הלימודים תחל ב־15.10.72

את תוכנית הלימודים ניתן לקבל במזכירות הפקולטה המזכירות—צפרה—לבנין החדש למדעי הרפואה, קומה א׳ טל. 420795

להלן תאריכי התחלת הקורסים:

פסיכיאטריה	א׳ 15.10	16.00	הדר־דפנה
פסיכותרפיה	א׳ 22.10	20.00	הדר־דפנה
אנדוקרינולוגיה	ב׳ 23.10	16.30	הדר־דפנה
גנטיקה	ב׳ 6.11	19.00	הדר־דפנה
רפואה כללית	ב׳ 23.10	19.00	חדרה, מגן־דוד־אד
רפואה כללית	ב׳ 23.10	19.00	מרכז קופ״ח, ת״א
אופתלמולוגיה	ג׳ 17.10	18.00	הדר־דפנה
רפואה גרעינית	ג׳ 17.10	16.00	הדר־דפנה
פדיאטריה	ג׳ 24.10	15.00	מח׳ ילדים, תלה״ש
גינקולוגיה	ג׳ 17.10	16.00	הדר־דפנה
אורתופדיה	ג׳ 24.10	16.00	הדר־דפנה
רפואה כללית	ג׳ 24.10	19.00	בית הרופא, נתניה
פתולוגיה	ב׳ 17.10	15.30	המכון הפתולוגי, תלה״ש
אורולוגיה	ג׳ 7.11	18.00	הדר־דפנה
הרדמה	ד׳ 25.10	18.15	הדר־דפנה
כירורגיה	ד׳ 18.10	18.00	הדר־דפנה
נוירולוגיה	ד׳ 18.10	17.00	הדר־דפנה ותלה״ש
רפואה פנימית	ה׳ 19.10	16.30	הדר־דפנה

בקרוב ייקבעו מועדי התחלת הקורסים הבאים:

אנטומיה, פיזיולוגיה של הריאות, ביוכימיה, מיקרוביולוגיה, המטולוגיה, רפואה קהילתית, דרמטולוגיה, רנטגן.

אוניברסיטת תל־אביב

בית הספר לעבודה סוציאלית

מודיע על פתיחת לימודי חוץ בעבודה סוציאלית

א. קורסים בתחומים שונים של עבודה סוציאלית הפתוחים לעובדים סוציאליים:
1. המפתחות הדשות בתקיפה סוציאלית.
2. פסיכופתלוגיה.
3. עיצוב ההנהגות.
4. בעיות בבחרות בשיפור תרבותי־חברתי.
5. יעוץ לחיי נישואין.
6. תכנון שרותים סוציאליים.
7. המינהל בלשכת סעד מקומית.
8. עבודה עם הולים טרמינליים.

ב. קורסים על עבודה סוציאלית בתחום הזקנה, הפתוחים לעובדים סוציאליים ובעלי מקצועות קרובים:
1. תחיקה סוציאלית והטיפול בקשיש.
2. סוגיות במינהל מוסדות קשישים.
3. בידוד חברתי ובידוד בתקופת הזקנה.
4. שרותים קהילתיים לקשישים.
5. במה ציבורית בבעיות הזקנה.

ג. קורסים מתוך תוכנית הלימודים של בית הספר הפתוחים לעובדים סוציאליים אקדמאים:
1. סוגיות בטיפול מוסדי.
2. שרותי רווחה לילדים ונוער.
3. מדיניות השרותים בתחום הבריאות.
4. המשפחה והנוער במשפט.
5. תהליכי ההזדקנות ובעיותיה:
   א. אספקטים פסיכולוגיים ופיזיולוגיים של ההזדקנות.
   ב. מעמדו ותפקידו של הקשיש בחברה המודרנית.
6. סוגיות נבחרות בטיפול בפרט.
7. בעיות הגירה וקליטה.

בדבר חוברת תוכנית לימודים, טפסי רישום ופרטים נוספים, נא לפנות בכתב או אישית לגב׳ אילנה רוזיק, מזכירות בית הספר לעבודה סוציאלית, בנין נפתלי, חדר 631, טלפון 416111 שלוחה 573 בימי ג׳ בין השעות 14.00—16.00.

הטכניון מכון טכנולוגי לישראל

הפקולטה לארכיטקטורה ובינוי ערים

הודעה לסטודנטים חדשים

הסטודנטים שהתקבלו לסמסטר ראשון ללימודים לפי שיטת הצבירה, בפקולטה לארכיטקטורה ובינוי ערים, מוזמנים לבוא לפגישה עם הדיקן והיועצים ביום ראשון, 8.10.72 בשעה 17.00, בחדר מס׳ 12, בבנין הפקולטה בטכניון בהדר הכרמל, חיפה.

מזכירות הפקולטה לארכיטקטורה ובינוי ערים

משרד העבודה — הסתדרות הפקידים — הפקיד

המכון להכשרה ולהשתלמות בעבודה, במינהל ובהשבכונאות

חיפה

בחודש אוקטובר יפתחו הקורסים הבאים:

הנהלת חשבונות לסוגים 1—2 — הפתיחה 19.10.72

הנהלת חשבונות לסוג 3 — הפתיחה 15.10.72

פרטים והרשמה במזכירות ביה״ס, רח׳ מאיר 44, חיפה טלפון 524103 בין השעות 08.00—19.30.

הטכניון מכון טכנולוגי לישראל

המכון ללימודי חוץ

מודיע כי נמשכת ההרשמה בחיפה ובתל־אביב

לקורסי הכנה לבחינות המיון לטכניון ולמוסדות להשכלה גבוהה

1) קורס מרוכז: המיועד לבעלי תעודת בגרות מכל המגמות המעוניינים לחזור על החומר לקראת בחינות הכניסה לטכניון למועד דצמבר ש. ז. מועד הפתיחה ביום א׳ 29.10.72

2) קורס יסודי: המיועד לבעלי תעודת בגרות במגמה הומנית וביולוגית, וכן למועמדים משאר המגמות שהפסיקו לימודיהם לפני מספר שנים רב. מועד הפתיחה ביום ד׳ 1.11.72

פרטים והרשמה:

בחיפה: הטכניון, בנין ראשי, הדר הכרמל, טלפון 667818, 661151

בתל־אביב: הטכניון, רחוב ליסין 14, טלפון 268126/7, 266992

במכללה של הדסה ירושלים

נפתחה מגמה דו־שנתית לדשמים רפואיים לבתי חולים ולמזכירות רפואיות ומדעיות

מתקבלים תלמידים בעלי תעודת בגרות.

פרטים והרשמה בכל יום בין השעות 9.00—13.00 במזכירות המכללה, רח׳ הנביאים 37, ירושלים טל. 222291.

הטכניון מכון טכנולוגי לישראל

המדור ללמודי חוץ

הופיע

קטלוג המדור

לשנת הלימודים 1972/73

ובו פרטים בדבר לימודי העדה והשתלמויות בכל ענפי הטכנולוגיה, המינהל ושפות, אשר יתקיימו בשעות הערב בחיפה ובתל־אביב.

נא לפנות:

בחיפה: הטכניון, בנין ראשי, הדר הכרמל, טלפון 667810, 661151

בתל־אביב: הטכניון, רחוב ליסין 14, טלפון 268126/7, 266992

אולפן אמריקאי

אנגלית שוטפת

אנו מציעים קורסים אינטנסיביים, הנמשכים מ־3 עד 20 חודש ✱ הלימודים נערכים בבוקר: מ־9.00 עד 11.30; וכיתות אחה״צ המתחילות בשעות 2.30, 4.00, 6.00, 7.15, 8.00 ✱ הכיתות, ברמות בינוניות ומתקדמות, לומדות בשיטה השמיעתית־דיבורית החדשה שלנו „אנגלית שוטפת".

כל המורים שלנו ילידי ארה״ב. הכיתות ממוזגות אויר ובעלות ציוד מודרני ✱ בכדי לתת לך פרטים אודות המחירים והכיתות המתאימות לרמתך המוכחית, אנו עורכים חינם מבחן שיבוץ בימים: א׳—ה׳ בין השעות 4.00 ו־8.00 בערב (בבאר־שבע — בימים א׳, ב׳, ד׳, ה׳).

לשם קבלת פרטים, נא לבוא לאולפן:

תל־אביב: רח׳ דיזנגוף 158 — ירושלים: רח׳ שלמון 1 (כבר ציון)

חיפה: רח׳ ביאליק 13 — באר־שבע: רח׳ העצמאות, בנין קולנוע „שביט"

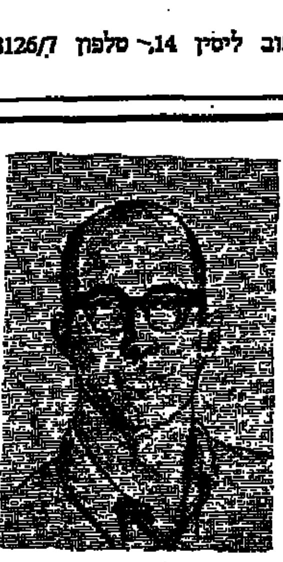

ר. גולדפרב

מנהל האולפן

אנו מתחייבים להקנות לך ידיעת אנגלית שוטפת—דיבור, הבנה וקריאה.